

**T.C.
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**

Yüksek Lisans Tezi

**BEHİÇ AK'IN ÇOCUK KİTAPLARININ DEĞERLER
EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ**

Erdem Abacı

Zonguldak 2018

**T.C.
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**

Yüksek Lisans Tezi

**BEHİÇ AK'IN ÇOCUK KİTAPLARININ DEĞERLER
EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ**

**Hazırlayan
Erdem Abacı**

**Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Özgül İnce Samur**

Zonguldak 2018

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Hazırladığım Yüksek Lisans Tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, yazımda enstitü yazım kılavuzuna uygun davranıldığını taahhüt ederim.

06 /08 / 2018

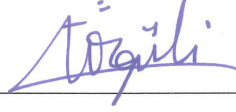
Erdem ABACI

T.C.
BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında 115282105008 numaralı Erdem ABACI'nın hazırladığı "Behiç Ak'ın Çocuk Kitaplarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi" konulu DOKTORA/YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim - Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 10/07/2018 Salı günü saat 13.30'da yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezinin onayına OYBİRLİĞİYLE/OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

Başkan

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Özgül İNCE SAMUR (Danışman)

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Erhan YEŞİLYURT

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Nermin ÖZCAN ÖZER

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

06/07/2018

Doç. Dr. Ertuğrul YILDIRIM

Enstitü Müdürü

ÖZET

Kurum : ZBEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı
Tez Başlığı : Behiç Ak'ın Çocuk Kitaplarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi
Tez Yazarı : Erdem ABACI
Tez Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Özgül İNCE SAMUR
Tez Türü, Yılı : Yüksek Lisans Tezi, 2018
Sayfa Adedi : 165

Küreselleşme ile ülkemizde millî kültür ve değerlerin neredeyse yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalınması değerler eğitimi gündeme getirmiş ve değerler eğitimi, eğitim sistemlerinde yer almaya başlamıştır. MEB, programlarında her disiplin içinde değerler eğitime yer vermektedir. Öte yandan ders kitaplarında yer alan metinler değerlerin kazandırılmasında da önemli bir araçtır. Bunun için ders kitaplarında yer alacak metinlerin değerleri kazandırmaya uygun olması gerekir.

Çalışmanın amacı, günümüz çocuk edebiyatı yazarlarından biri olan Behiç Ak'ın yirmi dokuz çocuk kitabını değerler eğitimi açısından incelemektir. Bu çalışma, betimsel nitelikte bir çalışma olup doküman incelemesi yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada genel tarama modeli ve doküman incelemesi teknikleri kullanılmıştır. Çalışmanın birinci bölümünde problem durumu, araştırmanın önemi, amacı, sınırlılıkları, varsayımlar ve tanımlar belirlenmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde kavramsal çerçeve çizilmiş ve ilgili araştırmalara yer verilmiştir. Üçüncü bölümde çalışmanın yöntemi ve uygulama süreci bulunmaktadır. Dördüncü bölümde elde edilen bulgular ve bulguların yorumlanması yapılmıştır. Beşinci bölümde araştırma sonuçları ortaya konmuş ve bazı önerilerde bulunulmuştur.

Çalışmanın sonucunda Behiç Ak'ın çocuk kitaplarının okulöncesi ve temel eğitim düzeyinde okuma kitabı olarak seçilebileceği, değerlerin kuşaktan kuşağa aktarılmasında önemli öğeler içerdiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca söz konusu yapıtların bireysel ve toplumsal değerlerin eğitiminde yararlı olacağı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Behiç Ak, Çocuk Edebiyatı, Çocuk Kitapları, Değerler Eğitimi.

ABSTRACT

Institution : ZBEÜ Institute of Social Sciences, Department of Turkish Language Curriculum
Title : An Analysis of Behiç Ak's Children's Books in Terms of Values Education
Author : Erdem ABACI
Adviser : Dr. Assist. Prof. Ayşe Özgül İNCE SAMUR
Type of Thesis, Year : Msc. Thesis, 2018
Number of Pages : 165

The fact that national culture and values are almost encountered the danger of disappearance with globalization brings on the agenda the values education and values education starts to take part in the education systems. MEB gives place to values education as totalitarian in every disciplines in its programmes. On the other hand, the texts in the textbooks are also important tools for gaining value. Therefore, the texts in the textbooks ought to be appropriate to make students gain values.

The aim of this study is to analyze twenty-nine of children's books written by Behiç Ak, one of the writers of today's children's literature, in terms of values education. This study is in a descriptive quality and is made by document analysis method. In the study general scanning model and document analysis techniques were used. In the first part of the study problem state, the importance of research, its aim, hindrance, hypothesis and definitions are identified. In the second part of the study, conceptual frame is drawn and related researches are mentioned. In the third part, the method of the study and the process of implementation exists. In the fourth part, The acquired findings and the interpretations of findings are made. In the fifth part the results of the researches are put forth and some recommendations are made.

As a result of this study, Behiç Ak's children's books can be chosen as reading books at the level of pre-school and basic education and they include important elements to transmit values from generation to generation. It is also concluded that these Works mentioned would be beneficial in the education of individual and social values.

Key Words: Behiç Ak, Children's Literature, Children's Books, Values Education.

ÖN SÖZ

Teknolojik gelişmelere bağlı olarak değişen ve gelişen günümüz dünyasında bireyler, sanal bir etkileşim süreci içerisine sürüklenmektedir. Arkadaşlık, sevgi, barış, dostluk, yardımlaşma gibi geçmişten gelen insani ve toplumsal değerler giderek önemini yitirmektedir. Değerlerin kazandırılması ve geliştirilmesi kültür aktarımı açısından önemlidir. Değerlerin geleceğe taşınması için çocuklar ve gençlerin eğitimi ve bu değerler eğitiminin nasıl ve ne şekilde yapılacağı tartışılmaktadır. Yapılan araştırmalar, tartışmalar, bilimsel incelemeler sonucunda değerler eğitiminin yazılı, sözel, işitsel, görsel öğelerin yanında ailelerin yaklaşımlarının da etkili olduğu bilinmektedir.

Değer eğitiminde aile, sosyal çevre ve okul yaşamı gibi ana kaynakların dışında bireyin oynadığı oyunlar, karşılaştığı yaşantılar, sosyal ilişkiler, iletişim, bilgi alışverişi gibi birçok öge yardımcı kaynak olarak değerlendirilmektedir. Yardımcı kaynakların en önemlilerinden biri de yazınsal yapıtlardır. Bu yüzden işitsel ve görsel araçların yanında değerler eğitimine uygun kitapların okutulması da önemli bir yer tutmaktadır. Öte yandan Türkçe derslerinde yazınsal yapıtların seçimi de değerler eğitiminin kazandırılmasında etkin bir role sahiptir.

Bu çalışmada okulöncesi ve temel eğitim yaş grupları için uygun olan Behiç Ak'ın çocuk kitapları değerler eğitimi açısından incelenmiştir. Birinci bölümde çalışmanın problemi, ikinci bölümde konuyla ilgili kavramsal çerçeve, üçüncü bölümde çalışmanın yöntemi, dördüncü bölümde de elde edilen bulgular-yorum, sonuç ve öneriler yer almıştır.

Bu çalışmayı hazırlamamda benden yardımlarını ve rehberliğini esirgemeyen değerli tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Özgül İNCE SAMUR'a, özel ve meslekî hayatımda benden desteğini esirgemeyen, her zaman yanımda olduğunu hissettiren sevgili eşim Bilgehan ABACI'ya şükranlarımı sunmaktan onur duyarım. Ayrıca zaman zaman oyunlarımıza ara vermek zorunda kaldığım canım oğlum Kerem ABACI'ya da sonsuz sevgilerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖN SÖZ	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ	x
KISALTMALAR	xii
GİRİŞ	1
1. PROBLEM DURUMU	4
1.1. Problem Cümlesi	4
1.1.1. Alt Problemler	4
1.2. Araştırmanın Önemi	5
1.3. Varsayımlar	6
1.4. Sınırlılıklar.....	7
1.5. Tanımlar	7
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	8
2.1. Değer Kavramı	8
2.1.1. Değerler Eğitimi ve Değerler Eğitiminin Amacı.....	10
2.1.2. Değerler Eğitimi ve Metinler	14
2.1.3. Değerler Eğitiminde Okul ve Öğretmen.....	15
2.1.4. Milli Eğitim Sisteminde Değerler Eğitimi.....	18
2.1.5. Değerlerin Sınıflandırılması	24
2.1.6. Değerler Eğitimi Yaklaşımları.....	27
2.1.6.1. Değerleri Telkin Etme, Aşılama	28
2.1.6.2. Değerleri Belirginleştirme ve Açıklama	29
2.1.6.3. Değer Analizi	31
2.1.6.4. Ahlâkî Muhakeme.....	33
2.1.6.5. Karakter Eğitimi.....	34
2.1.6.6. Değer Eğitiminde Gizil Güç: Örtük Program	37
2.1.7. Çocuk Edebiyatında Değerler Eğitimi.....	38
2.1.8. Behiç Ak'ın Yaşamı ve Yapıtları	39

3. YÖNTEM.....	42
3.1. Araştırmanın Modeli	42
3.2. Evren-Örnekleme	43
3.3. Verilerin Toplanması.....	43
3.4. Verilerin Analizi.....	43
4. BULGULAR VE YORUMLAR.....	47
4.1. “Akvaryumdaki Tiyatro” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler.....	47
4.2. “Alaaddin’in Geveze Su Boruları” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler.....	51
4.3. “Bebek Annem” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler.....	53
4.4. “Ben Ne Zaman Doğdum?” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler.....	60
4.5. “Benim Bir Karışım” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler.....	61
4.6. “Bilyeler” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler.....	63
4.7. “Bizim Tombiş Fiyonk Makarnayı Çok Seviyor” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler	64
4.8. “Bizim Tombiş Taştan Hiç Anlamıyor” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler.....	66
4.9. “Bulutlara Şiir Yazan Çocuk” Adlı Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler	67
4.10. “Buzdolabındaki Köpek” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler.....	72
4.11. “Büyükanne ve Miyop Ejderha” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler	75
4.12. “Çatıdaki Gezegen” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler	77
4.13. “Eve Giden Küçük Tren” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler	83
4.14. “Galata’nın Tembel Martısı” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler	89
4.15. “Geçmişe Tırmanan Merdiven” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler	93
4.16. “Gökdelene Giren Bulut” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler	97
4.17. “Güneşi Bile Tamir Eden Adam” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler.....	98
4.18. “Havva ile Kaplumbağa” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler.....	101
4.19. “Karadeniz’deki Yunus” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler	104
4.20. “Kedi Adası” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler	105
4.21. “Kedilerin Kaybolma Mevsimi” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler.....	107
4.22. “Pat Karikatür Okulu” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler	110
4.23. “Postayla Gelen Deniz Kabuğu” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler	114
4.24. “Rüzgârın Üzerindeki Şehir” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler.....	118
4.25. “Tombiş Maskeli Baloya Katılmak İstemiyor” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler	120

4.26. “Uyurgezer Fil” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler	121
4.27. “Vapurları Seven Çocuk” Adlı Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler	122
4.28. “Yaşasın Ç Harfi Kardeşliği” Kitabında Yer Alan Değerler.....	125
4.29. “Yüksek Tansiyonlu Çınar Ağacı” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler	128
SONUÇ.....	132
KAYNAKÇA	137
EKLER.....	147
Ek 1: Araştırmada İncelenen Kitapların Özetleri	147
ÖZGEÇMİŞ.....	165

TABLULAR LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 4.1: Behiç Ak'ın "Akvaryumdaki Tiyatro" Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı	47
Tablo 4.2: Behiç Ak'ın "Alaaddin'in Geveze Su Boruları" Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı	51
Tablo 4.3: Behiç Ak'ın "Bebek Annem" Kitabındaki Değerlerin Dağılımı.....	53
Tablo 4.4: Behiç Ak'ın "Ben Ne Zaman Doğdum?" Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı	60
Tablo 4.5. Behiç Ak'ın "Benim Bir Karışım" Kitabındaki Değerlerin Dağılımı	62
Tablo 4.6: Behiç Ak'ın "Bilyeler" Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı	63
Tablo 4.7: Behiç Ak'ın "Bizim Tombiş Fiyonk Makarnayı Çok Seviyor" Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı	65
Tablo 4.8: Behiç Ak'ın "Bizim Tombiş Taştan Hiç Anlamıyor" Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı	66
Tablo 4.9: Behiç Ak'ın "Bulutlara Şiir Yazan Çocuk" Adlı Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı	67
Tablo 4.10: Behiç Ak'ın "Buzdolabındaki Köpek" Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı	72
Tablo 4.11: Behiç Ak'ın "Büyükanne ve Miyop Ejderha" Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı	75
Tablo 4.12: Behiç Ak'ın "Çatıdaki Gezegen" Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı....	77
Tablo 4.13: Behiç Ak'ın "Eve Giden Küçük Tren" Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı	83
Tablo 4.14: Behiç Ak'ın "Galata'nın Tembel Martısı" Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı	90
Tablo 4.15: Behiç Ak'ın "Geçmişe Tırmanan Merdiven" Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı	93
Tablo 4.16. Behiç Ak'ın "Gökdelene Giren Bulut" Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı	97
Tablo 4.17: Behiç Ak'ın "Güneşi Bile Tamir Eden Adam" Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı	98

Tablo 4.18: Behiç Ak'ın "Havva ile Kaplumbağa" Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı	101
Tablo 4.19: Behiç Ak'ın "Karadeniz'deki Yunus" Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı	104
Tablo 4.20: Behiç Ak'ın "Kedi Adası" Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı	106
Tablo 4.21: Behiç Ak'ın "Kedilerin Kaybolma Mevsimi" Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı	107
Tablo 4.22: Behiç Ak'ın "Pat Karikatür Okulu" Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı	110
Tablo 4.23: Behiç Ak'ın "Postayla Gelen Deniz Kabuğu" Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı	114
Tablo 4.24: Behiç Ak'ın "Rüzgârın Üzerindeki Şehir" Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı	118
Tablo 4.25: Behiç Ak'ın "Tombiş Maskeli Baloya Katılmak İstemiyor" Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı	120
Tablo 4.26: Behiç Ak'ın "Uyurgezer Fil" Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı	121
Tablo 4.27: Behiç Ak'ın "Vapurları Seven Çocuk" Adlı Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı	122
Tablo 4.28: Behiç Ak'ın "Yaşasın Ç Harfi Kardeşliği" Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı	125
Tablo 4.29: Behiç Ak'ın "Yüksek Tansiyonlu Çınar Ağacı" Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı	128
Tablo 4.30: Behiç Ak'ın Çocuk Kitaplarındaki Değerlerin Kitaplara Göre Dağılımı	130

KISALTMALAR

- a.g.e : Adı geçen eser
Akt. : Aktaran
ev. : Çeviren
GYD : ocuk ve Gençlik Yayınları Derneği
ÇOGEM : ocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi
s. : Sayfa
S. : Sayı
MEB : Milli Eğitim Bakanlığı
TDK : Türk Dil Kurumu
TDP : Türkçe Dersi ğretim Programı

GİRİŞ

Birey, bulunduğu toplumun değerlerini, geleneklerini, tarihsel köklerini eğitim yoluyla öğrenir ve topluma uyum sağlar. Eğitimin en temel iki işlevinden biri değer aktarımıdır. Bu yönüyle eğitim değerler eğitimidir. Günümüzde eğitim sistemlerinde kültür aktarımına özel bir vurgu yapılarak değerler eğitimi adı altında değerlerin belli bir plan dâhilinde aktarılması amaçlanmaktadır. Çalışmamızda Behiç Ak'ın çocuk kitapları değerler eğitimi açısından incelenecektir.

Eğitimin genel olarak iki temel amacı vardır. Birincisi bireyleri hayata hazırlamak ve meslek edindirmektir. İkincisi ise kültür aktarımıdır. Kültür aktarımı aynı zamanda değerler eğitimidir. Altun da (2003: 10), eğitimin amaçlarından birinin değer aktarımı olduğunu ifade eder. Varış da (1998: 1) eğitimin temel iki işlevini vurgulamış, eğitim çabalarının genel amacının, yetişmekte olan bireylerin topluma sağlıklı ve etkili bir biçimde uyum sağlamalarına yardımcı olduğunu eğitimin bireylere bilgi ve beceri kazandırmanın yanı sıra toplumun sürekliliği ve gelişimini sağlayacak ölçüde ve nitelikte değer üretme, var olan değerlerin dağılmasını önleme, eski ve yeni değerleri ilişkilendirme sorumluluğu taşıdığını belirtmiştir.

Ravinger ve Akbaş da eğitimin kültür aktarımı yönünü vurgulamışlardır. Ravinger (Akt. Balat ve Beceren, 2010: 59), eğitimin her ülke ve her toplum için önemini yalnızca bilgi kazandırma amacından değil; beceri, alışkanlık ve değer kazandırması amacından da kaynaklandığını belirtir. Bu bağlamda öğrenme sürecinin okul, öğretmen, akran grupları, aile, yakın çevre ve yaşanılan toplumda gerçekleştiğini ifade eder. Öğrencilere değerler kazandırılarak bireylerin sorumlulukları paylaşmasının, çevresine ve çevresinde yaşayan canlılara daha duyarlı olmasının, kendini yönetmesinin, geliştirmesinin ve bu yolla bireylerin toplumsal yaşamdaki ilişkilerini geliştirmelerinin sağlanacağını, böylece bireylerin sosyal rollerini algılamalarının kolaylaşabileceğini de belirtmiştir. Akbaş (2004: 86), değerlerin ancak davranışa dönüştüğünde anlam ifade ettiğini, değerlerin davranışa dönüşebilmesi için içselleştirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Aksi hâlde insanların bir arada bulunması zorlaşabilir, istenmeyen davranışlar artabilir.

Bilişim teknolojilerindeki hızlı gelişme yaşanmakta ve eğitim sistemlerini de etkilemektedir. Özden (2002: 15) bilim ve teknolojideki baş döndürücü gelişmeler ve bilgi patlaması, bilgi teknolojilerindeki gelişimler nedeniyle çağımızın “bilgi çağı” toplumun da bilgi toplumu olarak adlandırıldığını belirtmiştir. Erdoğan (2005:15), bilişim teknolojilerindeki gelişimin eğitimde de hızlı bir değişme yol açtığını belirtmiştir. Boydak, teknoloji alanında yaşanan hızlı değişimlerin eğitimi ve eğitimin en can alıcı ögesi olan eğitim programlarındaki değişimi beraberinde getirdiğini, gelişmiş, bağımsız, demokratik bir Türkiye için eğitim sistemindeki değişimin bir an önce yaşama geçmesi gerektiğini ifade etmiştir (Boydak, 2008: 24).

Bilgi teknolojisindeki gelişmeler ve küreselleşme sonucu değerler alt üst olmaktadır. Ulusal kültürler yok olma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Egemen olan kültür diğer kültürleri baskılamakta, küresel düzeyde tek tipleşme ve tek kültürleşme kendini hissettirmekte, benzer davranış kalıpları ortaya çıkmaktadır. Bu durum ulusal kültür ve değerlerin korunup sonraki nesillere aktarımını daha önemli hâle getirmektedir. Bunun için eğitimin, “değerler aktarımı” olma işlevi daha fazla ön plana çıkmaktadır. Küreselleşme karşısında uluslar, kendi kültür ve değerlerini korumak ve yeni nesillere aktarabilmek için eğitim sistemlerinde değerler eğitimine daha fazla yer vermektedirler.

Küreselleşme ve bilişim teknolojilerindeki hızlı gelişme bir yandan toplumların kültürel etkileşimini sağlarken öte yandan toplumda değerler yozlaşmasına yol açmaktadır. Kendi kültürünü içselleştiremeyen yeni nesilde Ekşi (2003: 79-96), şiddet eğilimi, sahtekârlık, asilik, kuralları ihlâl etme, madde bağımlılığı gibi davranışlarda artış olduğunu bunun aile ve eğitimcilerin gözlemleri ve istatistikî verilerle doğrulandığını ifade etmiştir.

UNESCO değerler eğitiminin eğitim sistemleri içinde yer almasını Yaşayan Değerler Eğitim Programı yoluyla desteklemektedir. Yaşayan Değerler Eğitim Programı (YDEP) Birleşmiş Milletlerin 50. yıldönümü kutlamaları için 1995 yılında Brahma Kumaris tarafından hazırlanan uluslararası bir projeden gelişmiş; “Daha İyi Bir Dünya İçin Değerlerimizi Paylaşalım” adı verilen bu proje 12 evrensel değere odaklanmıştır. Birleşmiş Milletler sözleşmesinin önsözündeki bir ilkeden yola çıkılarak geliştirilen tema: “Temel insan haklarına, insan varlığının onuruna ve değerine olan inancı yeniden pekiştirmek için...” dir. Yaşayan Değerler Eğitim

Programı (YDEP) evrensel değer olarak on iki değer belirlemiştir. Bu temel değerler dürüstlük, alçakgönüllük, mutluluk, işbirliği, sevgi, barış, saygı, hořęr, özgürlük, sorumluluk, sadelik, birlik olarak belirlenmiştir (Demir Hasan Ali, Demir Hatice, Pilav: 21).

Tüm bu gelişmeler eğitimde değerler eğitiminin gerekliliğini bir kez daha ortaya koymaktadır. Bu yüzden değerler eğitimi ile ilgili çalışmalar yoğunlaşmakta ve değerler eğitimi eğitim sistemleri içinde yer almaktadır. MEB, engellilere saygı, toplumsal cinsiyet eşitliği, sevgi ve hořęr ortamının oluşması ve ayrımcılığın kaldırılması gibi konuların işlenmesiyle ilgili 2009-2010 eğitim-ğretim yılının ilk haftasında kendisine bağlı tüm resmi ve özel örgün eğitim kurumlarının bütün sınıf ve Őubelerinde "İlk Ders Genelgesi" yayımlamıştır. Bunun yanında MEB'in yayımladığı "Değerler Eğitimi Yönergesi", 2006 yılında yayımlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7 ve 8. Sınıflar) ğretim programı, 2006 yılında yayımlanan ve MEB'in bir değerler listesi sunduğu ilk programlardan biri olan Sosyal Bilgiler ğretim programı ve son olarak 2018 yılında yayımlanan İlkokul ve Ortaokul Türkçe Dersi ğretim programı yer almaktadır.

1. PROBLEM DURUMU

1.1. Problem Cümlesi

Bu çalışmanın temel amacı Behiç Ak'ın çocuk kitaplarını değerler eğitimi açısından incelemektir. Bu amaç doğrultusunda “Behiç Ak'ın çocuk kitapları Türk Millî Eğitiminin genel amaçları, ilköğretimin amaçları, ortaöğretimin temel ilkeleri ve Türkçe dersi genel amaçları, 2018 yılında yayımlanan İlkokul ve Ortaokul Türkçe Dersi öğretim programı, 2015 yılında yayımlanan Türkçe Dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı, 2006 yılında yayımlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6,7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı ve son olarak 2006 yılında yayımlanan ve MEB'in bir değerler listesi sunduğu ilk programlardan biri olan Sosyal Bilgiler öğretim programı incelenerek hazırlanan değerler listesinden belirlenen altmış üç değeri içermekte midir?” sorusuna yanıt aranacaktır.

1.1.1. Alt Problemler

1. “Akvaryumdaki Tiyatro” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir?
2. “Alaaddin'in Geveze Su Boruları” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir?
3. “Bebek Annem” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir?
4. “Ben Ne Zaman Doğdum” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir?
5. “Benim Bir Karışım” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir?
6. “Bilyeler” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir?
7. “Bizim Tombiş Fiyonk Makarnayı Seviyor” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir?
8. “Bizim Tombiş Taştan Hiç Anlamıyor” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir?
9. “Bulutlara Şiir Yazan Çocuk” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir?
10. “Buzdolabındaki Köpek” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir?
11. “Büyükanne ve Miyop Ejderha” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir?
12. “Çatıdaki Gezegen” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir?
13. “Eve Giden Küçük Tren” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir?
14. “Galata'nın Tembel Martısı” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir?
15. “Geçmişe Tırmanan Merdiven” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir?
16. “Gökdelene Giren Bulut” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir?

17. “Güneşi Bile Tamir Eden Adam” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir?
18. “Havva ile Kaplumbağa” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir?
19. “Karadenizdeki Yunus” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir?
20. “Kedi Adası” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir?
21. “Kedilerin Kaybolma Mevsimi” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir?
22. “Pat Karikatür Okulu” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir?
23. “Postayla Gelen Deniz Kabuğu” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir?
24. “Rüzgârın Üzerindeki Şehir” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir?
25. “Tombiş Maskeli Baloya Katılmak İstemiyor” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir?
26. “Uyurgezer Fil” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir?
27. “Vapurları Seven Çocuk” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir?
28. “Yaşasın Ç Harfi Kardeşliği” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir?
29. “Yüksek Tansiyonlu Çınar Ağacı” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir?

1.2. Araştırmanın Önemi

Toplumun birliği, beraberliği, huzuru ve devamlılığı için değerler eğitiminin gerekliliği ortadadır. Değerlerin aktarımında ailelere ve öğretmenlere büyük görev sorumluluklar düşmektedir. Değerlerin aktarımında yalnızca aile ve okul etkili değildir. Bunun yanında çocuğun çevresi, akrabaları, arkadaşları, komşuları, izledikleri, okudukları da etkili olmaktadır. Özellikle ilkokul ve ortaokuldaki öğrencilerine değer aktarımında ders kitaplarının ve yazınsal yapıtların önemi büyüktür. Şen, (2007: 27) İyi insanın kendiliğinden yetişmeyeceğini, Türkiye gibi farklılıkların yoğun olduğu toplumlarda toplumsal huzuru, barışı ve devamlılığı sağlayabilmek için toplumu ortak değerlerde birleştirmek, farklılıkları ortak bir potada eritmek gerektiğini, ortak değerleri yaratmada ve bireylere aktarmada öğretim programlarının önemli bir araç olduğunu belirtmiştir. Toplumun devamlılığını sağlamadaki katkısının bile değerlerin eğitimdeki önemini ortaya koyduğunu ifade etmiştir. Özensel (2003: 23) eğitimcilerin değişen ve gelişen dünyada öz benliğini kaybetmeden değişim ve gelişmelere uyabilen bireyler yetiştirmenin zorluğunu bildiğini söylemektedir. Dünyadaki teknolojik buluşların toplumların yapısında bazı sosyolojik değişiklikler meydana getirdiğini bunun da ülkelere milli birlik ve beraberlik duygusunu genç nesillere aşılama sorumluluğu yüklediğini bu

sorumluluğun da değerlerin genç nesillere aktarılması ile yerine getirilebileceğini vurgulamaktadır.

Dil eğitiminde metinler amaç değil araçtır. Dil becerileri, üst düzey zihinsel beceriler ve duyuşsal beceriler metinler aracılığı ile kazandırılır. Türkçe öğretimi programında da yer alan değerler eğitiminin kazandırılmasında metinlerin önemli bir rolü bulunmaktadır. Ders kitaplarında yer alacak metinlerin ulusal ve evrensel değerleri kazandırıcı nitelikte olması gerekmektedir. MEB Türkçe öğretim programında “*Ders Kitaplarında Yer Alacak Metinlerin Nitelikleri*” başlığıyla metinlerin millî ve evrensel değerleri kazandıracak nitelikte olması gerektiğini belirtmiştir. Karatay (2007: 939-948) Çocuk edebiyatı ve ürünlerinin, çocukta millî ve evrensel kültür değerlerine ilişkin bilincin uyanmasına yönelik önemli işlevlerinin olduğunu da belirtmektedir.

Türkçe dersinde ders kitaplarında yer alacak metinlerin değerler eğitime uygun olup olmadığının incelenmesi gerekmektedir. Behiç Ak’ın eserleri çoğunlukla çocuk edebiyatına yöneliktir. Behiç Ak karikatürist ve yazar olarak birçok ödüle layık görülmüştür. 2014 yılında "Yaşasın Ç Harfi Kardeşliği" adlı romanı Ankara Üniversitesi ÇOGEM ve ÇGYD (Çocuk ve Gençlik Yayınları Derneği) tarafından "en iyi roman" ödülünü almıştır. Dolayısıyla Behiç Ak yayımlanmış yirmi dokuz çocuk kitabıyla edebiyatımızda bir yer edinmiştir. Behiç Ak’ın kitaplarından alınan bazı metinler MEB Türkçe ders kitaplarında yer almaktadır. Behiç Ak’ın çocuk kitaplarının değerler eğitimi açısından incelenmesi MEB’e okuma metni seçiminde yardımcı olacağı için önemlidir.

1.3. Varsayımlar

1. Araştırmacı tarafından, 2018 yılında yayımlanan İlkokul ve Ortaokul Türkçe Dersi öğretim programı, 2015 yılında yayımlanan Türkçe Dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı, 2006 yılında yayımlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6,7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı ve son olarak 2006 yılında yayımlanan ve MEB’in bir değerler listesi sunduğu ilk programlardan biri olan Sosyal Bilgiler öğretim programı incelenerek hazırlanan değerler listesinin Türk millî eğitiminin öğrencilere kazandırmak istediği değerleri yansıtması bakımından yeterli olduğu;

2. Türkçe eğitiminde değerlerin kazandırılmasında yazınsal yapıtların gerekli olduğu varsayılmıştır.

1.4. Sınırlılıklar

Çalışma Behiç Ak'ın yayımlanmış olan yirmi dokuz çocuk kitabını kapsamaktadır. Araştırma Behiç Ak'ın çocuk kitaplarında yer alan değerleri incelemekle sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Eğitim: TDK (2015)'de çocuk ve gençlerin toplum hayatında yer almaları için bilgi, beceri ve anlayış edinmelerine, kendilerini geliştirmelerine okulda veya okul dışında doğrudan ya da dolaylı yardımcı olma olarak tanımlanır.

Değer: TDK (2015)'de Bir milletin kültürel, sosyal, bilimsel ve ekonomik değerlerinin tümünü kapsayan maddi ve manevi unsurların tümü olarak tanımlanır.

Değerler Eğitimi: MEB (2010) değerler eğitimini tüm bireylere sosyal hayatı oluşturan, kişileri birbirine bağlayan mutluluğu, gelişmeyi ve huzuru sağlayan, tehdit ve risklerden koruyan ahlâkî, insanî, manevi ve sosyal değerlerin kazandırılarak aktarılması süreci olarak tanımlar.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde Değer Kavramı, Değerler Eğitimi ve Değerler Eğitiminin Amacı, Değerler Eğitimi ve Metinler Değerler Eğitiminde Okul ve Öğretmen, Milli Eğitim Sisteminde Değerler Eğitimi, Değerlerin Sınıflandırılması, Değerler Eğitimi Yaklaşımları, Çocuk Edebiyatında Değerler Eğitimi, Behiç Ak'ın Hayatı ve Eserleri adlı başlıklara yer verilmiştir.

2.1. Değer Kavramı

Değer kavramı alanlara göre farklı olabilir. Ortak bir değer tanımı yoktur.

Değer, Türkçe sözlük TDK (2011)'de bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet şeklinde tanımlanmıştır.

Değer, bir toplumun tarih içinden süzülüp gelen inanç, gelenek, görenek, anlayış gibi birikimlerinin toplamıdır. Toplumlar tarihsel süreç içinde gelişip olgunlaşan bu birikimleriyle ortaklaşırlar. Değerler, toplumu bir arada tutan harç görevi görür ve bu nedenle nesilden nesile aktarılır. Oğuzkan (1981: 56), değeri birey ya da toplumun edindiği ve geliştirdiği değerlerin bütünü; bir kimsenin değişik durumlarda gösterdiği sürekli davranış olarak tanımlamıştır. Aktan, insanların davranışlarını şekillendiren, alışkanlık şeklinde ortaya çıkan, iç dünyasından dış dünyasını etkileyen, somut kurallar, soyut ölçütler, yargılar ve inançlar olarak tanımlamıştır (Aktan, 2012: 18). Bu tanımlardan hareketle değer kalıcı davranış yargı ve inançlar bütünü olarak ifade edilebilir.

Erdem (2007: 26) ve Sezgin (2006: 58) ise değeri; bir davranışı başka bir davranışa, bir durumu başka bir duruma tercih etme; davranışların kaynağı ve onları yargılayan güçlü inançlardır şeklinde tanımlamıştır. Arslan (1994: 272), insanın olgulara ilişkin tavrı; ilgi, ihtiyaç, idealler ve ilgiler bakımından verilen yargı şeklinde ifade etmiştir.

Çağlar (2005: 29) değerler ile ilgili “düşünce, tutum ve eylemlerle oluşan kültürel öğeler” şeklinde tanım yaparken; Güngör (2000: 9) bir şeyin arzu edilebilir veya edilemez olduğu konusundaki inanışlar olarak tanım yapar. Erdem (2003: 55-72) ise bir durumu, bir başka duruma seçme olarak tanımlamaktadır.

Değer kavramı araştırmacılarca farklı tanımlanmıştır. Bunlardan birkaçı şöyle sıralanabilir:

Büyükdüvenci (2002: 250) değeri, özne ve nesne arasındaki ilişki; Kılıç (2002: 156) bireyin yaşamını anlamlandıran, geleceğine biçim veren, kendine özgülüğü belirginleştiren, zihinsel öğrenmelerin ön ve arka planını oluşturan net bir şekilde algılayamadığı durumlar şeklinde tanımlamıştır.

ABD’li psikolog Rokeach (1973: 4), değeri bir davranış ve varoluş gayesinin bireysel ve toplumsal açıdan karşıtlarına tercih edilen bir inanç olarak tanımlamıştır.

Kızılcılık ve Erdem (1996: 128) değer bir sosyal grup veya toplumun birlik ve devamını sağlayan, üyelerin çoğunluğu tarafından kabul edilen; ortak duygu, düşünce amaç ve menfaatlerini yansıtan genelleştirilmiş temel ahlâkî ilke ve inançlar olduğunu ifade etmiştir.

Veugelers ve Vedder (2003: 377-389) değerlerin neyin iyi neyin kötü olduğu hakkındaki yargılarımız ve bireyin çevresi ile etkileşimini sağlayan az çok kesin ve sistematik fikirler olduğunu söylemiştir.

Akbaş (2004: 44) bir kişinin sosyal etkileşimi sonucunda özümlediği ve davranışlarını yönlendiren standartlar olarak ifade etmiştir.

Çiftçi (1999: 112)’ye göre değerler toplumun gereksinimlerini karşılamak için yararlı görülen, duygularla ilişkili ortak ölçülerdir.

Kılıncık ve Akyol (2009: 5) değerlerin sosyal yaşamda kargaşaya yol açabilecek durumlarda sosyal refleks oluşturan kabuller olduğunu söylemiştir.

Birçok alanda araştırmacılar değer kavramını farklı biçimde tanımlamıştır. Değer kavramı bireysel olmaktan öte toplumsaldır. Değer kavramının içi tarihsel süreç içinde toplumsal yaşamla dolar ve olgunlaşır. Değerler, toplumun felsefesini, hayata bakışını, hayatı anlamlandırmasını içerir. Bundan dolayı değerler toplumdaki topluma değiştiği gibi toplumun farklı dönemlerinde de değişiklik gösterir. Değerin tanımına ilişkin bu farklı ifadelerden hareketle Tunca (2012: 3) değerleri, bireylerin ilgi, istek, amaç, gereksinim, tutum ve davranışlarını etkileyen ölçüt ya da standartlar olarak tanımlamıştır.

2.1.1. Değerler Eğitimi ve Değerler Eğitiminin Amacı

Küreselleşme ile birlikte önem kazanan ve eğitim sistemlerine girmeye başlayan değerler eğitimi ülkemizde 2004 yılında başlayan eğitim programı geliştirme çalışmalarında yer almıştır. MEB (2010: 9) değerler eğitimi tüm bireylere sosyal hayatı oluşturan, kişileri birbirine bağlayan mutluluğu, gelişmeyi ve huzuru sağlayan, tehdit ve risklerden koruyan ahlâkî, insanî, manevi ve sosyal değerlerin kazandırılarak aktarılması süreci olarak tanımlar. Uyanık Balat (2012: 21), kitabında Yeşil ve Aydın (2007)'dan aktardığı üzere, bireyin yaşamının sonraki dönemlerinde kişiliğini, bakış açısını, davranışlarının yönünü belirleyecek onun tanınmasının temel ölçütü olabilecek değerleri yaşarken kazandığını söylemekte ve bireyin belli değerlerin farkına varmasının, değerler üretmesinin, değerleri benimsemesinin, bunları kişiliğinin bir parçası olarak sergilemesinin tamamen bir eğitim sorunu olduğunu buna da değerler eğitimi dendiğini ifade etmektedir.

Değerler eğitimi Karagöz (2009: 45), Belet ve Deveci (2008: 25) kişiye şahsî ve sosyal öğrenmeleri yoluyla elde ettiği kazanımları davranışa dönüştürme, algı geliştirmelerinde önemli bir girişim olarak tanımlamışlardır.

Akbaş (2008: 9-27) değerler eğitimi bireyin kendini tanımasını, kendisiyle uyum içinde olmasını eylemlerinde ve düşüncelerinde tutarlı olmasını için planlı öğrenme ortamlarının oluşturulması şeklinde tanımlamıştır. Değerler eğitiminin, öğrencilerin motivasyonlarını geliştirdiğini, neyin doğru neyin yanlış olduğu ile ilgili yorum yapmalarını ve bununla ilgili davranış oluşturmalarına olanak sağladığını ifade etmiştir.

Hökelekli (2018: 8) okul sadece bilgi veren bir yer değil, davranış kazandıran, kültür aktaran bir kurumdur. Okulda davranış kazandırmaya yönelik tüm etkinlikler öğrencilerde neyin iyi neyin kötü olduğu konusunda farkındalık sağlar. Hökelekli, bu tür farkındalık sağlayan okul içi kültürün örtük olarak değerler eğitimi oluşturduğunu ifade etmiştir.

Yukarıdaki tanımlarda genel olarak değerler eğitiminin amacını değerlerin davranışa dönüştürülmesi vurgulanmaktadır. Bununla birlikte değerler eğitimi, bireyin değerleri içselleştirmesi ve davranışa dönüştürmesine yönelik olmalıdır.

Değerler eğitiminin amacı toplumdaki değer yozlaşmasının önüne geçmek ve değerleri nesilden nesle aktarmaktır. Aral (2008: 16) değerlerin bir toplumun varlığı ve yokluğu ile ilgili bu kadar önemli olmasının değerler eğitiminin önemini doğal olarak ortaya çıkardığını söylemiştir. Birçok ülkede velilerin, eğitimcilerin, dinî kurumların, sivil toplum örgütlerinin bireylerin değerlerini geliştirmeye ve bireylere değerlerin eğitimini/öğretimini vermeye çalıştığını ifade etmiştir.

Bu açıdan bakıldığında bir toplumun değer yargılarının gelecek nesillere aktarılmasında değerler eğitiminin önemi büyüktür. Bunun için eğitim sistemleri toplumun ortak değerlerini yeni nesillere aktarmayı amaç edinmiştir.

Yörükoğlu, (1983: 220-221) değerler eğitiminin toplumsal düzenin sağlanmasında önemli bir yere sahip olduğunu, toplum içinde yaşayan insanların değerler ve yasalarla bir arada tutulabildiğini, toplumsal hayatın düzenli gitmesi için yalnızca yasalara uymanın yeterli olmadığını, aynı zamanda ortak değerlerin, görenek ve geleneklerin birleştirici gücüne de gereksinim olduğunu ifade etmiştir. Başka bir deyişle insancıl değerler olmadan toplumsal çarkın dönmeyeceğini, “doğruluk, konukseverlik, güçsüze el uzatma, hoşgörü, saygı ve sevgi” gibi değerlerin yasa gücüyle benimsetilemeyeceğini, toplumsal ilişkilerin, kişilerin tek tek ve toplu olarak insancıl değerlere bağlılığı ölçüsünde düzenli yürüyeceğini belirtmiştir.

Yukarıdaki ifadelerden anlaşılacağı üzere Yörükoğlu, değerler eğitiminin toplumsal düzeni sağlamak için gerekli olduğunu vurgulamış, değer kavramını yasa ve yazılı kuralların dışında gelenek ve görenek olarak ifade etmiştir.

Değerler eğitiminin amacını araştırmacılar şu şekilde ifade etmişlerdir:

Karagöz (2009: 44), kişinin hem kendisini hem de toplumdaki insanları mutlu etmesi, bireyde ahlâkî karakter oluşturması gerektiğini belirtirken olduğunu ifade ederken Aydın ve Akyol Gürler (2012: 16-19) çocukların doğuştan gelen en iyi yönleri ortaya çıkararak, onların kişiliklerinin tüm yönleriyle gelişmesine yardımcı

olmak, onları insan olarak en iyiye ulaştırmak, başlangıçta bireyi sonrasında da toplumu kötü ahlaktan korumak, bireyleri iyi ahlaki özelliklerle donatmak ve bunu devam ettirmek olarak ortaya koymuştur.

Kolaç (2010: 196)'a göre değerler eğitimi; bireylerin mutluluğu, toplumun huzuru, toplumlararası ilişkilerde barışa dayalı iyi bir geleceğin sunulması gibi konularda katkı sağlayacaktır.

Değerler eğitimini karakter eğitimi olarak ele alan Ekşi (2003: 79-96) "Karakter bireyin nasıl davranması gerektiği konusunda onu yönlendiren içsel kalıplar olarak algılanabilir. Karakterin oluşmasında pek çok öge mevcuttur. Karakter eğitimi yaygın olarak öğrencilerde temel etik değerleri anlama, onlara bağlılık ve değerlere göre davranma eğilimi geliştirme süreci olarak tanımlanmaktadır. Karakter eğitimi savunucuları iyi karakterin (değerleri) ortaya çıkarma etkinlikleri temelinde ya da daha kötüsü gizli müfredat yoluyla değil, açıkça öğretilmesi gerektiğini söylemektedirler" demiştir.

Okumuş (2010: 31) okulda öğrenciye bütün eğitim sürecini içine alacak şekilde değerler eğitimi verilmesinin ilke olarak benimsendiği ve o doğrultuda hareket edildiğinde, öğrencinin sağlıklı bir biçimde değerleri öğreneceğini, davranış değişikliklerini yaşayarak toplumda üzerine düşen rolü yerine getireceğini ifade etmiştir.

Yörükoğlu (2003: 221), bütün eğitimcilerin ve anne-babaların çocukları en iyi biçimde yetiştirme çabasında olduğunu çocuğun erdemli bir insan olarak toplumsal yaşamda yerini almasını, iyi bir öğrenimden geçip başarılı bir yetişkin olması kadar önemsendiğini; büyüklere saygı, doğruluk, törelere ve görgü kurallarına uyma, adil olma ve hak gözetme, küçüklere ve güçsüzlere yardım etme gibi değerlerin her toplumda ve her çağda insanlar için aranan nitelikler olduğunu belirtmiştir. Russell'a (2001: 167) göre, bu niteliklerin önde gelenleri; merak, açık düşüncelilik, bilginin zor bile olsa mümkün olduğu inancı, sabır, çalışkanlık, dikkati bir noktaya toplayabilme, düşünce ve eylemde doğruluk ve kesinliktir. Elde edilen bilgi çocuğa, oyunlarda ve spordaki bir beceri, yaşamının doğal bir bileşeni gibi gelmelidir.

Aydın (2010: 5-6), değerler eğitiminin amaçları doğrultusunda çocuklara ahlâkî ve ahlâkî olmayan özellikler hakkında doğru bilgiler verilmesi, sağlam

kanaatler oluşturulması ve iyi bir model olunması gerektiğini savunmuştur. Böylece çocukların iyi eğilimlerini geliştirmeye, kötü eğilimlerine teslim olmamaya çalışacaklarını ve karakterlerinin olumlu yönde gelişeceğini ileri sürmüştür. Aydın'a göre değerler eğitiminin temelini değerleri öğretmek oluşturmaktadır. Değerler eğitimi konusunda eğitimcilerin, öncelikle “*Değerleri öğretmek için planlı bir şeyler yapıyor muyuz?, Bu becerilerin kalıcı olması için neler yapıyoruz?*” sorularını cevaplandırması gerekmekte olduğunu ifade etmiştir.

Dünyada yaşanan sosyal sorunlar, savaşlar, çatışmalar, göçler en çok çocukları etkilemektedir. Yazıcı (2006: 500) pek çok ülkede ailelerin, eğitimcilerin ve pedagogların toplumsal düzeni tehdit eden tüm bu sorunlardan en az zararlı kurtulmanın yolunun etkili bir değerler eğitiminden geçtiği kanaatinde olduklarını belirtmektedir. Ülkemizde de gittikçe artan ve toplumsal huzuru bozan birçok olay görülmektedir. Bu olayları gerçekleştiren kişilerin değerler konusunda yeterince eğitilemedikleri ve ailesinde, çevresinde onlara değerleriyle örnek olacak kişilerin olmadığı anlaşılmaktadır. Sosyal denetim mekanizmalarından en önemlisi olan değerler, toplumsal bütünlüğün ayrılmaz parçalarıdır. Birey hayatında hemen her şeyi bu değerlere göre algılar ve yaşamın anlamını bu şekilde öğrenir. Bu nedenle Yazıcı (2006: 500) değerler eğitiminin yapılmasında, eğitim kurumlarına, öğretmenlere ve ailelere büyük görevler düştüğünü ifade etmektedir.

Araştırmacıların değerler eğitiminin amacıyla ilgili ifadelerinden hareketle değerler eğitiminin amacı, kişinin içindeki iyi yönleri ortaya çıkararak onların huzur ve mutluluğunu, bu yolla onları toplumla uyumlulaştırıp toplumsal düzeni sağlamak olarak ortaya konabilir.

Neslitürk, (2013: 14-15) Hökelekli'den değerler eğitiminde dikkat edilecek ilkeleri aşağıdaki gibi aktarmıştır:

- Değerler eğitimi bütün ders programlarında ve okul etkinliklerinde birbirlerine bağlantılı ve tamamlayıcı şekilde aktarılmalıdır. Sınıf dışı ortamlar olan kantin, spor salonu ve teneffüs alanlarında da değerler yaşanır ve aktarılır.
- Değerler eğitimi verilirken aile, eğitim kurumları ve toplumdaki diğer kurumlar tam bir işbirliği içinde olmalı ve birbirlerini desteklemelidir.

- Değerler eğitimi “yaşam boyu eğitim” ilkesine bağlı olarak erken yaşlardan itibaren öğrenim hayatının sonuna kadar temel değerleri kazandırmalıdır. Hatta ana-baba okulu ve yetişkin eğitiminde de çocuklara kazandırılacak değerler üzerinde durulmalıdır.
- Hedef ahlâkî standartları yükseltmek öncelikli olmalıdır. Akademik başarı sonraki amaçtır.
- Değerler eğitimi çocuk ve gençleri etkisi altına alan olumsuz davranış ve alışkanlıkları etkisizleştirici bir yol izlemelidir. Bununla birlikte popüler kültür ürünlerinin olumsuz etkilerini azaltmak için eleştirel ve sorgulayıcı olmaya yönlendirmelidir.
- En etkili yöntem olan yaparak yaşayarak öğrenme ahlâk ve değerler alanında da önemlidir. İyi karakter gelişiminde günlük etkileşim ve tartışmalar önemlidir.
- Değerler eğitimi ortak insanî değerlere ve toplumsal ihtiyaçlara göre şekillendirilmelidir. Bunun yanında “ahlâkî cesaret”, “tahammül ve hoşgörü” öğrencilere yerleştirmelidir.

Hökelekli'nin değerler eğitimi ile ilgili yukarıdaki ilkelerinden de anlaşılacağı üzere değerler eğitimi bir program çerçevesinde yürütülmelidir. Öğrencilere kazandırılacak değerler belirlenmeli ve bu değerlerin ne zaman, ne kadar, nasıl kazandırılacağına çerçevesi çizilmelidir.

Değerler kendiliğinden edinilmez, bu nedenle değerler eğitimine öğretim programlarında belli bir plan dahilinde yer verilmelidir.

2.1.2. Değerler Eğitimi ve Metinler

Temel dil becerileri; okuma, dinleme, yazma ve konuşma metinler yoluyla kazandırılır. Bunun için dil öğretiminde metinler gereklidir.

Çetışli, (2017: 5) metni herhangi bir konuyu yazılı veya sözlü ifadesinden meydana gelen söz bütünü olarak tanımlamıştır. Yani; bir konuyu anlatmak için kullanılan bütün kelimeler, ibareler, cümle ve cümlecikler, deyimler, paragraflar ile oluşan bütünü metin olarak ele almıştır.

Türkçe öğretiminde metinlerin yeri büyüktür. Temel dil becerileri, üst düzey zihinsel beceriler ile millî ve evrensel değerler metinler aracılığıyla kazandırılmaktadır.

Bunun için Duman (2003: 151-155), Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin niteliği ve öğrenme-öğretme sürecinde nasıl kullanıldığının son derece önemli

olduğunu vurgulamıştır. Metinler, Türkçe öğretiminde amaç değil, araçtır. Metinler yoluyla öğrenciler birçok sosyal, kültürel değeri kazanırlar. Yine aynı konuda Coşkun ve Taş (2008: 61) da ders kitaplarının, kuşakların içinde yaşadıkları topluma ait kültürü ve evrensel değerleri kazanmalarına, ortak değerler etrafında birleşmelerine yardımcı olduğunu söylemiştir.

Yazınsal yapıtlar değerlerin oluşumunda ve sonraki kuşaklara aktarılmasında önemli bir yere sahiptir. Sanatçılar millî değerleri eserlerinde verir okuyucu da bu değerleri edinir. Yazınsal yapıtlar insanları iyiye, güzele, doğruya yöneltme ve değerler kazandırmada insanlara telkinlerde bulunur ve onları bu doğrultuda eğitir (Kavcar, 1999: 6).

Öğrencilerin okuma bilincinin gelişmesinde etkili bir kaynak olan okuma kitaplarının öğrencilerde okuma bilinci geliştirmesi ve yeni ufuklar açması gerekmektedir. Bu nedenle okuma kitaplarındaki metinler öğrencilere değerler kazandırmalı ve doğru davranış modelleri sunmalıdır. Metinlerin içeriği oluşturulurken kültürel zenginliklerimize, tarihi mirasımıza ve değerlerimize yer verilmelidir (Aktan, 2012: 5).

2.1.3. Değerler Eğitiminde Okul ve Öğretmen

Okul, öğrenciler için önemli bir sosyal ortamdır. Öğrenciler okulda sosyalleşir. Okul içinde arkadaşlarıyla ve öğretmenleriyle girdikleri etkileşim sonucu sevgi, saygı, hoşgörü, yardımseverlik gibi birçok değeri edinirler. Bu açıdan okul sadece değerlerin kazandırıldığı bir yer değil aynı zamanda davranış haline getirildiği bir sosyal ortamdır. Yapıcı ve Zengin (2003: 185), her ne kadar yeni yetişen gençlerin içinde yaşadığı toplumun değerlerini benimsemeleri okul dışı ortamlarda önemli ölçüde geliyor olsa da bu hususta örgün eğitimin ya da daha geniş anlamda formel eğitimin önemini özellikle vurgulamak gerektiğini, eğitimin temel görevlerinden olan sosyalleşmenin gerçekleşmesinde en önemli hususu değerlerin öğretilmesi, benimsetilmesinin oluşturacağını ancak eğitimin, değerleri benimsetmeye çalışmanın ötesinde tenkit etme, değerlendirme ve gerektiğinde yeni anlamlar yükleme vb. görev ve sorumlulukları da olduğunu bunun da ferdin olduğu kadar toplumun gelişmesi ve ilerlemesinde eğitimin çok önemli katkıları olduğu anlamına geldiğini ifade etmektedir.

Keskin (2008: 37), okulların aile ortamında edinilen değerleri pekiştireceğini ve yeni değerler kazandıracığını belirtmiştir. Ayrıca okullardaki değerler eğitiminin çok farklı, fakat birbirini tamamlayan bir dizi etkinlik şeklinde olması gerektiğini sadece bir ders veya program olarak algılamamanın ve kısıtlamanın doğru olmayacağını ifade ederek formal ve informal eğitim programları gibi birçok unsurun değerler eğitiminin parçaları olduğunu açıklamıştır.

Özensel (2003: 217-239) ise toplumsal yapıyı oluşturan temel toplumsal kurumların kendilerine ait değerler içerdiğini ve okulun değerlerin belirlenmesinde ve yaygınlaştırılmasında önemli bir role sahip olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca sosyal bir ortam olan okulların öğrencilere değer aktarımı için uygun ortamlar olduğunu, öğrencilere çeşitli etkinliklerle değerler kazandırılacağını ve davranış biçimine dönüştürmelerinin sağlanacağını belirtmiştir.

Aydın (2010: 7), okulların amacının öğrencilerde sağlıklı, tutarlı bir kişilik oluşturmak olduğunu söylemiştir. Belet ve Deveci (2008: 1) okulun, iyi vatandaşlar yetiştirmek ve bu yolla toplumun devamlılığını sağlamak için, bireylere, toplumun ve insanlığın ortak malı durumuna gelen değerleri kazandırmada etkili bir aracı kurum olduğunu eğitim sistemi aracılığıyla okullarda öğrencilere, temel değerlerin kazandırılması beklendiğini etkili bir değer eğitiminin gerçekleşmesi için okul, öğrencilere temel değerleri anlaması, bu değerleri benimsemesi ve kendi yaşamında uygulamasına yardım edilmesini okulun değer kazandırmada bir rehber görevi üstlendiğini ifade etmektedir. Ekşi (2003: 81), okulların çağın getirdiği olumsuz durumlar karşısında iyi tercihler yapabilmelerine yardımcı olması gerektiğini belirtmiştir.

Hökelekli (2011: 281), okul programlarının bütün derslerde değerler eğitimini gerçekleştirecek şekilde birbiriyle bağlantılı ve bütünlüklü ve okulların iyi karakterin hayat bulduğu bir yer olması gerektiğini belirtmiştir. Sınıftaki günlük yaşam kadar kantin, spor salonu, teneffüs alanları gibi bütün okul ortamları da insani değerlerin yaşadığı ortamlar olmalıdır.

“Değer eğitiminde model olmak, değerleri yaşayarak ve yaşatarak kazandırmak çok önemlidir. Öğretmenlerin kişiliği, model olma özelliği, bu aşamada belirleyici bir özellik taşımaktadır” (Dilmaç, 2007: 28). “Sınıf öğretmeni okul kapısına doğru

yürümeye başladığı andan itibaren istese de istemese de değerleri öğretmeye başlamıştır” (McCrary, 1999: 3-7). “Branş farkı olmaksızın bütün öğretmenler öğrencilerinin fikirlerini güçlendirmeyi, onları yüreklendirmeyi, düşüncelerini canlandırmayı ve prensiplerini belirginleştirmeyi istemelidir. Öğretmenler öğrencilerine değerleri açıklığa kavuşturma konusunda yardımcı olmalıdırlar ki öğrenciler karmaşık durumlarla karşılaştıklarında akıllı tercih yapabilsinler” (Lakshimi, 2009: 3-6).

Öğretmen gerek davranışlarıyla gerekse oluşturduğu sınıf ortamıyla değerler eğitiminin kazandırılmasında önemli bir aktör olmaktadır. Sayar ve Aysun (2011: 9) hoşgörü, yardımseverlik, saygı, sevgi, paylaşma, dayanışma, kardeşlik, konukseverlik vb. birçok değerın kazandırılması öğretmenin davranışlarına ve sınıf içi etkinliklerine bağlıdır.

Titus’un, ‘Amerikan İkinci Kademe Okullarında Değerler Eğitimi’ adlı çalışmasında etkili değerler eğitimi için öğretmenlere verdiği önerilerden bazıları şunlardır:

1. Eğitimi öğrencilerin bilgisi, davranışı ve hislerine göre yapın.
2. Yapılan öğretim içeriğini onur, şeref ve erdem gibi örneklerden belirleyin ve değerlerin yansıtılmasını cesaretlendirin.
3. Alıntılar, sözler kullanın.
4. Pozitif kişisel örneklerle iyi bir model olun.
5. Merhamet, kibarlık, adalet, dürüstlük, iyilik, sadakat, azim, saygı ve sorumluluk gibi temel değerlerin öğretiminde yaratıcı olun ve tarafsızca sınıf kurallarını uygulayın.
6. Öğrencinin arkadaşlarını, ailesini ve toplumu eğitim süreçlerine dahil edin.
7. Öğrencileri toplumsal hizmetlerde bulunmaya teşvik edin.
8. Öğretin, vaaz vermeyin (Titus, 1994: 3-14).

Yazıcı (2006: 499) toplumsal kültürün bireylerin değer yargılarının bir üst kimlik olarak toplumsal hayata yön vererek ya da mevcut toplumsal değerlerin bireylere aktarılarak gerçekleştirilebileceğini öne sürer. Ayrıca ailede başlayan değerler eğitiminin, okul ortamında formal bir yapı çerçevesinde temel değerlerin öğrencilere kazandırılması ile devam edeceğini açıklayarak eğitimleri boyunca;

öğrencilere, sadece bilişsel ve psiko-motor kazanımların verildiği bir eğitim anlayışının, toplumu oluşturan fertlerin, değer, tutum vb. duyuşsal kazanımları elde edememelerine neden olacağını da ifade etmiştir. Yine Yazıcı (2006: 499), toplumsal bütünlüğün sağlanması ve ortak toplumsal amaçların belirlenmesi için değerler eğitiminin okullarımızda sistemli ve etkili bir biçimde yapılmasının ne derece önemli bir mesele olduğunu ortaya koymuştur.

Cihan (2014: 431) değerler eğitiminin her ne kadar ilk olarak ailede verilse de sistemli ve programlı olarak okullarda verildiğini söylemektedir. Ayrıca toplumsal kültürün gelecek nesillere aktarabilmesinin yolunun bilgi, beceri ve ahlâkî değer yargılarıyla donatılmasıyla sağlanabileceğini ifade etmektedir.

Anlaşılacağı gibi değerler eğitimi konusunda okullar ve dolayısıyla öğretmenler en etkili iki araçtır. Değerlerin öğrencilere aktarılması konusunda öğretmenlere büyük görevler düşmektedir çünkü öğretmenler değerleri verecek en iyi modeldir. Dolayısıyla öğretmenler rol model olarak bilgi aktaran bir özellikten daha çok değerleri etkin bir şekilde kazandıran bir özelliğe geçmelidir.

2.1.4. Milli Eğitim Sisteminde Değerler Eğitimi

Her toplum değerlerini, kültürünü yaşayarak gelecek nesillere aktarır. Eğitimle, yetiştirilmek istenen birey tipi eğitimin amaçlarını biçimlendirir.. Milli Eğitim Temel Kanunu (1973: 1)'nda Türk millî eğitim sisteminin yetiştirmek istediği bireylerde bulunan nitelikler şöyle ifade edilmiştir: *“Türk Milletinin bütün fertlerini, Atatürk inkılap ve ilkelerine ve anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek”*

Millî Eğitim Temel Kanunu'nda millî değerleri benimsemek, korumak ve geliştirmek Millî Eğitim sisteminin amaçları içinde yer almaktadır. Eğitimden beklenen en temel amaçlardan biri değer aktarımıdır. Çünkü, eğitim bireyi kültürlenme işidir. Toplumun yüzyıllar boyunca biriktirdiği, yaşattığı değerleri çağın değerleriyle birleştirip nesiller boyunca sürekliliğini sağlamaktır. Günümüzde

değerler eğitiminin önem kazanmasıyla Millî Eğitim Bakanlığı da değerler eğitimine eğitim sistemi içinde yer vermiş, 2003 eğitim programları ile değerler eğitimi eğitim sistemimize girmiştir.

2005 yılında uygulamaya konan yapılandırmacı modele dayalı yeni eğitim programları tematik yaklaşımla hazırlanmıştır. Tematik yaklaşım, bir değer (konu/tema) etrafında farklı disiplinlerin ilişkilendirilmesidir. Buna göre eğitim programları hazırlanırken değerler merkeze alınıp temalar belirlenmiş ve tüm dersler bu ortak tema etrafında yapılandırılmıştır. Her dersin belirlenen bu tema ve değerleri kazandırmak amaçlarından biri hâline gelmiştir.

2005 yılında uygulanmaya başlanan Türkçe dersi öğretim programında da değerler eğitimine yer verilmiş, programın amacı şu şekilde ifade edilmiştir: “Türkçe Dersi öğretim programı’yla dinlediklerini, izlediklerini ve okuduklarını anlayan; duygu, düşünce ve hayallerini anlatan; eleştirel ve yaratıcı düşünen, sorumluluk üstlenen, girişimci, çevresiyle uyumlu, olay, durum ve bilgileri kendi birikimlerinden hareketle araştırma, sorgulama, eleştirme ve yorumlamayı alışkanlık hâline getiren, estetik zevk kazanmış ve millî değerlere duyarlı bireyler yetiştirilmesi amaçlanmıştır” (TDÖP, 2006: 3).

Türkçe Dersi öğretim programı (2006: 56-57)’nda okuma ve dinleme metinlerinde bulunması gereken özellikler sıralanırken değerleri kazandırmaya uygun nitelikte olması gerektiği şöyle belirtilmiştir: “Metinlerde millî, kültürel ve ahlâkî değerlere, milletimizin bölünmez bütünlüğüne, insan hak ve özgürlüklerine, insani değerlere aykırı unsurlar bulunmamalıdır. Metinler, öğrencilere estetik bir duyarlılık kazandıracak ve kişisel gelişimine katkı sağlayacak nitelikte olmalıdır.”

Görüldüğü gibi değerler eğitimi, Türk Millî Eğitim programlarında yer almaktadır. Yine bu programlarda da temel amaç günümüzde olduğu gibi Türk toplumunu Türk millî değerleri ve evrensel değerler çerçevesinde yetiştirmek olmuştur. Öte yandan Doğan (2005: 455) Millî Eğitimin Genel Amaçları arasında İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’nin 26. maddesinde belirtilen eğitim bireyin kişiliğinin tam gelişmesini ve insan haklarıyla ana hürriyetlere saygının kuvvetlenmesini sağlama özelliğinin vurgulandığını belirtmektedir.

Millî Eğitim Bakanlığının 2010 yılında yayımladığı “İlk Ders” konulu genelgede değerler eğitimine yönelik etkinlik örnekleri şu şekilde sıralanmıştır:

1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanununa yer alan Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ile öğrencilerin ilgi, yetenek, hazır bulunuşluk düzeylerine ve öğrenim seviyelerine etkinliklerde dikkate edilecektir.

1. Rehber öğretmenler eşliğinde yaşça büyük olan öğrencilerin küçük öğrencilere dersler ve okul içi faaliyetlerde rehberlik yapmalarını sağlayacak programların oluşturulması,

2. Küçük yaştaki öğrencilere “Nasıl iyi, doğru, hoşgörülü ve başarılı olursun?” konulu bir mektup yazdırılması,

3. Rol model olma, yaratıcı etkinlikler vb. faaliyetlerde bulunan öğretmenlerin okul içinde diğer sınıflarda faaliyet yapmasının sağlanması,

4. Öğretmen, öğrenci ve diğer okul personelinin müzik, şiir, tiyatro vb. yeteneklerini gönüllülük esasına göre sergileyebilecekleri ortamlar oluşturularak yeteneklerin ödüllendirilmesi,

5. Oyuncuların ve seyircilerin bir spor karşılaşmasında centilmence davranışlarının ön plana çıkarılması,

6. Öğrencilerin yaşadıkları sorunları kâğıda yazmaları ve öğretmen rehberliğinde belirlenen sorunların çözümüne yönelik beyin fırtınası yapılması,

7. Karşılıklı güven, hoşgörü ve dürüstlük ilkelerine dayanan bir sözleşmenin bütün paydaşlar (okul idaresi, öğretmen, öğrenci, aile vb.) arasında yapılması, her türlü iletişimde olumlu ve güler yüzlü olunması,

8. Öğrencinin iyi örnek gösterilebilecek davranışlarını sınıf ortamında paylaşması ve bu iyi davranışların sınıf panosunda sergilenmesi,

9. Öğrencilerin takdir edilen davranışlarının yazılı veya sözlü olarak sınıf ortamında paylaşılmasının sağlanması,

10. Öğretmen ve öğrencilerin sınıf içinde uyulması beklenen davranışlar listesini birlikte belirlemesi ve bu listenin sınıfın uygun bir yerine asılması,

11. Tarihe damgasını vuran kişilerin insanlığına katkıları konusunda senaryo yazılması,

12. Değerlerimizin gelişimine hizmet etmiş önemli kişilerin araştırılması ve sınıfla paylaşılması,

13. Toplum hizmeti çalışmalarının öğrenilmesi ve bu çalışmalara katılma,

14. Tiyatro, drama, şiir, kompozisyon, öykü, film, resim, seyahat vb. konularda. yarışmalar yapılması,

15. Konusu yardımlaşma, dayanışma, sevgi, barış ve hoşgörü olan şarkıları içeren konserler düzenlemesi,

16. Değerlerimiz ile ilgili konferans, panel, açık oturum, şiir dinletileri, seminer ve okul gazetesi çıkarma gibi etkinlikler yapılması, afiş ve slogan hazırlanması,

17. Kermes (yiyecek, içecek, ve teknoloji tasarım dersinde yapılan ürünlerin satılması) ve yardım organizasyonlarından elde edilen gelirlerin, doğum günü ve özel günlerde ziyaretler düzenlenerek yardım kuruluşlarına verilmesi,

18. Paylaşımı ve katılımı sağlamak amacıyla “değerlerimiz” konusunda bir web sayfası oluşturulması (MEB,2010).

18. Millî Eğitim Şûrası Kararları (1-5 Kasım 2010) arasında da değerler eğitimiyle ilgili alınan kararlar şu şekildedir:

1. “Değerler ve Eğitimi Projesi” ve “Sanat İnsanı Yetiştirme Projesi” hazırlanmalı uygulamaya konmalıdır.

2. Ulusal ve evrensel değerler birlikte düşünülerek öğretim programlarında, değerler eğitiminde değer aktarımı yerine farkındalık kazandıracak yaklaşımlara öncelik verilmelidir.

3. Değerlerin tercihe bağlı olduğu ve toplumların benzer tercihlere sahip kişilerden oluştuğu vurgulanmalı ve öğretmenlere değer eğitimi bilinci kazandırılmalıdır.

4. Görevdeki öğretmenlerin hizmet içi programlarında değerler eğitimi yer almalı ve öğretmen yetiştiren programlara değerler eğitime yönelik bir ders konulmalıdır.

5. Değer farklılıklarının zenginlik olduğu ve ortak değerlerimizin de var olduğu bilinci kazandırılmaya çalışılmalıdır.

6. Değerler eğitime yönelik eğitim-öğretimin her kademesinde STK'larla ortak hareket edilmeli ve alan öğretmenlerinin birlikte kullanabilecekleri program ve materyaller geliştirilmelidir.

7. Değerler eğitime, okul öncesinden başlayarak yaygın eğitim dâhil olmak üzere eğitim-öğretimin her kademesinde, tüm dersler ve okul kültürü içerisinde yer verilmeli ve bu konuda öğretmen, yönetici, öğrenci, aile ve çevre ile işbirliğine gidilmeli, farkındalık oluşturulması için kitle iletişim araçlarından faydalanılması amacıyla gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

8. Değerler eğitimi açısından örnek davranışlar gösteren öğrencilere ödüllendirmelerde yer verilmelidir.

9. Değerler eğitimi ve medya ilişkisi konusunda farkındalık uyandırılmalı ve bunun için yasal düzenlemeler yapılmalıdır

10. Öğrencilerin akademik başarılarıyla birlikte değerlerin oluşumunda önemli yeri olan duygusal, sosyal ve ruhsal zekâ gelişimlerine de önem verilmelidir (MEB,2010: 10-12).

Sezer (2005: 57-59) Türk Milli Eğitiminin öğrencilere kazandırmak istediği değerleri şu şekilde sıralamıştır:

- Yurt sevgisi,
- Yurda hizmet etmenin zorunluluğuna inanma,
- Bayrağa saygı,

- Türk büyüklerine saygı duyma,
- Türk büyüklerine değer verme,
- Tarihi eserleri korumanın gerekli olduğuna inanma,
- Tarihi eserleri sevmeye,
- Türk Milletine ait ahlaki değerlerini benimseme,
- Türk Milletinin insani değerlerini sevmeye (imece, misafirperverlik vb.),
- Toplum çıkarlarını üstün tutma,
- Aile olmayı önemseme,
- Aile bireyleri arasında sevgi ve hoşgörü olması gerektiğine inanma,
- Ailede demokratik iş bölümü olması gerektiğine inanma,
- Zor şartlarda ailenin yanında olması gerektiğine inanma,
- Evde, okulda, çevrede sorumluluklarını bilme,
- Çoğunluğun kararına değer verme,
- İş ve meslek sahibi olmanın gerekliliğine önem verme,
- Aile şartlarına uması gerektiğine inanma,
- Geleneklerimize saygı,
- Öğrenme merakını önemseme,
- Bilginleri ve sanatçıları takdir etme,
- Bilginlerin ve sanatçıların yapıtlarını önemseme,
- Bilimin önemli olduğuna inanma,
- Bilimsel düşüncüyü önemseme,
- Hayatında teknolojiye yer açma,
- Bilginlere değer verme,
- Araştırmacılığı tercih etme,
- Resim ve müzik yapmayı tercih etme,
- Doğal güzelliklere hayatında yer verme,
- Sağlık ve temizlik alışkanlığını önemseme,
- Çevresindeki canlı ve cansız varlıkların değerini bilme,
- Okuma alışkanlığını önemseme,
- Kanunlar karşısında eşitliğe inanma,
- Savurganlık yapmama tutumluluğu tercih etme,
- “Yurtta Sulh Cihanda Sulh” ilkesine önem verme.

Tüm bu bulgulardan ve yorumlardan anlayacağımız üzere değerler eğitimi, Milli Eğitimimizin genel amaçları arasında önemli bir yere sahiptir. Gerek milli gerek evrensel değerlerin en iyi şekilde öğrencilere aktarılması Milli Eğitim Bakanlığı'nın hedefleri arasında yer almaktadır.

2.1.5. Değerlerin Sınıflandırılması

Günümüzde değerlerin önem kazanmasıyla birlikte birçok değer tanımı ortaya çıkmıştır. Bu durum da beraberinde değerlerin sınıflandırılmasını sağlamıştır. Bilim adamları değerlere yönelik birçok sınıflama yapmışlardır ama bu sınıflamalardan en çok kabul görenleri Spranger, Rokeach ve Shwartz'ın sınıflamalarıdır.

Spranger ayrıntılı bir sınıflandırma yaparak insanların değerlere eğilimlerini “ekonomik”, “kuramsal”, “estetik”, “toplumsal” “politik”, ve “dinsel” değer olarak 6 gruba ayırmıştır. Bu gruplar şu şekilde açıklanabilir: (Özgüven, 2003: 368)

- Ekonomik: Bir etkinliğin yararlı ve pratik olması önemlidir. Yaşam bedensel ihtiyaçların doyumudur..
- Kuramsal: Bilgiye, eleştirel olmaya ve gerçeğe önem verir. Kuramsalcı bireyin ilgilendiği şey gerçeğin keşfidir.
- Estetik: Üst düzeyde biçim ve uyuma önem verir, herhangi bir yaşam tarzını zarafet ve uygunluk açısından değerlendirir.
- Toplumsal: İnsanlara yardımcı olma, insanları sevmeye, bencil olmama önemli bir özelliğidir. Ekonomik, kuramsal ve estetik değerleri insanlara yakıştırmaz, soğuk bulur.
- Politik: Bireysel etki güç ve şöhrete önem verir.
- Dinsel: Tüm evreni bir bütün ve kendisini de o bütünün bir parçası olarak görür. Doyurucu değer tecrübeleri arar, mistik konulara ve yaşantılara ilgi gösterir.

Rokeach'ın sınıflandırmasında değerler “gaye değerler” ve “vasıta değerler” olarak ikiye ayrılır (Güngör, 2000: 85). Akbaş (2004: 57) Rokeach (1995)'tan şöyle aktarır: Rokeach'ın her bir değer grubunda on sekizer değer yer almaktadır.

Yazıcı (2006: 501)'nin Naylor ve Diem (1987)'den aktardığına göre, gaye değerler yaşamın temel amaçlarını; vasıta değerler ise gaye değerlere ulaşmak için kullanılacak davranış tarzlarını temsil eder.

a. Gaye Değerler: Zevk, ulusal güvenlik, sosyal kabul, rahat yaşam, özgürlük, dostluk, mutluluk, iç huzur, heyecanlı bir hayat, güzellikler dünyası, gerçekler dünyası, eşitlik, dini olgunluk, bilgelik, başarılı olma, barışçıl bir dünya, ailenin güvenliği.

b. Vasıta Değerler: Yaratıcılık, Yardım etmeyi sevme, temiz olma, sorumluluk, sevecen olma, neşeli olma, mantıklı olma, kendine hâkim olma, itaat etme, hırslı olma, geniş görüşlü olma, entelektüel olma, dürüst olma, cesur olma, bağışlayıcı olma, bağımsızlık.

“Schwartz’ın sınıflandırmasında ise on değer grubunu görmekteyiz. Bunlar:;”

Değer konusunda çalışma yapan ve değerler sınıflaması yapan kişilerden biri de Schwartz’dır. Schwartz (1994: 19-45)’a göre değer sınıflandırılması aşağıdaki biçimdedir:

1. Güç değeri,
2. Toplumsal standartları esas alan kişisel başarı yönelimini ifade eden başarı değeri,
3. Hazcılık değeri;
4. Heyecan ve yenilik arayışını ifade eden uyarılım,
5. Toplumsal adalet, anlayışlılık, hoşgörü ve erdemli olmayı kapsayan evrenselcilik değeri,
6. Yardımseverlik, dürüstlük ve alçak gönüllü olmayı içeren iyilikseverlik değeri,
7. Kültür, dini inanç ve geleneklere saygı ve bağlılığı ifade eden geleneksellik değeri,

8. Başkalarına zarar verebilecek ve toplumsal beklentilere aykırı olabilecek dürtü ve eylemlerin sınırlanmasını ifade eden uyum değeri,

9. Yaratıcı olmak, merak duyabilmek, özgür olmak, bağımsız olmak gibi değerleri kapsayan özyönelim,

10. Bireysel ve toplumsal huzurun sürekliliğini ve toplumsal düzenin sürmesini hedefleyen güvenlik değeri (Kılıç, 2011: 52-53).

Yukarıdaki değer sınıflamalarından başka sınıflamalar da yapılmıştır. Bunlardan bazıları ise şöyledir:

Yazıcı (2006: 489-522); Akbaş (2004: 32–33) ve Naylor ve Diem (1987: 347)' den şöyle aktarır: Nelson değerleri üç grupta sınıflandırmıştır. Bunlar;

1. **Bireysel değerler;** kişiye ait değerlerdir. Birey arkadaşlarını, grupları ve genel toplumsal değerleri dikkate almadan hareket eder.
2. **Grup değerleri;** Bir grubun üyelerinin paylaştığı değerlerdir. Bu gruplar aile, dini grup, politik grup vb. olabilir.
3. **Sosyal değerler;** Tüm toplumun kabul ettiği ortak değerlerdir. Bu değerler toplumu şekillendirir ve toplumun yapısını oluşturur.

Ketenci (1997) değerleri sekiz grupta sınıflandırmıştır:

1. İnsanî değerler “dil, bilgi, sanat”,
2. Toplumsal değerler “adalet, laiklik”,
3. Etik değerler “adil olmak, dürüst olmak”,
4. Ulusal değerler
5. Burjuva değerleri,
6. Batılı-doğulu değerler, evrensel değerler,
7. İslamî değerler ya da dinî değerler,
8. Tarihi-turistik değerler ya da kültürel değerler (Ulusoy ve Dilmaç, 2012: 85).

Aydın, (2011: 41) ise değerlerin kaynaklarına göre ikiye ayrılabilirliğini belirtmiştir: Toplumsal (içkin) değerler, Toplum üstü (aşkın) değerler. Aşkın değerlerin içkin değerlerden daha ağır basacağını söyler. Bunun sebebini ise vicdani yaptırımlara bağlamaktadır. Aşkın kökenli değerlerin en belirgininin ise dini değerler

olduğunu vurgular. Felsefe çevrelerinin değerleri ‘amaçsal (yüksek) değerler’ ve ‘araçsal (basit) değerler olarak ayırmalarını da bizim için önemli bir sınıflandırma olarak kabul eder.

2.1.6. Değerler Eğitimi Yaklaşımları

Değerlerin bireye kazandırılması aşamasında çeşitli yaklaşımlar kullanılmaktadır. Bu yüzden değerlerin öğretilmesinde aile, okul, çevre gibi etkenlerin uyum içinde olması gerekmektedir.

“Nitelikli bir değer öğretimi için değerler eğitiminde farklı yaklaşımlar oluşmuştur” (Halstead, 1996: 3-14; Smyth, 1996: 32-41).

Akbaş (2008: 9-27)’de Kirschenbaum’un karakter eğitimi, ahlâk eğitimi, vatandaşlık eğitimi ve değer gerçekleştirme olarak dört yaklaşım ortaya çıkardığını bu değer eğitimi akımlarından başka ahlâkî muhakeme, cinsellik eğitimi, din eğitimi, eleştirel düşünce, empati geliştirme, etik eğitimi, işbirliği becerileri, kanun ilişkili eğitim, karar verme becerileri, uyuşturucu eğitimi, yaşam becerileri gibi değer eğitimi uygulamalarının var olduğunu söylemiştir. Yine Akbaş (2008: 9-27) 1960 yılının ortalarında Simon, Sidney ve arkadaşları tarafından ABD’de ortaya çıkarılan değer açıklama yaklaşımı, 1970’lerin başlarında Kohlberg ve arkadaşları tarafından geliştirilen adil topluluk okulları gibi yaklaşımlar ve telkine dayalı değer öğretimine alternatif öğretim yolları geliştirildiğini belirtmiştir. 1980’lerden sonra aile, sorumluluk, güven ve vatanseverlik gibi geleneksel değerlere dönüş başladığını, 1992 yılında ise Lickona tarafından karakter eğitimine tekrar dönüş olduğunu ifade etmiştir.

Yukarıda yazarların ortaya çıkardığı değer yaklaşımları şu şekilde sıralanabilir:

1. Değerleri Telkin Etme, Aşılama
2. Değerleri Belirginleştirme, Açıklama
3. Değer Analizi
4. Ahlaki Muhakeme
5. Karakter Eğitimi
6. Değer Eğitiminde Gizil Güç: Örtük Program

2.1.6.1. Değerleri Telkin Etme, Aşılama

Tokdemir (2007: 39)'in Kirschebaum (1992)'dan, Akbaş (2004: 96)'ın da Welton ve Mallan (1999)'dan aktardığına göre, telkin yöntemi insanların davranışlarını şekillendirmek için eskilerden beri kullanılan bir yöntemdir. Telkin belletmek, aşılama, bir şeyi olması gerektiği kadar söylemek anlamındadır. Telkin yöntemi değerler eğitiminin geleneksel yaklaşımlarından biri olarak kabul edilir. Yetişkinlerin çocuklara “büyüklere saygılı olmalıyız, iyi bir kız veya erkek böyle yapmaz” şeklindeki sözleri telkin yöntemine örnek olarak gösterilebilir.

Doğrudan öğretim yaklaşımı, çocukların değerleri doğrudan söyleyerek öğrenmelerini sağlamak amacıyla yetişkinlerin kullandığı bir yöntemdir. Doğanay (2006: 267) Halstead ve Taylor (2000)'dan aktardığına göre, “bu yaklaşım en eski dönemlerden beri yoğun olarak kullanılan bir değer öğretimi yaklaşımıdır. Değer aşılama ya da telkin şeklinde adlandırılan bu yöntemde neyin iyi neyin kötü olduğu söylenir. Bu yaklaşımda kurgusal ve tarihsel ahlâkî öyküler kullanılır. Bu yaklaşımın etkililiğini artırmak için davranış değiştirme yöntemi kullanılabilir. Edimsel koşullanmanın değer öğretimine uyarlanmış şekli davranış değiştirmez. Kazandırılmak istenen davranışı öğrenci gösterdiğinde ödüllendirilmektedir” (Öztürk vd., 2006: 267).

“Amerika’da 1950’lerde, öğretmenlerden değerleri doğrudan öğretmeleri bekleniyordu. Telkin yöntemi insan davranışlarını şekillendirmek için en kabul gören yöntemdi. Ahlâkî eğitim, sabah duaları, vatandaşlığı tasdik törenleri vatanseverlik toplantıları, atom bombasından koruma eğitimleri okul yaşamının ve müfredatın bir parçasıydı. Öğrenciler otoriteye saygı gösteriyordu” (DeRoche ve Williams, 2001: 6).

“Telkin yaklaşımı 1920’lerde ve devamında karakter eğitimi için temel yöntem olarak kullanılmıştır. Günümüzde daha çok ordu, izcilik ve dini kurumlar tarafından kullanılmaktadır. Bu kurumlarda telkin yaklaşımı, yemin etme, ezberleme ve önemli insanların yaşamlarını incelenme şeklinde uygulanmaktadır” (Leming, 1997’den Akt. : Akbaş, 2004: 97).

2.1.6.2. Değerleri Belirginleştirme ve Açıklama

“Değişen ve gelişen dünya beraberinde özgür düşünce sistemini getirmiş böylece telkin yoluyla değerleri öğretmek zorlaşmıştır. Yeni nesildeki gençler kendi değerlerini oluşturmuşlar ve gençlere kendi değerlerini açıklayabilecekleri yöntemlere başvurulmaya başlanmıştır” (Kirschenbaum, 2000: 4-20). Özgür düşünmenin ortaya çıkması bireylerin eleştirel bakış açılarını geliştirmiş ve “neden?” sorusu gündeme gelmiştir. Bu da telkin yöntemini geçersizleştirmiştir.

“Değer açıklama yaklaşımında ilk olarak bir olay ya da konu öne sürülür. Bu konu öğretmen, öğrenci, aile ya da başkası tarafından ortaya konabilir ve olay, aile, arkadaşlık ilişkileri, çalışma, din, sağlık, politika, okul, kişisel ilgiler ve zevkler, cinsellik, kurallar, para, otorite ve ölüm gibi herhangi bir konudan seçilebilir. Daha sonra öğretmen bu olayla ilgili öğrencilere okuma, yazma, düşünme gibi etkinlikler yaptırır ve öğrencilerden bu olay hakkında kendi bakış açılarını ve değerlerini söylemelerini isteyerek tartışma başlatır. Herkes olayla ilgili kendi değerini söyler. Bu noktada başkasının görüşlerini kabul etme kritik noktadır. Öğrencilerin değerlerinin belirginleşmesi için öğretmen sorular sorabilir” (Kirschenbaum, 2000: 4-20).

“John Dewey’in çalışmalarında etkilenen Raths, Harmin ve Simon tarafından oluşturulan bu yöntemde öğretmenlerin öğrencilerin yükselen değerlerinin farkına varmalarına yardım edilir. Bu yaklaşımda, bireylerin yaşamlarında neyin önemli olduğunu fark etmeleri sağlamaya çalışılır. Doğrudan öğretim yaklaşımının tersine telkinle değil bireyin olası sonuçları değerlendirerek karar vermesi esası vardır” (Gültekin, 2007: 54).

Bu yaklaşım temelde üç adım ve bunların içinde de farklı etkinliklerin olduğu aşamalardan meydana gelmektedir. Bunlar:

1. Seçme

- a. Çocuklarda özgür seçim yapmaları için ilgi uyandırma,
- b. Seçme durumlarında farklı seçenekler oluşturmalarına yardımcı olma,
- c. Her bir seçeneğin sonuçlarını değerlendirmede çocuklara yardımcı olma.

2. Ödüllendirme

ç. Çocukların neyin ödüllendirildiği neyin korunduğu konusunda düşünmelerini teşvik etme,

ç. Seçeneklerinin başkaları tarafından onaylaması için olanaklar sunma.

3. Davranma

d. Çocukları seçimlerinde tutarlı olmaları konusunda özendirme,

e. Bu davranışın tekrarlanması için çocuklara yardım etme (Gültekin, 2007: 55).

Tokdemir (2007: 40), Leming (1997)'den aktardığına göre, değer açıklama yaklaşımı insanların kendi değerlerini anlamalarına yardımcı olur. İnsanlar değerlerini anlayıp açıklarlarsa davranışlarını da değiştireceklerdir. Böylece insanlar daha az karışıklık, tutarsızlık ve ilgisizlik yaşayacaklardır. Değer açıklama yaklaşımında dört anahtar öge vardır. Bunlar:

I. Hayata odaklanma: Kendi yaşamlarına ve değerlerine insanların odaklanması,

II. Kabullenme: Kişi başkasının durumlarını olduğu gibi kabul etmelidir,

III. Daha fazlasını yansıtmaya davet: Başkalarının durumlarını sadece kabul etme değil, onları kendi değerlerini açıklamada cesaretlendirme,

IV. Kişisel gücü artırma: Değer açıklama yaklaşımı değerleri ve düşünceleri açıklamanın yanında, kişisel gelişimi artırmayı sağlar.

Sarı (2007: 62) Welton ve Mallan (1999)'dan aktardığına göre, değerleri belirginleştirme yaklaşımı 1960 ve 1980 yılları arasında etkili biçimde kullanılmış ancak 1980'li yıllardan etkililiğini yitirmiştir. Bu yaklaşım öğretmenleri uzman bir danışman, psikiyatrist rolünde göstermesi, öğrencilerin gizlilik haklarını tehlikeye sokması, ahlâkî olan ve olmayan konuları ayırtıramaması, tüm değerleri eşit görmesi, estetik ve etik değerleri karıştırması, beklenen davranış değişikliklerini gösterememesi gibi sebeplerden dolayı eleştirilmiştir. Hatta bu yaklaşımın öncülerinden olan Kirschenbaum da bu yaklaşımı bırakmıştır ve daha kapsamlı olduğunu düşündüğü karakter eğitimi yaklaşımını benimsemiştir.

Uysal (2008: 63), Lipe (1975) ve Smith (1989)'den bu yaklaşımla ilgili eleştirileri şöyle sıralamaktadır:

- Ahlâki değerler bu yaklaşımda kişiye ve durumlar göre değişkenlik gösterdiğinden dolayı değerlerde bir standart yoktur. Değeri tam bir değer yapan yedi kriteri gerçekleştiren fakat bu değerle insanları mahvedebilecek işler yapan kişiler çıkabilir..

- Bu yaklaşım uyumsuzlukları çözmeye yeterli değildir.

- Bu yaklaşımda, bağlayıcı ahlâkî değerler ile kişisel tercihler tam olarak ayırt edilemediği için öğrencinin karşısına istemese de özeline ilişkin sorular çıkabilir.

2.1.6.3. Değer Analizi

“Bu yaklaşım başlangıçta değerleri telkin etme yaklaşımına benzer gibi görünse de telkin etmeden ayrı olarak bireyin kendi yaklaşımları ile ilgili araştırma yapmaya yönlendirme vardır. Birey telkin edilen değerlerden ayrı olarak kendi değerlerini araştırır, bilgi toplar ve değerlendirir” (Tokdemir, 2007: 43).

Superka ve diğerleri (1976: 55-97), bu yaklaşımın, Oliver ve Newmann, Shaver ve Larkins ile Metcalf tarafından söylenmektedir. Bu yaklaşımda, değerlerle ilgili konu ve sorulara karar vermek için öğrencilere bilimsel araştırmalar yaparken, mantıksal düşünürken, kendi değerlerine kavramsallaştırırken, bunlar arasında karşılıklı bağlantılarda mantıksal ve analitik süreç izlerken yardım edilir. Bu yaklaşımda kullanılan yöntemler; kanıtlar kadar nedenlerin uygulanmasını gerektiren ilkeleri test etme, mantıksal tartışma, analiz etme, münazara ve araştırmadır.

Doğanay (2006: 272)'a göre, sosyal bilimciler tarafından geliştirilen bu yaklaşımın temel amacının, değerlere ilişkin sorunlarla karşılaşan öğrencilerin karar vermelerini sağlamak için mantıksal düşünme ve bilimsel araştırma sürecini kullanmalarına yardımcı etmektir. Bu yaklaşımda değer içeren soru ya da sorunlar olabildiğince duygular katılmadan ve akıl yürütmeye dayanarak çözülmeye çalışılır. Bu süreçte kullanılan üst düzey bilişsel süreçlerdir.

Akbaş (2004: 102)'in Ryan (1991)'dan aktardığına göre, öğrenciler ahlâkî düşünme becerisini örnek olaylar yoluyla kazanırlar. Bununla birlikte öğrenciler sosyal problemleri bilimsel problem çözmeye yöntemini kullanarak çözmeyi de

öğrenirler. Bu yaklaşımın uygulanabileceği yerler ilköğretim, ortaöğretim ve üniversitelerdir.

Çakıcı (2010: 25)'ya göre, değer analiz yönteminin değer öğretiminde hedefleri şunlardır:

1. Bir değer nesnesini belli bir şekilde değerlendirmeyi öğretmek,
2. Söz konusu değer nesnesi hakkında öğrencilerin en akla uygun yargıya ulaşmalarına yardımcı olmak,
3. Öğrencilere, en akla uygun yargıya ulaşmalarını öğretmek.
4. Öğrencilere, genel bir değer yargısı paylaşan bir grubun üyesi olunabileceğini öğretmek.

Doğanay (2006: 256-287), değer öğretimindeki sürecin sekiz aşamada örgütlenmekte olduğunu söylemektedir:

1. Sorunu belirleme,
2. Soruna açıklık getirme,
3. Sorun ile ilgili bilgi ve kanıtlar elde etme,
4. Bilgi ve kanıtların doğruluğuna ve uygunluğuna ilişkin değerlendirme yapma,
5. Çözüme ilişkin yolları belirleme,
6. Çözüm yollarının doğruluğunu belirleme ve değerlendirme,
7. Seçeneklerden birini seçme,
8. Seçilen öneriye göre davranma.

Akbaş (2004: 102-104), Değer analizi yaklaşımında değer soruları üzerinde, duygusallığa yer vermeden akla ve mantığa uygun, sistematik bir şekilde değerlendirme yapılmakta olduğunu örnek olaylar ve bunlar üzerinde problem çözme becerilerinin uygulanması sürecinin gerçekleştiğini ifade etmektedir.

Dilmaç (2007: 40), değer analiz yaklaşımında öğrencilerin değerleri öğrenirken, kendilerine sunulan ve önerilen değerleri öğrenmekten daha çok

seçtikleri değerleri öğrenmeye çalıştıklarını öğrenilecek değerleri seçerken de muhakeme ve akıl yürütme sürecini kullandıklarını söylemektedir.

Tokdemir (2007: 43) ise değer analizi yaklaşımının değer açıklama yaklaşımından farkının, değer analizi yaklaşımının kanıtların toplanması ve değerlendirilmesi aşamalarını içermesi olduğunu belirtmiş ve bu yönüyle problem çözme yöntemine benzeyen bu yaklaşımın hem değer açıklama hem de telkin yaklaşımından daha üstün özelliklere sahip olduğunu vurgulamıştır.

2.1.6.4. Ahlâkî Muhakeme

Whitney (1986: 67), ahlâkî muhakeme yaklaşımının değer kazandırmadan daha çok eleştirel düşünmeyi ve muhakeme yapmayı vurguladığını söylemektedir. Kohlberg'in geliştirdiği bu yaklaşımda değerlerin, bilişsel ahlâkî inançlar veya konular olarak düşünüldüğünü ifade etmektedir.

Yüksel (2005: 329-338), Kohlberg'in ahlâkî ve gelişimlerini desteklemek için 'adil topluluk okulları' kurduğunu ve bu amaçla ahlâkî akıl yürütme becerisi geliştirmeye çalıştığını söylemektedir. Adil topluluk okulunun temelini adalet, eşitlik ve demokrasi oluşturduğunu ve bu okulda alınan kararların tümünün ahlâkî tartışmalar ve katılımlı proje grupları ile alındığını ifade etmektedir.

Akbaş (2008: 16)'a göre ahlaki muhakeme yaklaşımında temel amaç öğrencilerin davranışlarına rehberlik edecek ahlâkî ilkeler geliştirmelerine yardımcı olmaktır. Bu yaklaşımda öğrenci ileride karşılaşılabileceği durumlarla yüz yüze getirilir. Böylece öğrenci gelecekteki davranışının toplumun beklentilerini karşılayıp karşılamadığını öğrenir.

Ahlaki muhakeme yaklaşımının kurucularından (Kohlberg'den aktaran: Selçuk 2005: 112) Kohlberg'in üç düzey şeklinde sınıflandırdığı ahlâkî gelişim basamaklarında gelenek öncesi dönemde (4-9 yaş), çocukların kurallara uyma sebebi ödül almak ve cezadan kaçmaktır. Geleneksel düzeyde (10-18 yaş), kurallara uymalarının sebebi dışlanmamak ve başkalarının övgüsünü almak içindir. Gelenek ötesi düzeyde (19 yaş ve ötesi) ise kurallara uymalarının sebebi diğer insanların ortak mutluluğu için evrensel değer ve kurallara önem vermektir.

Akbaş (2008: 9-27) Leeming' den aktardığına göre, Kohlberg öğrencilere ahlâkî ikilemlerin olduğu öyküler vererek onların ahlâkî yargılarını ortaya çıkarmıştır. Öğretmen bu yaklaşımda ahlâkî ikilemlerin bulunduğu örnekler vererek öğrencilerin kendi çıkmazlarını çözmelerine yardım eden bir rol üstlenir. Öğretmen her öğrenciyi ahlâkî ikilemle karşılaştırarak ve diğer öğrencilerin verilen örnek olayla ilgili söylediklerini duyma fırsatı vererek bunu yapar. Bu yaklaşımın amacı öğrencilerin zihnine seçilmiş değerleri yerleştirmek değildir.

Brimi (2008: 125-130)' ye göre öğrenci hayatın gelecekte ona sunabileceği durumları dolaylı şekilde tecrübe eder. Öğrenci gösterdiği davranışın toplumun genelinin tercih ettiği standartları karşılayıp karşılamadığının farkına varır.

Ahlaki muhakeme yöntemini özetleyecek olursak, bu yöntemde bireye öğretmenin rehberliğinde gelecekle ilgili bazı çıkmazlar, sorunlar verilir ve böylesi durumlardan bireyin nasıl başa çıkabileceği ve sonunda hangi değerleri benimseyeceği ölçülür.

2.1.6.5. Karakter Eğitimi

Toplumda bir insanın iyi bir karaktere sahip olarak değerlendirilebilmesi için, toplumda önemli olan yardımseverlik, saygı, fedakarlık, dürüstlük, çalışkanlık vb. değerlere sahip olması gerekmektedir.

Daha anne karnında başlayan eğitim, okul, sosyal çevre ve diğer etkenlerle birlikte kişiyi şekillendirmeye başlar. Eğitim, doğuştan insanda bulunmayan fakat yaşadığımız ortam ile sonradan kazanılan bir karakter ortaya çıkarır. Karakter eğitimi burada önem kazanır (Aytan ve Yeşilyurt, 2012: 1-15)

Akbaş (2008: 16) Kanad (1951)'dan aktardığına göre, karakteri “ahlâkî olan” ve “ahlâkî olmayan” şeklinde ikiye ayırır. Ona göre “ahlâkî karakter” davranışları yönlendiren ilkelerin, toplumun ve zamanın ahlaki ilkelerine uygun olmasına, “ahlâkî olmayan karakter” ise bencillik gibi kuvvetlerin bireyin istikrar ve dengesini bozmasına denir.

Tokdemir (2007: 43)'e göre 1990'lı yıllardan itibaren değerler eğitimi yaklaşımları arasında en önemli görüleni karakter eğitimidir.

Lickona (1992)'den aktaran Akbaş (2008: 16), karakter amaçlı eğitimden geçmiş bireyin, zeki olduğu kadar karakterli, okur-yazar olduğu kadar nazik, bilgili olduğu kadar erdemli olduğunu ve iyi vatandaşın zekâsını diğerlerinin iyiliği için kullanacağını, daha iyi bir dünya kurmak için çalışacağını söyler.

Akbaş (2008: 17) Lickona'dan aktardığına göre, karakter eğitimi konusuna Thomas Lickona'nın (1992) "*Educating for Character*" isimli kitabının yeniden dikkatleri üstüne çektiğini söylemektedir. Lickona (1992), karakter eğitimine olan gereksinim ile ilgili Amerikan toplumundan çarpıcı örnekler vererek bu konuda ilgi uyandırmıştır. Bu tespitlerden bazıları: ABD'de gençler arasındaki suçluluk oranı Kanada'dan 7 kat Japonya'dan ise 40 kat daha fazladır. Gençlerin yarısının ömründe bir kez hırsızlık yapmış olduğu 100.000 genç arasında yapılan araştırmayla ortaya konmuştur. Öğrencilerin şiddet kullanma oranı artmaktadır. 14 yaşın altında 14.000 kız doğum yapmaktadır. Paranın önemli olduğunu söyleyenlerin oranı 1970 yılında yüzde 40 iken, bu oran 1987'de yüzde 76'ya çıkmıştır. Üç ergenden biri ciddi alkol problemleri yaşamaktadır.

Akbaş'ın (2008: 17), Kirschenbaum (1995)'den ve Leming (2000)'den aktardığına göre, 1980'lerden sonra artan bu ve benzeri gelişmelerle birlikte geleneksel değerlere dönüş giderek hız kazanmıştır. Veliler, eleştirmenler, dinî liderler siyasî partiler saygı, disiplin, sorumluluk, aile, vatanseverlik vb. değerler vurgulanmaya başlanmıştır. Muhafazakârlık, geleneksel değerler ve sosyal düzen bu dönemde ön plana çıkmıştır. Değer açıklama ve değer sınıflamadan vazgeçilerek değer telkinine ağırlık verilmiştir.

Başaran'ın (1997: 193) Cronbach (1978)'den aktardığına göre, bireyin karakterini şekillendirmede ailenin yanı sıra okullar da önemli bir etkiye sahiptir. Ailede çoğunlukla plansız yapılan karakter eğitimi okullarda planlı etkinlikler aracılığıyla yapılır. Başaran'a göre okulun karakter eğitimindeki görevleri şunlar olmalıdır:

a. Öğrencinin güven içinde olabileceği bir ortam hazırlayıp onun duygusal olgunluğa ulaşmasına yardımcı olunmalıdır.

b. Öğrencinin ahlaklı olma isteği desteklemelidir.

c. Karşılaşılan ahlaki çatışmaların akılcı yollarla çözülebileceği öğrencilere öğretilmelidir.

d. Öğrencileri belli yaşantıların içine sokarak ortaya çıkan ahlaki çatışmaları çözmesi için fırsat sunmalıdır.

e. Öğrencinin edindiği bu yaşantılarla, ahlâkî kavramlara ulaşmasına bilinçli olarak yardımcı olunmalıdır.

Akbaş'ın (2008: 18) Ryan ve Bohlin (1999)'dan aktardığına göre, karakter eğitiminde okulun yanı sıra öğretmenler de önemli role sahiptir. Bu yaklaşımda öğretmenler değer gerçekleştirme yaklaşımının aksine model olur. Öğretmenler öğrencilerin ahlaki karakterlerini geliştirmeye çalışır. Öğrenciler ahlâkî konularda kendi düşüncelerini rahatlıkla söyler, yaşamda neyin doğru neyin yanlış olduğunu belirtir.

Yine Akbaş'ın (2004: 70) Ryan (1999)'dan aktardığına göre, okullarda başarılı bir karakter eğitiminin gerçekleştirilmesi için öğretmenlerin bazı ilkelere dikkat etmesi gerektiğini belirtmiş, bu ilkeleri on maddede toplamıştır. Bu ilkeler kısaca şöyle özetlenebilir:

1. Öğretmen karakteriyle model olmalı, karakterini kendi yapılandırılmalıdır.
2. Öğretmenler öğrencilerin ahlaki karakterlerini geliştirmeli, mesleki sorumluluk ve kıdem oluşturmalıdır.
3. Öğretmenler yaşamda neyin doğru neyin yanlış olduğu konusunda öğrencilerle konuşmalıdır.
4. Ahlaki konuların dağılımında kendi pozisyonu hakkındaki düşüncelerini açıkça ifade edebilmelidir.
5. Öğretmenler öğrencilerin empati kurmasına yardımcı olmalıdır.
6. Öğretmenler sınıfta olumlu ahlaki atmosfer oluşturmalıdır.
7. Öğretmenler okulda ve toplumda öğrencilerin ahlaki davranışları uygulamalarını sağlayacak aktiviteler oluşturmalıdır.

8. Öğretmenler velilerle güçlü ilişkiler kurmalı, okulda işbirliğini sağlamalıdır.

9. Karakter eğitimi tek bir dersle sınırlı kalmamalı, okul yaşamının bütününe yayılmalıdır. Okul sınıftan kantine, kantinden oyun alanına kadar iyi bir karakter biçimlendirme merkezi olmalıdır.

10. İnsan sanat, edebiyat, tarih ve biyografilerle var olmuştur. Bu yüzden öğretmen öğrencilerin karakter eğitiminde edebi metinleri kullanmalıdır.

2.1.6.6. Değer Eğitiminde Gizil Güç: Örtük Program

Yüksel (2002: 32)'e göre örtük program, resmi programdaki amaç ve etkinlikler dışında, öğrenme-öğretme sürecinde oluşan fikir, bilgi ve uygulamalar ile öğrenciler tarafından ulaşılan niteliklerdir. Her ne kadar resmi program iyi hazırlansa da bu program öğrencilere verilirken öğretmenler ve okul toplumdaki görüş ve değerlere göre şekil almaktadır.

Taşpınar (2009: 27), örtük programı şöyle tanımlar: “Gizli müfredat” olarak adlandırılan örtük program, öğrencilerin günlük normal faaliyetleri çerçevesinde öğrendikleri anlam, inanç ve doğruları ifade eder.

Kumbasar (2011: 51)'a göre alanyazında farklı örtük program tanımları olmakla beraber örtük programın yazılı ve önceden planlanmış olmaması, resmi programda belirtilen faaliyetlerden farklı olarak eğitim öğretim süreci içinde doğaçlama olarak ortaya çıkması bu tanımların ortak noktasıdır.

Yüksel (2002: 35) Eisner'dan şöyle aktarır: Örtük program sayesinde bazı değerleri değiştirmek kolaylaşır. Formal program ile toplumsal düşünce ve değerleri değiştirmek zordur. Oysa Örtük programın toplumdaki bazı fikir ve değerleri değiştirmede önemli rolü vardır. Özellikle toplumsal değerleri ve düşünceleri formal program yoluyla değiştirmek oldukça zordur. Oysa Eisner'ın vurguladığı gibi gizli, belli etmeden, örtük etkinlikleri gerçekleştirme bir kurnazlık şeklidir. Bu sebeple örtük program ekonomik, siyasi ve sosyal kurumların isteklerine hizmet eder.

Yüksel (2002: 35) Kohlberg ve Whitten'den şöyle aktarır: Ahlak gelişimi örtük programın bir diğer işlevidir. Dürüstlük, doğruluk, adil olma gibi tüm toplum tarafından kabul gören davranışlar öğrencilerin sosyal sınıfı ve gruplarıyla yakından

ilgilidir. Kabul gören davranışlar alt sosyo-ekonomik ailelerin öğrencilerinde genellikle daha az kabul edilir. Yüksel (2002: 35) aynı makalede McNeil'den şöyle aktarır: Alt sosyo-ekonomik ailelerin öğrencilerine mevcut öğretim programlarının uymaması onların direnmesine sebep olmakta ve bu da öğretmenlere dürüst olmayan şekillerde (yalan söylemek gibi) karşı koymalarına yol açmaktadır. Örtük program hangi sosyal sınıftan olursa olsun öğrencinin ahlâkî gelişimini toplumun isteklerine göre şekillendirmek için önemli bir araçtır. Burada uygun sınıf ortamının sağlanması için öğrencilerin dürüst olmaları, işbirliği yapmaları, sorumluluğu paylaşmaları etkili olabilir.

Örtük program resmi müfredattaki etkinlikler dışındaki öğrenme ve öğretme faaliyetlerini kapsamaktadır. Formal yolla değiştirilemeyen birçok davranış örtük program sayesinde değiştirilebilmektedir. Bu yüzden değerlerin aktarımında örtük program öğretmenlere büyük yararlar sağlamaktadır.

2.1.7. Çocuk Edebiyatında Değerler Eğitimi

Çocuk edebiyatının alanyazında birçok tanımı vardır:

Sever (2007: 9), çocuk edebiyatını; erken çocukluktan başlayan ergenlik dönemini de kapsayan bir dönemde çocukların dil gelişimini, duygu ve düşüncelerini anlama düzeylerine göre zenginleştiren onların edebî ilgilerini artıran ürünlerdir şeklinde tanımlamıştır.

Karatay (2007: 940-941), çocuk edebiyatını XX. yüzyılın başlarından itibaren çocuklara özgü bir alan tanımlamış ve çocuk edebiyatı ürünlerinin işlevinin yalnızca çocuğa eğlenceli zaman geçirme olmadığını bunun yanında çocuğun dil becerisini geliştirme, millî ve evrensel değerlere ilişkin çocukta bilinç uyandırma ve tutum geliştirme gibi önemli işlevlerinin olduğunu da söylemiştir.

Dilidüzgün (2009: 47) ise çocuk edebiyatını; “çocuğun gelişimsel özelliklerine göre ve edebiyatın niteliklerinden ayrılmadan çocuğun gerçekleri ve çocuğa yönelik ilkelerinden hareketle onun güncel ve doğal ortamından konularını belirleyen ve çok farklı açılarda çocuğun kendi dünyasına bakabilmesini sağlayan edebiyat ürünleri olarak tanımlamıştır. Her üç tanımda da çocuk edebiyatı ürünlerinin edebî zevk kazandırıcı olması, dil becerisini ve hayal dünyasını geliştirici olması vurgulanmıştır.

Çocuk kitaplarının amacını İnce Samur (2011: 836) okuma kültürü edindirmek kadar düşünen, duyarlı, farkındalığı yüksek, sanatın iletilerini kendi benliğinde içselleştiren, kendini gerçekleştiren bireyler yetiştirmek olarak ifade etmiştir.

Karatay (2007: 472) çocuk edebiyatının çocuğu doğrudan doğruya eğitmek amacıyla olmasa da çocukta olumlu etkiler bırakmayı amaçladığını vurgulamaktadır. Çocuğun kendini tanımasına, dış dünyada yaşananları algılamasına ve duruma göre davranış sergileyebilme yetisi kazanmasına olanak sağladığına dikkat çeker. İyiyle kötünün, doğruyla yanlışın, güzelle çirkinin vb. zıtlıkların yarıştığı öyküleyici çocuk edebiyatı ürünlerinin çocuğa gerçekçi bir dünya fotoğrafı çizdiğini söyler. Okul öncesi dönemde çocuk edebiyatı ürünlerinin kullanılmasıyla çocuğun dinleme-anlama, konuşma-anlatma becerilerinin pekişeceğini ve çevresinde olup biten olayları algılayarak kendisini daha iyi ifade etmek için sözcük dağarcığının gelişeceğini ifade eder. Programlı kültürlemenin yapıldığı okul sürecinde öyküleyici yapıtlar aracılığıyla çocuğun kitaba sevgiyle yaklaşmayı öğreneceğini ve okuma-anlama alışkanlığını kazanacağını belirtir.

İnce Samur (2018: 166), bireyin erken yaşlardan başlayarak nitelikli çocuk kitapları aracılığıyla mizahla tanışmasına olanak sağlanmasının, bir bakıma eleştirel düşünme becerisini erken dönemden başlayarak edinmesinin önemli olduğunu ifade etmektedir.

Çocuk edebiyatı ve çocuk edebiyatı ürünleri değerler eğitimi açısından önemlidir. Küçük yaşlardan başlayarak çocuklar çocuk edebiyatı ürünleri aracılığıyla toplumunun ve insanlığın temel değerlerini tanır, fark eder. Kendi yaşantısına uyarlayarak sosyalleşir.

2.1.8. Behiç Ak'ın Yaşamı ve Yapıtları

Behiç Ak, 1956'da Türkiye'nin Karadeniz sahilindeki Samsun şehrinde doğar. Tanınmış bir karikatürist, yazardır ve aynı zamanda belgesel film yönetmenidir.

Yıldız Teknik Üniversitesi ve İstanbul Teknik Üniversitesi'nde mimarlık eğitimi alır. Mimarlık eğitimi almış olması onun insan yaşamının her tür detayına ilişkin daha iyi bir kavrayış yapmasına ve farkındalık geliştirmesine yardımcı olur. Doğaya, insanlara, nesnelere, binalara kısacası bizi çevreleyen her şeye karşı

geliştirdiği farklı bakış açısını sorumluluk sahibi ve mizahi bir şekilde çok yönlü olarak verimine yansıtır.

Behiç Ak, 1982'den beri Cumhuriyet gazetesinde “Kim Kime Dum Duma” başlığıyla günlük bant karikatürleri çizmektedir. Karikatür kitapları Türkiye ve Almanya'da yayımlanır. Türkiye'nin birçok şehrinin yanı sıra karikatürleri İsviçre, Almanya ve Hollanda gibi ülkelerde de sergilenir.

Ak, 1986'dan beri çocuk kitapları yazıyor ve resimliyor. Çocuk kitapları Can Yayınları, ODTÜ, Günışığı Kitaplığı yayınları gibi Türkiye'nin tanınmış yayınevleri tarafından yayımlanıyor. Sürekli olarak tekrar baskıları yapılan yirmi dokuz çocuk kitabı yazıp resimledi. Çocuk kitapları yalnızca Türkiye'de değil Kore, Japonya, Almanya ve Çin'de yayımlanıyor. Yetenekli ve başarılı bir karikatürist olarak, illüstrasyonları da öyküleri kadar güçlü ve renkli ve birbirlerini büyük bir uyumla tamamlıyorlar.

Çocuk kitaplarından bazıları Japonya'nın Gakken, Fukiankan Shoten, Kagyuşa gibi tanınmış yayınevleri tarafından ilk kez Japonya'da yayımlandı. Şu anda Japonya'da en çok satan Türk yazarı.

Kitaplarının yanı sıra, Mau Mio Mi isimli çizgi öyküsü bir yıl boyunca Gakken yayınevi tarafından basılan Yoiki No Gakhuşu dergisinde yayımlandı.

Bazı çocuk kitaplarının Türkçe-Almanca, Almanca-İngilizce ve Almanca-Rusça çift dilli versiyonları Almanya'da yayımlandı.

Behiç Ak Türkiye'nin birçok ilinde ve yurtdışında Stuttgart/Almanya, Lefkoşa/Kıbrıs, Atina/ Yunanistan, Antwerp/Belçika ve Hırvatistan'da devlet tiyatroları ve özel tiyatrolar tarafından sahnelenen ve uluslararası olarak en tanınmış Fay Hattı olan, tiyatro oyunları yazdı.

Ankara Film Festivalinde 1994 yılında yapıp yönettiği “Türk Sinemasında Sansürün Tarihi – Siyah Perde” adlı belgesel filmi aynı yıl “En İyi Belgesel” ödülünü kazandı.

TMMOB tarafından 30. sanat yılı olan 2012’de çevre ve mimarlık konularında kitapları, oyunları ve karikatürleri yoluyla sergilediği tutarlı duruşu sebebiyle “Mimarlığa Katkı Başarı Ödülü” ne layık görüldü.

2012’de, çocuk kitaplarının ana yayıncısı olan Günışığı Kitaplığı, çocuklara ilişkin bant karikatürlerinden derlenmiş bir seçkiyi sanatçının 30. yılını taçlandıran bir albümde topladı (Behiç Ak: 2017).

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, veri toplamada izlenen yol ve verilerin analizi üzerinde durulmuştur.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bilimsel araştırmalar nitel ve nicel olarak ikiye ayrılmaktadır. Çalışmamız nitel araştırma özelliği taşımaktadır. Fraenkel ve Warren (2000: 669), nitel araştırmayı “araştırmacının kendiliğinden, doğal olarak oluşan olguları tüm karmaşıklığı içinde incelemesi, irdelemesi” olarak tanımlamaktadır. Nitel araştırma insan davranışlarını veya deneyimlerini tanımlamak için sözcükleri veri olarak kullanır. Nitel araştırmalarda bir araştırma sorusu vardır. Nitel araştırmalarda araştırma konusu sayısal olmayan bir biçimde incelenir ve yorumlanır. Bu nedenle çalışmamız nitel araştırma özelliği taşımaktadır.

Yıldırım ve Şimşek (2011: 39 - 40) ise nitel araştırmayı görüşme, gözlem ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemi kullanılan olay ve algıların doğal ortamında bütüncül ve gerçekçi şekilde ortaya konması için nitel bir süreç izlenen araştırma olarak ifade etmiştir. Nitel araştırmada araştırmacının esnek olması, toplanan verilere göre araştırma sürecini yeniden biçimlendirmesi ve gerek araştırma deseninin oluşmasında gerekse toplanan verilerin analizinde tümevarıma dayalı bir yaklaşım izlemesi gerektiğini vurgulamıştır.

Çalışmada veri toplama yöntemi olarak belge tarama ve doküman incelemesi yöntemleri kullanılmıştır. Karasar (2000: 183), belge tarama yöntemini, mevcut kayıt ve belgelerin inceleyip veri toplama olarak tanımlar. Belli bir amaç için belge tarama, kaynak bulma, okuma, not alma ve değerlendirme gibi süreç ve işlemlerin izlendiğini söyler. Doküman incelemesini Sönmez ve Alacapınar (2011: 83). ise, yazılı, görsel malzemenin toplanıp incelenmesi olarak tanımlanmaktadır ve bu yöntemde önemli olanın araştırmacının neyi, neden, niçin, nasıl ve nerede arayacağını bilmesini önemli olduğunu ifade etmektedir.

Yıldırım ve Şimşek (2011: 187) ise doküman incelemesi yönteminin araştırılmak istenen olgu ve olgular ile ilgili bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsadığını söylemektedir.

Bu çalışmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Karasar (2007: 79) tarama modellerini, günümüzde veya geçmişte var olan herhangi bir durumu olduğu gibi betimlemeyi amaç edinen artırma yaklaşımları olduğunu söylemektedir. Tarama modellerinde araştırma konusu olan olayın, kişi veya nesnenin mevcut koşul içinde olduğu gibi tanımlandığını onları değiştirme ve etkileme çabasında olunmayacağını vurgular. *Genel tarama modellerinin*, çok sayıda elemandan meydana gelen bir evrende, o evren ile ilgili genel bir yargıya varmak için evrenin tümü ya da ondan alınacak örnek bir grup veya örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleri olduğunu ifade etmektedir.

3.2. Evren-Örneklem

Çalışmada Behiç Ak'ın yirmi dokuz çocuk kitabı Milli Eğitim Bakanlığı'nın öğretim programlarında yer alan değerler açısından incelenmiştir. Çocuk kitaplarının değerleri kazandırmaya uygun olup olmadığı ortaya konmuştur.

3.3. Verilerin Toplanması

Çalışmanın amacına göre kaynaklar edinilmiştir. Öncelikle araştırmanın konusunu oluşturan Behiç Ak'ın yirmi dokuz çocuk kitabı yayınevlerinden edinilmiştir. Çalışmanın kuramsal çerçevesi ile ilgili alan yazın taranmış; çocuk edebiyatı, değerler eğitimi ve ders kitapları için kaynak metin hazırlama ile ilgili genel kaynak kitaplar incelenmiş; çocuk, eğitim ve değer temalı tezlere ulaşılarak bu konuda genel teorik çerçeve oluşturulmuştur. Konuyla ilgili yapılan bilimsel çalışmalara YÖK Ulusal Tez Merkezi'nden ve Google Akademik'ten ulaşılmıştır. Çalışmalarda bilimsel değeri ve kabulü olan güncel kaynaklar takip edilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Behiç Ak'ın çocuk kitapları Türk Millî Eğitiminin genel amaçları, ilköğretimin amaçları, ortaöğretimin temel ilkeleri ve Türkçe dersi genel amaçları, 2018 yılında yayımlanan İlkokul ve Ortaokul Türkçe Dersi öğretim programı, 2015 yılında yayımlanan Türkçe Dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı, 2006 yılında yayımlanan

İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı ve son olarak 2006 yılında yayımlanan ve MEB'in bir değerler listesi sunduğu ilk programlardan biri olan Sosyal Bilgiler öğretim programı incelenerek hazırlanan değerler listesinden belirlenen altmış üç değere göre analiz edilmiştir. Behiç Ak'ın çocuk kitaplarında ilgili değeri veren kelime, cümle, bölüm ve paragraflar şeklinde tablolar halinde ayrıntılı olarak verilmiştir. Çalışmada incelenen değerler şunlardır:

1. Adalet ve eşitliğe inanma,
2. Ağırbaşlılık,
3. Ahlaklı olma,
4. Alçakgönüllülük,
5. Alışkanlık,
6. Aile ve akrabaya değer verme,
7. Araştırmacı olma,
8. Barış,
9. Başarılı olma,
10. Beceri geliştirme,
11. Başkalarının haklarına saygılı olma,
12. Bilgiye ulaşma yollarını-tekniklerini öğrenme değeri,
13. Cesaretli olma,
14. Cömertlik,
15. Çağdaşlık,
16. Çalışkanlık-gayret etme,
17. Çok yönlü olma,
18. Dayanışma,
19. Demokrasi,
20. Dil bilincine sahip olma,
21. Doğa sevgisi,
22. Doğru ve yerinde konuşma,
23. Dostluk,
24. Duyarlı olma,
25. Eleştirel ve sorgulayıcı olma,
26. Estetik,
27. Girişimci olma,

28. Görgü kurallarına uyma,
29. Hakkını kullanma gözetme,
30. Hoşgörülü anlayışlı olma,
31. İletişime önem verme,
32. İşbirlikçi olma-grup halinde çalışmaya önem verme,
33. İyi olma iyilik yapma,
34. Kendine güvenme kendini bilme,
35. Komşuluk ilişkilerine önem verme,
36. Kültür öğelerini benimseme,
37. Meslek sahibi olmanın önemini kavrama,
38. Misafirperver olma,
39. Okuma alışkanlığı,
40. Önyargılı olmama,
41. Ölçülü olma,
42. Paylaşıcılık,
43. Planlı programlı olma,
44. Sabırlı olma,
45. Sağlığın değerini bilme,
46. Sanata ve sanatçıya saygı duyma,
47. Saygı,
48. Sevgi,
49. Sorumluluk,
50. Sosyalliğe önem verme,
51. Sorunlara çözüm arama,
52. Tarafsızlık ve dürüstlük,
53. Tedbirli olma,
54. Teknolojiyi kullanma,
55. Tecrübeye önem verme-tecrübe edinme,
56. Tutumluluk ve kanaat,
57. Umutlu olma,
58. Uyumlu olma,
59. Üretken olma,
60. Vatan sevgisi-vatandaşlık bilinci,
61. Yenilikçi olma,

62. Yakın çevreyle sağlıklı ilişkiler kurma,
63. Yerinde ve doğru davranma.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. “Akvaryumdaki Tiyatro” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler

Araştırmanın bu bölümünde 114 sayfalık öykü türünde olan “Akvaryumdaki Tiyatro” adlı çocuk kitabındaki değerlerin sayfa numaralarına ve ilgili bölüm alıntılarına yer verilmiştir.

Tablo 4.1: Behiç Ak’ın “Akvaryumdaki Tiyatro” Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı

1	Alçakgönüllülük
Avrupa’daki yaşamından çok sıkılmıştı. “Marka delisi” bir dünyada yaşamak istemiyordu artık. Sırtındaki kazaktan ayağındaki çoraba, her şeyini kendisi örüyordu (Ak,2014a:10). Zühtü alçakgönüllülüğü elden bırakmamıştı. “Emine’nin sayesinde. Onun eskizlerinden etkilendim,” dedi. Kızara bozara ekledi “Sizce bu olabilir mi?” (Ak,2014a:92)	
2	Alışkanlık
Gittiği her yerde keman çalıp şarkılar öğretmeyi de adet haline getirmişti (Ak,2014a:11). Martin mutluluktan havaya uçacaktı sanki. Gitmekten vazgeçti. Balıklı’da yaşamaya karar verdi. Kısa sürede köye uyum sağladı. Küçük bir tarla satın aldı. Ekip biçtikleriyle geçinmeye başladı (Ak,2014a:13). Balıklar kedi köpek gibi seviliyor burada (Ak,2014a:17). Balıklar hastalanınca, onlar da hastalanıyorlar, iyileşince iyileşiyorlar. Sabahlara kadar birbirlerine balıklarını anlatıp duruyorlar (Ak,2014a:17).	
3	Araştırmacı olma
Göl sularını yükselmesinin nedenini bulmayı kendine iş edinmişti (Ak,2014a:23). “Neden sular yükseliyor?” sorusuna hemen cevap vermemiş, uzun uzun düşünmeyi tercih etmişti (Ak,2014a:25).	
4	Başarılı olma
İmkansız gibi görülen proje birkaç ay içinde gerçekleşmişti (Ak,2014a:97). “Akvaryumdaki Tiyatro” ilk sınavını başarıyla vermişti (Ak,2014a:101). Emine, Güzel Sanatlar Üniversitesi’nin Tiyatro Bölümü’nden mezun oldu (Ak,2014a:102). Zühtü tasarım okudu. “Akvaryumdaki Tiyatro” tasarımıyla ödüller aldı (Ak,2014a:103).	
5	Beceri geliştirme
Küçük Emine film çekimiyle ilgili değildi. Gününü sandalağacından heykeller oyarak geçiriyordu. Mahmut’a yeni yaptığı balık heykelini gösterdi (Ak,2014a:43). Önceden tasarlamadan, ne çıkacağını bilmeden heykeller yapmak onu mutlu ediyordu (Ak,2014a:44). Zühtü geri adım atmadı” Çok iyi bir tasarım yapacağız!” dedi (Ak,2014a:89). Emine hayretle Zühtü’nün desenlerini inceledi. Ne kadar düzgün çizmişti (Ak,2014a:91). Emma Gordon projenin başındaydı. Duvarları en ince detaylarına kadar çizmişti (Ak,2014a:97).	
6	Çalışkanlık-Gayret etme
Köylüler için peşini bırakmamakta kararlıydılar. Senaryoyu tiyatroya uyarlayabilirlerdi (Ak,2014a:83). Maketi köy meydanında sergilediler. Yanına da bir yardım sandığı koydular. Herkese gönünden geçtiği kadar yardım etmesini söylediler. Kısa sürede hatırı sayılır miktarda para toplamışlardı (Ak,2014a:95).	

Tablo 4.1: (devamı)

7	Dayanışma
<p>Baktılar ki olmuyor, köylüler Yönetmen Yusuf Değirmen'e yardım etmeye karar verdiler (Ak,2014a:34).</p> <p>Herkes pür dikkat kesilip, notlar aldı (Ak,2014a:35).</p> <p>Martin bir akşam Yusuf Değirmen'i evine yemeğe davet etti. Sohbet süresince, filmde olması gerekenlerden uzun uzun bahsetti (Ak,2014a:52).</p> <p>Köylüler için peşini bırakmamakta kararlıydılar. Senaryoyu tiyatroya uyarlayabilirdi (Ak,2014a:83).</p> <p>Köylüler bu fikri tutmuşlardı.</p> <p>"Biz de aynı şeyi düşünmüştük!" diye koro alinde cevap verdiler (Ak,2014a:86).</p> <p>Emine sevgiyle Zühtü'nün boynuna sarıldı." Bir imkânsız başarımsın," dedi (Ak,2014a:92).</p> <p>Kolları sıvadılar. Maketi tamamlamaları birkaç gün sürdü (Ak,2014a:93).</p>	
8	Dil bilincine sahip olma
<p>Dile karşı yetenekliydi. Kısa sürede, Türkçe konuşmayı öğrenmişti (Ak,2014a:11).</p>	
9	Doğa sevgisi
<p>Köydeki ispinoz, serçe, kırlangıç, karga, sığırcık ve bildircimlerden bahsetti. Çalılarda gezinen hüthüt kuşları ile ilgili bildiği efsaneleri bire bin katarak anlattı (Ak,2014a:15).</p> <p>Ağaçların özgürce gelişmesine izin verdiklerini öğrenince çok şaşırıldı (Ak,2014a:18).</p> <p>Emma Gordon da buraya yerleşti. Doğayla barışık yeni bir hayat kurmak istiyordu (Ak,2014a:20).</p> <p>Emine "Sadece insanlar için değil, balıklar içinde," diye ekledi (Ak,2014a:98).</p>	
10	Dostluk
<p>"Acaba artık gitsem mi?" diye düşündüğü bir gün, kapısında bir hediye sepeti bulmuştu (Ak,2014a:12).</p> <p>Burası öyle bir köy ki iletişim telefon, faks veya internet yoluyla değil, gözle, sözle, dokunmayla sağlanıyor. Kimse gereksiz konuşmuyor (Ak,2014a:16).</p> <p>Uzun zamandan beri kendisini Türkiyeli olarak hissediyordu (Ak,2014a:55).</p>	
11	Duyarlı olma
<p>Emine devam etti. "Acaba balıklar kendilerini hapisanelerinde nasıl hissediyorlar? Bizi oradan nasıl görüyorlar? Hiç düşündüğümüz yok. Bunu anlamak için bir proje bile çizdim" (Ak,2014a:48).</p> <p>Martin film çekilmesini engellemeye iyice kararlıydı (Ak,2014a:50).</p>	
12	Eleştirel ve sorgulayıcı olma
<p>Ted her zaman temkinliydi, mesafeliydi. Heyecanlarının peşinden koşmazdı (Ak,2014a:16).</p> <p>Zeynep beşinci sınıf öğrencisiydi. Göl sularının yükselmesinin nedenini bulmayı kendine iş edinmişti (Ak,2014a:23).</p> <p>"Neden sular yükseliyor?" sorusuna hemen cevap vermemiş, uzun uzun düşünmeyi tercih etmişti (Ak,2014a:25).</p> <p>Öğretmen Aslı Hanım ise senaryoda çocukların yer almasını eleştirdi (Ak,2014a:37).</p> <p>Zühtü'nün içine bir kurt düşmüştü. Emine haklı olabilir miydi? Zühtü balık, akvaryumun içinde sıkıntidan patlıyor olabilir miydi? (Ak,2014a:49)</p>	
13	Estetik
<p>Emine hayretle Zühtü'nün desenlerini inceledi. Ne kadar da düzgün çizmişti (Ak,2014a:91).</p>	
14	Girişimci olma
<p>Birçoğu filmde rol almak istiyordu (Ak,2014a:39).</p> <p>Yönetmenle ilk ilişki kuran, valiliğin atadığı Polis Mustafa oldu (Ak,2014a:40).</p> <p>"Bana hemen Mahmut ve Emine'yi çağır." dedi. "Onlara rol teklif edeceğim. Ayrıca Sürmeneli 'ye de ihtiyacım var" (Ak,2014a:57).</p> <p>Salih Bey kararlıydı. Ertesi gün, yönetmeni bulup, görüşlerini söyledi (Ak,2014a:70).</p> <p>Yönetmene görüşlerini ısrarcı bir üslupla ilettiler (Ak,2014a:72).</p>	
15	İşbirlikçi olma-Grup halinde çalışmaya önem verme
<p>Baktılar ki olmuyor, köylüler Yönetmen Yusuf Değirmen'e yardım etmeye karar verdiler (Ak,2014a:34).</p> <p>Maketi köy meydanında sergilediler. Yanına da bir yardım sandığı koydular. Herkese gönlünden geçtiği kadar yardım etmesini söylediler. Kısa sürede hatırı sayılır miktarda para toplamışlardı (Ak,014a:95).</p>	

Tablo 4.1: (devamı)

16	İyi olma iyilik yapma
Baktılar ki olmuyor, köylüler Yönetmen Yusuf Değirmen'e yardım etmeye karar verdiler (Ak,2014a:34). Köylüler paniğe kapıldılar. Onu kurtarmalıydılar. Belki yetişebilirlerdi (Ak,2014a:83). Emine, "Sadece insanlar için değil, balıklar için de," diye ekledi. "Çift yönlü balıklar bizi seyrediyor, biz de onları! İlk insan akvaryumu!" (Ak,2014a:98)	
17	Kendine güvenme kendini bilme
Bu yaşta nasıl olmuştu da böyle parlak bir tasarım yapmayı düşünebilmişti? (Ak,2014a:92)	
18	Komşuluk ilişkilerine önem verme
Sepetin içinde ev yapımı erişte, pestil, üzüm pekmezi, dut kurusu, doğal koyun sütünden yoğurt, hamam kesesi, zeytinyağından yapılma sabunlar vardı (Ak,2014a:12).	
19	Kültür öğelerini benimseme
Salih Bey de şaşırılmış gibi yaparak, "Neden yerel bir kahraman yok bu oyunda?" diye sordu (Ak,2014a:68). Uzun zamandan beri kendisini Türkiyeli olarak hissediyordu. Bir grup arkadaşıyla yerel kültürün hayranı olmuşlardı. Türkçe konuşabiliyor, saz ya da ud çalabiliyorlardı. Hatta yöre danslarını da yapıyorlardı; "Türking" adlı bir folklor grubu bile kurmuşlardı (Ak,2014a:55).	
20	Meslek sahibi olmanın önemini kavrama
Emine, Güzel Sanatlar Üniversitesi'nin Tiyatro Bölümü'nden mezun oldu (Ak,2014a:102). Zühtü tasarım okudu. "Akvaryumdaki Tiyatro" tasarımıyla ödüller aldı (Ak,2014a:103).	
21	Önyargılı olmama
Mahmut bir filmde rol almayı hiç düşünmemişti. Bu konuda bir isteği de yoktu. Ancak nedense Kentaur rolünü oynamayı çok istiyordu (Ak,2014a:66). Oysa, Emine rolüne çok ısınmıştı. Nasıl olduysa, birdenbire oyunculuk yapma isteği her şeyin önüne geçmişti (Ak,2014a:71).	
22	Ölçülü olma
Sıkıntıdan, dört tavuk, beş kilo makarna, on kilo domatesi mideye indirdi (Ak,2014a:78). Tam yüz bardak çay, on beş bardak kahve, sekiz bardak nar suyu, on beş bardak portakal suyu içti (Ak,2014a:79).	
23	Paylaşıcılık
Grup olarak filmde rol almaya hazırlandılar. Martin şaşırılmıştı. Ted, yönetmeni halk oyunları festivaline davet etti (Ak,2014a:56).	
24	Sanata ve sanataçıya saygı duyma
Martin, köyü görür görmez aşık olmuştu. Altmış küsur yaşında, iyi keman çalan, emekli bir öğretmendi (Ak,2014a:10). Paraşütle gelen kişinin de bir film yönetmeni olduğu... İsmi soyadıyla birlikte söylenen insanlardandı. O, Yusuf Değirmen'di! Çektiği filmlerse, Bir Yusuf Değirmen Filmi'ydi (Ak,2014a:28). Emma Hanım'ın evinde internete girip köylerine gelenin kim olduğunu öğrenmişti (Ak,2014a:29). Küçük Zeynep'e göre, yönetmen büyük bir filozoftu (Ak,2014a:30). Polis Mustafa konuşmaya bayağı hazırlıklı gelmişti. Yönetmene ilkokulda, yani tam elli yıl önce rol aldığı müsamerelerden bahseden bir özgeçmiş sundu (Ak,2014a:41). Bölgenin danslarıyla yetinmeyip, kemeççe çalmayı ve Karadeniz horonu da öğrenmişlerdi (Ak,2014a:55). "Hatta, filmde İngiltere'ye de bir Karadeniz grubu gitmeli, İskoç dansları yapmalı!" (Ak,2014a:56) Sonraki günler, senaryoyu tiyatro oyununa dönüştürme çalışmalarıyla geçti (Ak,2014a:87).	
25	Sevgi
Suya delice aşıkta. Göle dalıyor, saatlerce suda yüzüyordu (Ak,2014a:46). Ta ki bir gece akvaryumundaki çok sevdiği balığı ölene kadar (Ak,2014a:67).	
26	Sorumluluk
Yönetmen etrafında pervane olmuş, sonunda işi almıştı. Yönetmen, "kutsal senaryo"yu pat diye Zühtü'ye teslim edivermişti (Ak,2014a:31). Emine devam etti: "Acaba balıklar kendilerini hapishanelerinde nasıl hissediyorlar? Bizi oradan nasıl görüyorlar? Hiç düşündüğümüz yok! Bunu anlamak için bir proje bile çizdim" (Ak,2014a:48). Bu işi ancak Zühtü çözebilirdi. Emine'nin yanına gitti (Ak,2014a:87).	

Tablo 4.1: (devamı)

27	Sorunlara çözüm arama
Zeynep beşinci sınıf öğrencisiydi. Göl sularının yükselmesinin nedenini bulmayı kendine iş edinmişti (Ak,2014a:23). Baktılar ki olmuyor, köylüler Yönetme Yusuf Değirmen'e yardım etmeye karar verdiler (Ak,2014a:34). Martin film çekilmesini engellemeye iyice kararlıydı. Bir yöntem bulmalıydı, ama nasıl? (Ak,2014a:50)	
28	Tedbirli olma
Köylüler paniğe kapıldılar. Onu kurtarmalıydılar. Belki yetişebilirlerdi (Ak,2014a:83).	
29	Teknolojiyi kullanma
Duvar tamamlandığında sular neredeyse cam duvarın tepesine kadar yükselmişti. Seyircilerin bahçeye inmesi için camla kaplı bir merdiven yapmayı da unutmadılar (Ak,2014a:97).	
30	Umutlu olma
Emine ondan çok etkilenmişti. "İlerde büyük bir tasarımcı olacağım. Mobilyalar, şehirler, binalar tasarlayacağım. Sonra da yaptıklarımın sıkılacağım ve gelip bu köye yerleşeceğim." diyordu (Ak,2014a:44). Zühtü kararlıydı. "Ben çözümünü buldum." dedi (Ak,2014a:89).	
31	Üretken olma
Küçük Emine film çekimiyle ilgili değildi. Gününü sandalağacından heykeller oyarak geçiriyordu. Mahmut'a yeni yaptığı balık heykelini gösterdi (Ak,2014a:43). Önceden tasarlamadan, ne çıkacağını bilmeden heykeller yapmak onu mutlu ediyordu (Ak,2014a:44). "Hiç düşündüğümüz yok! Bunu anlamak için bir proje bile çizdim" (Ak,2014a:48). "Akvaryumdaki Balığın Endişesi" adlı bölüme gelince durdu." Harika!" diye fısıldadı (Ak,2014a:75). Bu işi ancak Zühtü çözebilirdi. Emine'nin yanına gitti (Ak,2014a:87). Zühtü kararlıydı. "Ben çözümünü buldum," dedi (Ak,2014a:89). Emma Gordon projenin başındaydı. Duvarları en ince detayına kadar çizmişti (Ak,2014a:97).	

"Akvaryumdaki Tiyatro" adlı çocuk kitabında Tablo 4.1'de görüleceği üzere Türk Millî Eğitiminin genel amaçları, ilköğretimin amaçları, ortaöğretimin temel ilkeleri ve Türkçe dersi genel amaçları, 2018 yılında yayımlanan İlkokul ve Ortaokul Türkçe Dersi öğretim programı, 2015 yılında yayımlanan Türkçe Dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı, 2006 yılında yayımlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6,7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı ve son olarak 2006 yılında yayımlanan ve MEB'in bir değerler listesi sunduğu ilk programlardan biri olan Sosyal Bilgiler öğretim programı incelenerek hazırlanan değerler listesinden belirlenen altmış üç değerden otuz biri yer almaktadır. "Akvaryumdaki Tiyatro" adlı çocuk kitabında en fazla "sanata ve sanatçıya saygı duyma" değeri yer almaktadır. Bunun yanında en yüksek oranda "alışkanlık, başarılı olma, beceri geliştirme, dayanışma, doğa sevgisi, dostluk, eleştirel ve sorgulayıcı olma, girişimci olma, iyi olma iyilik yapma, sorumluluk, sorunlara çözüm arama, üretken olma" değerleri; en düşük oranda "alçakgönüllülük, araştırmacı olma, çalışkanlık-gayret etme, dil bilincine sahip olma, duyarlı olma, estetik, işbirlikçi olma-grup halinde çalışmaya önem verme, kendine güvenme kendini bilme, komşuluk ilişkilerine önem verme, kültür öğelerini benimseme, meslek sahibi olmanın önemini kavrama, önyargılı olmama, ölçülü olma, paylaşımcılık, sevgi, tedbirli olma, teknolojiyi kullanma, umutlu olma" değerleri yer almaktadır.

4.2. “Alaaddin’in Geveze Su Boruları” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler

Araştırmanın bu bölümünde 76 sayfalık öykü türünde olan “Alaaddin’in Geveze Su Boruları” adlı çocuk kitabındaki değerlerin sayfa numaralarına ve ilgili bölüm alıntılarına yer verilmiştir.

Tablo 4.2: Behiç Ak’ın “Alaaddin’in Geveze Su Boruları” Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı

1	Araştırmacı olma
Çocuklar birer dedektif gibi olayın gelişimini izlemeye karar verdiler (Ak, 2014b:34).	
2	Başarılı olma
Alaaddin Bey’in arka arkaya iki cümle kurmasını sağlamıştı (Ak, 2014b:24). Birkaç saat içinde Alaaddin Bey, toprak altındaki boruların su kaçırdığı yerleri tek tek tespit etti (Ak, 2014b:65). Kısa sürede bütün borular onarıldı ve evlerin suları yeniden akmaya başladı (Ak, 2014b:65).	
3	Çalışkanlık-Gayret etme
Aynanın karşısına geçip, çok uzun bir konuşma hazırladı (Ak, 2014b:59). Tek tek sokakları dolaşp, tıpkı eski günlerdeki doktorun hastasını dinlemesi gibi, her sokağı özenle dinledi (Ak, 2014b:65).	
4	Dostluk
Memo onun en iyi arkadaşıydı (Ak, 2014b:11). Alaaddin Bey’in değerini bilmeyenleri sustururladı (Ak, 2014b:13). Utangaç Semiha Hanım en iyi korucusuydu (Ak, 2014b:13).	
5	Eleştirel ve sorgulayıcı olma
Yasemin, “Bu kadar az şey bilerek bu kadar çok nasıl konuşabiliyorsun? Pes doğrusu!” diye ona takılırdı (Ak, 2014b:11). “Kimler tarafından gönderilmiş bir casus?” diye sordu Yasemin (Ak, 2014b:16). İşte o zaman Esra, “Ciddi misin?” diye haykırdı (Ak, 2014b:17). Çocuklar da bir anda kızların çevresini sararak, “Hangi yıldızdan? Hangi yıldızdan?” diye sordular (Ak, 2014b:34). Memo “Neden?” diye sordu (Ak, 2014b:18). “Güneşte nasıl yaşanır? Çok sıcak olmalı!” dedi Memo (Ak, 2014b:20). Ama nasıl? Böyle şeyler insanların yüzüne pat diye sorulmaz ki (Ak, 2014b:20). Sonra pat diye sordu: “Alaaddin Bey, sizce başka yıldızlarda hayat var mıdır?” (Ak, 2014b:23) “Peki, siz bunu nereden biliyorsunuz?” diye fısıldadı (Ak, 2014b:24). “Vauv! Gerçekten mi?” diye bağırıldı Memo (Ak, 2014b:25). Gözlerini kısarak, soğuk bir ses tonuyla, “Peki, bizde günlerden cumartesiye nasıl onlarda Pazar oluyor?” diye sordu (Ak, 2014b:26). “Peki, biraz önce bahsettiğiniz yıldızlarda şuanda ne oluyor?” (Ak, 2014b:26) Kararlı bir şekilde, “Peki siz uzaylı mısınız?” diye sordu Memo (Ak, 2014b:27). “Elbette uzaylıyım. Yoksa sen bunu bilmiyor musun?” (Ak, 2014b:27) “Eee, sen de bir uzaylısın. Yoksa bunu da mı bilmiyorsun?” (Ak, 2014b:27) “Gerçekten böyle mi düşünüyorsun?” (Ak, 2014b:31) “Su olmazsa bunları nasıl becerebiliriz?” (Ak, 2014b:32) “Ama hangi boruda kaçak var? Bütün mahalleyi kazacak halimiz yok herhalde?” diye sordu (Ak, 2014b:35). “Bir hafta susuz kalırmı hiç?” (Ak, 2014b:35) “Kimmiş o?” (Ak, 2014b:36) “Yani Alaaddin Bey belediyede mi çalışıyor?” (Ak, 2014b:39) “Hangi şiiri okuyacaksın?” diye merakla sordu (Ak, 2014b:61). “Acaba yaşıyor mu?” diye birbirlerine baktılar (Ak, 2014b:67). Kalabalığın içinden birisi “Bu normal bir durum mu?” diye hayretle sorunca, Doktor Zihni Bey uzun uzun düşünmek zorunda kaldı (Ak, 2014b:69). Acaba Alaaddin Bey neler duymuştu? Onu bayıltan şey neydi? Herkesin kafasında bin bir türlü soru cirit atıyordu (Ak, 2014b:70-71). Nasıl olmuştu da utangaç Semiha Hanım’la Alaaddin Bey evlenmeye karar vermişti? (Ak, 2014b:72)	

Tablo 4.2: (devamı)

6	Girişimci olma
Çocuklar birer dedektif gibi olayın gelişimini izlemeye karar verdiler (Ak, 2014b:34). Mahalleli telaşla Alaaddin Bey'in yanına koştu (Ak, 2014b:39). "Hemen kaymakamlığa gidelim ve o bakır boruyu saklandığı dolaptan çıkaralım." diye önerdi biri (Ak, 2014b:57). Yasemin, bu beceriksiz konuşmanın bir çuval inciri berbat edeceğinden korktu ve Memo'yu susturdu (Ak, 2014b:60).	
7	İşbirlikçi olma-Grup halinde çalışmaya önem verme
Düşündüler taşındılar, Alaaddin Bey'e bazı soruları sormak için Memo'yu görevlendirdiler (Ak, 2014b:21). Çocuklar birer dedektif gibi olayın gelişimini izlemeye karar verdiler (Ak, 2014b:34). Mahalleli telaşla Alaaddin Bey'in yanına koştu (Ak, 2014b:39). Viktor Bey "bu işi başarırsa çocuklar başarır." Deyince, Alaaddin Bey'i ikna etmek için Yasemin ve Memo'yu görevlendirdiler (Ak, 2014b:59).	
8	İyi olma iyilik yapma
Çocukların şaşkın bakışları altında, "Peki istediğini yapacağım!" dedi ve kararlı bir şekilde kaymakamlık binasına doğru yürümeye başladı (Ak, 2014b:63). Çocuklar Alaaddin Bey'in ayılması için, musluktan akan suyu kovaya doldurup, başından aşağı boca ettiler (Ak, 2014b:69).	
9	Kendine güvenme kendini bilme
Yasemin güvenle, "Tabi ki, kendi yazdığım şiiri," diye cevap verdi (Ak, 2014b: 61).	
10	Sevgi
Memo onun en iyi arkadaşıydı (Ak, 2014b:11). Alaaddin Bey'in değerini bilmeyenleri sustururladı (Ak, 2014b:13). Utangaç Semiha Hanım en iyi korucusuydu (Ak, 2014b:13). "Alaaddin Bey'i seviyorum, ama ona bir türlü söylemeye cesaret edemiyorum!" (Ak, 2014b: 74)	
11	Sorunlara çözüm arama
"Hemen kaymakamlığa gidelim ve o bakır boruyu saklandığı dolaptan çıkaralım." diye önerdi biri (Ak, 2014b:57).	
12	Teknolojiyi kullanma
"Artık internet var. Sır diye bir şey kalmadı zaten" (Ak, 2014b:57). Ceren'se, sıra arkadaşı Ayşe'nin internet şifresini ele geçirmişti (Ak, 2014b:71).	
13	Yerinde ve doğru davranma
"Verdiğiniz bilgiler için teşekkür ederim, Alaaddin Bey," dedi ve şimdiye kadar hiç yapmadığı bir şey yaptı. Alaaddin Bey'in elini sıktı (Ak, 2014b:29).	

"Alaaddin'in Geveze Su Boruları" adlı çocuk kitabında Tablo 4.2'de görüleceği üzere Türk Millî Eğitiminin genel amaçları, ilköğretimin amaçları, ortaöğretimin temel ilkeleri ve Türkçe dersi genel amaçları, 2018 yılında yayımlanan İlkokul ve Ortaokul Türkçe Dersi öğretim programı, 2015 yılında yayımlanan Türkçe Dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı, 2006 yılında yayımlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6,7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı ve son olarak 2006 yılında yayımlanan ve MEB'in bir değerler listesi sunduğu ilk programlardan biri olan Sosyal Bilgiler öğretim programı incelenerek hazırlanan değerler listesinden belirlenen altmış üç değerden on üçü yer almaktadır. "Alaaddin'in Geveze Su Boruları" adlı çocuk kitabında en fazla "eleştirel ve sorgulayıcı olma" değeri yer almaktadır. Bunun yanında en yüksek oranda "başarılı olma, dostluk, girişimci olma, işbirlikçi olma-grup halinde çalışmaya önem verme, sevgi" değerleri; en düşük oranlı olarak da

“araştırmacı olma, çalışkanlık-gayret etme, iyi olma iyilik yapma, kendine güvenme kendini bilme, sorunlara çözüm arama, teknolojiyi kullanma, yerinde ve doğru davranma” değerleri yer almaktadır.

4.3. “Bebek Annem” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler

Araştırmanın bu bölümünde 164 sayfalık roman türünde olan “Bebek Annem” adlı çocuk kitabındaki değerlerin sayfa numaralarına ve ilgili bölüm alıntılarına yer verilmiştir.

Tablo 4.3: Behiç Ak’ın “Bebek Annem” Kitabındaki Değerlerin Dağılımı

1	Alçakgönüllülük
	Bütün bu şişmelerine rağmen, alçakgönüllü olmayı da elden bırakmadı. Sıradan sorunlarla ilgilendi (Ak, 2017a: 12). Ziya bunu böbürlenme konusu yapmadı. Kendini fazla öne de çıkarmadı, naza da çekmedi (Ak, 2017a:24).
2	Alışkanlık
	Hesaplardan sıkıldığı zaman kendini dışarıya atıp komşu ziyaretlerine gitmeyi ya da kahve arkadaşlarıyla çene çalmayı alışkanlık haline getirmişti (Ak, 2017a:38). Dilara Hanım, “Ama merak etmeyin, sonunda o kadar alışacaksınız ki, örmek, hayatınızın ayrılmaz bir parçası olacak,” deyip onları cesaretlendiriyordu (Ak, 2017a:47). Ziya kahkaha attı. “Biz böyle büyük yemeklere çok alışığızdır. Hem merak etme, annemin bulduğu harika çözümler vardır böyle durumlarda,” dedi (Ak, 2017a:51). Ziya güldü. “Alışkanlık galiba. Bizim aile böyledir. Annemle babam aynı kafadandır (Ak, 2017a:55). Her gün, okula kendini değiştirerek gelmeyi alışkanlık haline getirdi (Ak, 2017a:83).
3	Aile ve akrabaya değer verme
	“Evet,” dedi Saniye Hanım. “Annesine bakmak zorunda. Şule, babasını talihsiz bir trafik kazasında kaybetti (Ak, 2017a:84). Annesine yemek yapıyor; yapmakla kalmayıp, küçük masallar anlatarak ona yemeğini yediyor (Ak, 2017a:87). Şule hâlâ okula gelemiyordu. Günleri annesinin etrafında pervane olmakla geçiyordu (Ak, 2017a:128). Zeynep, Saliha ve Fatih’e uğradığında, onları da evlerinde bulamadı. Bütün aileler bir gün bile kaybetmeden yazlıklarına ya da akrabalarına gitmişti (Ak, 2017a: 152).
4	Araştırmacı olma
	“Kışın Amazon Nehri’nin suları yükseliyormuş. Çevresindeki ormanları sel basıyormuş. Zaten ormanların önemli kısmı ‘subasar’ ya da ‘longoz’ dedikleri suda yaşayan türden ağaçlardan oluşuyormuş (Ak, 2017a:130).
5	Beceri geliştirme
	Tezimiz şu: “Korkmayın, evinizde size ömür boyu yetecek yün stoku var. Siz yeter ki onları dönüştürme becerisi gösterin!” (Ak, 2017a: 43). Kursa katılanlar zamanla hız kazandı. Konuşurken, televizyon seyredirken, hatta kitap okurken rahatlıkla örgü örülebildiğini keşfettiler (Ak, 2017a:47). “Tabii ki, annem ördü,” diye böbürlendi Ziya. “Annem örgü örmeye bayılır.” (Ak, 2017a:59) İnsanın kendine bile söylemeye çekindiği niyetleri içerir. Oyunculuk, bu dünyayı canlandırabilme becerisidir (Ak, 2017a: 79). Harika yemekler hazırlar, tertemiz sofralar kurar, elbiseleri pırl pırl temizleyip ütüler, yünden kazaklar, bereler, atkılar örerdiler Babası da iyi yemek yaptığından, çoğu zaman mutfakta onu yalnız bırakmazdı (Ak, 2017a:94).

Tablo 4.3: (devamı)

6	Cesaretli olma
<p>Dilara Hanım, “Ama merak etmeyin, sonunda o kadar alışacaksınız ki, örmek, hayatınızın ayrılmaz bir parçası olacak,” deyip onları cesaretlendiriyordu (Ak, 2017a:47).</p> <p>En azından alay konusu olmaktan kurtulurlar. İstekleri ve korkuları dillendirmek bazen cesaret ister. İnsanların çoğu o kadar cesur değildir (Ak, 2017a:53).</p> <p>“İnsan her yapabildiği şeyi yapmayı göze alamaz. Çünkü yapmak bazen zordur,” diye devam etti Şule (Ak, 2017a:145).</p>	
7	Çalışkanlık-Gayret etme
<p>Çantasının ağırlığından beli bükülse de aldırış etmiyordu. Resim dersinde kullandığı kocaman resim defteri daima yanındaydı. Hep meşgul gibiydi. Ders aralarında bile başını kaşıyacak zamanı yoktu (Ak, 2017a:21).</p> <p>Ziya, “Peki ben ne yapabilirim?” der gibi baktı.</p> <p>Babası, “Çok dikkat etmelisin,” dedi. “Gerçekten yardımın dokunacaksa çaba göstermelisin; yoksa böbürlenmek için değil... (Ak, 2017a:89)</p> <p>Harika yemekler hazırlar, tertemiz sofralar kurar, elbiseleri pırl pırl temizleyip ütüler, yünden kazaklar, bereler, atkılar örerdi Babası da iyi yemek yaptığından, çoğu zaman mutfakta onu yalnız bırakmazdı (Ak, 2017a:94).</p> <p>Ziya sarayın kocaman camlarını silmek zorunda kaldı. Çatıdaki kiremitleri onardı. Krallığını kaybetmemek için her işin üstesinden gelmeyi başardı (Ak, 2017a:116).</p> <p>Şule, aklına koyduğu her şeyi yapabilen biriyle ilk defa tanışmış olduğunu fark etti. O da, sıra arkadaşına el salladı (Ak, 2017a: 147).</p>	
8	Çok yönlü olma
<p>Canlandırdığımız karakter ağladığında, yüzümüzdeki maske de ağlayacak, güldüğünde gülecek, meraklandığında meraklanacak. Duygular değiştiğinde, maske de şekilden şekle girecek (Ak, 2017: 80).</p> <p>Hangi kişiyi canlarsa, yüzüne taktığı beyaz maske zamanla onun yüzüne dönüşüyordu. Hatta çıkardığında bile maske üzerindeki bu etki sürüyordu (Ak, 2017a: 82).</p>	
9	Dayanışma
<p>Öğretmen Saniye Hanım ve eşi Abidin Bey istekliydiler. Evlerinde yünden yapılmış ne varsa verebileceklerini söylediler (Ak, 2017a:141).</p> <p>İşin içinden bir türlü çıkamayınca, Dilara Hanım son sözü söyledi:</p> <p>“Herkes kazağın bir parçasını örebilir. Sonra o parçaları kolaylıkla birleştirebiliriz.” (Ak, 2017a:142).</p>	
10	Doğa sevgisi
<p>“Buranın bir hatıra ormanı olduğunu söylüyorlar,” dedi. “Bu ağaçlar, birilerinin anısına dikilmiş” (Ak, 2017a:162).</p> <p>Şule meşeliğin girişindeki tabelaya dikkat etti. Üstünde, “UNUTMA ORMANI. Bu orman unutkan Alakargalar’ın eseridir” diye yazılıydı. Yazının altındaysa, “Neyse ki, doğada hiçbir şey unutulmuyor!” diye not düşülmüştü (Ak, 2017a:163).</p> <p>Tohum hırsız unutkan alakargaları, sevimli sincapları, sağa sola kaçışan tavşanları geride bırakıp evlerine doğru tol aldılar (Ak, 2017a:164).</p>	
11	Doğru ve yerinde konuşma
<p>Seyfi Bey, sohbetine doyum olmayan bir insandı. Genellikle suskun, bir köşede oturuyor; konuşmaya başlayınca, ağzından bal damlıyordu (Ak, 2017a:43).</p>	
12	Dostluk
<p>“Evet,” dedi Ziya.</p> <p>“Kendini bana çok sevdirmiş o zaman. Ben seni çok sevmemeye peşinen kararlıyım.”</p> <p>“Niyeymiş o?”</p> <p>“Çekip gittiğinde seni özlemek istemiyorum.” (Ak, 2017a:14).</p> <p>Komşu ziyaretleriye hayaldi. Yolda, uzun zamandır görmediği eski dostlarla karşılaşma şansı hiç yoktu (Ak, 2017a:38).</p> <p>Dilara Hanım onları, kırk yıllık dostlarıymış gibi, büyük sevgiyle karşıladı (Ak, 2017a:40).</p> <p>Ama Zeynep, onu eskiden beri tanıyordu. Yanağına öpücükler kondurdu. “Şule benim en eski arkadaşım,” dedi (Ak, 2017a:70).</p> <p>Evet evet büyüyordu! Şule’yle olan dostluğu sayesinde her geçen gün biraz daha büyüyordu (Ak, 2017a:129).</p>	

Tablo 4.3: (devamı)

13	Eleştirel ve sorgulayıcı olma
<p>“Gezginleri niye sevmez ki insanlar?” diye iç geçirdi. “Onlar olmasaydı, farklı şehirlerde yaşayanlar birbirinden nasıl haber alırdı?” (Ak, 2017a:18)</p> <p>Saliha kaşlarını tekrar kaldırarak, “Hem, bazı sokaklarda yağmur yağmadığı halde, elindeki şemsiyeyi açtı!” dedi.</p> <p>“Bu da ne demek şimdi?” (Ak, 2017a:28)</p> <p>Özgür insan, istediği zaman istediği insanla görüşür. Oysa şehirde öyle mi? Herkes üst üste yaşıyor, istemediğiniz insanlarla çarşıda pazarda sürekli karşılaşıyorsunuz (Ak, 2017a:33).</p> <p>“Tarımdaki sanayileşme yediklerimizi bozmuştu. Meğer, kıyafet endüstrisi de giydiklerimiz bozmuş!” (Ak, 2017a:44).</p> <p>Çocuklar, ‘Hem yaratıcı, hem işlevsel, hem lezzetli mantı nasıl yapılır?’ diye kara kara düşünmeye başladı (Ak, 2017a:64).</p> <p>“Bu tarz eğitim, çok gelişmiş oyuncu okullarında verilebilirdi ancak. Bizim, çocuklardan bunu beklememiz ne derece doğruydum?” (Ak, 2017a:82)</p>	
14	Girişimci olma
<p>“Ah, tanışsan bayılırsın,” dedi Zeynep. “Sarışın, uzun boyludur. Herkesi etki altında bırakan renkli gözleri vardır. Son derece girişkendir.” (Ak, 2017a:50).</p>	
15	Görgü kurallarına uyma
<p>Okul çıkışı, eli boş gitmemek için, manavdan iki kilo elma armut alıp, kapılarını çaldı (Ak, 2017a:90).</p>	
16	Hakkını kullanma gözetme
<p>Çıldırıcı bir şey! Kameralarla karşılaştığımda şemsiyemi açıp yüzümü gizliyorum. Kimsenin benim her an nerede olduğumu gözetlemeye hakkı yok! Bu, insan haklarına aykırı!” (Ak, 2017a:76)</p> <p>“Bu ilke sorunu. Beni gözetlemelerinin bana zararı yok. Sadece hakları yok, o kadar!” (Ak, 2017a:76)</p>	
17	İletişime önem verme
<p>Hatta arada onunla konuştu bile... Hayal kurmayı seven bir çocuktu Ziya. Kafasında yarattığı hayali Şule’yle saatlerce sohbet edebilirdi (Ak, 2017a:12).</p> <p>Ziya başını öne eğdi. Kısık sesle, “Evet, tabii,” dedi. “Bazen mektuplaşıyoruz. Kimisine elle yazdığım mektuplar gönderiyorum. Kimisine de internet üzerinden yazıyorum.” (Ak, 2017a:17).</p> <p>Seyfi Bey, sohbetine doyum olmayan bir insandı. Genellikle suskun, bir köşede oturuyor; konuşmaya başlayıncaysa, ağzından bal damlıyordu (Ak, 2017a:43).</p> <p>Ziya başını kaşdı. Şule’yle iletişim kurmak amma zordu (Ak, 2017: 73).</p> <p>Annesiyle iletişim kurmayı, ancak onun düşüncelerindeki kahramanlardan biri olduğunda başarabiliyor. İsteklerini bu yolla iletebiliyor (Ak, 2017a:88).</p>	
18	İşbirlikçi olma-Grup halinde çalışmaya önem verme
<p>Çocuklar sevinçle masadaki hamurları kapıp, mantı yapmaya koyuldu. Hareket alanı o kadar kısıtlıydı ki, aynı anda en fazla üç kişi çalışabiliyordu (Ak, 2017a:61).</p> <p>Dilara Hanım gülererek, “Mantılar henüz hazır değil,” diye cevap verdi. “Hep beraber yapacağız. Herkes kendi mantısını yapacak” (Ak, 2017a: 60).</p> <p>Afişleri asmak için iyi bir ekibe ihtiyacı vardı. Zeynep, Saliha ve Fatih dünden hevesliydi (Ak, 2017a: 118).</p> <p>Şule de yarışmaya katılmak istediğinden komşularıyla işbirliği yapmıştı (Ak, 2017a:119).</p> <p>Gerçekten de çok keyifli bir işe girişmişlerdi. Çaylar kahveler eşliğinde, şarkılar söyleyerek, fıkralar ve anılar anlatarak örmeye devam ettiler (Ak, 2017a:144).</p>	
19	İyi olma iyilik yapma
<p>Sırayı beyaz mendiliyle silip, oturdu. Arkadaşının da gelme olasılığına karşı, onun oturduğu yerin de özenle tozunu aldı (Ak, 2017a:11).</p> <p>Tam, “Nasıl oturacağız?” diye düşünürken, komşular imdada yetişti. Çoluk çocuk, ellerindeki sandalyelerle içeri daldı. Salonu dayayıp döşediler (Ak, 2017a:60).</p> <p>Ziya durumu anlar gibi olmuştu. İçi sıkıldı. Arkadaşına yardım isteğiyle yanıp tutuşuyor, ama bunu nasıl becereceğini bilemiyordu (Ak, 2017a:88).</p> <p>Annesiyse daha gerçekçiydi. Şule’ye yardım etmek gerektiğini hemen anladı. “Bu kızcağız kendi başına böyle bir durumla başa çıkamaz,” dedi (Ak, 2017a:89).</p> <p>“Hikâyeni biliyorum. Saniye Öğretmen anlattı. Sana yardım etmeye geldim. Ama bunun için ne yapmam gerektiğini bilmiyorum (Ak, 2017a:91).</p> <p>Ziya’ya bu konuda annesi Dilara hanım yardım edebilirdi. Çarşaf konusunu ona açtı (Ak, 2017:131).</p> <p>Bunun nasıl olduğunu tam anlayamıyor. ‘Zamanla kendi kendine iyileşiyor,’ dedi. Bence, annem senin yardımların sayesinde iyileşiyor (Ak, 2017a:150).</p>	

Tablo 4.3: (devamı)

20	Kendine güvenme kendini bilme
<p>Ziya hiç istemediği halde, arada, “Peki, sen söyle!” diyerek onu işaret ediyordu. Ziya, kendinden o kadar emindi ki, her defasında sorunun cevabını eksiksiz veriyordu (Ak, 2017a:20). Nihal Hanım hayretle, “Çalabiliyor musun?” diye sorunca, Ziya da gülümseyerek, “Elbette,” diye cevap vermişti (Ak, 2017a:22).</p>	
21	Komşuluk ilişkilerine önem verme
<p>İnsanlar konuşmaya konuşmaya, ses telleri birbirine yapışmış! Bekçiyle konuştum. Sitede yaşayanların bazen gün boyunca, bazen de hafta boyunca ağızlarını açmadığı oluyormuş (Ak, 2017a:37). Abidin Bey hesaplardan sıkıldığı zaman kendini dışarıya atıp komşu ziyaretlerine gitmeyi ya da kahve arkadaşlarıyla çene çalmayı alışkanlık haline getirmişti (Ak, 2017a:37). Ama yeni evde bunu yapması olanaksızdı. Arkadaşlarının gittiği kahve çok uzakta kalmıştı. Komşu ziyaretleriyse hayaldi (Ak,2017a:38). Saniye Hanım ona hak verdi. “Bence de,” dedi. “... ve komşularıyla görüşmek istiyorlardır,” diye devam etti Abidin Bey. “Onlarla karşılaşmanın yollarını bulmalıyız!” (Ak, 2017a:38) Ziya’nın annesi Dilara Hanım çok tatlı bir insandı. Ayrıca, apartmanda yaşayanlarla bir araya gelmek büyük zevkti (Ak, 2017a:43). “Evine davet etmeyi düşündüğün bunca insanı nasıl ağırlayacaksın o zaman?” Ziya güldü. “Komşular sağ olsun” (Ak, 2017a:56). Zavallı küçük Şule, komşularının desteğiyle annesine yardım etmeye çalıştı ama baş edemedi (Ak, 2017a:85). Şule de yarışmaya katılmak istediğinden komşularıyla işbirliği yapmıştı. Yan komşusu Eylül Hanım’ı, annesini meydan getirmesi için ikna etmişti (Ak, 2017a:119).</p>	
22	Meslek sahibi olmanın önemini kavrama
<p>Yani kısacası, ileride müzisyen ya da ressam olabilirsin demek istiyorum.” (Ak, 2017a:25). En çok para, aşağı mahalledeki terzi ustasının çanağında toplanmıştı. Adam sevinçle çanağını havaya kaldırdı. “Biz terziler için bu, çocuk oyuncağı!” diye gürlledi (Ak, 2017a:123). “Seyfi Bey’in cevabı hazırdı: ‘Tabii ki yok,’ diye yapıştırdı. ‘Doktor olamadım, mimar olamadım, mühendis olamadım, kimyager, eczacı, bankacı, tuhafiyeci, taksi şoförü, bakkal, hamal, nalbur, biyolog, öğretmen, hayvanat bahçesi bekçisi olamadım.’ (Ak, 2017a:160).</p>	
23	Misafirperver olma
<p>“Peki, bu yanlış anlaşılmayı düzeltmek için ne yapacaksın?” “O zaman,” dedi Ziya, “sınıftaki arkadaşları eve, yemeğe davet edeyim.” (Ak, 2017a:50). “Evine davet etmeyi düşündüğün bunca insanı nasıl ağırlayacaksın o zaman?” Ziya güldü. “Komşular sağ olsun.” (Ak, 2017a:56).</p>	
24	Önyargılı olmama
<p>Ama zaman geçtikçe, örgü konusuna önyargıyla yaklaştıklarını fark ettiler. Hiç tahmin etmedikleri halde, örgü örmeyi de çok sevdiler (Ak, 2017a:43).</p>	
25	Ölçülü olma
<p>Daireler ufaktı. Salonda fazla misafir ağırlamak çok zordu. Ama bu, özellikle yapılmıştı. Böylece eve sakinleri uzun kış günlerinde çabucak ısınyordu (Ak, 2017a:34). Ziya, “Peki ben ne yapabilirim?” der gibi baktı. Babası, “Çok dikkat etmelisin,” dedi. “Gerçekten yardımın dokunacaksa çaba göstermelisin; yoksa böbürlenmek için değil... (Ak, 2017a:89)</p>	
26	Paylaşımçılık
<p>Sırasını anlaştığı bir arkadaşıyla paylaşmak istiyordu. Şule’nin varlığı da inandırıcı gelmemeye başlamıştı (Ak, 2017a: 48).</p>	
27	Planlı programlı olma
<p>Acaba kimin çanağına daha fazla para atılmıştı? Seçici kurulu önceden belirlemişlerdi. Bir masanın önünde sıraya girdiler, iki muhtardan oluşan bağımsız heyet, çanaklardaki para sayma işini gerçekleştirdi (Ak, 2017a:122).</p>	
28	Sabırlı olma
<p>“Zamanla geliştiğimi fark ediyorum,” dedi kızarak. “Zamanla daha iyi çiziyorum, daha iyi çalıyorum. Kendiliğinden ilerliyor işte.” (Ak, 2017a:25). Dilara Hanım sabırlı bir kadındı. Gülümseyerek, “Bak,” demişti, “bundan böyle senden tek şey isteyeceğim: Çöp dökmek için sakın bana yardımcı olma bir daha!” (Ak, 2017a:94).</p>	

Tablo 4.3: (devamı)

29	Sağlığın değerini bilme
Açık havada spor yapmak isteyenler içinse, sitenin bahçesinde yürüme parkuru vardı. 988 metre 23 santimetrelilik bu yolda her gün altı kere tur atanların kilo, tansiyon, şeker gibi sorunları olmuyordu (Ak, 2017a:34).	
30	Sanata ve sanatçıya saygı duyma
Ağacın dibindeki sokak sanatçısının yanına yaklaştılar. Fransız kralı XVI. Louis kılığına girmiş bir sokak sanatçısı, kıpırdamadan ayakta duruyordu (Ak, 2017a:100). ‘Şehrimizdeki sokak sanatçıları ne kadar artmış,’ diye düşündüler. Heykellerin etrafında hayranlıkla dolanıp durdular (Ak, 2017a:121). “Yani oyunculuk yapmak ister miydiniz? Diye sordum.” “Elbette isterdim. Kim sahneye çıkmak istemez ki?” dedi (Ak, 2017a:159). “O yüzden de, sokak sanatçıları sürekli yer değiştirmek zorundadır. Her yıl başka şehirlere giderler.” (Ak, 2017a:161).	
31	Sevgi
Hatta,sınıf arkadaşlarının onu benimsemesi için bunu özellikle yapmalıydı. Kısa zamanda onlara katılmanın en kestirme yolu bu. Arkadaşlarını seviyordu (Ak, 2017a: 54). Ama Zeynep, onu eskiden beri tanıyordu. Yanağına öpücükler kondurdu. “Şule benim en eski arkadaşımıdır,” dedi (Ak, 2017a:70). Dilara Hanım’a sevgiyle sarılarak teşekkür etti. Ziya’ya dönüp, “Tanıştığımıza çok sevindim. Seni sırada yalnız bırakmayacağım, merak etme,” dedi (Ak, 2017a:75).	
32	Sorumluluk
Eli ayağına dolaşiyor, sorumluluğunu aldığı işleri doğru dürüst yapamayacağından korkuyordu. O gece yatağına yattığında, bedenini on misli ağırlaştırmış hissetti (Ak, 2017a:110). “Yaşlı bir kadına yardım etmek için sorumluluklar yüklendin. Bunun bir ödülü olmalıydı. Bu yüzden buraya yollandım” (Ak, 2017a:113). Ziya, bağırarak uyandı. Kan ter içinde kalmıştı. Özgür günleri geride mi kalıyordu? Başaramayacağı sorumluluklar mı yüklenmişti? (Ak, 2017a:117)	
33	Sosyalliğe önem verme
Alışveriş yapanlar ödemeyi otomatik makineler yardımıyla kendi kendine yapıyordu. Sıcak selamlamalar, hal hatır sormalar, rastlantılar, aniden ortadan kalkmıştı (Ak, 2017a:36).	
34	Sorunlara çözüm arama
Çöpleri dışarı çıkarmak gibi bir sorun da yoktu. Mutfaktaki çöp bacalarını kullanmak yeterliydi (Ak, 2017a:34). “Annem tamamen düşler aleminde yaşıyor. Gerçekle ilgisi kalmadı. Burnunun dibindeki çaydanlığı bile görmüyor. Bardağına çay döküp içmesini sağlayabilmek için, türlü türlü hikâyeler uydurmak zorunda kalıyorum” (Ak,2017a:96). “Bütün meydanı hareket etmeyen insanlarla doldurmamı istiyorsun öyle değil mi?” diye sordu. Şule güldü. “Hemen de nasıl anladın?” Ziya kaşlarını kaldırdı. “Çok zor değil mi bu?” diye sordu (Ak, 2017a:104). “Ben de ona, ‘Sen dev kazağın içine girebilir misin?’ diye soruyla karşılık verdim. O da, ‘Tabii ki girerim. Çünkü ben de devim,’ dedi. Yani kısacası, ona dev bir kazak ördürmek istiyorum ve içine giremediğinde de dev olmadığımı anlasın istiyorum” (Ak, 2017a:139).	
35	Tarafsızlık ve dürüstlük
Acaba kimin çanağına daha fazla para atılmıştı? Seçici kurulu önceden belirlemişlerdi. Bir masanın önünde sıraya girdiler, iki muhtardan oluşan bağımsız heyet, çanaklardaki para sayma işini gerçekleştirdi (Ak, 2017a:122).	
36	Tedbirli olma
Saniye Öğretmen devam etti: “Arkadaşınız çok tedbirli. Hava açık olmasına rağmen, yağmur yağar endişesiyle şemsiye taşıyor” (Ak, 2017a:9). Satış ofisinde çalışanlarsa koro halinde, “Az bile!” diye cevap vermişti. “Çağımızın en önemli sorunu, güvenlik!” (Ak, 2017a:32).	

Tablo 4.3: (devamı)

37	Tecrübeye önem verme-Tecrübe edinme
<p>Önce, Siyah Orfe adlı eseri, sonra da Baba ve Preus Çocukları adlı filmlerin müziğini hatasız çalmıştı. Değme müzisyene taş çıkartacak yetenekte olduğu kesindi (Ak, 2017a:22).</p> <p>Nedense, Ziya'nın meziyetlerini bir iş nedeniyle kazanmış olması Saliha'yı rahatlatıyordu. Israrla, bu becerikli arkadaşının bir profesyonel olduğuna inanmak istiyordu (Ak, 2017a:24).</p> <p>Peşinden koşarak Ziya'yı yakaladı.</p> <p>"Resimde kendini daha da geliştirmelisin," dedi bilgiç bilgiç. Sendeki yetenek bende olsa, ortalığı uçururdum. Kocaman kocaman, renkli resimler yapardım" (Ak, 2017a:25).</p> <p>Bir gün Zeynep'e, "Yeni gelen çocuk çok tuhaf," dedi.</p> <p>Zeynep, "Evet, Ziya çok becerikli..." diye gülümsedi (Ak, 2017a:27).</p> <p>Abidin Bey devam etti: "Bu apartmanda yalnızlıktan ve sıkıntıdan patlayan bir sürü insan var. Tanışmak için can atıyorlar. Eğer tecrübelerim beni yanıltmadıysa, bu insanların çoğu örgü kursuna yazılacak" (Ak, 2017a:40).</p> <p>Ayrıca eli inanılmaz derecede hızlıydı. Süratle, çoraplardan atkılar, atkılardan bereler, kazaklardan eldivenler üretiyordu. Her şeyi dönüştürebilen bir sihirbaz gibiydi (Ak, 2017a:44).</p> <p>Dilara Hanım, el çabukluğuyla masanın altından yuvarlak bir yer sofrası çıkarıp, yere oturdu. Mutfaktan getirdiği hamuru oklava yardımıyla becerikli becerikli açmaya koyuldu (Ak, 2017a:61).</p> <p>"Bunlar da "muse" ler; yani esin perileri..."</p> <p>Çocuklar kenara çekilip, Şule'yi seyre koyuldular. Bu kadar yetenekli bir mantıcı varken kendilerinin hamur kapatmasının anlamı yoktu (Ak,2017a:69).</p> <p>"Şule çok yeteneklidir," dedi Zeynep. "Tiyatro yeteneğini, drama öğretmenimiz Songül Hanım ortaya çıkardı" (Ak, 2017a:77).</p> <p>Songül Öğretmen böyle yetenekli bir oyuncuyu keşfetmekten dolayı çok gururlanmıştı (Ak, 2017a:83).</p> <p>"Hiç kimsenin annesi bebek değildir," dedi Şule. "Bu konuda herkesten daha tecrübeliyim" (Ak, 2017a:99).</p>	
38	Tutumluluk ve kanaat
<p>Dilara Hanım, "Aa, hepiniz yün getirmişsiniz ayol," diye güldü, "ama gelecek sefer getirmenize hiç gerek yok. Eski kazaklarınızı, atkılarınızı ya da kullanmadığımız yün berelerinizi getirmeniz yeterli" (Ak, 2017a:41).</p> <p>"Buradaki eğitimin amacı da, eskileri değerlendirmek..." diye devam etti Dilara Hanım. "Eskileri söküp onlardan yeni kazaklar, atkılar örmek..." (Ak, 2017a: 41)</p> <p>Güve yeniği var diye, rengini çok sevdiğimiz kazağı çöpe atmayacağız. Ya da, rengini beğenmediğimiz atkıdan soğumayacağız. Yünün boyanabileceğini öğreneceğiz (Ak, 2017a:43).</p> <p>Evlerdeki eski kazaklar, çoraplar sökülerek yumak haline getiriliyor; atkılar, çoraplar, yelekler, yün şapkalar yapılıyordu (Ak,2017a:44).</p> <p>Ziya'nın babası, "Otomobillerden uçak, uçaklardan çamaşır makinesi, diş fırçalarından deniz gözlüğü, sandalyelerden kapı kulpu, kiremitlerden saksı yapılsa... İnsanlar hem hiç çöp biriktirmez, hem de etrafa zarar verip durmazlardı" (Ak, 2017a:46).</p> <p>Dilara Hanım da gülerken, "Bu terlikleri, eski kazakları sökerek ördüm," dedi, "sizin için" (Ak, 2017a:59).</p>	
39	Umutlu olma
<p>"Evet," diye cevap verdi Saniye Öğretmen, "Şule bir süredir aramızda değil. Ama gelecek. Bugün değilse yarın, yarın değilse öbür gün, öbür gün değilse daha sonraki gün... Ama mutlaka gelecek!" (Ak, 2017a:11).</p> <p>"Peki, dev bir kazak örmeye yetecek kadar yün bulabilir miyiz?" diye sordu.</p> <p>"Tabii ki..." dedi Dilara Hanım. "Şöyle düşün: Üç kazağı sökersek, Üç kazak büyüklüğünde bir kazak yapabiliriz. On kazağı sökersek on kazak büyüklüğünde bir kazak yapabiliriz, yüz tane sökersek yüz kat büyük bir kazak yapabiliriz" (Ak, 2017a:140).</p>	
40	Uyumlu olma
<p>Aşırı hareketleri yoktu. Kimseyle itişip kakışmıyor, kendini kanıtlamaya çalışmıyor, kafa ütölemiyor, basmakalıp laflar etmiyor, bildiği konularda söz almak için ısrarcı davranmıyordu. Ortamı geren değil, dinginleştirici bir tavrı vardı (Ak, 2017a:19).</p>	

Tablo 4.3: (devamı)

41	Üretken olma
<p>Dilara Hanım bu konuda tam bir dehaydı. Binlerce örgü biçimi biliyordu. Ayrıca eli inanılmaz derece hızlıydı. Süratle, çoraplardan atkılar, atkılardan bereler, kazaklardan eldivenler ürettiyordu (Ak, 2017a:44). Başkalarının üstünde gördükleri kazaklara farklı bakabiliyorlardı artık.</p> <p>‘Güzel kazak, bundan eldiven ve atkı yapılır,’ diye düşünabiliyorlardı (Ak, 2017:46).</p> <p>“Herkesin anlayışı farklıdır. O yüzden, ben önceden mantı yapmadım. Sadece, açtığım hamurları sizin önünüze atacağım. Siz de yaratıcılığınızı sergileyeceksiniz” (Ak, 2017a:60).</p> <p>Ziya çok fazla düşünmeden, “Elbette!” dedi. “Eski çarşafardan, kocaman bir balık yapabiliriz. Uçan balonlarla onu salonumuzun penceresine kadar yükseltebiliriz (Ak, 2017a:130).</p> <p>Önce kazak, atkı, eldiven ve süveterleri yavaş yavaş söktüler ve iki hafta içinde kocaman bir yumak yaptılar. Hayatlarında ilk defa bu kadar büyük bir yumak görüyorlardı (Ak, 2017a:142).</p>	
42	Yenilikçi olma
<p>Suluboya istendiğindeyse, önce kuruboyayla çalışıyor, sonra desenin bazı yerlerini fırçayla sulandırıp, kâğıttaki boyayı eritiyordu. Bu, kendi icat ettiği bir teknikti (Ak, 2017a:21).</p> <p>Aslında daha ucuza ev almaları mümkündü. Ancak nedense, yaşam tarzlarını değiştirmeyi de amaçlıyorlardı.</p> <p>“Yeni ev, yeni yaşam” sloganıyla pazarlanan bu “akıllı evler” ilgilerini çekmişti (Ak, 2017a:31).</p> <p>Dilara Hanım ısrarla devam etti: “Bu dünyada kaç kişi varsa, o kadar farklı mantı türü vardır. Hamuru katlayarak, içinizdeki mantıyı keşfedin çocuklar. Sonuçta ortaya çıkan ürün, kişiliğinizi yansıtın (Ak, 2017a:61).</p> <p>Kısa sürede yaprakları yapıştırarak, hamurdan küçük bir gül heykelciliği yapıverdi. Tam ortasına da kıyma koyup, hamuru kapattı.</p> <p>Saliha çok kıskanmıştı.</p> <p>“Pes doğrusu!” dedi. “Kırk yıl düşünsem, gül şeklinde mantı yapmayı akıl edemezdim” (Ak, 2017a:64).</p> <p>Şule hamurdan iri bir parça kopardı; içine bol kıyma koydu. Mitolojiden esinlenen heykelcikler yapmaya başladı. Kısa sürede, altı balık üstü insan olan bir heykel yapıverdi (Ak, 2017a:68).</p>	
43	Yakın çevreyle sağlıklı ilişkiler kurma
<p>Ders sırasında herkes Ziya’nın etrafına toplandı. Beşinci sınıftaydılar ve öğrenciler neredeyse anaokulundan beri birlikteydi. Birbirlerinin evine beş altı kez gitmişlikleri vardı. Çoğunun annesi ve babası tanışıyor ve düzenli olarak da görüşüyordu (Ak, 2017a:15).</p> <p>Ziya sakin ve gösterişsizdi. Yaptığı her hareketten, söylediği her sözden, kişiliğiyle ilgili sonuçlar çıkarmaya çalışıyorlardı. Herkesin suyuna gitmesi, uzun uzun kendinden bahsetmemesi, onu ilgi odağı haline getirmişti (Ak, 2017a:19).</p> <p>İkinci bodrumdaki markette neredeyse çalışan kimse yoktu. Alışveriş yapanlar ödemeyi otomatik makineler yardımıyla kendi kendine yapıyordu. Sıcak selamlaşmalar, hal hatır sormalar, rastlantılar, aniden ortadan kalkmıştı (Ak, 2017a:36).</p> <p>İnsanlar konuşmaya konuşmaya, ses telleri birbirine yapışmış! Bekçiyle konuştum. Sitede yaşayanların bazen gün boyunca, bazen de hafta boyunca ağızlarını açmadığı oluyormuş (Ak, 2017a:37).</p> <p>Seyfi Bey, sohbetine doyum olmayan bir insandı. Genellikle suskun, bir köşede oturuyor; konuşmaya başlayıncaysa, ağzından bal damlıyordu (Ak, 2017a:43).</p> <p>“O zaman,” dedi Ziya, “sınıftaki arkadaşları eve, yemeğe davet edeyim” (Ak, 2017a:50).</p> <p>Ziya hafta sonuna doğru herkesin sırasına el yapımı birer davetiye bıraktı. Davetiyelerin üstünde, dumani tüten, tabak dolusu mantı resmi vardı. Altındaysa, “Mantı Günü’ne davetlisiniz” yazılıydı (Ak, 2017a:57).</p>	

“Bebek Annem” adlı çocuk kitabında Tablo 4.3’te görüleceği üzere Türk Millî Eğitiminin genel amaçları, ilköğretimin amaçları, ortaöğretimin temel ilkeleri ve Türkçe dersi genel amaçları, 2018 yılında yayımlanan İlkokul ve Ortaokul Türkçe Dersi öğretim programı, 2015 yılında yayımlanan Türkçe Dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı, 2006 yılında yayımlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6,7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı ve son olarak 2006 yılında yayımlanan ve MEB’in bir değerler listesi sunduğu ilk programlardan biri olan Sosyal Bilgiler öğretim programı incelenerek hazırlanan değerler listesinden belirlenen altmış üç değerden kırk üçü yer

almaktadır. “Bebek Annem” adlı çocuk kitabında en fazla “tecrübeye önem verme-tecrübe edinme” değeri yer almaktadır. Bunun yanında en yüksek oranda “alışkanlık, aile ve akrabaya değer verme, beceri geliştirme, çalışkanlık-gayret etme, dostluk, eleştirel ve sorgulayıcı olma, iletişime önem verme, işbirlikçi olma-grup halinde çalışmaya önem verme, iyi olma iyilik yapma, komşuluk ilişkilerine önem verme, sanata ve sanatçıya saygı duyma, sorunlara çözüm arama, tutumluluk ve kanaat, üretken olma, yenilikçi olma, yakın çevreyle sağlıklı ilişkiler kurma” değerleri; en düşük oranlı olarak da “alçakgönüllülük, araştırmacı olma, cesaretli olma, çok yönlü olma, dayanışma, doğa sevgisi, doğru ve yerinde konuşma, girişimci olma, görgü kurallarına uyma, hakkını kullanma gözetme, kendine güvenme kendini bilme, meslek sahibi olmanın önemini kavrama, misafirperver olma, önyargılı olmama, ölçülü olma, paylaşımcılık, planlı programlı olma, sabırlı olma, sağlığın değerini bilme, sevgi, sorumluluk, sosyalliğe önem verme, tarafsızlık ve dürüstlük, tedbirli olma, uyumlu olma, umutlu olma” değerleri yer almaktadır.

4.4. “Ben Ne Zaman Doğdum?” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler

Araştırmanın bu bölümünde 48 sayfalık öykü türünde olan “Ben Ne Zaman Doğdum?” adlı çocuk kitabındaki değerlerin sayfa numaralarına ve ilgili bölüm alıntılarına yer verilmiştir.

Tablo 4.4: Behiç Ak’ın “Ben Ne Zaman Doğdum?” Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı

1	Aile ve akrabaya değer verme
	Büyükannenin bilmediği hiçbir şey yoktu (Ak, 2009:9). Bu soruyu büyük abisine de sormalıydı (Ak, 2009:13).
2	Araştırmacı olma
	“Büyükanne ben ne zaman doğdum?” (Ak, 2009:9) “Dede benim ne zaman doğduğumu hatırlıyor musun?” (Ak, 2009:17) Ağaçların yaşının, gövdelerindeki çizgiler sayılarak hesaplandığını yeni öğrenmişti (Ak, 2009:19). Onu hiç tanımadığı halde “Bakalım ne diyecek?” diye düşündü ve aynı soruyu ona da sordu (Ak, 2009:33).
3	Bilgiye ulaşma yollarını-tekniklerini öğrenme değeri
	“Bunu büyükanne sor” (Ak, 2009:7).
4	Doğa sevgisi
	Aynı soruyu, güneşe ve elma ağacına da sordu (Ak, 2009:21).
5	Eleştirel ve sorgulayıcı olma
	“Acaba içinden ne zaman kuş çıkacak?” (Ak, 2009:5) “Sen kendi doğum gününü biliyor musun?” (Ak, 2009:7)
6	Sevgi
	O ne? Karşından en sevdiği arkadaşı Tombiş geliyordu (Ak, 2009:39).

Tablo 4.4: (devamı)

7	Tecrübeye önem verme-Tecrübe edinme
	Büyükannenin bilmediği hiçbir şey yoktu (Ak, 2009:9). Bu soruyu büyük abisine de sormalıydı (Ak, 2009:13). “Dede benim ne zaman doğduğumu hatırlıyor musun?” (Ak, 2009:17)
8	Üretken olma
	Masanın örtüsü, büyükannenin ördüğü küçük dantel parçalarından oluşuyordu (Ak, 2009:11).
9	Yakın çevreyle sağlıklı ilişkiler kurma
	Birden yolda amcasıyla karşılaştı (Ak, 2009:25). Futbol sahasında top oynayan çocukların cevapları ise birbirinden farklıydı (Ak, 2009:29). Onu hiç tanımadığı halde “Bakalım ne diyecek?” diye düşündü ve aynı soruyu ona da sordu (Ak, 2009:33).

“Ben Ne Zaman Doğdum?” adlı çocuk kitabında Tablo 4.4’te görüleceği üzere Türk Millî Eğitiminin genel amaçları, ilköğretimin amaçları, ortaöğretimin temel ilkeleri ve Türkçe dersi genel amaçları, 2018 yılında yayımlanan İlkokul ve Ortaokul Türkçe Dersi öğretim programı, 2015 yılında yayımlanan Türkçe Dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı, 2006 yılında yayımlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6,7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı ve son olarak 2006 yılında yayımlanan ve MEB’in bir değerler listesi sunduğu ilk programlardan biri olan Sosyal Bilgiler öğretim programı incelenerek hazırlanan değerler listesinden belirlenen altmış üç değerden dokuzu yer almaktadır. “Ben Ne Zaman Doğdum?” adlı çocuk kitabında en fazla “araştırmacı olma” değeri yer almaktadır. Bunun yanında en yüksek oranda “aile ve akrabaya değer verme, eleştirel ve sorgulayıcı olma, yakın çevreyle sağlıklı ilişkiler kurma, tecrübeye önem verme-tecrübe edinme” değerleri; en düşük oranda da “bilgiye ulaşma yollarını-tekniklerini öğrenme değeri, doğa sevgisi, sevgi, üretken olma” değerleri yer almaktadır.

4.5. “Benim Bir Karışım” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler

Araştırmanın bu bölümünde 68 sayfalık öykü türünde olan “Benim Bir Karışım” adlı çocuk kitabındaki değerlerin sayfa numaralarına ve ilgili bölüm alıntılarına yer verilmiştir.

Tablo 4.5. Behiç Ak'ın “Benim Bir Karışım” Kitabındaki Değerlerin Dağılımı

1	Aile ve akrabaya değer verme
Memo bir kere daha abisinin cinliğine hayran kalmıştı (Ak, 2014c:21). Aynı soruyu annesine de sormalıydı (Ak, 2014c:21). Gece olunca, Memo babasına da aynı soruyu sordu. (Ak, 2014c:25). Dedesine de aynı soruyu sormalıydı (Ak, 2014c:53).	
2	Araştırmacı olma
Aynı soruyu annesine de sormalıydı (Ak, 2014c:21).	
3	Başarılı olma
“Böylelikle olağanüstü güzellikte tabloların sahibi oldum” (Ak, 2014c:38). Memo bir tablo yapmış olmanın verdiği sevinçle yolda yürürken, oyuncu Selahattin Abi’yi gördü (Ak, 2014c:45). Büyük bir zafer kazanmış edasıyla, “Kafa karış oyununu yine ben kazandım ve çocukların bilyeleri benim oldu,” dedi Memo’ya (Ak, 2014c:56).	
4	Beceri geliştirme
Zeynep her zaman olduğu gibi küçük piyanosunun başına oturmuş, müzik yapıyordu (Ak, 2014c:14). “Yıllarca balıkları, yaprakları, ağaç kabuklarını, bozuk paraları boyadım ve beyaz kâğıda bastım” (Ak, 2014c:38).	
5	Dostluk
Ama arkadaşız Zeynep’e? Evet, ona söyleyebilirdi (Ak, 2014c:14). O da ne? İlerden en yakın arkadaşı Tombiş geliyordu (Ak, 2014c:63).	
6	Eleştirel ve sorgulayıcı olma
“Çok küçük... Peki, seninki?” (Ak, 2014c:14) “O da ne demek?” diye sordu (Ak, 2014c:14). “Altı saat mi?” diye şaşırarak sordu Memo (Ak, 2014c:22). “Ay o kadar mı? O kadar büyük mü yani?” (Ak, 2014c:25) “Bir karışımın ne kadar olduğunu biliyor musun sen?” diye sordu (Ak, 2014c:21). “Nee, vücudun hiç büyümedi mi yani?” diye merakla sordu Memo (Ak, 2014c:34). “Sen ressam Kadir Bey’i tanıyor musun?” (Ak, 2014c:37) “Bir karışın ne kadar, hiç düşündün mü?” diye sordu Memo (Ak, 2014c:45). “Bir çiçekçi için bir karışın anlamı nedir acaba?” diye geçirdi içinden (Ak, 2014c:49). “Bir karış nedir senin için?” diye sordu Memo (Ak, 2014c:50). “Bir karış mı?” dedi Muhsin Amca (Ak, 2014c:60). “Yani o da ne demek oluyor?” diye sordu Memo (Ak, 2014c:64). Kısık bir sesle sordu: “Yani bu kadar mı?” (Ak, 2014c:67)	
7	Estetik
‘Ali Usta’nın elleri de amma kocamanmış,’ diye düşündü Memo, ‘ellerim avucunun içinde kayboldu’ (Ak, 2014c:8). Eli, Ali Usta’nın elinin içinde küçücük kalmıştı (Ak, 2014c:11). Ali Usta’nınki kadar olmasa da büyük görünüyordular (Ak, 2014c:18).	
8	Komşuluk ilişkilerine önem verme
Karşıdan bir tanığın geldiğini fark etti (Ak, 2014c:28). Bir süre sonra, Emlakçı Muhsin Amca’nın dükkânının önünden geçtiğini fark etti. Bu soruyu ona da sormalıydı (Ak, 2014c:59).	
9	Sanata ve sanatçıya saygı duyma
Yolda “Batı’dan Gelen Vahşiler” topluluğunun gitaristi Ahmet’i gördü (Ak, 2014c:33). “Resim yaparken fırça yerine ellerini kullanır. Seni mutlaka ona götürmeliyim” (Ak, 2014c:37). ‘Sanatçıların ne kadar ilginç fikirleri var. Kim bilir o, bir karışı hakkında neler neler düşünüyor?’ diye geçirdi aklından (Ak, 2014c:45).	
10	Sevgi
‘Bizimkilerin bu huyunu çok seviyorum,’ diye geçirdi içinden (Ak, 2014c:25).	
11	Tecrübeye önem verme-Tecrübe edinme
Aynı soruyu annesine de sormalıydı (Ak, 2014c:21). Gece olunca, Memo babasına da aynı soruyu sordu (Ak, 2014c:25). ‘Sanatçıların ne kadar ilginç fikirleri var. Kim bilir o, bir karışı hakkında neler neler düşünüyor?’ diye geçirdi aklından (Ak, 2014c:45). Dedesine de aynı soruyu sormalıydı (Ak, 2014c:53). Bir süre sonra, Emlakçı Muhsin Amca’nın dükkânının önünden geçtiğini fark etti. Bu soruyu ona da sormalıydı (Ak, 2014c:59).	

“Benim Bir Karışım” adlı çocuk kitabında Tablo 4.5’te görüleceği üzere Türk Millî Eğitiminin genel amaçları, ilköğretimin amaçları, ortaöğretimin temel ilkeleri ve Türkçe dersi genel amaçları, 2018 yılında yayımlanan İlkokul ve Ortaokul Türkçe Dersi öğretim programı, 2015 yılında yayımlanan Türkçe Dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı, 2006 yılında yayımlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6,7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı ve son olarak 2006 yılında yayımlanan ve MEB’in bir değerler listesi sunduğu ilk programlardan biri olan Sosyal Bilgiler öğretim programı incelenerek hazırlanan değerler listesinden belirlenen altmış üç değerden on biri yer almaktadır. “Benim Bir Karışım” adlı çocuk kitabında en fazla “eleştirel ve sorgulayıcı olma” değeri yer almaktadır. Bunun yanında en yüksek oranda “aile ve akrabaya değer verme, başarılı olma, estetik, sanata ve sanatçıya saygı duyma, tecrübeye önem verme-tecrübe edinme” değerleri; en düşük oranda da “araştırmacı olma, beceri geliştirme, dostluk, komşuluk ilişkilerine önem verme, sevgi” değerleri yer almaktadır.

4.6. “Bilyeler” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler

Araştırmanın bu bölümünde 28 sayfalık öykü türünde olan “Bilyeler” adlı çocuk kitabındaki değerlerin sayfa numaralarına ve ilgili bölüm alıntılarına yer verilmiştir.

Tablo 4.6: Behiç Ak’ın “Bilyeler” Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı

1	Aile ve akrabaya değer verme
	İbo ise, babasının sözünü dinlemediğine pişman olmuştu (Ak, 2014ç:16).
2	Başarılı olma
	‘Belki çok güzel bir bisiklet kazanabilirim,’ diye düşünürken, hiç ummadığı bir şey kazanmıştı (Ak, 2014ç:5). İbo eve gelince, uğraştı, didindi, sonunda küpün kapağını açmayı becerdi (Ak, 2014ç:8). İbo daha ilk atışta en baştaki bilyeyi vuruvermişti bile! (Ak, 2014ç:24)
3	Dayanışma
	Anne ve babalar, oyun için günlerce çalıştılar (Ak, 2014ç:20).
4	Dostluk
	Sonunda, bilyelerden kopamayan İbo da çocuklara katıldı ve geç saatlere kadar arkadaşlarıyla bilye oynamaya başladı (Ak, 2014ç:16). Hep birlikte oynamamanın zevki, tek başına oynarken yoktu ki... (Ak, 2014ç:27)
5	Eleştirel ve sorgulayıcı olma
	“Sıcakta miskin miskin uyumak varken lunapark da nereden çıktı?” (Ak, 2014ç:2) İbo, ağır toprak küpü güçlkle çıkarırken, ‘bu çok ağır küpün içinde gizli bir hazine olabilir,’ diye düşündü (Ak, 2014ç:6). Acaba küpün içinden masallardaki gibi bir cin çıkabilir miydi? (Ak, 2014ç:6) Acaba bütün bilyeler kimin olacaktı? (Ak, 2014ç:22)

Tablo 4.6: (devamı)

6	İşbirlikçi olma-Grup halinde çalışmaya önem verme
Sonunda, bilyelerden kopamayan İbo da çocuklara katıldı ve geç saatlere kadar arkadaşlarıyla bilye oynamaya başladı (Ak, 2014ç:16). Anne ve babalar, oyun için günlerce çalıştılar (Ak, 2014ç:20).	
7	Sorunlara çözüm arama
Bu oyuna artık bir son vermek gerekiyordu (Ak, 2014ç:18). Uzun uzun düşünüp taşındılar ve çocuklar arasında bir oyun düzenlemeye karar verdiler (Ak, 2014ç:20).	
8	Tecrübeye önem verme-Tecrübe edinme
İbo ise, babasının sözünü dinlemediğine pişman olmuştu (Ak, 2014ç:16).	
9	Yenilikçi olma
Gel zaman git zaman, bilyeler yokustaki hayatı değiştirdi (Ak, 2014ç:16). “Bir gün bizler arasında da bir bilye yarışması düzenlemeliyiz” (Ak, 2014ç:22). Birden aklına bir fikir geldi (Ak, 2014ç:27).	

“Bilyeler” adlı çocuk kitabında Tablo 4.6’da görüleceği üzere Türk Millî Eğitiminin genel amaçları, ilköğretimin amaçları, ortaöğretimin temel ilkeleri ve Türkçe dersi genel amaçları, 2018 yılında yayımlanan İlkokul ve Ortaokul Türkçe Dersi öğretim programı, 2015 yılında yayımlanan Türkçe Dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı, 2006 yılında yayımlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6,7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı ve son olarak 2006 yılında yayımlanan ve MEB’in bir değerler listesi sunduğu ilk programlardan biri olan Sosyal Bilgiler öğretim programı incelenerek hazırlanan değerler listesinden belirlenen altmış üç değerden dokuzu yer almaktadır. “Bilyeler” adlı çocuk kitabında en fazla “eleştirel ve sorgulayıcı olma” değeri yer almaktadır. Bunun yanında en yüksek oranda “başarılı olma, dostluk, işbirlikçi olma-grup halinde çalışmaya önem verme, sorunlara çözüm arama, yenilikçi olma” değerleri; en düşük oranda da “aile ve akrabaya değer verme, dayanışma, tecrübeye önem verme-tecrübe edinme” değerleri yer almaktadır.

4.7. “Bizim Tombiş Fiyonk Makarnayı Çok Seviyor” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler

Araştırmanın bu bölümünde 56 sayfalık öykü türünde olan “Bizim Tombiş Fiyonk Makarnayı Çok Seviyor” adlı çocuk kitabındaki değerlerin sayfa numaralarına ve ilgili bölüm alıntılarına yer verilmiştir.

Tablo 4.7: Behiç Ak'ın “Bizim Tombiş Fiyonk Makarnayı Çok Seviyor” Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı

1	Beceri geliştirme
	“Ancak şir yazarak serinleyebiliyorum” (Ak, 2014d:35).
2	Doğa sevgisi
	“Denizin içi rengarenk balıklar, midyeler, denizanasları, batık gemiler ve anılarla doludur” (Ak, 2014d:39).
3	Dostluk
	Ayşe Abla tam bir kedi dostuydu (Ak, 2014d:20). Birden, karşıdan gelmekte olan Tombiş'i gördü (Ak, 2014d:40).
4	Eleştirel ve sorgulayıcı olma
	“Hem pilot hem ressam olabilir miyim acaba?” (Ak, 2014d:7) “Mümtaz Bey, sizce ben büyüyünce ne olmalıyım?” diye sordu (Ak, 2014d:8). “Sen ne olmak istiyordun?” diye merakla sordu Memo (Ak, 2014d:11). Bu dünyaya yük taşımaya mı geldim ben? (Ak, 2014d:12) “Ama neden?” (Ak, 2014d:16) “KEDİ Mİ?!” diye şaşırdı Memo (Ak, 2014d:23). “RÜZGAR MI!?” diye şaşırdı Memo (Ak, 2014d:28). “Demek, balıkadam olmak istiyordun ve sonunda oldun, öyle mi?” (Ak, 2014d:36) “Sen büyüyünce ne olmak istiyorsun?” (Ak, 2014d:43) “Ben mi?” diye sordu Tombiş (Ak, 2014d:43). “Hiç düşünmedin mi yoksa?” (Ak, 2014d:43) Tombiş nasıl bu kadar kendinden emin olabiliyordu? (Ak, 2014d:43) “Yani hepsi bu kadar mı?” diye sordu Memo (Ak, 2014d:48). Memo kızarak, “HİÇ BÜYÜK HAYALLERİN YOK MU SENİN?” diye kükredi (Ak, 2014d:48). “Bu kadar mı yani?” diye sordu Memo (Ak, 2014d:52). “İnsan hayattan başka ne ister ki?” (Ak, 2014d:52)
5	Girişimci olma
	“Mümtaz Bey, sizce ben büyüyünce ne olmalıyım?” diye sordu (Ak, 2014d:8). “Sadece sana bir soru soracaktım. Sence, büyüyünce ben ne olmalıyım?” (Ak, 2014d:16) Memo, aynı soruyu ona da sordu (Ak, 2014d:23). Aynı soruyu ona da yöneltti (Ak, 2014d:36).
6	Kendine güvenme kendini bilme
	Her zamanki gibi, kendinden emin neşe içinde yürüyordu Tombiş (Ak, 2014d:40). “Kesin kararımı çoktan verdim bile” (Ak, 2014d:43).
7	Meslek sahibi olmanın önemini kavrama
	“Büyüyünce ne olmalıyım?” diye düşündü (Ak, 2014d:7). Rüzgar, astronot, balıkadam, örümcek ve kedi karışımı bir canlı olmayı düşleyerek, neşe içinde yürüdü Memo (Ak, 2014d:40). “Babamın lokantasında aşçı olmak istiyorum.” dedi Tombiş (Ak, 2014d:44). “Önce beş altı yıl, işi öğrenmek için garsonluk yapacağım,” dedi Tombiş (Ak, 2014d:44).
8	Sevgi
	Ayşe Abla tam bir kedi dostuydu (Ak, 2014d:20). “Kediler sevgi doludur” (Ak, 2014d:24). “Kirlili havayı rüzgârla kaçırın; sokakları, odaları, koridorları temiz havayla dolduran poyraz rüzgârları kim sevmez!” (Ak, 2014d:35)
9	Sorumluluk
	“Fiyonk makarna pişirme yarışmasında beşinci olmak istiyorum” (Ak, 2014d:48). “Reçel yapma yarışmasında üçüncü olmak istiyorum,” dedi (Ak, 2014d:52).
10	Tecrübeye önem verme-Tecrübe edinme
	“Mümtaz Bey, sizce ben büyüyünce ne olmalıyım?” diye sordu (Ak, 2014d:8). “Sadece sana bir soru soracaktım. Sence, büyüyünce ben ne olmalıyım?” (Ak, 2014d:16) Memo, aynı soruyu ona da sordu (Ak, 2014d:23). Aynı soruyu ona da yöneltti (Ak, 2014d:36).
11	Umutlu olma
	Tombiş “On yıl mutfakta çalıştıktan sonra da iyi bir aşçı olmak istiyorum,” diye devam etti (Ak, 2014d:48). “Fiyonk makarna pişirme yarışmasında beşinci olmak istiyorum” (Ak, 2014d:48). “Reçel yapma yarışmasında üçüncü olmak istiyorum,” dedi (Ak, 2014d:52).

“Bizim Tombiş Fiyonk Makarnayı Seviyor” adlı çocuk kitabında Tablo 4.7’de görüleceği üzere Türk Millî Eğitiminin genel amaçları, ilköğretimin amaçları, ortaöğretimin temel ilkeleri ve Türkçe dersi genel amaçları, 2018 yılında yayımlanan İlkokul ve Ortaokul Türkçe Dersi öğretim programı, 2015 yılında yayımlanan Türkçe Dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı, 2006 yılında yayımlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6,7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı ve son olarak 2006 yılında yayımlanan ve MEB’in bir değerler listesi sunduğu ilk programlardan biri olan Sosyal Bilgiler öğretim programı incelenerek hazırlanan değerler listesinden belirlenen altmış üç değerden on biri yer almaktadır. “Bizim Tombiş Fiyonk Makarnayı Seviyor” adlı çocuk kitabında en fazla “eleştirel ve sorgulayıcı olma” değeri yer almaktadır. Bunun yanında en yüksek oranda “girişimci olma, meslek sahibi olmanın önemini kavrama, sevgi, umutlu olma, tecrübeye önem verme-tecrübe edinme” değerleri; en düşük oranda da “beceri geliştirme, doğru ve yerinde konuşma, dostluk, kendine güvenme kendini bilme, sorumluluk” değerleri yer almaktadır.

4.8. “Bizim Tombiş Taştan Hiç Anlamıyor” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler

Araştırmanın bu bölümünde 56 sayfalık öykü türünde olan “Bizim Tombiş Taştan Hiç Anlamıyor” adlı çocuk kitabındaki değerlerin sayfa numaralarına ve ilgili bölüm alıntılarına yer verilmiştir.

Tablo 4.8: Behiç Ak’ın “Bizim Tombiş Taştan Hiç Anlamıyor” Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı

1	Dostluk
	Biraz sonra yolda, arkadaşı Tombiş’i gördü Memo (Ak, 2014e:42).
2	Eleştirel ve sorgulayıcı olma
	“Seni bu kadar heyecanlandıran şey ne böyle?” (Ak, 2014e:14) “Heey, ne yapıyorsun öyle elini kulağına dayayıp?” diye sordu kaplumbağa (Ak, 2014e:22). “Nereden anladın?” diye sordu Memo (Ak, 2014e:24). “Öyle hayran hayran neye bakıyorsun?” diye sordu (Ak, 2014e:27). “Nasıl!” diye bağırdı (Ak, 2014e:47). “Peki, buda ilginç gelmiyor mu?” (Ak, 2014e:53)
3	Paylaşıcılık
	Sevincini onunla paylaşmıştı (Ak, 2014e:42).
4	Sevgi
	O kadar büyük bir sevgiyle anlatıyordu ki, Memo bir an kuş olup okyanusların üzerinde martıyla birlikte uçtuğunu hissetti (Ak, 2014e:17). “Ah ah, taşlara hayranım!” dedi (Ak, 2014e:35) Memo, taşına yeniden kavuşmanın verdiği sevinçle tekrar yola koyuldu (Ak, 2014e:35).
5	Sosyalliğe önem verme
	Yolda büyükannesini gördü. Sevinçle taşı ona da gösterdi (Ak, 2014e:36).
6	Tecrübeye önem verme-Tecrübe edinme
	Yolda büyükannesini gördü. Sevinçle taşı ona da gösterdi (Ak, 2014e:36).
7	Umutlu olma
	‘Belli ki bugün güzel şeyler olacak,’ diye düşündü (Ak, 2014e:7).

“Bizim Tombiş Taştan Hiç Anlamıyor” adlı çocuk kitabında Tablo 4.8’de görüleceği üzere Türk Millî Eğitiminin genel amaçları, ilköğretimin amaçları, ortaöğretimin temel ilkeleri ve Türkçe dersi genel amaçları, 2018 yılında yayımlanan İlkokul ve Ortaokul Türkçe Dersi öğretim programı, 2015 yılında yayımlanan Türkçe Dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı, 2006 yılında yayımlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6,7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı ve son olarak 2006 yılında yayımlanan ve MEB’in bir değerler listesi sunduğu ilk programlardan biri olan Sosyal Bilgiler öğretim programı incelenerek hazırlanan değerler listesinden belirlenen altmış üç değerden yedisi yer almaktadır. “Bizim Tombiş Taştan Hiç Anlamıyor” adlı çocuk kitabında en fazla “eleştirel ve sorgulayıcı olma” değeri yer almaktadır. Bunun yanında en yüksek oranda “sevgi ” değeri; en düşük oranda da “dostluk, paylaşımcılık, sosyalliğe önem verme, umutlu olma, tecrübeye önem verme-tecrübe edinme” değerleri de görülmektedir.

4.9. “Bulutlara Şiir Yazan Çocuk” Adlı Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler

Araştırmanın bu bölümünde 160 sayfalık roman türünde olan “Bulutlara Şiir Yazan Çocuk” adlı çocuk kitabındaki değerlerin sayfa numaralarına ve ilgili bölüm alıntılarına yer verilmiştir.

Tablo 4.9: Behiç Ak’ın “Bulutlara Şiir Yazan Çocuk” Adlı Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı

1	Adalet ve eşitliğe inanma
	Öğretmenin olduğumu unutma. Bütün öğrencilere eşit davranmak zorundayım. Sana ayrıcalık tanımam. Ayrıca, Batu çok zeki çocuk!” (Ak, 2017b:10) Sevgican, “Bu resmen hırsızlık!” diye mırıldandı. “Benim fikrimi çalmış!” ‘Bu benim projem!’ diye bağırılmak için kendini zor tuttu (Ak, 2017b:45). Batu onunla benzer şeyi düşünmüştü? Kendi önerisini kimseyle paylaşmamıştı. Adaletsizlikti bu! (Ak, 2017b:47)
2	Beceri geliştirme
	Ders aralarında tahtaya renkli tebeşirlerle olağanüstü desenler çizerdi. Defteri, sınıftakilerin karikatürleriyle doluydu (Ak, 2017b:18).
3	Bilgiye ulaşma yollarını-tekniklerini öğrenme değeri
	Şiiri yazdığı kâğıdı, uçak yapıp gökyüzüne attı. Kâğıt uçak yapmanın tekniğini Batu’yu gözetleyerek öğrenmişti. Uzun süre havada kalan uçaklar yapabiliyordu artık (Ak, 2017b:147).
4	Çalışkanlık-Gayret etme
	Çocuklar kan ter içinde kalmışlardı. Sevgican yorgunluktan neredeyse yere yapışacaktı. Hiç emek göstermemesine rağmen, sanki tonlarca gazete satmıştı. Jamel’den on kat fazla yorulmuştu (Ak, 2017b:140).
5	Dayanışma
	“Ben de aynı durumdayım,” dedi. “Evlerden evlere reçel, hurma kitap, domates tohumu gibi şeyler taşıma işini üstlendim.” (Ak, 2017b:29).

Tablo 4.9: (devamı)

6	Dil bilincine sahip olma
<p>“Türkçe bilmediğimi düşünüyorlar, ayrı ülkenin insanıyım ne de olsa. Pisipisiotlarıyla mesaj göndermeyi tercih ediyorlar. Tıpkı elektronik posta atmak gibi.”</p> <p>“Ama sen Türkçe’yi mükemmel konuşuyorsun!” (Ak, 2017b:54)</p> <p>Aklına gelen mısraları ardı arkasına sıralayarak ARAPBÜLBÜLÜ adlı bir şiir yazdı (Ak, 2017b:62). Rezzan Hanım’ın gözleri yaşarmıştı. İki şiiri de çok beğenmişti. Kime ya da neye yazılırsa yazılınsın, mısraları içinde sahici duygular gizliydi (Ak, 2017b:72).</p> <p>Jamel arkadaşlarının ısrarına dayanamadı. Alkışlar ve gözyaşları arasında, “Bülbülün çektiği dili belası” adlı nefis bir gazel attırdı (Ak, 2017b:73).</p>	
7	Duyarlı olma
<p>Sevgican’ın içine hüznün çöktü. Sokaklarda, savaştan kaçmış mülteci çocuklarla çok karşılaşıyordu. Kırk yıl düşünse, kuşların savaştan kaçacağı aklına gelmezdi (Ak, 2017b:61).</p> <p>“Ne yazık ki öyle,” dedi babası. “Bu ne demek biliyor musun? İnsanlar savaşarak sadece kendilerine değil, bütün dünyaya zarar veriyor” (Ak, 2017b:61).</p> <p>İlk defa, savaştan kaçmış çocuklara karşı acıma hisleriyle dolmuştu içi. Oysa, sokakta karşılaştığı zaman onları görmezden gelmeyi yeğliyordu (Ak, 2017b:63).</p>	
8	Eleştirel ve sorgulayıcı olma
<p>Sonra pencereden, şehre bakmış.</p> <p>“Bu halkın hiç canı sıkılmaz mı? Her gün aynı şeyleri yapıp duruyorlar.”</p> <p>“Sıkılmaz efendim,” demiş Cüce. “Halk can sıkıntısı nedir bilmez.”</p> <p>“Çok mu yaratıcılar?” diye sormuş Kral.</p> <p>“Hayır efendim,” demiş Cüce (Ak, 2017:36).</p> <p>Hizmetkârlardan biri çok zekiymiş. Diğerlerini etrafına toplamış. Demiş ki, “Kral’ımız bizi oyalamak için anlamsız işler buyurup duruyor. Yapılanlar ne bizim ilgimizizi çekiyor ne de onun. Boşu boşuna uğraşyoruz. Kral’ımızdan bu boş işleri bir kenara koymasını istesek, çok mu ayıp olur acaba?” (Ak, 2017b:40)</p> <p>Ama bu defa da hangi iş aklına gelse, ‘Gerçekten faydası var mı?’ diye düşünmeye başlamış. Nedense aklına faydalı bir iş gelmez olmuş, Tam isteklerini çalışanlara bildirecekken, ‘Yok canım, bu yapılmaya da olur,’ diye düşünüp vazgeçmiş (Ak, 2017b:41).</p> <p>Sevgican, arapbüllüllerinin sesini dikkatle dinlerdi. İleride barış sağlanırsa, ülkelerine geri dönerler miydi acaba? Yoksa hep burada mı kalacaklardı? (Ak, 2017b:62)</p> <p>‘Her konuda yavaş olan ben, nasıl da jet hızıyla şiir yazabiliyorum? Bunun açıklaması olmalı,’ diye düşündü. ‘Sanırım, yavaş davranıp, şiir yazmama neden olan temel duyguyu kaybetmek istemiyorum’ (Ak, 2017b:63).</p> <p>Rezzan Hanım, “Evet, çok acı. Eşim hep bundan bahsediyor,” dedi. “Göçmen olmayan insanlar ve kuşlar göç ediyorsa, ortada bir tuhafılık var” (Ak, 2017b:73).</p> <p>Ben de şiirdeki gibi, ‘Her şey bulutlar gibi değişseydi ne olurdu acaba?’ diye düşündüm. Bütün eşyalar, canlılar, sürekli biçim değiştirseydiler, yaşam neye benzerdi? Bu kararsızlık halini benimseyebilir miydik? (Ak, 2017b:82)</p> <p>Sevgican’ın gözleri fal taşı gibi açılmıştı. Cep telefonundan haritalara girdi. Halep şehrini buldu. İstanbul’la arasındaki mesafeyi hesapladı. Tam 1208 kilometreydi. Bu kadar yolu nasıl yürürdü insan! (Ak, 2017b:123)</p> <p>Çünkü seninkiler berbattı. Sahi, nasıl başardın ayakkabılarını bu hale getirmeyi? Evinle okul arası en fazla üç yüz metre... (Ak, 2017b:124)</p> <p>Hayır! Sevgican, Sanal Sevgican’ın emrinde çalışmak istemiyordu. ‘Batu çok akıllı çocuk,’ diye düşündü. Mektupları kâğıttan uçaklara yazıp havaya atmak iyi fikirdi. Böylelikle, sayıya dönüşmüyorlardı. Skor için yaşamak aptalcaydı! (Ak, 2017b:145)</p>	
9	İletişime önem verme
<p>Üstelik bu telefonlar, fotoğraf çekmekle kalmayıp, posta servisinin de işini üstlenmişti. Kimse mektup da yazmıyordu bu yüzden. Ya elektronik posta ya da telefon mesajı atarak haberleşiyordu (Ak, 2017b:26).</p> <p>“Evet, çok komik... Peki, asıl neden?”</p> <p>Jamel güldü. Kocaman beyaz dişleri bütün sokağı kapladı.</p> <p>“Benimle iletişim kurmak istiyorlar,” dedi (Ak, 2017b:53).</p> <p>Sevgican kıkırdadı.</p> <p>“Peki, benim neden bundan hiç haberim yok?”</p> <p>“Çünkü sen benimle hiç iletişim kurmaya çalışmadın,” dedi Jamel. “Benimle ilk defa konuştuğunun farkındasın, değil mi?” (Ak, 2017b:54).</p>	

Tablo 4.9:(devamı)

10	İyi olma iyilik yapma
Ama çocuklar, dükkânın bu sakin halinden çok memnundu. Burayı oyun sahasına dönüştürmüşlerdi. Sürekli Akın Bey'e masal anlatırıp duruyorlardı. Akın Bey de, "Madem iş güç yok, çocukları kırmayayım," deyip her gün yeni masallar uyduruyordu (Ak, 2017b:27).	
11	Kendine güvenme kendini bilme
"Seninle konuşmak beni çok rahatlatmış," dedi Sevgican. "Evet, kaplumbağa hızındayım ve bundan gurur duyuyorum" (Ak, 2017b:17).	
12	Komşuluk ilişkilerine önem verme
Akın Bey tam anlatmaya başlayacaktı ki, dükkânın kapısı açıldı. Bir anda içeriyi mahallenin çocukları doldurdu (Ak, 2017b:33).	
13	Kültür öğelerini benimseme
Babası eski pikabına bir plak koydu. "Bak, bu Mozart'ın Türk Marşı," dedi. "Besteci 1783 yılında bestelemiş bunu." (Ak, 2017b:22).	
14	Meslek sahibi olmanın önemini kavrama
Sevgican'ın babası Akın Bey, mahallenin tek fotoğrafçısıydı. Bilmediği konu yok gibiydi. Her şeyden az buçuk anlardı. Biraz biyolog, fizikçi, tarihçi, matematikçi, coğrafyacı, biraz da kimyacıydı (Ak, 2017b:24). Oturduğu koltuktan, kapının açıldığını görüyordu. Kafasında çilli bir horozla içeriye giren, Postacı Nurettin Bey'di (Ak, 2017b:25). Jamel gülerek, "O boyacı benim," dedi. "Ayakkabı boyacısı mısın sen?" "Evet," dedi Jamel. "Dünyadaki bütün ayakkabıları sonsuza dek boyasam hiç sıkılmam" (Ak, 2017b:126).	
15	Okuma alışkanlığı
Müşterinin yüzünü görme olanağı yoktu. Çünkü ayakkabıların sahibi, kocaman bir gazeteyi iki eliyle açmış, okumakla meşguldü. Leylak kokusu gazeteden geliyor olabilir miydi? (Ak, 2017b:133).	
16	Ölçülü olma
Telefonuyla gayet ağırbaşlı bir ilişkisi vardı. Şimdiki cep telefonlarına hiç benzemezdi bu telefon. Saygılıydı. Mecbur kalmadıkça konuşmasını asla kesmezdi. Mütevazıydı, ukala değildi (Ak, 2017b:27). "Hem telefonum hem de harika bir fotoğraf makinesiyim," gibi iddiaları yoktu. Herkesi fotoğrafçı haline getirip, fotoğrafçıların işlerini baltalamazdı (Ak, 2017b:28).	
17	Paylaşımçılık
"Mahmut Bey'den, Seydali Bey'e küçük bir armağan," diye devam etti Postacı. "Seydali Bey'in oğlu Zeki, sabahları vaktinde uyanamayınca, Mahmut Bey horozunu ona hediye etti." (Ak, 2017b:31). "Bu çok saçma... Günde en az altı saatimizi beraber geçiriyoruz. Aynı sırada oturuyoruz, sırlarımızı paylaşıyoruz. Ama yine de tanışmıyoruz, öyle mi yani?" (Ak, 2017b:100). Gayret edersek Brezilyalı'yı geçebiliriz, ancak bunun için, paylaşımlarının sayısını artırman lazım. Oysaki sen hiç paylaşımçı değilsin" (Ak, 2017b:113). Sevgican nasıl rahatlamıştı, bilseniz. Şiiri özgülüşmişti işte. Onu bulutlarla ve kuşlarla paylaşmıştı (Ak, 2017b:147).	
18	Sabırlı olma
"Batu yok. Ama olacak," dedi, "Çünkü senin şuurunu henüz beğenmedi ama sana arkadaşlık teklif etti. Biraz sabırlı ol." (Ak, 2017b:112).	
19	Sağlığın değerini bilme
"Evet," dedi görüntüsü. "Seni bu halde gören baban veya annen paniğe kapılır. Hemen havluyla kurulayıp, sıcak ıhlamur koyar önüne (Ak, 2017b:17).	
20	Sanata ve sanatçıya saygı duyma
Babası eski pikabına bir plak koydu. "Bak, bu Mozart'ın Türk Marşı," dedi. "Besteci 1783 yılında bestelemiş bunu" (Ak, 2017b:22). Alaycı alaycı, "Sanırım, sanat eserleri böyle doğuyor. Herkes onda kendinden bir şey buluyor!" dedi (Ak, 2017b:98).	
21	Sorumluluk
"Annem hayatta öyle bir şey yapmaz!" dedi Sevgican. "Onun katı kuralları vardır. 'insan yaptığı işin sorumluluğunu almalı,' türünden öğütler vermeyi tercih eder (Ak, 2017b:18). "Gazete satıyorum," dedi. Sonra gözü kahvenin duvarındaki saate takıldı. "Aman, saat dört olmuş! Gazeteleri almalyım!" (Ak, 2017b:128) Erol güldü. "Evet, internette öyle yazıyor: Küçük Şair Sevgican." "Ben öyle olmak istemiyorum. Bu, büyük bir sorumluluk." (Ak, 2017b:144).	

Tablo 4.9:(devamı)

22	Sosyalliğe önem verme
Oysa, renkli kalemlerle süslenmiş, uzun mektuplar yazsak, kim bilir neler anlatırız. Bu da bizim hem kendimizi hem de birbirimizi daha iyi tanımamızı sağlar (Ak, 2017b:45).	
23	Sorunlara çözüm arama
“Olmayamı değil de, zaten olanı isteyin.” Sonra ayağa kalkıp, böbürlene böbürlene yürümüş. “Olmayanları isteyip durmak yerine, olanları saydığımda, kendimi hep zengin hissederim” (Ak, 2017b:38). İnsanlar o müziğin sesine öyle hayran kalır ki, değişirler. Artık onsuz yapamazlar. Onsuz kaldıkları zaman eksikliğini hissederler, canları sıkılır. Kavuştukları zaman da can sıkıntılarında eser kalmaz,” demiş (Ak, 2017b:43). Sanal âlemdaki Sevgican’ı bulup onunla konuşmalıydı. Ama nasıl? (Ak, 2017b:105).	
24	Teknolojiyi kullanma
Sevgican cep telefonunu çıkardı. Sırf bir şeyler yapmış olmak için, babasının fotoğrafını çekti. Aslında, arkadaşları arasında cep telefonu bağımlılığı en az olan oydu (Ak, 2017b:25). Üstelik bu telefonlar, fotoğraf çekmekle kalmayıp, posta servisinin de işini üstlenmişti. Kimse mektup da yazmıyordu bu yüzden. Ya elektronik posta ya da telefon mesajı atarak haberleşiyordu (Ak, 2017b:26). Sevgican tek kaşını kaldırdı. Bilgiç bilgiç baktı. “Mektuplarımı internette yayınlayacağım,” diye kestirip attı. “Kim istiyorsa, ordan okusun” (Ak, 2017b:48). Cep telefonundan kurcaladı. İnternete girdi ve kendine, SEVGİCAN’DAN MEKTUPLAR isimli bir blog sayfası açtı. “Bulut” şiirini gururla kopyalayıp yapıştırdı (Ak, 2017b:58). Hemen altına ismini yazıp, şiiri blog sayfasında paylaştı. Mutluluktan uçuyordu: Şişsak bir şiir yazmış ve dolaşıma sokmuştu! (Ak, 2017b:63). O yüzden gündür, düşünerek, bir şiir yazdım. Onu internet ortamında paylaşıp, yavaş yavaş bu ortama giriş yapmayı planlıyorum. Kendimi sosyal medyada denemek istiyorum...” (Ak, 2017b:76) Akın Bey hızla internete girip, Sevgican’ın sayfasını keşfetti. Çok şaşırılmıştı. İçekapanık kızı, kimseye çıkartmadan sanal ortamda blog açmıştı demek! (Ak, 2017b:79) Akın Bey’den izin bile istemeden, çektikleri filmi sosyal medyada paylaşmışlardı bile... (Ak, 2017b:92). “İnternet ortamında tıklanma sayınız on beş dakikada bine ulaştı. Gün içinde ulaşacağı sayıyı düşünemiyorum bile” (Ak, 2017b:94). Sevgican’ın gözleri fal taşı gibi açılmıştı. Cep telefonundan haritalara girdi. Halep şehrini buldu (Ak, 2017b:123). Akın Bey bilgisayarının başında, canlı yayındaydı! Yüzünde, izleniyor olmanın getirdiği mutluluk vardı. Şimdiden on bin takipçiye ulaşmıştı (Ak, 2017b:155).	
25	Tecrübeye önem verme-Tecrübe edinme
Kişilikli, deneyimli, yorgun ve sağlamdı pabuçları. Tıpkı kendisi gibi! Onları boyamayacaktı. Hayır! Yüz bin kere hayır! Pabuçlarının hiçbir şey yaşamamış gibi pırl pırl olmasına dayanamazdı (Ak, 2017b:116).	
26	Umutlu olma
“Batu yok. Ama olacak,” dedi, “Çünkü senin şiirini henüz beğenmedi ama sana arkadaşlık teklif etti. Biraz sabırlı ol.” (Ak, 2017b:112).	
27	Üretken olma
“Kuyrukları harf ve rakamdan oluşan uçurtmalar tasarlayalım, gökyüzüne salalım. Bulutların üstünde cümleler kuralım” (Ak, 2017b:12). Garip bir kızgınlık içindeydi. Ama neye kızdığını bilmiyordu. Batu’ya mı, şiirlerinden masal üreten babasına mı, annesine mi, yoksa Leyla’ya mı? Arapbülbulü Jamel’e mi? Erol’a mı? (Ak, 2017:103). Akın Bey şiiri ezberlemişti bile. Zevkle okudu. “Çocuklar bu şiirden üreteceğim masalı heyecanla bekliyorlar,” dedi (Ak, 2017b:148).	

Tablo 4.9:(devamı)

28	Yenilikçi olma
<p>Rezzan Hanım, yaratıcılığa çok önem veriyordu. Her ay yaratıcı bir proje üretme zorunluluğu getirmişti öğrencilerine (Ak, 2017b:10). Yaratıcı proje ödevi, Sevgican'ın kâbusuydu. Ayda bir, yeni ve parlak öneri bulmak hiç de kolay değildi (Ak, 2017b:12). “Kuyrukları harf ve rakamlardan oluşan uçurtmalar tasarlayalım, gökyüzüne salalım. Bulutların üstünde cümleler kuralım” (Ak, 2017b:12). Sınıfın en tuhaf öğrencisiydi Erol. Ders aralarında tahtaya renkli tebeşirlerle olağanüstü desenler çizirdi. Defteri, sımfakilerin karikatürleriyle doluydu. İki üç çizgiyle karşısındakinin karakterini kâğıda yansıtabilirdi (Ak, 2017b:18). “Ne istediğimi bilmiyorum” demiş kral. “Asıl sorun da bu. Sürekli yaratıcı öneriler getirmekten de çok sıkıldım! Can sıkıntımı gidermek için her defasında yeni fikirler bulmak kolay mı zannediyorsun sen?” (Ak, 2017b:36) “İşte,” demiş kral, “kral olmak bu yüzden çok zor. Ben her istediğimi karşılamak için yanıp tutuşan bu insanlara her gün yeni ‘yaratıcı fikirler’ sunmalıyım. Ama ne yazık ki, o kadar yaratıcı değilim” (Ak, 2017b:38). Gökyüzünde kılıktan kılığa giren beyaz pamuklara neler söylenebilirdi ki? “Çok zor, çok zor,” diye mırıldandı. “Aa, ama neden olmasın?” İlk mısrasını bulmuştu bile. Sonra diğer mısralar çorap söküğü gibi geliverdi (Ak, 2017b:56). Son anda onlara Sevgican da katıldı. Babasının masallarına bayılırdı; ‘Ne yazık ki, ondaki yaratıcılığın yüzde beşi yok bende,’ diye düşünürdü (Ak, 2017b:81).</p>	
29	Yakın çevreyle sağlıklı ilişkiler kurma
<p>Batu'yu izledi... Cep telefonuyla sudaki yansımaların fotoğrafını çekiyordu Batu. Arkadaşlarının su birikintisinin etrafına yerleştirip birkaç fotoğraf da öyle çekti (Ak, 2017b:10). Oysa, renkli kalemlerle süslenmiş, uzun mektuplar yazsak, kim bilir neler anlatırız. Bu da bizim hem kendimizi, hem de birbirimizi daha iyi tanımamızı sağlar (Ak, 2017b:45).</p>	

“Bulutlara Şiir Yazan Çocuk” adlı çocuk kitabında Tablo 4.9’da görüleceği üzere Türk Millî Eğitiminin genel amaçları, ilköğretimin amaçları, ortaöğretimin temel ilkeleri ve Türkçe dersi genel amaçları, 2018 yılında yayımlanan İlkokul ve Ortaokul Türkçe Dersi öğretim programı, 2015 yılında yayımlanan Türkçe Dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı, 2006 yılında yayımlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6,7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı ve son olarak 2006 yılında yayımlanan ve MEB’in bir değerler listesi sunduğu ilk programlardan biri olan Sosyal Bilgiler öğretim programı incelenerek hazırlanan değerler listesinden belirlenen altmış üç değerden yirmi dokuzu yer almaktadır. “Bulutlara Şiir Yazan Çocuk” adlı çocuk kitabında en fazla “teknolojiyi kullanma” değeri yer almaktadır. Bunun yanında en yüksek oranda “adalet ve eşitliğe inanma, dil bilincine sahip olma, duyarlı olma, iletişime önem verme, meslek sahibi olmanın önemini kavrama, paylaşımcılık, sorumluluk, sorunlara çözüm arama, eleştirel ve sorgulayıcı olma, üretken olma, yenilikçi olma” değerleri; en düşük oranda da “beceri geliştirme, bilgiye ulaşma yollarını-tekniklerini öğrenme değeri, çalışkanlık-gayret etme, dayanışma, iyi olma iyilik yapma, komşuluk ilişkilerine önem verme, kendine güvenme kendini bilme, kültür öğelerini benimseme, okuma alışkanlığı, ölçülü olma, sabırlı olma, sağlığın değerini bilme, sanata ve sanatçıya saygı duyma, sosyalliğe önem verme, tecrübeye önem verme-

tecrübe edinme, umutlu olma, yakın çevreyle sağlıklı ilişkiler kurma” değerleri yer almaktadır.

4.10. “Buzdolabındaki Köpek” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler

Araştırmanın bu bölümünde 96 sayfalık öykü türünde olan “Buzdolabındaki Köpek” adlı çocuk kitabındaki değerlerin sayfa numaralarına ve ilgili bölüm alıntılarına yer verilmiştir.

Tablo 4.10: Behiç Ak’ın “Buzdolabındaki Köpek” Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı

1	Ahşkanlık
“Asla! Biz yalnız başımıza kalsak bile hayatımızı sürdürebiliriz. Balığımızı avlayabilir, odunumuzu kesebilir, ekimimizi ekebilir, yemeğimizi pişirebiliriz. Konuşabilir, şarkı söyleyebiliriz” (Ak, 2014f:31).	
2	Aile ve akrabaya değer verme
Cem, sahilde babasını bekler; “Acaba başına bir şey mi geldi?” diye endişelenirdi (Ak, 2014f:20). Gelmesini dört gözle beklerdi. Kapıdan içeri girer girmez ona sevgiyle sarılırdı (Ak, 2014f:34).	
3	Araştırmacı olma
Bir gün, Cem’in arkadaşı Zeynep, bu yorgunluğun nedenini, internette yaptığı küçük bir gezintide buldu (Ak, 2014f:51-52). Bu arada Zeynep internette dolaşp, haksilerle ilgili epeyce bilgi toplamıştı (Ak, 2014f:54). Nerede saklanabilirdi bu afacan? Bir gece, “Sakin denizde olmasın?” diye babasına sordu (Ak, 2014f:59).	
4	Başarılı olma
Evin çatısında Afacan’ı görünce çok sevindiler (Ak, 2014f:80). Sevgi Hanım, mahcup, “Onu, kendine iade ettik,” dedi. “Doğrusu buydu” (Ak, 2014f:89).	
5	Çalışkanlık-Gayret etme
Köylüler genelde balıkçılıkla uğraşıyorlardı, ancak kendilerine yetecek kadar sebze meyve yetiştiriyorlardı (Ak, 2014f:12). Bana mısın demez, bir başına koca tohum torbalarını sırtına vurup taşırdı (Ak, 2014f:15). Tembelliğin tadına doyum olmazdı, ama Cem çalışanlara imrenmekten de geri durmazdı. Çalışmanın verdiği tatmin tembellikte yoktu (Ak, 2014f:24). Birlikte denize giderler, Dalgın Bey’in avlamadığı balıkları avlardı (Ak, 2014f:27). Köylüler sevinçle ormana koştu. En bakımlı ağaçları izleyerek Sırdede’nin her gün kullandığı patikayı buluverdiler (Ak, 2014f:80).	
6	Dayanışma
Ormana girmekte kararlıydılar. Korkularını yenmeliydiler (Ak, 2014f:68). Köylüler sevinçle ormana koştu. En bakımlı ağaçları izleyerek Sırdede’nin her gün kullandığı patikayı buluverdiler (Ak, 2014f:80).	
7	Dil bilincine sahip olma
Köylüler, alfabesi el, kol, ayak, kulak, yanak, kaş, göz ve parmaklardan oluşan yepyeni bir dil keşfetmiş, tarihe geçmişlerdi (Ak, 2014f:43). Bir süre sonra, Sevgi Hanım aracılığıyla çat pat konuşmayı becerdiler (Ak, 2014f:90).	
8	Doğa sevgisi
Serce Kadın sağa sola bakınır, kimsenin duymadığından emin olunca, alçak pencereden, “Sırdede bütün ağaçların dilini çok iyi biliyor,” derdi (Ak, 2014f:17). O zaman, ormana mahkûm olduğunu hissedirdi. Güzellikler onu tutsak almıştı. Mücadeleden vazgeçer, ormana geri dönerdi (Ak, 2014f:25). Denizin dibi, sırlar, maceralar ve hikâyelerle doluydu. Cem, şimdiye kadar hiç tanımadığı bir evrenle tanışmıştı (Ak, 2014f:61). Sincap, ceylan, kaplumbağa ve vahşi küçük kedilerle dolu yeni bir ülke keşfetmişti sanki (Ak, 2014f:83). Her tarafı karlarla kaplı köyün manzarası büyüleyiciydi (Ak, 2014f:87).	

Tablo 4.10: (devamı)

9	Dostluk
Cem'in annesi Nihal Hanım'la iyi dosttu (Ak, 2014f:27). Aileyle tanıştılar. Hiç tanımadıkları halde, kırk yıllık dost gibi birbirlerine sarıldılar (Ak, 2014f:89). Koştı, diğer köpeklerin arasına karıştı. Haskiler, hızla koşarak birbirlerine dolanıp durdular (Ak, 2014f:88). Sıcak bir evde içtikleri sıcak çay dostlukları pekiştirdi (Ak, 2014f:90).	
10	Duyarlı olma
Aileyle tanıştılar. Hiç tanımadıkları halde, kırk yıllık dost gibi birbirlerine sarıldılar (Ak, 2014f:89).	
11	Eleştirel ve sorgulayıcı olma
"Acaba babam gibi, buraya ait mutlu bir doğa adamı mı olmalıyım? Yoksa, büyüyünce bu köyü terk mi etmeliyim?" diye uzun uzun düşündü (Ak, 2014f:21). Bir keresinde Serçe Kadın'a, "Neden böyle?" diye sormuştu Cem (Ak, 2014f:26). Çıkmalı mıydı? Yoksa, babası gibi dalgın ve mutlu bir köylü olarak yaşamını sürdürmeli miydi? Biri onu çekip almalıydı buralardan. Ama kim? Öyle seviyordu ki buraları (Ak, 2014f:29). Bu durum Cem'i çok üzerti. O İnsanlar kimdi? Gerçekten onu bekliyorlar mıydı? Birbirlerini tanıyorlar mıydı? Onlarla nece konuşulurdu? (Ak, 2014f:33) Nihal Hanım, "Canlılar parayla satılır mı?" diye hayretle sordu (Ak, 2014f:39). Dedesesi aynaya baktığında nasıl bir duyguya kapılmış olabilirdi? (Ak, 2014f:74) Dedesesi merakla "Böyle bir düşünce aniden nereden aklına geldi?" diye sordu (Ak, 2014f:94).	
12	Girişimci olma
Sırdede gülümseyerek, "Onu memleketine götürebiliriz," dedi (Ak, 2014f:84).	
13	İşbirliği olma-Grup halinde çalışmaya önem verme
Nereye gitseler beraber hareket ediyorlardı (Ak, 2014f:26). Birlikte denize girerler, Dalgın Bey'in avlayamadığı balıkları avlardı (Ak, 2014f:27). Ormana girmekte kararlıydılar. Korkularını yenmeliydiler (Ak, 2014f:68).	
14	İyi olma iyilik yapma
Bana mısın demez, bir başına koca tohum torbalarını sırtına vurup taşırdı (Ak, 2014f:15).	
15	Kendine güvenme kendini bilme
"Yoksa büyüyünce köyü terk mi etmeliyim?" diye uzun uzun düşünürdü (Ak, 2014f:21). Küçük Cem bu güzel rüyadan gururla uyanır; bir kez daha, köyü terk etmemeye karar verirdi (Ak, 2014f:31).	
16	Kültür öğelerini benimseme
Bu köyde doğmuştu. Bu köyde büyümek, bu köyde yaşlanmak istiyordu (Ak, 2014f:13). "Zamanla buralı olmuşuk zaten. Biz çocuklar büyüdük. Çevre köylerden evlilikler yaptık" (Ak, 2014f:73).	
17	Misafirperver olma
Aileyle tanıştılar. Hiç tanımadıkları halde, kırk yıllık dost gibi birbirlerine sarıldılar (Ak, 2014f:89). Sıcak bir evde içtikleri sıcak çay dostlukları pekiştirdi (Ak, 2014f:90). İçinde Yunanlı bir aile yaşıyordu. Onları sevgiyle karşıladılar (Ak, 2014f:93).	
18	Paylaşıcılık
Sıcak bir evde içtikleri sıcak çay dostluklarını pekiştirdi (Ak, 2014f:90).	
19	Planlı programlı olma
Nereye nasıl gidilir, kiminle nasıl konuşulur, hangi otelde kaç paraya kalınır, metroya nasıl binilir? Her şeyi biliyordu (Ak, 2014f:91).	
20	Sevgi
Köye canı gönülden bağlıydı (Ak, 2014f:18). Gelmesini dört gözle beklerdi. Kapıdan içeri girer girmez ona sevgiyle sarılırdı (Ak, 2014f:34). Sevgi Hanım geldiği yerlerden küçük hediyeler getirmeyi ihmal etmezdi (Ak, 2014f:36). Cem, "Ama biz onu çok seviyoruz," diye atıldı (Ak, 2014f:56). Köpekler Afacan'ın kokusunu alır almaz havladılar. Kafese doğru koşular (Ak, 2014f:87). Köpek durdu, derinden sevgiyle onlara baktı (Ak, 2014f:88).	
21	Sorumluluk
Tembelliğin tadına doyum olmazdı, ama Cem, çalışanlara imrenmekten de geri durmazdı. Çalışmanın verdiği tatmin tembellikte yoktu (Ak, 2014f:24). Sırdede gülümseyerek, "Onu memleketine götürebiliriz," dedi (Ak, 2014f:84).	
22	Sosyallığe önem verme
O şehir, o ülke bu ülke dolaşp dururdu (Ak, 2014f:32).	

Tablo 4.10: (devamı)

23	Sorunlara çözüm arama
Kendini affettirmek için Afacan'a sürekli hediyeler taşıyor, ama sonuç değişmiyordu (Ak, 2014f:54). Ama ormanın içlerine nasıl ulaşacaklarını bilemiyorlardı (Ak, 2014f:67). Heyecanla, Moskova yakınlarında yaşayan bir Rus aileyle internette yazıştığını anlattı (Ak, 2014f:83).	
24	Tedbirli olma
Cem'in babasının ne zaman balık tutacağı belli olmazdı. Nihal Hanım, 'İyisi mi kendi işimi kendim hallederim,' diye düşünürdü (Ak, 2014f:28).	
25	Teknolojiyi kullanma
Bu arada Zeynep internette dolaşıp, haksilerle ilgili epeyce bilgi toplamıştı (Ak, 2014f:54). Heyecanla, Moskova yakınlarında yaşayan bir Rus aileyle internette yazıştığını anlattı (Ak, 2014f:83).	
26	Tecrübeye önem verme-Tecrübe edinme
"Hayat bazen yorucu olabilir..." derdi Serçe Kadın. "Her insanın kısa süreliğine de olsa kaçıp kaybolacak bir yere ihtiyacı var. Ama Kayıplar Ormanı'nı hiç tavsiye etmem. Oraya bir giren bir daha çıkamıyor" (Ak, 2014f:11).	
27	Umutlu olma
"Şimdi de ormanı keşfetmemize neden olacak. Buna inanıyorum" (Ak, 2014f:67).	
28	Uyumlu olma
Evdekiler de ödül olarak ona karışmadılar, dolabın kapağını aralık bıraktılar (Ak, 2014f:58). Aileyle tanıştılar. Hiç tanımadıkları halde, kırk yıllık dost gibi birbirlerine sarıldılar (Ak, 2014f:89).	
29	Üretken olma
Köylüler genelde balıkçılıkla uğraşıyorlar, ancak kendilerine yetecek kadar sebze meyve yetiştiriyorlardı (Ak, 2014f:12). Dedesıyla konuşması Cem'in rüyalar alemine taşırdı. Sadece koldan, kafadan, sestem, gözden ya da kulaktan ibaret insanların yaşadığı bir şehre gittiğini hayal ederdi (Ak, 2014f:31). Yine düşlere alemine dalar, beş tane kopyası olduğunu hayal ederdi (Ak, 2014f:34). Sürekli konuşan papağanların bir ülkeyi ele geçirdiğini düşledi (Ak, 2014f:42).	
30	Vatan sevgisi-Vatandaşlık bilinci
O da bizim gibi yurdundan koparılmış bir canlı. Özlem içinde. Yurdunun soğuk havasını, kar fırtınalarını arıyor (Ak, 2014f:80). "Biraz bencilce olacak ama" dedi, "iyi ki Yunanistan'dan Türkiye'ye gelmişsiniz" (Ak, 2014f:94).	
31	Yenilikçi olma
'Afacan yüzünden neler keşfettim diye düşündü Cem. 'Babamı, denizi, ormanı, aile tarihimizi, halamı, Rusya'yı, Moskova'yı, müzeleri, konserleri, metroyu, uçağa binmeyi...' (Ak, 2014f:92)	

"Buzdolabındaki Köpek" adlı çocuk kitabında Tablo 4.10'da görüleceği üzere Türk Millî Eğitiminin genel amaçları, ilköğretimin amaçları, ortaöğretimin temel ilkeleri ve Türkçe dersi genel amaçları, 2018 yılında yayımlanan İlkokul ve Ortaokul Türkçe Dersi öğretim programı, 2015 yılında yayımlanan Türkçe Dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı, 2006 yılında yayımlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6,7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı ve son olarak 2006 yılında yayımlanan ve MEB'in bir değerler listesi sunduğu ilk programlardan biri olan Sosyal Bilgiler öğretim programı incelenerek hazırlanan değerler listesinden belirlenen altmış üç değerden otuz biri yer almaktadır. "Buzdolabındaki Köpek" adlı çocuk kitabında en fazla "eleştirel ve sorgulayıcı olma" değeri yer almaktadır. Bunun yanında en yüksek oranda "araştırmacı olma, çalışkanlık-gayret etme, doğa sevgisi, dostluk, işbirlikçi olma-grup halinde çalışmaya önem verme, misafirperver olma, sevgi, sorunlara çözüm arama, üretken olma" değerleri; en düşük oranda da "alışkanlık, aile ve akrabaya değer verme, başarılı olma, dayanışma, dil bilincine sahip olma, duyarlı olma, girişimci

olma, iyi olma iyilik yapma, kendine güvenme kendini bilme, kültür öğelerini benimseme, paylaşımcılık, planlı programlı olma, sorumluluk, sosyalliğe önem verme, tedbirli olma, teknolojiyi kullanma, tecrübeye önem verme-tecrübe edinme, umutlu olma, uyumlu olma, yenilikçi olma, vatan sevgisi-vatandaşlık bilinci” değerleri de görülmektedir.

4.11. “Büyükanne ve Miyop Ejderha” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler

Araştırmanın bu bölümünde 36 sayfalık masal türünde olan “Büyükanne ve Miyop Ejderha” adlı çocuk kitabındaki değerlerin sayfa numaralarına ve ilgili bölüm alıntılarına yer verilmiştir.

Tablo 4.11: Behiç Ak’ın “Büyükanne ve Miyop Ejderha” Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı

1	Beceri geliştirme
	Sadece içlerinden biri –bizim ejderha- bunu beceremiyordu. Çünkü her defasında yanlış yere oturuyor, meyveler onun ağzına düşeceği yerde hep başkalarının ağzına düşüyordu (Ak, 2017c:17). Dedesi, “Bu hemen hemen imkânsız, oraya gidip gelmeyi becerebilen sadece bir kişi vardır. O da cebinde binlerce çiçek tohumu taşıyan, uçan bisikletli yaşlı bir kadındır,” diye cevap verdi (Ak,2017c:23).
2	Çalışkanlık-Gayret etme
	Bu ülkede her şey o kadar boldu ki ejderhaların yaşaması için çalışmaları gerekmiyordu. Bu yüzden ejderhalar iyice tembelleşmişlerdi (Ak, 2017c:15). Çünkü senin de bildiğin gibi bizim ülkemizde hiç kimse çalışmadığı için gözlük de üretilmiyor. Onu bulsan bulsan ancak gökkuşağının öbür yanında, çalışan insanların yaşadığı ülkede bulabilirsin (Ak,2017c:21). Günlerce yürüdüktan sonra birden tarlalarda çalışan insanlarla karşılaştı. Çok şaşırılmıştı (Ak, 2017c:29).
3	Dayanışma
	Ertesi gün onu bir göz doktoruna götürdü ve ona bir gözlük aldı (Ak, 2017c:31).
4	Dostluk
	“İşte ,” dedi büyükanne, “ o günden beri bu minik sevimli arkadaşımız benimle birlikte kalmaya karar verdi” (Ak, 2017c:35).
5	Eleştirel ve sorgulayıcı olma
	Minik ejderha bir gün dayanamadı ve “Neden ben güzel meyvelerin altına oturmayı başaramıyorum?” diye dedesine sordu (Ak,2017c:18). Akşam olunca dedesine, “Gökkuşağının öbür yanına nasıl gidebilirim?” diye sordu (Ak, 2017c:23). O gece minik ejderha uyuyamadı. “Bu evrende bilmediğim ne kadar çok şey var,” diye düşünüp durdu (Ak,2017c:23). Minik ejderha “Buldum,” diye bağırdı. “Bu çiçekler, uçan bisikletli kadının cebinden dökülen tohumlardan çıkmış olmalı” (Ak, 2017c:27).
6	İletişime önem verme
	Şimdiye kadar ilk defa gökkuşağının bu tarafına geçebilen bir ejderhayla karşılaşmıştı. Merakla minik ejderhayı dinledi. Çok komik bir hikâyeydi doğrusu (Ak, 2017c:30).

Tablo 4.11: (devamı)

7	İyi olma iyilik yapma
Camdan kulübenin içinde çocuklara masal anlatan yaşlı bir kadın ve miyop ejderha yaşardı (Ak, 2017c:8). Minik ejderha, yaşlı kadının her şeyiydi. Onun yemeğini hazırlar, yatağını düzeltir, alışverişini yapar hatta saçlarını bile tarardı (Ak, 2017c:9). Büyükanne, çocukları bisikletine bindirip, gezdirir, onlara hiç kimsenin bilmediği masallar anlatırdı (Ak, 2017c:10).	
8	Meslek sahibi olmanın önemini kavrama
Bunun üzerine, minik ejderha ülkenin tek göz doktoruna gitti. Doktor, yıllardır iri bir armut ağacının altında hiç kıpırdamadan yatıyordu (Ak, 2017c:20).	
9	Misafirperver olma
“İşte ,” dedi büyükanne, “ o günden beri bu minik sevimli arkadaşımız benimle birlikte kalmaya karar verdi.” (Ak, 2017c:35)	
10	Sabırlı olma
Minik ejderha, yüksek kayaların üzerine çıkıp gökkuşağının arkasından gelecek uçan bisikletli yaşlı kadını günlerce bekledi ama nafiye. Ne gelen vardı ne de giden (Ak,2017c:25).	
11	Sağlığın değerini bilme
Dedesi minik ejderhanın gözlerinin bozuk olduğunu, o yüzden uzaktaki şeyleri göremediğini söyledi. “Eğer gözüne göre bir gözlük bulabilirsen uzaktaki meyveleri görebilirsin,” dedi (Ak,2017c:19). Bunun üzerine, minik ejderha ülkenin tek göz doktoruna gitti. Doktor, yıllardır iri bir armut ağacının altında hiç kıpırdamadan yatıyordu (Ak, 2017c:20). Bir gözlüğe ihtiyacın olduğu doğru; ama ne yalan söyleyeyim, gözlüğü burada bulman oldukça zor (Ak, 2017c:21). Ertesi gün onu bir göz doktoruna götürdü ve ona bir gözlük aldı (Ak, 2017c:31). Gözlüğü takınca minik ejderhanın bütün dünyası değişti köyün evlerini, kristal kulübeyi, ağaçları çok daha iyi görüyordu artık. “Her şey ne kadar güzel burada,” diye bağırdı (Ak, 2017c:32-33).	
12	Sevgi
Çocuklar, yaşlı kadını çok severler ve ona “Büyükanne” derlerdi (Ak, 2017c:10).	
13	Tarafsızlık ve dürüstlük
Ejderhanın derdini dinledikten sonra tembel tembel esnedi ve “Doğru söylemek gerekirse işin zor,” dedi. Bir gözlüğe ihtiyacın olduğu doğru; ama ne yalan söyleyeyim, gözlüğü burada bulman oldukça zor (Ak, 2017c:20).	
14	Umutlu olma
Minik ejderha kıvrıyla kıvrıyla giden bu çiçekli yolu takip ederse gökkuşağının öbür tarafına gideceğini düşündü ve çiçekler boyunca yürüdü (Ak, 2017c:28).	
15	Üretken olma
Çünkü senin de bildiğin gibi bizim ülkemizde hiç kimse çalışmadığı için gözlük de üretilmiyor. Onu bulsan bulsan ancak gökkuşağının öbür yanında, çalışan insanların yaşadığı ülkede bulabilirsin (Ak,2017c:21).	

“Büyükanne ve Miyop Ejderha” adlı çocuk kitabında Tablo 4.11’de görüleceği üzere Türk Millî Eğitiminin genel amaçları, ilköğretimin amaçları, ortaöğretimin temel ilkeleri ve Türkçe dersi genel amaçları, 2018 yılında yayımlanan İlkokul ve Ortaokul Türkçe Dersi öğretim programı, 2015 yılında yayımlanan Türkçe Dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı, 2006 yılında yayımlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6,7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı ve son olarak 2006 yılında yayımlanan ve MEB’in bir değerler listesi sunduğu ilk programlardan biri olan Sosyal Bilgiler öğretim programı incelenerek hazırlanan değerler listesinden belirlenen altmış üç değerden on beşi yer almaktadır. “Büyükanne ve Miyop Ejderha” adlı çocuk kitabında en fazla “eleştirel ve sorgulayıcı olma” değeri yer almaktadır. Bunun yanında en yüksek

oranda “beceri geliştirme, çalışkanlık-gayret etme, iyi olma iyilik yapma, sağlığın değerini bilme” değerleri; en düşük oranda da “dayanışma, dostluk, iletişime önem verme, meslek sahibi olmanın önemini kavrama, misafirperver olma, sabırlı olma, sevgi, tarafsızlık ve dürüstlük, umutlu olma, üretken olma” değerleri de görülmektedir.

4.12. “Çatıdaki Gezegen” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler

Araştırmanın bu bölümünde 180 sayfalık roman türünde olan “Çatıdaki Gezegen” adlı çocuk kitabındaki değerlerin sayfa numaralarına ve ilgili bölüm alıntılarına yer verilmiştir.

Tablo 4.12: Behiç Ak’ın “Çatıdaki Gezegen” Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı

1	Adalet ve eşitliğe inanma
	“Adaletsizlik bu!” diye bağırdım. “Biz o kadar zengin değiliz ki! Evi temizletmek için birini tutacak kadar bile paramız yok!” (Ak, 2017ç:25)
2	Alışkanlık
	Annemin böyle dediğine bakmayın... Sorgulanmamış bir alışkanlıkla söyler bunu. “Sokakta dolaş!” derken, asla gerçek sokağı kastetmemektedir (Ak, 2017ç:21). Basamakları ikişer ikişer tırmanmasından, yola alışkın olduğu belliydi (Ak, 2017ç:36). Terasa çıktıktan sonra çatıya tırmanıp sokağa inmeyi alışkanlık haline getirdim (Ak, 2017ç:120). Kaptan, belli ki bu insanlardan çok etkilenmişti. Yıllarca orada yaşamak isteyebileceğini yazmıştı. Ama yerlilerin alışkanlıkların bozmaktan korkmuştu (Ak, 2017ç:159).
3	Aile ve akrabaya değer verme
	Yine de bizimkilerin hakkını yemeyeyim; beni mutlu etmek için ellerinden geleni yaparlar. Yeter ki ayağım sokağa değmesin. Sabahları babam arabasıyla beni okula bırakır. Ders bitimi annem alır (Ak, 2017ç:25). Cuma günleri beni Zerrin Hala’m almaya gelir ve İngilizce kursuna götürür. Bu kurs bana halamın ikramıdır (Ak, 2017ç:26). Annemin içeri girişini ve kapının kapanma sesini duydum. “Serdar!” diye seslendi. “Efendim, anneciğim,” diye cevap verdim (Ak, 2017ç:119). “Sizleri saymak aklımın ucundan bile geçmez. Siz benim annem ve babamsınız. Sizi sayılarla ifade edemem. Siz rakam değilsiniz” (Ak, 2017ç:144). Yolda, Atlas Okyanusu’nu küçükük teknesiyle yalnız başına geçmeye çalışan Hollandalı bir kadımla tanışmıştı. Arkadaş olmuşlar, sonra bir okyanus adasında evlenmişler ve yolculuğa beraber devam etmişlerdi (Ak, 2017ç:153). Bir sabah babam, annemle beni kahvaltı masasında tuttu. Çok önemli sırlarını açıklayacakmış gibi, çantasını açtı, içinden küçük bir kutu çıkardı (Ak, 2017ç:170). Annem ve babam şirin mi şirindi. Ünlemlerle cümleler gitmiş, soru işaretli cümleler gelmişti (Ak,2017ç:173). Güneş tutulmasının ne olduğunu bilmiyordum bile. Cerenimo’nun peşinden ailecek çatıya çıktık (Ak, 2017ç:174).
4	Araştırmacı olma
	Çatı katına çıktığımda, eski yağ kandilleri ve gaz lambalarıyla karşılaştım. Nedense, hepsi buraya atılmıştı. Çok şaşırdım. Daha sonra araştırdığımda, bu apartmanın 1870 yılında yapıldığını öğrendim (Ak, 2017ç:52).
5	Beceri geliştirme
	Ayağımın dibine düşmüş yırtık pırtık topa öyle esaslı bir vuruş yaptım ki, mermi gibi uçtu (Ak, 2017ç:113).

Tablo 4.12: (devamı)

6	Çalışkanlık-Gayret etme
<p>Bunu yapmak iyi bir usta için çocuk oyuncağıydı. Üç günlük çalışmayla harika bir mutfağımız; içinde tencere, tava ve bardaklarımızı depolayacağımız dolaplarımız olurdu (Ak, 2017ç:55).</p> <p>Kolaylıkların arkasından, kısıtlamalar ve yoksunluklar geldiğini biliyordum. En az hareketle, en çok işi yapmak hiç de iyi bir fikir değildi. Sonunda eşya haline getiriyordu insanı (Ak, 2017ç:63).</p> <p>Plastik bebek üreten bir atölyeydi burası. Çocukların hepsi işçiydi. Kimi işçi bebeğin kafasını, kimi kollarını takıyor; kimisi elbisesini dikiyor, bir başkası da yüzünü boyuyordu (Ak, 2017ç:108).</p>	
7	Dil bilincine sahip olma
<p>Ağzımdan kendiliğinden dökülen kelimelere ben bile şaşırıp kalıyordum. Meğer ne büyük taklit yeteneğim varmış benim! (Ak, 2017ç:80).</p> <p>Annem odamı toplamamı istediğinde de, aynı üslubu sürdürüyordum.</p> <p>“Hiç merak etmeyin hanımefendi, sizin istekleriniz Mançalı Yaratıcı Asilzade Don Kışot’un gözünde birer emirdir” (Ak, 2017ç:80).</p> <p>Babam, kısaltılmış hikâyelere duyduğum nefretle uzun cümleler kurmuş olabileceğimden şüphelendi (Ak, 2017ç:82).</p> <p>Arkadaşlarım, kurduğum güzel cümleleri kıskanarak dinliyordu, ama aynı tarz cümleleri aşırı tekrar etmemden de yorulmuşlardı (Ak, 2017ç: 84).</p>	
8	Doğa sevgisi
<p>Ormanın derinliklerine doğru ilerleyince ise, masmavi bir gölle karşılaştık. Suyu cam gibiydi. İçindeki mavi yosunların arasında, gümüş renkli kocaman balıklar yüzüyordu (Ak, 2017ç:156).</p> <p>Suyu, ormana ve göle bakarak içmeyi de önemli buluyorlardı. Evin içinde su içilmesini hoş karşılamıyorlardı (Ak, 2017ç:159).</p>	
9	Dostluk
<p>Maç bitince, saha arkadaşlarımla sarmaş dolaş, sokaklarda yürüdük. Kan ter içinde kalmıştık. Eve gidip duş almak istiyordum. Ama kir pas içinde hep beraber sokakta yürümenin zevki de vazgeçilecek gibi değildi (Ak, 2017ç:115).</p> <p>Cezmi’yle sularımızı yudumlarken, gevezelik ettik. Onunla ilgili çok şey öğrenmek istiyordum (Ak, 2017ç:115).</p> <p>Peki, ya Amerika’da yaşayan Facebook arkadaşım Barut Fıçısı? Ona anlatmanın ne zararı olabilirdi ki? (Ak, 2017ç:124)</p> <p>Cerenimo’nun eksikliğini hissediyordum sadece. Çünkü onunla çatıya çıkmak bambaşkaydı (Ak, 2017ç:126).</p> <p>Okuduğu kitaba gömülmüş kişi, internet arkadaşım Barut Fıçısı’ydı! Onunla yüz yüze gelmemiştik hiç, ama kalıbım basarım ki, oydu! (Ak, 2017ç:166)</p>	
10	Eleştirel ve sorgulayıcı olma
<p>Sandalyeleri, annemi dansa davet ediyormuş gibi kibarca kaldıran o değildir sanki. Eline geçirdiği her nesneyi, yük balyası gibi iteler. Bu itiş kakış sırasında, mümkün olduğu kadar korkunç sesler çıkarmaya çalışır (Ak, 2017ç:12).</p> <p>Kafasında yeni patlamış yanardağ var zannedersiniz. Üstündeki eşofman yağ lekeleriyle doludur, yırtık pırtıktır ve bir parçası diğerinden uzundur. Ya bluzuna ne demeli? (Ak, 2017ç:18)</p> <p>“Adaletsizlik bu!” diye bağırdım. “Biz o kadar zengin değiliz ki! Evi temizlemek için birini tutacak kadar bile paramız yok!” (Ak, 2017ç:25)</p> <p>“İnsanların ilişki kurmak yerine iletişim kurmaları çağımızın vebası... Kendilerini atasözleri aktarma memuru yapmışlar. Bu görev herkes tarafından öyle benimsenmiş ki, ne deseniz önemli sanılıyor (Ak, 2017ç:31).</p> <p>Aniden içimi bir sıkıntı kapladı. Herkesin aynı şeyleri yaşadığını buradan net olarak görüyordum. Her şey bu kadar sıradandı, hı? (Ak, 2017ç:46)</p> <p>“Demek tavuklar çatılardan çatılara uçarken de yumurtlayabiliyorlar!” dedim (Ak, 2017ç:48).</p> <p>Acaba buradaki kandillerin yağı Melville’in “MobyDick”te bahsettiği ispermeçet balinalarından mı elde ediliyordu? (Ak, 2017ç:54)</p> <p>“Bizim tavanda da karıncalar var!” diye atıldım. “Biz de, onların ne işe yaradığını düşünüp duruyorduk” (Ak, 2017ç:54).</p> <p>“Orada şiiir yok,” dedi Cerenimo. “Olamaz zaten. Horoz da olamaz. Don Kışot da” (Ak, 2017ç:68).</p> <p>Galiba biz her şeyin kısaltılmışını okuyorduk. Çocuk olduğumuzdan, sadece basitleştirilmiş kitaplar okuyabileceğimiz düşünülüyordu belki de... (Ak, 2017ç:77)</p> <p>Yalnız kalınca, aşağıda artık bulunmayan ama çatı katında olan en önemli şeyi keşfetmişim.</p> <p>Vakit! (Ak, 2017ç:78)</p> <p>Kendimi tanıyamıyordum. Nasıl oluyor da bu tür haksızlıklar yapabiliyordum? Hiç anlam veremiyordum (Ak, 2017ç:113).</p>	

	<p>O gece boyunca, “Bu telefonlara neden akıllı telefon diyorlar, anladım,” diye söylenip durmuştu. “Eğer sen onu değil de, o seni yönetiyorsa, o telefon akıllı telefondur” (Ak, 2017ç:134). Üstelik, etrafını çevrelemiş olan kalabalık, cam parçalarını kapış kapış alıyordu. Anneme bunun nedenini sordum. Hınzırca gülümsedi, ama ağzını açıp da bir şey söylemedi (Ak, 2017ç:172).</p>
11	<p>Hakkını kullanma gözetme</p> <p>İnsanlar sinirlenince daha iyi düşünüyor galiba. Haksızlığa uğradığımda daha iyi anladım bunu (Ak, 2017ç:29).</p>
12	<p>Hoşgörülü anlayış olma</p> <p>Sonunda ne demek istediğimizi anladılar. Çok sevindiler. Ya da, üzülmeylem diye sevinmiş gibi yaptılar (Ak, 2017ç:158).</p>
13	<p>İletişime önem verme</p> <p>Cerenimo artık beni dinlemiyordu. Uzak teraslarda, tanıdıklarını aramaya koyuldu. Ellerini, kollarını sallayarak onlara selam gönderdi (Ak, 2017ç:44). O tarihte sokağa çıkan bazı insanların, bu topu haberleşmek için kullandığı yazılıydı (Ak, 2017ç:58). Minik lastik kürenin iletişim aracı olarak nasıl kullanıldığını anlamıştım (Ak, 2017ç:62). “Bu kadar zahmete ne gerek var?” dedim. “Telefonla haberleşebilirsiniz. Ya da internet grubu kurup, o gruba mesajlarınızı gönderebilirsiniz.” (Ak, 2017ç:62) Çocuk, Cerenimo’nun sorusunu en yakınındaki diğer çatıya doğru bağırarak tekrarladı. “Toplantı ne zaman başlıyor?” sorusu, ağızdan ağıza dolaşarak, apartmanların bulunduğu vadiye yankılandı (Ak, 2017ç:92). Ve yine sustuk. İki insan aynı fikri savunduğunda sohbet ilerlemiyor. Kafasındakine hak verip durunca, konuşmak anlamsızlaşıyor. O yüzden ona zıt fikirler bulmaya çalıştım (Ak, 2017ç:105). Mesajımı okumuş olmasına rağmen bana cevap yazmadı. Çok kızıştım doğrusu. İletişim arkadaşlığımıza ihanet etmiş gibi geldi bana (Ak, 2017ç: 124). Yaptıkları el kol işaretlerinden, mimiklerden ve kullandıkları kelimelerden, dediklerini kavramaya çalıştık. Çok zorlandık. Ama en sonunda anlamayı başardık (Ak, 2017ç: 158).</p>
14	<p>İşbirlikçi olma-Grup halinde çalışmaya önem verme</p> <p>Çocuklar, çektiğim şutu beğenmiş olacaklar ki, beni maça çağırdılar. Sevinçle kabul ettim. Takımlardan birine girip, deliler gibi topun peşinden koşturdum (Ak, 2017ç:113). Harika bir buluş olduğu konusunda hemfikirdik. En azından, beraber bir şey yapmış olmanın mutluluğunu yaşıyacaktık (Ak, 2017ç:139).</p>
15	<p>İyi olma iyilik yapma</p> <p>Aynı kulübün üyesi olduğumuza göre, onlardan rahatlıkla yardım alabilirdim. Kaybolursam yolu tarif ettirebilirdim (Ak, 2017ç:121). Hint Okyanusu’nun azgın dalgalarıyla mücadele ettiğimiz günlerin ertesinde, sinyal sesleri aldım. Bir gemi yardım istiyordu. Hemen rotamızı, verdiği koordinatlara yönlendirdim. Denizde yardım çağrısı aldığımızda ona sırtınızı dönmek, cinayet işlemekle eşdeğerdir (Ak, 2017ç:128). Kocaman tekneyi bir kişinin yalnız başına yönetmeye çalıştığını görünce, çok şaşırдық. Üç saatlik uğraş sonunda, tekneyi olmasa da, gemiciyi kurtarmayı başardık (Ak, 2017ç: 129). İki hafta sonra, bu iyi insanlara yardımımız dokunur mu acaba diye düşündük (Ak, 2017ç:158).</p>
16	<p>Kendine güvenme kendini bilme</p> <p>İri şapkamla okulda da alay konusu olduğumu söylememe gerek yok. Ancak hiç istifimi bozmadım. Hatta alaycıları, “şapkasız” hissettirmek için elimden geleni yaptım. “Ölmek var, dönmek yok!” diyerek, kendime gaz verip durdum (Ak, 2017ç:96). Dışarı her çıktığımda, gezindiğim alanı genişletmeye başladım. Sokakta yürüme korkum azaldı (Ak, 2017ç:121). Çatiseverleri yolda görmem, kendime güvenimi artırmıştı (Ak, 2017ç:121).</p>
17	<p>Komşuluk ilişkilerine önem verme</p> <p>Alt kat komşumuzun kızı Ceren’le göz göze gelmemden bahsediyorum. Annemin çöpü çıkarmak için sokak kapısını açması neden oldu buna (Ak, 2017ç:32). Bütün apartman halkı, ellerinde küçük siyah cam parçaları, terasa çıkmışlardı. Cerenimo’nun anne ve babasıyla ilk defa uzun uzun konuşma fırsatı buldum (Ak, 2017ç:174).</p>
18	<p>Meslek sahibi olmanın önemini kavrama</p> <p>Barut Fıçısı, Amerika’nın New York kentinde yaşıyor. Babası tasarımcı. Büro koltuğundan mutfak tezgâhına, çeşitli tasarımlar yapıyor (Ak, 2017ç:29). Ticari yük gemilerinde kaptanlık yaparken, Atlas Okyanusu’nu geçtim, ama bu beni tatmin etmedi (Ak, 2017ç:152).</p>

Tablo 4.12: (devamı)

19	Misafirperver olma
<p>Hidayet Bey, evimizin davetsiz misafiridir. En olmadık anlarda, kapıyı tıkrıdattır (Ak, 2017ç:14). “İstersen sana çay yapabilirim,” dedi Cerenimo. “Ya da buzdolabından soğuk gazoz alabilirsin” (Ak, 2017ç:50).</p>	
20	Okuma alışkanlığı
<p>“Kimse kitap okumuyor artık,” diye düşündüm. “Demek ki, onlar ilgisizlikten sıkılıp kendilerini çatı katına atmış” (Ak, 2017ç:39). “Olur mu öyle şey!” dedi. “Çatılar şiir kitaplarıyla doludur. Biz çatıdakiler, en çok onları okuruz” (Ak, 2017ç:39). “Şair Nâzım Sevgi!” dedi Ceren. “Her gün mutlaka kuşlara ve bulutlara şiirlerini okur” (Ak, 2017ç:40). İnsanların zamanı bolmuş. Oynamaya,; şiir, hikâye ve roman okumaya; gazetelerin bulmacalarını çözmeye vakit ayırabiliyorlarmış” (Ak, 2017ç:46). Üstelik, iki ciltlik eserin sadece tek cildi düşerse, vay haline! İlk cildi okumaya doyamazsın. En heyecanlı yerinde roman şıp diye kesilir ve yıllarca, gökyüzünden ikinci cildin düşmesini beklersin.” (Ak, 2017ç:49). “Bu defteri okursan, apartmanla ilgili merak ettiğin birçok sorunun cevabını bulabilirsin,” dedi Cerenimo (Ak, 2017ç:54). 1990’larda, hatta 2000 yılında bu apartmanda yaşayan birileri çatıya çıkarsa, bu defteri okumalı, diye düşünüyorum (Ak, 2017ç:56). Her satırı özümseyerek, Kaptan’la diyalog kurarak, yavaş yavaş okumak istiyorum (Ak, 2017ç:57). “Küçük Lastik Top” başlıklı sayfaya gelince durdum. Yalayıp yutarcasına okudum (Ak, 2017ç:58). Kütüphanenin hemen dibindeki rahat koltuk ve yerdeki kırmızı kilim, saatlerce kitap okuma isteği uyandırıyor (Ak, 2017ç:76). Gözüm ilk çarpan, Herman Melville’in Moby Dick adlı eseri idi. Kaptan Zeki’nin bahsettiği romanı, kısa sürede okuduğumu hatırladım (Ak,2017ç:76). Gulliver’in Maceraları’nı, Robinson Crusoe’yu küçük hikâyeler olarak okuduğumu hatırlıyorum (Ak, 2017ç:76). “Bu kadar kalın romanı nasıl okuyacağım ben?” diye kara kara düşünürdüm. Romanı elime alıp koltuğa gömüldüm (Ak, 2017ç:78). Don Kişot romanını öyle sevmiştim ki, elimden bırakamıyordum. Konuşmalarını tekrar tekrar okuyor, okudukça seviyor, sevdikçe bağımlısı oluyordum (Ak, 2017ç:82). Kitaba öyle gömülmüştüm ki Kaybolanlar Listesi’ne kendimi de ekleyebilirdim. Gulliver’in Maceraları’nı okurken de iyice havaya girdim (Ak,2017ç:126). Kitabı hatırladım, Liliput ülkesini de. “Harika bir roman. Okumadıysan, mutlaka oku. Daha önce de Dede Korkut Hikayeleri’ni okudum (Ak, 2017ç:166).</p>	
21	Önyargılı olmama
<p>Üstelik, o kadar büyüktü ki, başıma geçirdiğimde, yüzümü çeneme kadar kapatacağı kesindi. Ancak nedense öyle olmadı. Koca şapka başıma neredeyse tam oturmuştu (Ak, 2017ç:95). Beni en çok şaşkırtan şey, bize yabancı gibi davranmamalarıydı. Çok kolay kabul görmemiz, bizim de önyargılarımızı kırmıştı (Ak, 2017ç:154). Bu mükemmellik, Anna ve beni çok etkilemişti. Daha sonra, yaptıkları her şeyde bu özeni keşfettik. İlkel diye kabul ettiğimiz insanlara bakışımız değişmişti (Ak, 2017ç:156).</p>	
22	Paylaşımçılık
<p>“Bak, Sevgi sana ders notlarını bıraktı,” dedi ve bit tutam kâğıdı futbol arkadaşıma uzattı (Ak, 2017ç:115). Hem zaten amacım ondan cevap almak değildi. Yazdıklarımı paylaşmak –belki paylaşmak da değil- başkasına aktarmaktı, o kadar (Ak, 2017ç:126). Ama yaşadıklarımızı çatıdakilerle paylaşıp paylaşmamakta kararsız kaldık. Çatıseverler olarak, sayı kullanmadan konuşma kararı almalı mıydık, emin olamadık (Ak, 2017ç:146). Cerenimo’ya baktım. Ay’dan çok, çatıdaki insanlara bakıyordu o. “İnsanlar ilk defa çatıya çıkmakla kalmadı, ilk defa ortak şeyler de paylaştılar,” dedi (Ak, 2017ç:175).</p>	
23	Sağlığın değerini bilme
<p>Arabanın güzel kokması için aynaya asılmış plastik çam ağacını koparıp, pencerden kaldırımdaki çöp tenekesine atmıştım. Bu kokuyu sevmiyordum. Üstelik, kimyasal kokuların zararlarıyla ilgili uzun bir yazı okumuştum (Ak, 2017ç:74). Nitekim üç gün sonra annem, babam ve ben kendimizi psikoloğun karşısında bulduk (Ak, 2017ç:87). Size tavsiyem, psikoloğun karşısına götürülürseniz, yapacağınız hiçbir şey olmadığını bilin. Karşınızdaki insanın konuşmaya galip olarak başladığını kabul edin ve kendinizi bırakın (Ak, 2017ç:87). “Sağlıklı yaşamak için, çok az hareket etmek yeterlidir. Önemli olan, ihtiyacın kadar yemek yemek,” diyordu (Ak, 2017ç:135).</p>	

Tablo 4.12: (devamı)

24	Sevgi
Dans eder gibi yürü, şarkı söyler gibi konuşur. Bakışları, değdiği her kişinin kendisini özel hissetmesine neden olur (Ak, 2017ç:18). Barut Fıçısı'nı seviyorum. Onunla yazışmaktan keyif alıyorum (Ak, 2017ç:29).	
25	Sorumluluk
“Küçük şiirler ve hikâyeler yazıp aşağı atıyoruz,” dedi Ceren. “Bu, bizim için sorumluluk projesi” (Ak, 2017ç:49). Cerenimo derin derin nefes aldı. Sorumluluk yüklü ses tonuyla, “Yeni fikirlere ihtiyaç var,” dedi (Ak, 2017ç:98).	
26	Sorunlara çözüm arama
‘Yerçekimi olmasaydı ne iyi olurdu,’ diye düşünürüm. İşte o zaman, kendimi tavana boylu boyunca yapıştırıp, aşağıdaki curcunadan kurtulabilirdim (Ak, 2017ç:10). Aşınmış ayakkabılarla sokaktan gelmem, çatı hakkını sonsuza dek kaybetmeme neden olabilirdi. Çaresizlik içinde, alt zillerden birine bastım. Kapı açıldı. Hemen içeri daldım. Derin Derin nefes aldım. Oh, kurtulmuştum işte! (Ak, 2017ç:117).	
27	Teknolojiyi kullanma
İnternette arkadaşlarımla sürekli iletişim kurmaktan da sıkıldığımı itiraf etmeliyim (Ak, 2017ç:27). Elbette, onunla gerçek hayatta tanışmıyoruz. Facebook arkadaşım. Sayfasındaki fotoğrafı ilginç (Ak, 2017:28). Sanki fark etmeden koca şehirde kaybolmuş gibiydim. Babamın akıllı telefonunda yerimizi tespit edebilirdim (Ak, 2017ç:46). Cerenimo’ya olup biteni anlatmalıydım... O da kaybolmuş olabilir miydi? Facebook’tan Cerenimo’ya mesaj göndermeyi düşündüm ama hemen vazgeçtim (Ak, 2017ç:123). Yine de internette “Çatı Katı” diye bir grup kurabilirdim. Çatıya çıkmaya gerek kalmadan, herkes mesaj atarak haberleşebilirdi (Ak, 2017ç:124). Ertesi gün annemin, akıllı telefonuna yeni bir uygulama programı indirdiğini fark ettim. Bu program sayesinde her gün kaç kilometre yürüdüğünü hesaplıyordu (Ak, 2017ç:133).	
28	Tecrübeye önem verme-Tecrübe edinme
Hep esrareniz biriyimdir. Gözlerim pek çok savaşa tanık olmuştur. Küçük yaşına rağmen, yaşitlarımı imrendirecek tecrübelerle sahibimdir, ama ilk bakışta kendimi ele vermeme (Ak, 2017ç:22). “Çocukluğunda kazandığın en büyük tecrübe nedir?” diye sorarlarsa, vereceğim cevap tektir: “İyi bir paket nasıl olunur, onu öğrendim” (Ak, 2017ç:26). Şapkayı havada yakalayıp, heyecanla, usta disk atıcıları gibi, yakın terastaki yaşlı kadına doğru gönderdim, ama beceremedim. Ne de olsa, çatıdan çatıya ilk kez bir şey fırlatıyordum (Ak, 2017ç:94). Yıllardır benden saklanan bir sırrı açığa çıkarmış gibi, onları keyifle seyre daldım. Çocukların ustalık kazanmış kirli elleri beni büyülemişti (Ak, 2017ç:109). On birden on ikiye geçiyordum. Müthiş aşamalar kaydetmişim. Çatılardan çatılara atlamış, ilk defa sokağa çıkmış, biri kendi kalemize olmak üzere iki gol atmış ve dizimi kanatmışım (Ak, 2017ç:119). Örgü tekniği ilgimi çekti. Hafif rafyalar çapraz örülmüştü. Sepetin altına yakın olan rafyalar, ortalarına yaklaştıkça, eşit mesafeye birbirinden uzaklaşıyor, üst tarafa gelince tekrar birleşiyordu (Ak, 2017ç:156). Kaptanın Seyir Defteri, heyecanlı hikâyeler, rüyalar, denizciliğe ve hayata dair bilgi ve tavsiyelerle devam ediyordu. Yıllar sonra bulunsun ve okunsun diye yazılmıştı (Ak, 2017ç:160).	
29	Umutlu olma
Göz ucuyla Cerenimo’ya baktım. “Gerçekten herkesin çatılara çıkacağını düşünüyor musun?” diye sordum. “Elbette,” dedi. “Bir gün mutlaka gerçekleşecek (Ak, 2017ç:164). “Bunu yapabileceğine inanıyor musun?” diye sordum. “Ne yazık ki, hayır. Bunu başaramam. Sadece istiyorum, o kadar. Belki bir gün olabilir” (Ak, 2017ç:164).	
30	Üretken olma
O an aklıma bir fikir geldi. Ertesi gün marangoz çağırdım. Burada çamaşır yıkamayacağımıza göre, mermer tezgâhı mutfağa dönüştürebilirdik (Ak, 2017ç:55). Aniden aklıma bir fikir geldi. Cerenimo’nun endişeli bakışları altında bağırdım. “Çatı katlarına atılmış eski şapkaları giyelim!” (Ak, 2017ç:126). Örgü tekniği ilgimi çekti. Hafif rafyalar çapraz örülmüştü. Sepetin altına yakın olan rafyalar, ortalarına yaklaştıkça, eşit mesafeye birbirinden uzaklaşıyor, üst tarafa gelince tekrar birleşiyordu. Bu mükemmellik, Anna ve beni çok etkilemişti (Ak, 2017ç:156)	

Tablo 4.12: (devamı)

31	Yenilikçi olma
Ceren güldü. “projemin tam ismi Çatıdan Şiir Atma Projesi. ‘Çatıdan aşağı şiir atma bölümünde çalışıyorum.’ Dediğimde, herkes çok şaşırıyor. ‘Böyle bir bölüm mü var? Nereye bağlı? Diye hayretle soruyorlar (Ak, 2017ç:49). Bu yüzden, çatılardan şiirler ve hikâyeler atarak, sokaktaki insanların hayatını zenginleştiriyoruz (Ak, 2017ç:50). “Bu fikri yazmalıyım,” diye mırıldandım. “Kimin aklına gelirdi ki bu?” Hemen defterimi çıkarıp not aldım. O gün nedense, farklı şeyler yapma isteğiyle yanıp tutuşuyordum (Ak, 2017ç:101).	
32	Yakın çevreyle sağlıklı ilişkiler kurma
Ama Hidayet Bey cindir. Öyle hoşsohbettir ki, son derece sıradan olayları bambaşka açılardan anlatmayı çok iyi bilir (Ak, 2017ç:15). Rüzgârın ve dalgaların izin verdiği kadar yol alabiliyordum. Aynı yolu yapan yelkenlileri tek tek izliyor, fırsat bulduğumda, içindekilerle sohbet edebiliyordum (Ak, 2017ç:153). Diğer insanlarla da tek tek tanıştık. Yıllardır bu apartmanda yaşıyor olmamıza rağmen dairelerde kimlerin oturduğunu bilmiyorduk (Ak, 2017ç:174).	
33	Yerinde ve doğru davranma
Öğretmenin yazdığı problemin karşısını, aralarında çarpı, eksi, artı gibi işaretlerin olduğu, bol bol rakam ve harfle doldurdum. Arzu Öğretmen, “Ne yaptığını sanıyorsun sen! Çabuk otur yerine!” diye bağırdı (Ak, 2017ç:85). Size tavsiyem, psikoloğun karşısına götürülürseniz, yapacağımız hiçbir şey olmadığını bilin. Karşınızdaki insanın konuşmaya galip olarak başladığını kabul edin ve kendinizi bırakın (Ak, 2017ç:87).	

“Çatıdaki Gezegen” adlı çocuk kitabında Tablo 4.12’de görüleceği üzere Türk Millî Eğitiminin genel amaçları, ilköğretimin amaçları, ortaöğretimin temel ilkeleri ve Türkçe dersi genel amaçları, 2018 yılında yayımlanan İlkokul ve Ortaokul Türkçe Dersi öğretim programı, 2015 yılında yayımlanan Türkçe Dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı, 2006 yılında yayımlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6,7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı ve son olarak 2006 yılında yayımlanan ve MEB’in bir değerler listesi sunduğu ilk programlardan biri olan Sosyal Bilgiler öğretim programı incelenerek hazırlanan değerler listesinden belirlenen altmış üç değerden otuz üçü yer almaktadır. “Çatıdaki Gezegen” adlı çocuk kitabında en fazla “okuma alışkanlığı” değeri yer almaktadır. Bunun yanında en yüksek oranda “alışkanlık, aile ve akrabaya değer verme, çalışkanlık-gayret etme, dil bilincine sahip olma, dostluk, eleştirel ve sorgulayıcı olma, iletişime önem verme, iyi olma iyilik yapma, kendine güvenme kendini bilme, önyargılı olmama, paylaşımcılık, sağlığın değerini bilme, üretken olma, tecrübeye önem verme-tecrübe edinme, teknolojiyi kullanma, yakın çevreyle sağlıklı ilişkiler kurma, yenilikçi olma, vatan sevgisi-vatandaşlık bilinci” değerleri; en düşük oranda da “adalet ve eşitliğe inanma, araştırmacı olma, beceri geliştirme, doğa sevgisi, hakkını kullanma gözetme, hoşgörülü anlayışlı olma, işbirlikçi olma-grup halinde çalışmaya önem verme, komşuluk ilişkilerine önem verme, meslek sahibi olmanın önemini kavrama, misafirperver olma, sevgi,

sorumluluk, sorunlara çözüm arama, umutlu olma, yerinde ve doğru davranma” değerleri yer almaktadır.

4.13. “Eve Giden Küçük Tren” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler

Araştırmanın bu bölümünde 144 sayfalık roman türünde olan “Eve Giden Küçük Tren” adlı çocuk kitabındaki değerlerin sayfa numaralarına ve ilgili bölüm alıntılarına yer verilmiştir.

Tablo 4.13: Behiç Ak’ın “Eve Giden Küçük Tren” Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı

1	Alışkanlık
	İlyas, bilgiç bilgiç, “Üzülmeysin” dedi. Kim kazanırsa kazansın, bu maçların daima tek kaybedeni vardır. O da, hakem. Bu yüzden, kötü satışmalara alışıktır (Ak, 2017d:65).
2	Araştırmacı olma
	“Biliyorsunuz, doğa sır küpüdür. Asla sırlarını ele vermek istemez. Dünyadaki tüm bilim insanları bunun için yüzyıllardır kafa patlatmıyor mu?” (Ak, 2017d:31) Uçan kuşların ne kuşu olduğunu bilmek için ansiklopedileri paralyoruz. Bitkilerin hangi aileye ait olduğunu anlamak için üniversiteler kuruluyor (Ak, 2017d:32). “Büyük adamlar büyük mesafeleri ölçer,” gibi büyük laflar edip duruyordu. Arada da, bilimle ilgili sorular yönelterek çevresindekileri sıkıştırıyordu. “İskenderiye Kütüphanesi’nin müdürü neden önemli insandır?” (Ak,2017d:52) Onun hediye verdiği mikroskopun çocuğunun hayatını yönlendirdiğini sevgiyle hatırlattı. Oğlunun; sineklerin kanatlarını, pispisi otlarını, erik ağacının yapraklarını mikroskopta nasıl tutkuyla incelediğini anlattı (Ak, 2017d:90).
3	Bilgiye ulaşma yollarını-tekniklerini öğrenme değeri
	“Biliyorsunuz, doğa sır küpüdür. Asla sırlarını ele vermek istemez. Dünyadaki tüm bilim insanları bunun için yüzyıllardır kafa patlatmıyor mu? Oysa ağaçların üstünde, nasıl çalıştıkları açık seçik yazılı olsa, insanlar bu kadar yorulmazdı. Uçan kuşların ne kuşu olduğunu bilmek için ansiklopedileri paralyoruz. Bitkilerin hangi aileye ait olduğunu anlamak için üniversiteler kuruluyor (Ak, 2017d:31-32). Patikalar, küçük yürüme yolları hep onların izinden gidilerek oluşturuldu. Henüz üniversitelerin kurmadığı yıllarda yol mühendisleri, filozof bakışlı eşeklerdi (Ak, 2017d:34). “Küçüçük çubukla.” “Ne yapmıştır bu çubukla?” “Çubuğun gölgesini ölçmüştür.” “Peki sonra ne yapmıştır?” Soruların ardı arkası kesilmezdi. Herkes kendini onun yanında cahil hissedirdi (Ak, 2017d:52).
4	Cesaretli olma
	“Madenin dibine kadar indiğini söyleme sakın bana?” “İnmez olur muyum? Niye o karanlık dehlize indim sanıyorsun? Tabi ki öbür taraftan çıkabilmek için” (Ak, 2017d:21). Her defasında kafasını merakla sudan çıkarmış bir suyanı yanı başında beliriverir, ona eşlik ederdi. Diğer çocukların bucak bucak kaçtığı bu yılanların insanlara zerre kadar zararı olmadığını biliyordu (Ak, 2017d:41). İlyas, “İstiyorsanız vazgeçebilirsiniz,” dedi. “Yoo,” dedi Münevver Hanım. “Asla vazgeçmem. Ok yaydan çıktı bile. Pilavdan dönenin kaşığı kırılsln!” (Ak, 2017d:78)

Tablo 4.13: (devamı)

5	Çalışkanlık-Gayret etme
<p>İşe, otları yolup rayları ortaya çıkararak başlamıştı. Köylülerin şaşkın bakışları altında günlerce kan ter içinde çalıştı (Ak, 2017d:80).</p> <p>Değerini anlamadıkları için terk ettikleri demiryolunu, asıl sahiplerine vermek için çalışıyordu Münevver Hanım (Ak, 2017d:81).</p> <p>Münevver Hanım alaycı laflara güldü geçti. Bir adım bile geri atmadı. Günlerce uğraştıktan sonra otları temizleyip, rayları ortaya çıkardı. Çok büyük hasar yoktu. Sadece küçük onarımlar gerekiyordu, o kadar (Ak, 2017d:83).</p> <p>“O kadar çok çalışıyorduk ki, yüzlerimiz hep kömür karasıydı,” dedi.</p> <p>Münevver Hanım güldü.</p> <p>“Birbirinizi nasıl tanıyordunuz o zaman?” (Ak,2017d:84).</p> <p>Her gün sabahtan akşama kadar hiç durmadan çalıştı. Bozuk traversleri değiştirdi. Eksik vida ve somunları tamamladı. Ekseninden kaymış rayları yerine oturttu. Yükseklikleri dengeledi.</p> <p>Raylar kısa zamanda sapasağlam olmuştu (Ak, 2017d:88).</p> <p>Burak Bey hemen kolları sıvayıp çalışmaya başladı. Önce bembeyaz çalışma gömleğini giydi (Ak, 2017d:100).</p> <p>Mevlüt Bey, depodaki bütün ağaçları titizlikle tek tek ölçtü. Kısa gelenlere eklemeler yapıldı. Ekleme yerleri metal kama ve çemberlerle güçlendirildi. Hepsi aynı boya getirilince, direkler tren rayları boyunca beton yuvalar içine dikildi (Ak, 2017d:105).</p>	
6	Dayanışma
<p>“Yirmi yıl önce maden, faaliyetine devam ediyormuş. Köy halkı madende çalıştığı için birbiriyle dayanışma içindeymiş,” dedi (Ak, 2017d:47).</p> <p>Nedense, insanlar birbirlerini suçlamak konusunda çok ısrarcıydılar.</p> <p>Madende yıllarca dayanışma içinde çalışmış olduklarını unutturmuşlardı (Ak,2017d: 59).</p> <p>Daha sonra, madendeki günlerden konuşuldu. Yorgunluk, dayanışma, gurur, onur, sevgi,, bağlılık gibi kelimelerin bol bol geçtiği cümleler kuruldu. Aralarındaki güçlü dayanışmayı nasıl olmuştu da unutmuslardı? (Ak, 2017d:90).</p> <p>“Kendi gücümüzü kullanmalı yıllar olmuş. Oysa kısa zamanda neler başarmıştık,” gibi cümleler kurdular (Ak, 2017d:111).</p> <p>Yolcular, evlerinden bazı özel eşyaları hediye olarak getirmeyi ihmal etmediler.</p> <p>Rıza Bey yaptığı en güzel güvercin biblolarını ince iplerle vagonun tavanından sallandırdı.</p> <p>Burak Bey, madende çalışan işçilerle beraber çektiği fotoğrafını çerçeveleterek, trenin duvarına astı.</p> <p>Eşi, günün anısına bademli pasta hazırladı.</p> <p>Tuncer Bey ve eşi Safınaz Hanım’sa, iplere sıraladıkları nazar boncuklarını pencerenin kenarına ilaştırıverdiler (Ak,2017d:113).</p>	
7	Dil bilincine sahip olma
<p>Kelimelerinizi bile özenle kullanın, yoksa anlamlarını kaybederler! Dallanır, budaklanır, yapraklanırlar! (Ak, 2017d:16)</p> <p>“Bu mevsimde patatesler, bol bol konuşuyorlar ama boş konuşmuyorlar. Yıl boyunca toprak altında düşünüp, hikâye biriktiriyorlar. Gevezeler, ama akıcı dilleri ve üslupları var (Ak, 2017d:32).</p> <p>İlyas’ın hikâyeleri Meltem’in dilinde zenginleştikçe zenginleşiyordu. Bu hikâyeleri sevenler, bir hayranlar kulübü oluşturmuşlardı (Ak, 2017d:33).</p>	
8	Doğa sevgisi
<p>“Köydeki gölün suyunu taşımaya karar verdiler. Büyükşehir’in su ihtiyacını karşılamak için kullanacaklar. Bu ne demek, biliyor musunuz? Gölün içine günde on milyar tane kurutma kâğıdı atmaya benziyor. Bu da gölün yavaş yavaş kuruması demek. Göl kurursa, bu köy de kurur” (Ak, 2017d:72).</p> <p>“Ama köyümüz için bu göl çok önemli değil mi? Köyün suyu çekilirse, köyün içme suyu kaynağı yok olur. Ayrıca, balık çeşitleri azalır ve balıkçılık ölür. İklim de değişir” (Ak,2017d:72).</p> <p>“Ama yılanlar,” diye devam etti Münevver Hanım, “buradaki doğal dengenin en önemli unsurudur. Yılan yoksa hayat da yoktur” (Ak, 2017d:73).</p> <p>Evinin onda canlandırdığı anıları anlattı. Gölden, içindeki sazan balıklarından, yılanlardan ve kerevitlerden söz etti (Ak, 2017d:108).</p> <p>O saatte kızılbaşan gölün seyrine doyum olmuyordu. Küçük trendekiler, suyılanlarının, alabalıkların, turna kuşlarının ve yabanördeklerinin ışıltılı sularında yaptığı dansı seyre dalyıyorlardı (Ak, 2017d:142).</p>	

Tablo 4.13: (devamı)

9	Duyarlı olma
<p>“Köydeki gölün suyunu taşımaya karar verdiler. Büyükşehir’in su ihtiyacını karşılamak için kullanacaklar. Bu ne demek, biliyor musunuz? Gölün içine günde on milyar tane kurutma kâğıdı atmaya benziyor. Bu da gölün yavaş yavaş kuruması demek. Göl kurursa, bu köy de kurur” (Ak, 2017d:72).</p> <p>“Ama köyümüz için bu göl çok önemli değil mi? Köyün suyu çekilirse, köyün içme suyu kaynağı yok olur. Ayrıca, balık çeşitleri azalır ve balıkçılık ölü. İklim de değişir” (Ak, 2017d:72).</p> <p>Gölün kuruması, çevreyi olumsuz etkileyecek ciddi felaketlere neden olabilirdi. Bunların başında, yöresel iklimin değişmesi geliyordu (Ak, 2017d:118).</p> <p>Her şeyden önce, kuraklaşmaya yol açacak, ağaçlar azalacaktı. Bunun sonu çölleşme demektir. Ağaçsızlık daha az yağmur yağmasına neden olacaktı. Daha az yağmur yağması da, daha az yeşillik demektir (Ak, 2017d:119)</p>	
10	Eleştirel ve sorgulayıcı olma
<p>Yaşlı köpek, o gün farklı şeyler olacağını sezmişti. Çok uzaklardan gelen kokular bunu söylüyordu. Ne olduğunu çözemediği ama gittikçe yaklaşan kokular... Türlü çeşitli parfümler sürünmüş biri geliyor olabilirdi... Ya da ütü yanığı kokan pantolonlu bir adam... Ya da yıllarca sebze taşımacılığında kullanılmış, lastik ayakkabı yüklü bir kamyon... (Ak, 2017d:9)</p> <p>Rıza Bey de köpeğin sesini, “Yağmur gelecek galiba...” diye yorumladı (Ak, 2017d:10).</p> <p>Meltem, “Bazı kokuların ne olduğunu kestiremiyor,” diye devam etti. “Bu, kendini yaşlı hissetmesine neden oluyor. Bu da onu çok üzüyor. Üzülünce de uluyor” (Ak, 2017d:10).</p> <p>“Ama babacığım, dedi Meltem, “kuyruğunu nasıl salladığına dikkat ettin mi? İki yana değil, ileri geri sallıyor. İhtiyar, kuyruğunu böyle salladığında, mutlaka şaşırtıcı şeyler olur” (Ak, 2017d:14).</p> <p>Rıza Bey kızına, “Sen gelenin eşek olduğunu nasıl anladın? Hayatında gerçek eşek görmedin ki?” diye sordu (Ak, 2017d:17).</p> <p>Sonra otomobiller, kamyonetler çıkınca, eşekler giderek azalmıştı. Bu sevimli hayvanlar, işleri bitince dünyadan çekip gitmişlerdi sanki.</p> <p>İnsanlar gidecekleri yere patikalardan değil, otomobil kullanarak, asfalt yollardan ulaşmaya başladı. Ağaçları da suni gübreye beslemek moda oldu (Ak, 2017d:36).</p>	
11	Girişimci olma
<p>“Ama projeyi uygulamanın inanın hiçbir yararı yok. Para ve zaman kaybı. Üstelik, köyün geleceği belli değil. Bu tür yatırımlar bizim köye çok çok fazla” (Ak, 2017d:72).</p> <p>Köylüler de çok mutluydu. Münevver Hanım’ın öncülüğü sayesinde trenleri olmuştu (Ak, 2017d:106).</p>	
12	Hakkını kullanma gözetme
<p>Komşumuz bizim sınırlarımıza dört metre girmiş. Servî ağacıyla büyük kaktüsün arası tam on iki metre; oysa planda bu uzaklık yirmi metre gibi gözüküyor. Korkunç hatalar değil mi? (Ak, 2017d:55)</p> <p>“Haritadaki ölçülerle, kullandığımız arazilerin ölçüleri birbirini tutmuyor. Herkesin arazisi, diğerinin arazisine girmiş gözüküyor.” (Ak, 2017d:56)</p> <p>“Örneğin, benim arazim tam yirmi iki buçuk metrekare eksik gözüküyor. Yan komşumuzun arazisinden yirmi iki buçuk metre alacağım var.” (Ak, 2017d:56)</p>	
13	İletişime önem verme
<p>Meltem her gördüğünde İlyas’a dünyanın öbür tarafıyla ilgili soru sormayı görev edinmişti. Onun hazırcıvaplığına hayrandı.</p> <p>“Orada gazoz var mı?”</p> <p>“Tabii ki var. Hatta genellikle gazoz var” (Ak, 2017d:27).</p> <p>İlyas’ın anlattığı hikayeler, kısa sürede Meltem’i de bir anlatıcıya dönüştürmüştü (Ak, 2017d:31).</p> <p>On beş dakika çocukluk anıları konuşuldu. İlkokulda yapılan haylazlıklar, alınan ceza ve ödüller, yan bahçeden koparılan çiçekler, meyveler... Sohbet bitmedi. Lastik gibi oradan oraya uzadı (Ak, 2017d:74).</p>	
14	İşbirlikçi olma-Grup halinde çalışmaya önem verme
<p>Madende çalışmak, teknik bilgi ve beceri isteyen bir faaliyetti. Değişik konularda uzmanlaşmış kişilerin işbirliği yapması gerekiyordu (Ak, 2017d:69).</p> <p>Ekip tamamlanmıştı.</p> <p>“Vagon, işin en basit kısmı” dedi mühendis. “Önemli kısmı lokomotif, yani vagonu yürüten makineyi yapabilmek.”</p> <p>“Bu konuda size güveniyoruz,” dedi Münevver Hanım (Ak, 2017d:97).</p> <p>Diğer yandan, vagon yapma çalışması hız kesmeden devam etti. Muzaffer ve Mevlüt Beyler, ray ve tekerlere uygun vagon yapmak için, ölçe biçme malzeme topladı. Atılmış çelik profilleri ellerindeki plana göre kaynaklayarak, çelikten bir kafes elde ettiler (Ak, 2017d:102).</p> <p>Günler sonra geldikleri nokta, ilk başlardakinden çok farklıydı. Neredeyse seyreden hiç kimse kalmamıştı. Herkes çalışmaya dahil olmuştu. Kimisi direklerin taşınmasında, kimisi dikilmesinde, kimisi boyanmasında, kimisi tellerin gerilmesinde, kimisi vagonun astarlanmasında, vidaların sıkıştırılmasında ya da çevrenin temizlenmesinde görev almıştı (Ak, 2017d:106).</p>	

Tablo 4.13: (devamı)

15	İyi olma iyilik yapma
<p>“Beni hiç ilgilendirmiyor,” dedi Münevver Hanım. “Umarım, hakem bağrıışlarımızı duymamıştır. Çünkü tesisat için ondan yardım isteyeceğiz” (Ak, 2017d:65).</p> <p>“Kısacası, tesisatın acilen hayata döndürülmesi gerekiyor. Yardıma ihtiyacım var,” dedi (Ak, 2017d:66).</p> <p>Sezgin Bey akşama kadar, evin banyosunu işler duruma getirdi.</p> <p>Münevver Hanım’sa, yatacağı odayı pırl pırl yapmıştı bile (Ak, 2017d:66).</p> <p>İlyas, “Bu her yerde böyle olmuyor mu?” diye soran gözlerle Münevver Hanım’a baktı. Cevap gelmeyince, “Yarın sabah hazırlıklı geleceğim. Size daha iyi yardım etmeye çalışırım,” dedi (Ak, 2017d:67).</p> <p>İlyas’ın anlattığı hikâyeyi hatırladı. Demek ki, Elektrikçi Rıza Bey’den, sadece elektrik konularında değil, başka konularda da yardım alabilirdi (Ak, 2017d:70).</p> <p>Nedense, Münevver Hanım da aniden arada olma nedenini unutmmuş, Ceylan Hanım’a yardım etme isteğiyle dolmuştu (Ak, 2017d:73).</p> <p>Çalışmayı Tuncer Bey de merakla izlemişti. Ray tamirinden iyi anlardı. Madende çalışırken, başka görevlerin yanı sıra bu işin de sorumlusu oydu. “Acaba ne yapmak istediğini bilmediğim bu kadına yardım etmeli miyim?” diye günlerce düşündü (Ak, 2017d:84).</p> <p>Tuncer Bey, “Rayları zeytinyağıyla parlattığınızı görünce, dayanamadım,” dedi, “Size yardım edeceğim. Yine iş başa düştü dedim ve kolları sıvayıp, köylülerin şaşkın bakışlarına aldırmadan size yardıma koştum” (Ak, 2017d:85).</p> <p>Burak Bey çalışmanın dışında kalmayı kendine yedirememişti. Düşünüp taşınmış, o da Münevver Hanım’a yardım etmeye karar vermişti (Ak, 2017d:97).</p>	
16	Komşuluk ilişkilerine önem verme
<p>Kırk beş dakika telefonla konuştular. Tuncer Bey telefonu kapattığında, komşusuyla barıştığı için çok mutluydu (Ak, 2017d:91).</p> <p>Muzaffer Bey apar topar giyinerek kısa sürede yanlarına geldi. İki komşu birbirine özlemle sarıldı (Ak, 2017d:92).</p>	
17	Kültür öğelerini benimseme
<p>Meltem gülerek, “Eşeğe ters binen Nasreddin Hoca hikâyesi okudum ama, “Hem eşek, tüm insanlar için eşektir. İster önceden gör, istersen görme!” (Ak, 2017d:17).</p> <p>“Sanırım, gizli tünelleri ilk keşfedenler eşekler olmuş. Tabii, söylemeye hiç gerek yok, orada da Nasreddin Hoca var. Ama ne yazık ki, eşeğe düz biniyor” (Ak, 2017d:28).</p>	
18	Meslek sahibi olmanın önemini kavrama
<p>Elbette ki, düşünüyorum. Hem de bugünden itibaren. Önce küçük odayı ve banyoyu kullanılabilir hale getirmem lazım. Ama bunun için tesisatçıya ihtiyacım var” (Ak, 2017d:62).</p> <p>“Burada, köyde yaşayanların isimleri ve meslekleri yazılı,” dedi ve böbürlenerek devam etti: “Bana bu listeye nereden ulaştığımı sorabilirsiniz. Dayım köyde beş yıl muhtarlık yapmıştır” (Ak, 2017d:68).</p> <p>“Vay canına! Cennete gelmişim de haberim yok! Teknik eleman dolu bu köy!” diye bağırdı (Ak, 2017d:69).</p> <p>Madende çalışmak, teknik bilgi ve beceri isteyen bir faaliyetti. Değişik konularda uzmanlaşmış kişilerin işbirliği yapması gerekiyordu. Bu yüzden de köyde, farklı konularda uzmanlaşmış teknik elemanlar bulmak mümkündü. Demirci, marangoz, mühendis, makine teknisyeni, elektrikçi, çizim elemanı... (Ak, 2017d:69).</p> <p>Listenin başındaki isimden, yani Mühendis Burak Bey’den başlayabilir miydi? Evet, bazı konuları en baştan onunla paylaşmak akıllıca olabilirdi. Böylece yanlış adımlar atmaktan kurtulabilirdi (Ak, 2017d:70).</p> <p>Daha sonraki günlerde, Demirci Selahattin Bey’e oradan da ahşap işlerine bakan Seyfi Bey’e gittiler (Ak, 2017d:75).</p> <p>Proje kimsenin ilgisini çekmemişti. Köylülerin trenden çok, psikoloğa, doktora, emlakçıya ihtiyacı vardı (Ak, 2017d:77).</p> <p>Rıza Bey, “Ağaç biblo yapmaya, maden kapandıktan sonra başladım,” dedi. “Sen çok ufaktın. O günleri pek hatırlamıyorsun. Ben aslında elektrikçiyim” (Ak, 2017d:104).</p> <p>Meltem babasına hayran kalmıştı doğrusu. Demek ki o, aynı zamanda çok usta bir elektrikçiydi (Ak, 2017d:105).</p>	
19	Misafirperver olma
<p>“Yine de, trene nasıl misafirliğe gidilir, onu tam anlayamadım,” dedi. “Misafirliğe gittiğimiz evlerde bize, Biletinizi görebilir miyim? diye sorulmuyor” (Ak, 2017d:45).</p> <p>Ceylan Hanım anlatılanları tane tane mutfak defterine yazarak, ilk fırsatta bu kekten yapıp Münevver Hanım’ı davet edeceğine de söz verdi (Ak, 2017d:75).</p>	
20	Okuma alışkanlığı
<p>“O kadar yol boyunca kitap okumadan duramam,” diyerek, kitaplığı başköşeye oturtuverdi. Kitaplığın boş kalan yerlerine İlyas da kitaplarını yerleştirdi (Ak, 2017d:114).</p>	

Tablo 4.13: (devamı)

21	Önyargılı olmama
Daha sonra söz alanlar, konuşmalarına özür dileyerek başladılar. “Başında bu demiryolunun canlandırılacağına inanmıyordum.” “Asla buraya bir yolcu treni yapılamaz, diyordum, ama zamanla öyle olmadığını gördüm” (Ak, 2017d:109).	
22	Paylaşımçılık
Listenin başındaki isimden, yani Mühendis Burak Bey’den başlayabilir miydi? Evet, bazı konuları en baştan onunla paylaşmak akıllıca olabilirdi. Böylece yanlış adımlar atmaktan kurtulabilirdi (Ak, 2017d:70). Münevver Hanım işin başa düştüğünü anlamıştı. Geliştigini görürlerse, köy halkı projeye katılabilirdi. Hem, yapılacak şeyler zor değildi (Ak, 2017d:78). “Kıscası, isteyen istediği yerde inip, istediği yerde binecek. Yani, hepimizin evinin kapısı bu trenin durağıdır. Arkadaşlar, lütfen konuyu anlamaya çalışın! Bu tren, bizim trenimiz!” (Ak, 2017d:111)	
23	Planlı programlı olma
“Sonunda haklı çıktım işte!” dedi gülerken. “İşe proje çizerek, hesap yaparak başlamalıyız. Yoksa bütün emekler çöpe gider” (Ak, 2017d:97).	
24	Sabırlı olma
“Evdeki su tesisatını yaptırabilmek için futbol maçı seyretmek, domates toplamak, ineğin sütünü sağmak, sütü şişelere koyup evlere dağıtmak gerekiyor. Çok vakti olan sabırlı insanlar burada iş yaptırabilir ancak!” (Ak, 2017d:67)	
25	Sağhın değerini bilme
Ceylan Hanım konuşulanları önemsemeyen, uzun uzun eşinin bel ağrılarında bahsetti. Onu doktora gitmeye ikna edemiyordu. Burak Bey doktorlara kesinlikle güvenmiyordu. Ceylan Hanım yalvarırcasına, daha önce hiç görmediği Münevver Hanım’dan eşini ikna etmesini istedi (Ak, 2017d:73). Münevver Hanım, Burak Bey’e doktora gitmesi konusunda uzunca bir söylev çekti. Tezini güçlendirmek için, doktora gitmeyen arkadaşlarının başına gelen korkunç olaylardan söz etti (Ak, 2017d:73). Münevver Hanım çeşitli örneklerle, bel ağrısının tedavisinin nasıl olabileceğini anlatmaya çalıştı (Ak, 2017d:74). En sonunda Münevver Hanım, telefon etme nedenini birden hatırlayarak, Burak Bey’in bel ağrılarında söz etmeyi başardı. Randevu istedi. Doktor dakikalarca programını kontrol etti (Ak, 2017d:74). Seyfi Bey öyle iç döktü ki, Münevver Hanım’ın tren projesini dinleyecek durumda olmadığı anlaşıldı. Çözülmesi gereken acil sorunları vardı. Başta kızı Aleyna’nın akıl sağlığı konusu geliyordu. Zavallı Aleyna el yıkama hastalığına tutulmuştu (Ak, 2017d:77). Münevver Hanım’ın bu soruna duyarsız kalması düşünülemezdi. Akıllı telefonunu kullanarak internete girdi. Tanıdık psikologların telefon numaralarını buldu. Üniversite hastanesinde kimin bu işle ilgilenebileceğini araştırdı (Ak, 2017d:77).	
26	Sevgi
Dalgın, hülyalı, siyah, iri gözlü eşek aniden çocukların sevgilisi oluvermişti. Hemen hepsi hayatında ilk defa eşekle karşılaşılıyordu. Çılgınlık atarak bu sevimli hayvanın peşinden koşmaya başladılar (Ak, 2017d:17). Münevver Hanım, İlyas’ın başını okşadı. “Evet, her şey yolunda gitti,” dedi. “Ama yine de burada işler tuhaf yürüyor” (Ak, 2017d:66).	
27	Sosyalliğe önem verme
İlyas, “insanlar pek görüşmüyorlar efendim,” dedi utana sıkıla. Münevver Hanım, İlyas’a doğru eğildi. “Görüşmüyorlar mı” diye sordu. “Son geldiğimde burası tam şenlik yeriydi” (Ak, 2017d:46). Tren giderken, gölde balık avlamak için oltalarını getirenler mi dersiniz? Papağını sosyalleştirmek için vagona taşıyanlar mı? (Ak, 2017d:116)	
28	Sorunlara çözüm arama
Bu haritalar çıkarılırken, dedelerimiz çalışmış. Harita bilgileri ne olabilir ki Allah aşkına? Doğal olarak sürüyle yanlış yapmışlar (Ak, 2017d:58). Rıza Bey, “Birileri haksızlığa uğradıysa, birilerinin de hak yemesi lazım. Ama burada böyle bir durum yok. Herkesin aynı anda haksızlığa uğraması ise mümkün olamaz!” (Ak, 2017d:59). İlk aşamada tren yolunun ve evin onarılması gerekiyordu. Daha da önemlisi, onarılmış raylar üstünde gidip gelebilecek en az bir vagona ihtiyaç vardı (Ak, 2017d:69). Selahattin Bey’le uzun uzun, göl kıyısındaki satamadığı arsasının nasıl satılabileceğini konuştular. Konuşma öyle bıktırıcı şekilde uzadı ki, Münevver Hanım sırf konu kapansın diye telefona sarıldı (Ak, 2017d:75). Seyfi Bey öyle iç döktü ki, Münevver Hanım’ın tren projesini dinleyecek durumda olmadığı anlaşıldı. Çözülmesi gereken acil sorunları vardı. Başta kızı Aleyna’nın akıl sağlığı konusu geliyordu. Zavallı Aleyna el yıkama hastalığına tutulmuştu (Ak, 2017d:77). Münevver Hanım’ın bu soruna duyarsız kalması düşünülemezdi. Akıllı telefonunu kullanarak internete girdi.	

	Tanıdık psikologların telefon numaralarını buldu. Üniversite hastanesinde kimin bu işle ilgilenilebileceğini araştırdı (Ak, 2017d:77). “Rayları önce teraziye getirmek lazım,” dedi Tuncer Bey. “Bu işi ben mükemmel yapabilirim. Zeytinyağına gerek yok, onu yemeklerde kullanmanızı öneriyorum. Tabii, otların da tamamen temizlenmesi gerekiyor” (Ak, 2017d:86).
29	Tedbirli olma Rıza Bey, “Bir yer boş bırakılmaya görsün, sarmaşıklar hemen işe koyulur,” derdi. “Aman dikkat! Bazı şeyler ihmal edilmeye gelmez. Yabani sarmaşıklar hazırda bekliyor, ona göre!” (Ak, 2017d:16). Eski madencilerin en büyük korkusu, çocuklarının bu tünellere girip kaybolmasıydı. O yüzden, maden girişini, kalasları birbirine çakarak kapatmışlardı (Ak, 2017d:18). Mevlüt Bey, tam hesap adamıydı. Tüneller açılmadan ölçer biçer, kâğıt üstünde plan, projeler çizer, hesaplar yapar; sonra da ince eleyip sık dokuyarak işe girişirdi (Ak, 2017d:50). Neyse ki evler sağlamdı. Harman tuğlasından, deprem kuralları gözetilerek inşa edilmişlerdi. Üstelik, hemen hepsi tek katlıydı. O yüzden, hafif çatlaklardan başka önemli hasar olmadı (Ak, 2017d:123).
30	Teknolojiyi kullanma Ancak iyi çalışan asansörlerle aşağı inilebilirdi. Madenin asansörleri çoktan tahtalı köyü boylamıştı. Zaten onu çalıştıracak makineler de yoktu artık içerde (Ak, 2017d:20). Zeliha Hanım, “Dizilerimden ayrı kaldığım için çok üzülüyorum. Evde küçük televizyonum vardı, onu getirdim,” dedi (Ak, 2017d:114).
31	Tecrübeye önem verme-Tecrübe edinme “Yere düşmüyorsun ki akıllım. Bizim madenin tüneli, dünyanın merkezine inen tünellerle birleşiyor. O yüzden seni durduran engel yok! İndikçe iniyor, düştükçe düşüyorsun. Öyle garip ve ürkütücü bir his ki, şaşarsın” (Ak, 2017d:23) “Asıl mucize, dünyanın merkezini geçtikten sonra oluyor. Yerçekimi tam tersine çalışıyor. Sen boşlukta binlerce kilometre hızla giderken arkada kalan merkez, bu defa da seni geri çekmeye çalışıyor (Ak, 2017d:23). “O kişi, Muzaffer Bey’dir. Bu işlerde kimse onun eline su dökemez. Üstelik kapı komşum” (Ak, 2017d:89). İlyas, Mühendis Burak Bey’in söylediklerinin çok önemli şeyler olduğunu sezmişti. “Büyüyünce okuduğumda ne demek istediğini daha iyi anlarım,” diye düşünerek, her cümleyi deftere yazdı (Ak, 2017d:101).
32	Umutlu olma İlyas ilk denemesinde tam beş saat içerde kalmıştı. Çıktığında tüm çocukların meraktan çatlayarak kapıda onu bekleyeceğini düşünmüştü nedense. Hatta, madenin girişinde itfaiyenin ve polisin kurtarma çalışmaları için harıl harıl hazırlık yaptığını görmeyi umuyordu (Ak, 2017d:20). Münevver Hanım, “Ama dedem yine de umudunu kaybetmedi,” diye konuşmasını sürdürdü. “İleride, kasabaya giden bu demiryolunun üzerine yolcu vagonu konacağına inanıyorum,” diye diye ihtiyarladı ve bu dünyadan göçüp gitti” (Ak, 2017d:109). Mevlüt Bey, “Bu büyüklükte bir deprem hatırlamıyorum,” dedi. “Ama zamanla suyun seviyesi yükselecektir. Çatlaklar kumla ve çakılla dolunca, yağmurlar da yağınca, göl eski seviyesini bulabilir” (Ak,2017d:130).
33	Uyumlu olma İlyas bu fikri çok tuttu. Ev ve tren düşüncesini birleştirmeye çalıştı. Münevver Hanım’ın söyledikleri mantıksız değildi. Evet, trenler ev gibi olsaydı hiç de fena olmazdı doğrusu (Ak, 2017d:45).
34	Üretken olma Rıza Bey elindeki çam dalına bıçağıyla şekil vermeye çalışıyordu. Bıçak, dalın derinliklerine indiğinde, ortalığı yoğun reçine kokusu sarıyordu (Ak, 2017d:10). “Ah baba!” dedi Meltem. “Sen hep kuş, tavşan, balık biblosu yapıyorsun. Kocaman fil heykelleri yaparsan, İhtiyar’ın senin yanından bir saniye bile ayrılmadığını göreceksin (Ak, 2017d:13). Önce tarladan domates topladılar, sonra ineğin sütünü sağdılar. Sütü özenle şişelere aktarıp, evlerin kapısına bıraktılar (Ak, 2017d:66). Diğer yandan vagon yapma çalışması hız kesmeden devam etti. Muzaffer ve Mevlüt Beyler, ray ve tekerlere uygun vagon yapmak için, ölçer biçer malzeme topladı. Atılmış çelik profilleri ellerindeki plana göre kaynaklayarak, çelikten bir kafes elde ettiler (Ak, 2017d:102).
35	Yenilikçi olma “Vagon ev gibi olacak,” dedi. “İçinde yemek de yapılacak, uyunacak da, televizyon da seyredilecek, kitap da okunacak, parti bile düzenlenecek” (Ak, 2017d:93) “Evet, ama diğerlerinden farklı olacak. Diğer tren ya da otobüslerdeki gibi kendinizi sınırlandırmayacaksınız. Evinizde gibi davranacaksınız. Kısacası, bu trene ulaştığımızda evinize ulaşmış olacaksınız” (Ak, 2017d:93).
36	Yakın çevreyle sağlıklı ilişkiler kurma Münevver Hanım’ın, “Ben bunun bademlisini de biliyorum,” demesi üzerine, Ceylan Hanım onu bırakmadı. Anlatılanları tane tane mutfak defterine yazarak, ilk fırsatta bu kekten yapıp Münevver Hanım’ı davet edeceğine de söz verdi (Ak, 2017d:75).

“Eve Giden Küçük Tren” adlı çocuk kitabında Tablo 4.13’te görüleceği üzere Türk Millî Eğitiminin genel amaçları, ilköğretimin amaçları, ortaöğretimin temel ilkeleri ve Türkçe dersi genel amaçları, 2018 yılında yayımlanan İlkokul ve Ortaokul Türkçe Dersi öğretim programı, 2015 yılında yayımlanan Türkçe Dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı, 2006 yılında yayımlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6,7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı ve son olarak 2006 yılında yayımlanan ve MEB’in bir değerler listesi sunduğu ilk programlardan biri olan Sosyal Bilgiler öğretim programı incelenerek hazırlanan değerler listesinden belirlenen altmış üç değerden otuz altısı yer almaktadır. “Eve Giden Küçük Tren” adlı çocuk kitabında en fazla “iyi olma iyilik yapma, meslek sahibi olmanın önemini kavrama” değerleri yer almaktadır. Bunun yanında en yüksek oranda “araştırmacı olma, bilgiye ulaşma yollarını- tekniklerini öğrenme değeri, cesaretli olma, çalışkanlık-gayret etme, dayanışma, dil bilincine sahip olma, doğa sevgisi, duyarlı olma, eleştirel ve sorgulayıcı olma, hakkını kullanma gözetme, iletişime önem verme, işbirlikçi olma-grup halinde çalışmaya önem verme, paylaşımcılık, sağlığın değerini bilme, sorunlara çözüm arama, tedbirli olma, üretken olma, umutlu olma, tecrübeye önem verme-tecrübe edinme” değerleri; en düşük oranda da “alışkanlık, girişimci olma, komşuluk ilişkilerine önem verme, kültür öğelerini benimseme, okuma alışkanlığı, önyargılı olmama, planlı programlı olma, sabırlı olma, sevgi, sosyalliğe önem verme, teknolojiyi kullanma, uyumlu olma, yenilikçi olma, yakın çevreyle sağlıklı ilişkiler kurma” değerleri de görülmektedir.

4.14. “Galata’nın Tembel Martısı” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler

Araştırmanın bu bölümünde 92 sayfalık öykü türünde olan “Galata’nın Tembel Martısı” adlı çocuk kitabındaki değerlerin sayfa numaralarına ve ilgili bölüm alıntılarına yer verilmiştir.

Tablo 4.14: Behiç Ak'ın "Galata'nın Tembel Martısı" Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı

1	Aile ve akrabaya değer verme
	"Biliyor musun Hülya, Konya'dan yeğenleri adamcağıza sahip çıktılar, Oktay Bey'in bu arabada yaşamasını istemiyorlar artık. Onu alıp memleketlerine götürecekler" (Ak, 2014g:19).
2	Araştırmacı olma
	Rafet bey fizik öğretmeni idi. "Fizik nedir?" diye merak edenlere, "Fizik hareketin yasalarıyla uğraşır," dendi. Sonra da eklerdi: "Hareketin yasaları beni ilgilendirir ama hareket etmek asla! Hiç hareket etmeden yıllarca yaşayabilirim" (Ak, 2014g:9).
3	Bilgiye ulaşma yollarını-tekniklerini öğrenme değeri
	Emre'nin soruları eksik olmazdı. "Yerçekimi nedir?" "Uçaklar nasıl havada kalıyor?" "Karadelik her şeyi yutar mı?" "Evrenin sonu var mı?" Böyle soruların ardı arkası kesilmezdi (Ak, 2014g:11).
4	Dayanışma
	Sevgi Hanım bu durumdan şikayetçi değildi. Hülya'nın getirdiği sokak hayvanlarının hepsini tedavi etmeye çalışırdı. Rafet Bey'se, yaralı hayvanların görüntüsüne dayanamadığından, Sevgi Hanım'ın kliniğine pek uğramazdı (Ak, 2014g:14). Sevgi Hanım, Hülya'ya, "Merak etme!" dedi. "Baban halleder. Bu arada, aklıktan aşağıya düşen yavrular olursa da, onları tedavi etmeye çalışırız" (Ak,2014g:34).
5	Doğru ve yerinde konuşma
	Babası, Hülya'nın boş konuşan bir çocuk olmadığını biliyordu. Mutlaka, düşündüğü bir şeyler olmalıydı (Ak, 2014g:22).
6	Duyarlı olma
	Güvercinlerle gelen mektuplar, belediye çalışanlarının eğlence ve merak kaynağıydı. Onlara, normal yollarla gelen dilekçelere yaptıkları gibi nazlanmazlardı. Mahallelinin isteklerini şıp diye yerine getirirlerdi. (Ak, 2014g:12) Hülya, doğum günlerinde kendisi için hediye istemezdi. Bir keresinde, "Ne istersin?" sorusuna, "Kedi maması!" diye cevap vermişti. Çünkü aklı fikri, mahalledeki hatta koca İstanbul'daki kediler, köpekler ve kuşlardaydı. Evdeyken, duvarların dışındaki hayvanları tek tek hissedirdi. Geceleri yattığında şehrin hayvanlarıyla birlikte uyur, sabahleyin onlarla uyanırdı (Ak, 2014g:13). Hülya gözlerini sonuna kadar açarak, "Perde, yavrularla anneler arasındaki bağlantıyı koparacak!" diye bağırdı. "Minik yavrular aklıktan ve susuzluktan ölecekler! O perde, iskeleye kesinlikle asılmamalı! Ayrıca, yavruların yaşadığı o kovuklar özenle korunmalı. Ebabil yuvaları dağıtılmamalı!" (Ak, 2014g:23-24) "Yavrular açlık ve susuzluğa en fazla kırk sekiz saat dayanabilirler. Hemen harekete geçmeliyiz!" (Ak, 2014g:30) "Düşünsene, dünyada hayvanlara duyarlı senin gibi milyonlarca insan var. Bu insanların hiçbirinin bu olaydan haberi yok" (Ak, 2014g:35).
7	Eleştirel ve sorgulayıcı olma
	Rafet Bey şaşırmişti. Kulenin onarılmasının kuşlara ne zararı olabilirdi ki? "Şu, kulenin çevresinde dönen kırlangıçları mı duyuyorsun?" diye sordu (Ak, 2014g:21).
8	Estetik
	"O hurda araba dediğin, 56 model Şevrole!" dedi. "Çizgi romanlarda bütün zamanların en çok çizilen araba modeli!" (Ak,2014g:19)
9	Girişimci olma
	Emre'nin bilgisayarındaki adres kutusunda binlerce adres vardı. Dünya sularını kurtarma grubundan hayvan sevenler örgütüne, kuş sevenler örgütüne, kuş sevenler cemiyetinden ayakkabı sevenler derneğine, <i>kaldırımzedeler.com</i> 'dan, <i>ilgisizler.tr</i> 'ye kadar... Hepsine, yazdığı metni ve çektiği fotoğrafları gönderdi (Ak,2014g:36-37).
10	Hakkını kullanma gözetme
	Mahallelinin şikâyetlerini güvercinleriyle belediyeye iletebilirdi (Ak,2014g:12).
11	Hoşgörülü anlayışlı olma
	Tuhaftır. Emre'den iki yaş küçük kardeşi Hülya, ağabeyinin oyuncaklarını kıskanmazdı. "Onun treni var, benim niye yok?" ya da "Ben de model uçak, bilgisayar istiyorum!" diye tutturmazdı (Ak,2014g:12). Mimar çenesini okşayarak düşündü. Yumuşamış gibi görünüyordu. "Olabilir." Dedi (Ak,2014g:32).

Tablo 4.14:(devamı)

12	İletişime önem verme
Hülya bir seferinde hastalanıp okula gidemeyince, güverciniyle haber gönderip, sınıftakileri kendisine hayran bırakmıştı (Ak,2014g:12). Ağabeyi Emre yanına geldi. Sesini kalınlaştırarak, “Merak etme,” dedi, “İletişim dünyasında yaşıyoruz. Hiçbir şeyi kendi başına çözmek zorunda değilsin!” (Ak,2014g:35)	
13	İşbirlikçi olma-Grup halinde çalışmaya önem verme
“Düşünsene, dünyada hayvanlara duyarlı senin gibi milyonlarca insan var. Bu insanların hiçbirinin bu olaydan haberi yok.” “Evet?” “Eğer onları haberdar edersek, sorun çözülür,” dedi Emre. “Bir kişinin isteğini karşılamak zordur. Aynı şeyi, binlerce kişi aynı anda isterse, sorunlar şıp diye çözülür” (Ak,2014g:35). “Sonunda ne olacağı var mı? Mektubun sonuna belediyenin telefon numarasını, faksını ve elektronik postasını ekledim. Yarım saat içinde, en az beş yüz bin kişi belediyeye faks çekip, telefon edecek ve elektronik posta gönderecek. Afrika, Amerika, Çin, Hindistan, Türkiye birbirine girecek. Müthiş bir tepki oluşacak!” (Ak,2014g:38)	
14	İyi olma iyilik yapma
Rafet Bey, her konuya iyimser şekilde bakmaya çalışırdı. Ona göre her şey iyiye doğru giderdi. Kötü olan şeyleri hiç görmez ya da görmek istemezdi (Ak,2014g:15).	
15	Kendine güvenme kendini bilme
“Ama hiç zamanımız yok!” dedi Hülya. “Hiç merak etme, bilgisayarımda kayıtlı binlerce adres var. Olanı biteni herkese tek tek anlatacağım. Bir anda yer yerinden oynayacak!” “Bunu gerçekten yapabilir misin?” Emre gözleri parlayarak, “Elbette,” dedi. “Üstelik de sadece birkaç dakika içinde!” (Ak,2014g:35)	
16	Komşuluk ilişkilerine önem verme
Mahallelinin şikâyetlerini güvercinleriyle belediyeye iletebilirdi (Ak,2014g:12).	
17	Kültür öğelerini benimseme
“Arkadaşlar bunlar serçe,” dedi, “Yıllar önce kuleden uçan Hezarfen Çelebi’nin ruhunu taşıyorlar. Rahmetlinin ruhu bin serçeye bölünmüş. Her akşam geliyor işte!” (Ak,2014g:44)	
18	Meslek sahibi olmanın önemini kavrama
“Çünkü bizim işimiz bu,” demiş müdür. “Bizler bu işi yaptığımız için maaş alıyoruz. Gelmezsek, maaşımızı vermezler, aç kalırız.” (Ak,2014g:69)	
19	Okuma alışkanlığı
Gerçekten de öyleydi. Rafet Bey, gününün önemli bir bölümünü, Galata Kulesi’ne bakan odasında kitap okuyarak geçirirdi. (Ak,2014g:9)	
20	Sabırlı olma
Rafet Bey’se, bıkmadan usanmadan, bütün soruları tek tek cevaplardı (Ak,2014g:11). Hülya’dan çıt yoktu. Rafet Bey sabırla devam etti (Ak,2014g:19).	
21	Sevgi
İnanmayacaksınız ama, küçük Hülya’nın dört tane beyaz güvercini vardı. Apartmanın Boğaz ve kule manzaralı terasında onları besler ve eğitirdi (Ak,2014g:12). Hülya, doğum günlerinde kendisi için hediye istemezdi. Bir keresinde, “Ne istersin?” sorusuna, “Kedi maması!” diye cevap vermişti. Çünkü akli fikri, mahalledeki hatta koca İstanbul’daki kediler, köpekler ve kuşlardaydı. Evdeyken, duvarın dışındaki hayvanları tek tek hissedirdi. Geceleri yattığında şehrin hayvanlarıyla birlikte uyur, sabahleyin onlarla beraber uyanırdı (Ak,2014g:13). Adamlardan biri, demiryollarından emekli Rıza Bey’di. Koşarak yanlarına gelen Hülya’nın saçlarını okşadı (Ak,2014g:42).	
22	Sorumluluk
“Bu tül, onlarca yazışma yaparak alındı. Kaç paraya mal olduğunu söylesem, dudaklarınız uçuklar,” dedi. “Eğer onu kullanmadığım öğrenilirse, suçlu durumuna düşerim. Üstelik, bu koruyucu bir tül. Yoldan geçen birinin kafasına bir şey düşerse, bütün sorumluluk bana ait olur. Bir insanın ölmesi mi iyi, bir kuşun ölmesi mi?” (Ak,2014g:31)	
23	Sosyalliğe önem verme
İnternet delisiydi. Bu yolla binlerce arkadaş edinmişti. Afrika’dan Amerika’ya, hiç tanımadığı insanlarla saatlerce yazışabilme becerisi vardı onda. Hiç tanışma ihtimali olmayan insanlarla küsüp barışabilirdi (Ak,2014g:10-11).	

Tablo 4.14:(devamı)

24	Sorunlara çözüm arama
<p>Hülya gözlerini sonuna kadar açarak, “Perde, yavrularla anneler arasındaki bağlantıyı koparacak!” diye bağırdı. “Minik yavrular açlıktan ve susuzluktan ölecekler! O perde, iskeleye kesinlikle asılmamalı! Ayrıca, yavruların yaşadığı o kovuklar özenle korunmalı. Ebabil yuvaları dağıtılmamalı!” (Ak,2014g:23-24)</p> <p>Tuhaf adam hiç istifini bozmadan, “Kulenin onarımı süresince meydanın kullanılması yasaklanabilir,” dedi (Ak,2014g:32).</p> <p>Rafet Bey, sorunu çözebilme umuduyla söylene söylene bir taksiye atlayıp, belediyeye gitti. Çocuklar kös kös eve döndüler. Sevgi Hanım, Hülya’ya, “Merak etme!” dedi. “Baban halleder. Bu arada, açlıktan aşağıya düşen yavrular olursa da, onları tedavi etmeye çalışırız.” dedi.Hülya ne yapacağını şaşırmişti. Bir çözüm yolu olmalıydı mutlaka, ama nasıl? (Ak,2014g:34-35)</p>	
25	Tedbirli olma
<p>Anlaşılan, çok teknik çalışacaklar. Yoldan geçenlerin kafasına bir şeyler düşmesin diye önlem alacaklarmış. İskeleyi naylon tülünden şeffaf bir perdeyle kapatacaklarmış. Böylelikle, çalışanların da ışığı engellenmemiş olacak (Ak,2014g:20).</p>	
26	Teknolojiyi kullanma
<p>İnternet delisiydi. Bu yolla binlerce arkadaş edinmişti (Ak,2014g:10).</p> <p>Emre hemen bilgisayarının başına oturdu ve sonu ünlemlerle biten ve iri cümlelerden oluşan bir metin kaleme aldı. Evin penceresinden Galata Kulesi’nin fotoğrafını çekip, bilgisayarına yükledi (Ak,2014g:36).</p> <p>Ondan sonraki günler, Emre’nin model uçaklardan biri üstünde çalışmasıyla geçti. Emre, Rafet Bey’e bir sürü hesap yaptırıp, uçağın altına iki adet mekanik el ekletmişti. Eller uzaktan kumandayla çalışıyordu (Ak,2014g:84-85).</p>	
27	Umutlu olma
<p>Hülya umutla, “Peki, o zaman ne yapalım?” diye sordu (Ak,2014g:32).</p> <p>Rafet Bey, sorunu çözebilme umuduyla söylen söylen bir taksiye atlayıp, belediyeye gitti. Çocuklar da kös kös evlerine döndüler (Ak,2014g:34).</p> <p>Bak, şimdiden bana mesajlar yağmaya başladı bile,” dedi. “Benim gönderdiğim mesajı bana da gönderiyorlar. Çünkü birçoğunun adres listesinde benim elektronik posta adresim de var. Hiç merak etme, yarım saat içinde dünya birbirine girecek. Belediye görevlileri uluslararası baskılara dayanamayacak ve tülü oradan almak zorunda kalacaklar” (Ak,2014g:38).</p> <p>“Sanal bir ordu kurup, kuşları kurtaracağız, merak etme!” dedi. “En az bin kişinin bu orduya katılacağını düşünüyorum” (Ak,2014g:41).</p>	
28	Üretken olma
<p>Oğlu Emre ise afacandı. Meraklıydı. Mucitti. Telden arabalar yapardı (Ak,2014g:10).</p>	
29	Yenilikçi olma
<p>“Gördün mü,” dedi babası bu sefer, “kulenin çevresine yavaş yavaş inşaat iskeleleri kurmaya giriştiler. Yenileme başlıyor. Anlaşılan çok teknik çalışacaklar (Ak,2014g:19-20).</p> <p>Rafet Bey meraklanmıştı. “Nedenmiş o? Galata Kulesi hep böyle eski püskü mü kalsın istiyorsun?” diye sordu (Ak,2014g:20).</p>	
30	Yerinde ve doğru davranma
<p>“Bu tülü kaldırmam için, dilekçe yazıp izin almam gerekir,” diye mızırdandı (Ak,2014g:31).</p>	

“Galata’nın Tembel Martısı” adlı çocuk kitabında Tablo 4.14’te görüleceği üzere Türk Millî Eğitiminin genel amaçları, ilköğretimin amaçları, ortaöğretimin temel ilkeleri ve Türkçe dersi genel amaçları, 2018 yılında yayımlanan İlkokul ve Ortaokul Türkçe Dersi öğretim programı, 2015 yılında yayımlanan Türkçe Dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı, 2006 yılında yayımlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6,7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı ve son olarak 2006 yılında yayımlanan ve MEB’in bir değerler listesi sunduğu ilk programlardan biri olan Sosyal Bilgiler öğretim programı incelenerek hazırlanan değerler listesinden belirlenen altmış üç değerden otuzu yer almaktadır. “Galata’nın Tembel Martısı” adlı çocuk kitabında en fazla “duyarlı olma” değeri yer almaktadır. Bunun

yanında en yüksek oranda “sevgi, sorunlara çözüm arama, teknolojiyi kullanma, umutlu olma” değerleri; en düşük oranda da “aile ve akrabaya değer verme, araştırmacı olma, bilgiye ulaşma yollarını-tekniklerini öğrenme değeri, dayanışma, doğru ve yerinde konuşma, eleştirel ve sorgulayıcı olma, estetik, girişimci olma, hakkını kullanma gözetme, hoşgörülü anlayışlı olma, iletişime önem verme, işbirlikçi olma-grup halinde çalışmaya önem verme, iyi olma iyilik yapma, kendine güvenme kendini bilme, komşuluk ilişkilerine önem verme, kültür öğelerini benimseme, meslek sahibi olmanın önemini kavrama, okuma alışkanlığı, sabırlı olma, sorumluluk, sosyalliğe önem verme, tedbirli olma, üretken olma, yenilikçi olma, yerinde ve doğru davranma” değerleri yer almaktadır.

4.15. “Geçmişe Tırmanan Merdiven” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler

Araştırmanın bu bölümünde 92 sayfalık öykü türünde olan “Geçmişe Tırmanan Merdiven” adlı çocuk kitabındaki değerlerin sayfa numaralarına ve ilgili bölüm alıntılarına yer verilmiştir.

Tablo 4.15: Behiç Ak’ın “Geçmişe Tırmanan Merdiven” Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı

1	Aile ve akrabaya değer verme
	“Babam müthiş bir insandı,” diye, gözyaşları içinde mırıldandı. (Ak, 2014ğ:21) Sultan babasına hayrandı ama ona benzemek istemiyordu. (Ak, 2014ğ:27)
2	Başarılı olma
	Bir ay içinde tarihi köşk baştan aşağı pırıl pırıl oldu. (Ak, 2014ğ:11) Mahalleden biri sonunda köşke girmeyi başarmıştı. (Ak, 2014ğ:24) Yazılan kompozisyonların içinde en başarılısı Sultan’inkiydi. (Ak, 2014ğ:26) Dilek Öğretmen ona tam not vermişti. (Ak, 2014ğ:27) Neşeyle “Yazdığım hikaye ‘en iyi hikaye’ seçilmiş,” dedi. (Ak, 2014ğ:39) Doğaç, aklına gelenleri kısa zamanda bir hikâyeye dönüştürmeyi başardı. (Ak, 2014ğ:47) Doğaç söylediğini yaptı. (Ak, 2014ğ:66) Daha sonra yazdığı “Sokaktaki Ressam” adlı romanla ünlenmiş. (Ak, 2014ğ:88) Gerçekten Doğaç büyük bir yazar olmuştu. (Ak, 2014ğ:91)
3	Çağdaşlık
	Bir şekilde Sultan’ı anne babanın ayrılmasının doğal olduğuna inandırmışlardı (Ak, 2014ğ:26).
4	Çalışkanlık-Gayret etme
	Kısa sürede hummalı bir çalışma başladı (Ak, 2014ğ:11). Hiç yerinden kalkmamacasına çalışırken, düşünmeye çok vakti olurdu (Ak, 2014ğ:16). Kağıda kaleme sarılıp, babalarıyla ilgili düşündüklerini özgürce yazdılar (Ak, 2014ğ:22). Geçimlerini, evlere temizliğe giderek sağlıyordu (Ak, 2014ğ:24). Gece gündüz, isli bir gaz lambasının ışığında çalıştı (Ak, 2014ğ:46). Doğaç, aklına gelenleri kısa zamanda bir hikâyeye dönüştürmeyi başardı (Ak, 2014ğ:47). Ömrünün sonuna kadar, koyunlara, keçilere bakarak, patates, patlıcan, biber, domates ekerek, ineklerden süt sağarak, kendi işlerini başkasına yaptırmadan, mutlu bir hayat sürmüştü (Ak, 2014ğ:58). Doğaç’ınsa pes etmeye hiç niyeti yoktu (Ak, 2014ğ:64). “Bir hikaye daha yazacağım” (Ak, 2014ğ:65). Merdivendeki yolculuğumu hikâyeleştirip, Yazara gönderdim (Ak, 2014ğ:84). Resme yeteneği olduğundan, sokakta insanların portrelerini çizerek hayatımı kazanmış (Ak, 2014ğ:87).

Tablo 4.15: (devamı)

5	Doğa sevgisi
Ağaçların tepesine tırmanır, dallardan dallara atlar, düz duvara tırmanır, Boğaz'ın serin sularında saatlerce yüzerdi (Ak, 2014ğ:22).	
6	Dostluk
Bazen kedisi Pısırik'la birlikte bir traktör tekerinin içine girer, yokuşun başından kendini aşağı bırakırdı (Ak, 2014ğ:22). Sultan, Doğaç'ın çok üzüldüğünü düşünüyordu (Ak, 2014ğ:68). "Arkadaşım, Yazar Seyfettin Sarıgöl!" (Ak, 2014ğ:68) Çocuklar koşarak bahçeye ulaşırlar (Ak, 2014ğ:72). Arkadaşım Sultan'la köşke tırmanan merdivenin başına kadar geldik (Ak, 2014ğ:80). Merdivenden çıkmana gerek yok, bahçe kapısından girebilirsin (Ak, 2014ğ:85).	
7	Duyarlı olma
Temizliğe gittiği evdekilerle ilgili başkalarına asla bir şey anlatmazdı (Ak, 2014ğ:25).	
8	Eleştirel ve sorgulayıcı olma
Harika bir uyku çekmek varken, hareketlenmenin ne anlamı vardı şimdi? (Ak, 2014ğ:11) Mahalle sakinleri, "Yazarlar bu kadar zengin olabiliyor mu?" diye birbirlerine sordular (Ak, 2014ğ:13). "O zengin olmasın da kim olsun?" (Ak, 2014ğ:15) "Yalnız olduktan sonra paranın ne faydası var?" (Ak, 2014ğ:15) "Peki neden bu mahalle? Bu kadar zengin bir insanın yaşayacağı başka yer mi kalmadı. Allah aşkına?" (Ak, 2014ğ:16) "Yazar, hep zengin miydi, yoksa sonradan mı zengin olmuştu? Eğer doğuştan zengin olsaydı, zaten kendi köşkü olur, orada yaşardı, öyle değil mi?" (Ak, 2014ğ:17) "İnsan bir berbere gitmez mi canım? Yoksa yazarların saçları hiç uzamıyor mu?" (Ak, 2014ğ:18) "Bakkaldan hiç bisküvi almaz mı insan?" (Ak, 2014ğ:18) Nereden çıkmıştı şimdi bu değişiklik isteği? (Ak, 2014ğ:20) Ortalık karışmış çocuklar anne babalarına merakla, "Ne zaman ayrılacaksınız?" diye sorar olmuşlardı (Ak, 2014ğ:27). "Uzay nedir?" Bu sorunun cevabını bulmak istiyorum (Ak, 2014ğ:29). "Ramazan'ı kullanmak için mi, yoksa başıma güneş geçmesin diye mi bunu yapıyor, bilmiyorum (Ak, 2014ğ:30). Doğaç'a dönüp "Söyleceklerin bu kadar mı?" demek istedi (Ak, 2014ğ:33). Öyle değil mi? (Ak, 2014ğ:36) Bir insan çalışmadan iyi not aldığına, neden şikayet ederdi ki? (Ak, 2014ğ:40) Gülerek "seni nasıl etkiler?" diye sordu. (Ak, 2014ğ:42) Sultan güldü. "Yani sadece 'Yazar okusun' diye mi hikâye yazacaksın?" (Ak, 2014ğ:43) Her şey mükemmeldi, ama yazmaya nereden başlamalıydı? (Ak, 2014ğ:45) "Neyi anladın?" (Ak, 2014ğ:65) "Çok merak ettim. Hikayenin ismi ne olacak?" (Ak, 2014ğ:65) "Nerede çalışıyorsun, evde mi?" (Ak, 2014ğ:68) "Sakin bu yüzden köşke taşınmış olmasın?" (Ak, 2014ğ:77) 'Bu yüzyılda daktilo kullanan kaldı mı?' diye düşünerek içeri girdim (Ak, 2014ğ:85). Bende ünlü bir yazar olabilir miydim? (Ak, 2014ğ:86) "Bu koca köşkte nasıl yaşıyorsunuz?" diye sordum (Ak, 2014ğ:88). "Nerede yatıyorsunuz? Nerede yaşıyorsunuz?" diye hayretle sordum (Ak, 2014ğ:90).	
9	Girişimci olma
Birkaç gün sonra, yan yatmış şilebin güvertesine tırmandı (Ak, 2014ğ:36). Doğaç'ta hikâyesini bu daktiloyla yazacaktı (Ak, 2014ğ:44). "Bir hikâye daha yazacağım" (Ak, 2014ğ:65). Köşkteki çalışan temizliğinin oğlu, bir hikâye yazarak kimsenin bilmediği bir gerçeği ortaya çıkarıyordu (Ak, 2014ğ:84).	
10	İşbirlikçi olma-Grup halinde çalışmaya önem verme
"Seyfettin Bey'le konuştum. En iyi kompozisyon yazan çocukla tanışmak istediğini söyledi. Hatta, ona bir ödül verecek" (Ak, 2014ğ:21). Ağaçlara tırmanıp, meyve yediler (Ak, 2014ğ:72). Dik merdivenin altına geldik ve neşeyle tırmanmaya başladık (Ak, 2014ğ:81). Arkadaşım Sultan'la köşke tırmanan merdivenin başına kadar geldik (Ak, 2014ğ:80). Son kalan dik merdivenden zar zor tırmanıp, çatı katına ulaştık (Ak, 2014ğ:90).	

Tablo 4.15: (devamı)

11	Kendine güvenme kendini bilme
“O hikayeyi okuyunca görürsün beni de çağıracak” (Ak, 2014ğ:41). “Evet. Yazar bu hikayeyi çok beğenecek” (Ak, 2014ğ:43). “O zaman, Yazar mutlaka beni kabul edecek” (Ak, 2014ğ:65).	
12	Komşuluk ilişkilerine önem verme
“İstedığınız zaman gelebilirsiniz çocuklar, hiç çekinmeyin. Bu bahçe sizin!” (Ak, 2014ğ:72) Doğaç, arada bir gelip Yazar’ı ziyaret ediyordu, o kadar (Ak, 2014ğ:76). Merdivenden çıkmana gerek yok, bahçe kapısından girebilirsin (Ak, 2014ğ:85).	
13	Meslek sahibi olmanın önemini kavrama
Kıscacı babam mucittir (Ak, 2014ğ:30). Sultan’sa, liseden sonra fen bilimleri okudu. Üniversitede fizik okudu fizik öğretmeni oldu (Ak, 2014ğ:76). Resme yeteneği olduğundan, sokakta insanların portrelerini çizerek hayatını kazanmış (Ak, 2014ğ:87). Gerçekten Doğaç büyük bir yazar olmuştu (Ak, 2014ğ:91).	
14	Misafirperver olma
“İstedığınız zaman gelebilirsiniz çocuklar, hiç çekinmeyin. Bu bahçe sizin!” (Ak, 2014ğ:72) Merdivenden çıkmana gerek yok, bahçe kapısından girebilirsin (Ak, 2014ğ:85).	
15	Okuma alışkanlığı
Küçük Sultan, Sarıgöl’ün birkaç kitabını okuyup sevmiştir (Ak, 2014ğ:13). Terzi Niyazi, Yazar’ın tüm romanlarını okumuştur (Ak, 2014ğ:17). Doğaç Güleriyüz’ün bütün yazdığı kitapları okumuş, “Geçmişe Tırmanan Merdiven” adlı bir öyküye rastlamamıştı (Ak, 2014ğ:78). Sultan hikayeyi bir solukta okudu (Ak, 2014ğ:79).	
16	Sağlığın değerini bilme
Sadece diş eti kanaması vardı (Ak, 2014ğ:16). Bir gün hekimbaşını çağırılmışlar (Ak, 2014ğ:57).	
17	Sanata ve sanatçıya saygı duyma
Köşkün yeni sahibi ünlü bir yazardı: Seyfettin Sarıgöl! (Ak, 2014ğ:13) Küçük Sultan, Sarıgöl’ün birkaç kitabını okuyup sevmiştir (Ak, 2014ğ:13). Terzi Niyazi, Yazar’ın tüm romanlarını okumuştur (Ak, 2014ğ:17). “Ünlü Yazar’ın komşuları olan bizler, yazdıklarımıza daha da özen göstermeliyiz bundan böyle” (Ak, 2014ğ:20). “Padişah’ım yaptığınız resimler çok güzel” (Ak, 2014ğ:49). Siz, sıradan bir sanatçı gibi, elini fırçaya, boyaya değdirmemelisiniz (Ak, 2014ğ:49).	
18	Saygı
“Ünlü Yazar’ın komşuları olan bizler, yazdıklarımıza daha da özen göstermeliyiz bundan böyle” (Ak, 2014ğ:20). Doğaç hiç sesini çıkarmadan Sultan’ın kendi kendine konuşmasını dinledi (Ak, 2014ğ:33).	
19	Sevgi
Pısrık da onun bu huyuna bayılırdı (Ak, 2014ğ:23). Ama kompozisyon yazmayı çok seviyordu (Ak, 2014ğ:27). Sultan babasına hayrandı ama ona benzemek istemiyordu (Ak, 2014ğ:27). Sarılıp, iki yanağımdan öptü (Ak, 2014ğ:86). Başıma okşadı (Ak, 2014ğ:90).	
20	Sorumluluk
Kağıda kaleme sarılıp, babalarıyla ilgili düşündüklerini özgürce yazdılar (Ak, 2014ğ:22). Kısa sürede hummalı bir çalışma başladı (Ak, 2014ğ:11). “Aman haşmetlim, sakın tırnaklarınıza değmeyin o benim sorumluluğumda,” diyormuş (Ak, 2014ğ:54). Ömrünün sonuna kadar, koyunlara, keçilere bakarak, patates, patlıcan, biber, domates ekerek, ineklerden süt sağarak, kendi işlerini başkasına yaptırmadan, mutlu bir hayat sürmüştü (Ak, 2014ğ:58).	
21	Sorunlara çözüm arama
Bir gün hekimbaşını çağırılmışlar (Ak, 2014ğ:57).	
22	Teknolojiyi kullanma
Hatta merak etmiş, internette tüm hayat hikâyesini indirip okumuştur (Ak, 2014ğ:14). Gölge boyunu hesaplayan bir alet icat etti, kendi ismini verdi: Ramazan (Ak, 2014ğ:30). Herkesi yüzünden tanıyan bilgisayarlı bir gözlüğü vardır (Ak, 2014ğ:30).	

Tablo 4.15: (devamı)

23	Umutlu olma
“O hikayeyi okuyunca görürsün beni de çağıracak” (Ak, 2014ğ:41). Belki bir gün, onunda böyle bir fotoğrafı olabilirdi (Ak, 2014ğ:46).	
24	Uyumlu olma
Bir şekilde Sultan’ı anne babanın ayrılmasının doğal olduğuna inandırmışlardı (Ak, 2014ğ:26). Padişah hak vermiş (Ak, 2014ğ:51).	
25	Üretken olma
Uçurum, kazmayla didik didik edilerek oyuldu ve tam ortasına, merdiven inşa edildi (Ak, 2014ğ:12). Gölge boyunu hesaplayan bir alet icat etti, kendi ismini verdi: Ramazan (Ak, 2014ğ:30). “Bir hikâye yazıyorum!” diye bağırdı (Ak, 2014ğ:41). Daktiloyu masanın yüzeyine sabitlemiş, harika bir yatarak yazma pozisyonu oluşturmuştu (Ak, 2014ğ:44). Doğaç, aklına gelenleri kısa zamanda bir hikâyeye dönüştürmeyi başardı (Ak, 2014ğ:47). Ömrünün sonuna kadar, koyunlara, keçilere bakarak, patates, patlıcan, biber, domates ekerek, ineklerden süt sağarak, kendi işlerini başkasına yaptırmadan, mutlu bir hayat sürmüştü (Ak, 2014ğ:58).	
26	Yenilikçi olma
“Artık bazı şeyleri sorgulamanın zamanı geldi,” diye şakıdı (Ak, 2014ğ:19). Aniden aklına müthiş bir fikir geldi (Ak, 2014ğ:45). “Size bir fırçacı bulalım” (Ak, 2014ğ:50). “Bir yazıcı atayalım siz söyleyin, o yazsın” (Ak, 2014ğ:54).	
28	Yerinde ve doğru davranma
Temizliğe gittiği evdekilerle ilgili başkalarına asla bir şey anlatmazdı (Ak, 2014ğ:25).	

“Geçmişe Tırmanan Merdiven” adlı çocuk kitabında Tablo 4.15’te görüleceği üzere Türk Millî Eğitiminin genel amaçları, ilköğretimin amaçları, ortaöğretimin temel ilkeleri ve Türkçe dersi genel amaçları, 2018 yılında yayımlanan İlkokul ve Ortaokul Türkçe Dersi öğretim programı, 2015 yılında yayımlanan Türkçe Dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı, 2006 yılında yayımlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6,7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı ve son olarak 2006 yılında yayımlanan ve MEB’in bir değerler listesi sunduğu ilk programlardan biri olan Sosyal Bilgiler öğretim programı incelenerek hazırlanan değerler listesinden belirlenen altmış üç değerden yirmi yedisi yer almaktadır. “Geçmişe Tırmanan Merdiven” adlı çocuk kitabında en fazla “eleştirel ve sorgulayıcı olma” değeri yer almaktadır. Bunun yanında en yüksek oranda “başarılı olma, çalışkanlık-gayret etme, dostluk, girişimci olma, işbirlikçi olma-grup halinde çalışmaya önem verme, kendine güvenme kendini bilme, komşuluk ilişkilerine önem verme, meslek sahibi olmanın önemini kavrama, okuma alışkanlığı, sanata ve sanatçıya saygı duyma, sevgi, sorumluluk, teknolojiyi kullanma, üretken olma, yenilikçi olma” değerleri; en düşük oranda da “aile ve akrabaya değer verme, çağdaşlık, doğa sevgisi, duyarlı olma, misafirperver olma, sağlığın değerini bilme, saygı, sorunlara çözüm arama, umutlu olma, uyumlu olma, yerinde ve doğru davranma” değerleri yer almaktadır.

4.16. “Gökdelene Giren Bulut” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler

Araştırmanın bu bölümünde 28 sayfalık öykü türünde olan “Gökdelene giren Bulut” adlı çocuk kitabındaki değerlerin sayfa numaralarına ve ilgili bölüm alıntılarına yer verilmiştir.

Tablo 4:16. Behiç Ak’ın “Gökdelene Giren Bulut” Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı

1	Dayanışma
Kediler de “Biz artık yaşasak yaşasak, bulutlardan bir şatoda yaşarız “deyip, kendilerine kocaman bir şato yapmışlar (Ak, 2008:22). Sonra da kendilerine bulutlardan bir sürü ev yapmışlar (Ak, 2008:27).	
2	Eleştirel ve sorgulayıcı olma
“Biz de bulutların üzerine atarsak senin gibi düşmeden durabilir miyiz?” (Ak, 2008:17)	
3	İşbirlikçi olma-Grup halinde çalışmaya önem verme
“İstedığımız her şeyi yapabiliriz ondan!” (Ak, 2008:11) Daha sonra bir at yapmışlar, mavi buluttan (Ak, 2008:12). Zıp, zıp, o köşeden bu köşeye savrulup evin altını üstüne getirmişler (Ak, 2008:13). Kediler de “Biz artık yaşasak yaşasak, bulutlardan bir şatoda yaşarız “deyip, kendilerine kocaman bir şato yapmışlar (Ak, 2008:22). Sonra da kendilerine bulutlardan bir sürü ev yapmışlar (Ak, 2008:27).	
4	Ölçülü olma
Küçük dünyamızın, minik bir ülkesinin, minnacık bir kentinde, kocaman kocaman binalar varmış (Ak, 2008:5).	
5	Üretken olma
“İstedığımız her şeyi yapabiliriz ondan!” (Ak, 2008:11) Daha sonra bir at yapmışlar, mavi buluttan (Ak, 2008:12). “Bulutlardan bir kent yapalım ve ismini HOPALA HOP KENTİ koyalım” (Ak, 2008:20). Kediler de “Biz artık yaşasak yaşasak, bulutlardan bir şatoda yaşarız “deyip, kendilerine kocaman bir şato yapmışlar (Ak, 2008:22). Sonra da kendilerine bulutlardan bir sürü ev yapmışlar (Ak, 2008:27).	

“Gökdelene Giren Bulut” adlı çocuk kitabında Tablo 4.16’da görüleceği üzere Türk Millî Eğitiminin genel amaçları, ilköğretimin amaçları, ortaöğretimin temel ilkeleri ve Türkçe dersi genel amaçları, 2018 yılında yayımlanan İlkokul ve Ortaokul Türkçe Dersi öğretim programı, 2015 yılında yayımlanan Türkçe Dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı, 2006 yılında yayımlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6,7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı ve son olarak 2006 yılında yayımlanan ve MEB’in bir değerler listesi sunduğu ilk programlardan biri olan Sosyal Bilgiler öğretim programı incelenerek hazırlanan değerler listesinden belirlenen altmış üç değerden beşi yer almaktadır. “Gökdelene Giren Bulut” adlı çocuk kitabında en fazla “işbirlikçi olma-grup halinde çalışmaya önem verme, üretken olma” değerleri yer almaktadır. Bunun yanında en yüksek oranda “dayanışma” değeri; en düşük oranda da “ölçülü olma, eleştirel ve sorgulayıcı olma” değerleri yer almaktadır.

4.17. “Güneşi Bile Tamir Eden Adam” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler

Araştırmanın bu bölümünde 68 sayfalık öykü türünde olan “Güneşi Bile Tamir Eden Adam” adlı çocuk kitabındaki değerlerin sayfa numaralarına ve ilgili bölüm alıntılarına yer verilmiştir.

Tablo 4.17: Behiç Ak’ın “Güneşi Bile Tamir Eden Adam” Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı

1	Aile ve akrabaya değer verme
	İdeal bir aile babasıdır (Ak, 2014h:22). “Kurtuluş savaşı gezisi dedemin son yemeğinde kullandığı tuzluğu nasıl atarsın?” (Ak, 2014h:28)
2	Barış
	Neden barışmaları gerektiğini öyle güzel anlatır ki, şaşarsınız (Ak, 2014h:15). Ciğerci Muammer Bey’le Tamirci Kadir Bey’e gelince; onlar sonunda barıştılar (Ak, 2014h:65). “Gidip Kadir Bey’le barışacaksın başka yolu yok!” (Ak, 2014h:44)
3	Başarılı olma
	Tüm zamanların en başarılı, en usta tamircisidir (Ak, 2014h:12). O her şeyi tamir eder (Ak, 2014h:14).
4	Beceri geliştirme
	“Havada uçan kuştan yerdeki karıncaya kadar bütün canlıları sevmeye ve kıskanabilme becerisi var onda” (Ak, 2014h:10). O her şeyi tamir eder (Ak, 2014h:14). İşe önce onları tamir etmekten başlamak gerekir (Ak, 2014h:17). Minik Selo’nun konuya daha değişik bir yaklaşımı vardı (Ak, 2014h:53).
5	Çalışkanlık-Gayret etme
	Sonra da, onun buzdolabının motorunu tamir etmek için ciğerci dükkânına girdi (Ak, 2014h:67). “Yapıştırıcıyı, küvetlerin kırılmış aksamlarını ateşte eritip erimiş bal mumuyla karıştırarak kendisi üretiyor!” (Ak, 2014h:25) “Çamlardan topladığı reçineleri eritip, içine ahşap tozu katarak imal ettiği yapıştırıcılarla sandalyelerin kırık yerlerini yapıştırıyor; çöplükten topladığı küçük kara çivilerle bacaklarını sağlamlaştırıyor” (Ak, 2014h:25). Kadir Bey, o gün bütün tamir işlerini tamamen yaptıktan sonra eve dönüp banyo yaptı, bavulunu hazırladı (Ak, 2014h:41). Pansiyonun sahibi, Kadir Bey’in biraz önce balkonu onardığını, şimdi de bacaları onarmaya çalıştığını sonra da kıyıda güneşliği onaracağını, ondan sonra da denize gireceğini söyledi (Ak, 2014h:62).
6	Dostluk
	Araları bozulan çiftler, birbirine küsen kırk yıllık arkadaşlar, anlaşamayan komşular Kadir Bey’in peşini bırakmazlar (Ak, 2014h:15). Ciğerci Muammer Bey bütün çocuklarla mutlaka iddialaşmıştır (Ak, 2014h:20). Kedi dostudur. (Ak, 2014h:22) “Aman çocuklar, Kadir Bey dünya tatlısı bir insan, lütfen onu kırmayın,” der (Ak, 2014h:33). Tabi ki Mestan’da Kadir Bey’in peşinden ayrılmaz (Ak, 2014h:34). İnsanlardan bir şey almaktan çok, onlara bir şey vermeye alışmıştı (Ak, 2014h:40).

Tablo 4.17:(devamı)

7	Eleştirel ve sorgulayıcı olma
Ne tuhaf, değil mi? (Ak, 2014h:17) “Ne oluyor? Mahalleye Çin operası mı geldi?” (Ak, 2014h:17) “Böyle faydalı biri sevilmez mi ?” diye düşünmeyin (Ak, 2014h:22). “Öyle değil mi?” (Ak, 2014h:24) “Biz mi nankörüz, yoksa insanlar mı?” diye miyavlar (Ak, 2014h:27). “Bedava tatili kim istemez?” (Ak, 2014h:38) “Nasıl bir katliam?” diye sordu Selo (Ak, 2014h:39). “Ne yani, benim dükkânın prizlerini kim tamir edecek şimdi?” (Ak, 2014h:43) “ Ona rağmen nasıl olur da bu kadar pahalı olabilir?” (Ak, 2014h:48) “Kokusu olmayan bir şeye mobilya denebilir mi?” (Ak, 2014h:48) “ O zaman niye biz bu mobilyaları almak zorundayız?” diye sordular (Ak, 2014h:49). “Bu kadarcık mı yani?” (Ak, 2014h:49) “Satın aldığımız yaşam tarzı daha kalitesizse, niye onu satın alıyoruz ki?” diye sormaya başladılar (Ak, 2014h:49). “O zaman ne yapacağız?” (Ak, 2014h:50) “Biz o kadar zengin miyiz?” (Ak, 2014h:51) “Ne yumurtlayacak bakalım?” diye kıkırdadı Selo (Ak, 2014h:57). “Biz gerçekten tatil yapabilir miyiz?” (Ak, 2014h:59) “Yoksa tamir edilecek bir şeyler mi var?” (Ak, 2014h:62)	
8	Girişimci olma
Bizimkiler tartışdursun ertesi sabah adalılar yine toplandılar (Ak, 2014h:39).	
9	İşbirlikçi olma-Grup halinde çalışmaya önem verme
Baktılar ki, hem Kadir Bey’i çok seviyorlar hem de ondan kurtulamıyorlar, belediyede, “Tamirci Kadir Bey Sorunu” başlıklı bir toplantı düzenlemeye karar verdiler sonunda (Ak, 2014h:35). Görseniz sanki dünya savaşı kararı alacak gibi, hepsi pek ciddiydiler (Ak, 2014h:36). Bizimkiler tartışdursun ertesi sabah adalılar yine toplandılar (Ak, 2014h:39). Adalılar bu fikri çok tuttu (Ak, 2014h:60). Birkaç gün sonra adalılar vapura atladı ve güneye doğru yola koyuldu (Ak, 2014h:61). Sonrada Tamirci Kadir Bey’in kaldığı Kaktüs Pansiyona yöneldiler (Ak, 2014h:62).	
10	İyi olma iyilik yapma
Dünyanın tartışmasız en iyi insanıdır Kadir Bey (Ak, 2014h:12). Sonra da, onun buzdolabının motorunu tamir etmek için ciğerci dükkânına girdi (Ak, 2014h:67). O çok eli açık bir insandır (Ak, 2014h:21). Ancak, para vermeyen olursa da, asla para istemez (Ak, 2014h:21). Kimseye kötü davranmaz (Ak, 2014h:22). İnsanlardan bir şey almaktan çok, onlara bir şey vermeye alışmıştı (Ak, 2014h:40). Ciğerci Muammer Bey doğrusu bu yolculukta çok eli açık bir insana dönüştü (Ak, 2014h:61). Ciğerci Muammer Bey’e bile tatlı bir yumuşaklık gelmişti (Ak, 2014h:64).	
11	Kendine güvenme kendini bilme
Girdiği bütün iddiaları kazanmak zorundadır (Ak, 2014h:18).	
12	Komşuluk ilişkilerine önem verme
Aysel Hanım’ı kapıda karşıladı (Ak, 2014h:46).	
13	Meslek sahibi olmanın önemini kavrama
Bir kare, ahşabı o kadar iyi işleyen ustalar bulamazsınız (Ak, 2014h:49).	
14	Planlı programlı olma
Planlar çizildi, biriktirilmiş paralar ortaya çıkarıldı (Ak, 2014h:46).	
15	Sanata ve sanatçıya saygı duyma
“Bu masalarda ünlü şairler yemek yememiş, çinileri yapan ustaların kimse adını bile bilmiyor, avizeler el işi değil, çerçeveler plastik” (Ak, 2014h:54).	
16	Saygı
Çocuklar da Tamirci Kenan Bey’e hayrandır (Ak, 2014h:14). “Kurtuluş savaşı gezisi dedemin son yemeğinde kullandığı tuzluğunu nasıl atarsın?” (Ak, 2014h:28) Küçük çocuklara bile büyük saygıyla davranılması gerektiğini bilir (Ak, 2014h:22).	

Tablo 4.17:(devamı)

17	Sevgi
“Havada uçan kuştan yerdeki karıncaya kadar bütün canlıları sevme ve kıskanabilme becerisi var onda” (Ak, 2014h:10). Çocuklar da Tamirci Kenan Bey’e hayrandır (Ak, 2014h:14). Birbirine küsmüş karı kocaların bir iki güzel sözle aralarını buluverir (Ak, 2014h:15). “Küçük bir lokantada birlikte yine güzel bir yemek, birkaç sevgi sözcüğü...” (Ak, 2014h:17) Onun bir şeyleri onarmasını izlemek hoşuna gider Mestan’ın (Ak, 2014h:24). Tamirci Kadir Bey’i kimse kırmak istemiyordu (Ak, 2014h:6). “Hem sevimli minik kurtçuklarımızdan da ayrılmak istemiyoruz!” (Ak, 2014h:52) Sürekli Mestan’ı beslerken, kardeşi Kadir Bey’i de ne çok sevdiğini anlatıp durdu (Ak, 2014h:61). Sevinç içinde kucaklaştılar (Ak, 2014h:63).	
18	Sorumluluk
“Ama, üç hafta tamircisiz kalmanız beni çok üzer.” (Ak, 2014h:40)	
19	Sorunlara çözüm arama
Hemen taraflarla konuşur, basit ama kalıcı çözümler geliştirerek, küsleri barıştırır. (Ak, 2014h:15) “Bunları satamayınca da iflas edebiliriz.” (Ak, 2014h:24) “Şimdi söyleyin bana bakalım, ben bu mahallede nasıl sandalye satacağım? Nasıl masa satacağım?” (Ak, 2014h:27) Baktılar ki, hem Kadir Bey’i çok seviyorlar hem de ondan kurtulamıyorlar, belediye, “Tamirci Kadir Bey Sorunu” başlıklı bir toplantı düzenlemeye karar verdiler sonunda (Ak, 2014h:35). “O zaman onları atıp yenilerini alacaksınız tabii” (Ak, 2014h:50) “Peki, biz birikmiş paralarımızı ne yapacağız şimdi?” (Ak, 2014h:55) “Kedilere ciğer alabilirsiniz” (Ak, 2014h:57). “Tamirci Kadir Bey’i örnek alabilirsiniz.” (Ak, 2014h:57) “Yani, onun yaptığı gibi tatile çıkabilirsiniz, demek istiyorum” (Ak, 2014h:58). “O yüzden biran önce tatile gitmelisiniz!” (Ak, 2014h:59)	
20	Uyumlu olma
Kadir Bey herkese olumlu baktığından, herkesin de kendisiyle ilgili olumlu düşündüğünü sanır (Ak, 2014h:17).	
21	Üretken olma
“Yapıştırıcıyı, küvetlerin kırılmış aksamalarını ateşte eritip erimiş bal mumuyla karıştırarak kendisi üretiyor!” (Ak, 2014h:25) “Çamlardan topladığı reçineleri eritip, içine ahşap tozu katarak imal ettiği yapıştırıcılarla sandalyelerin kırık yerlerini yapıştırıyor; çöplükten topladığı küçük kara çivilerle bacaklarını sağlamlaştırıyor” (Ak, 2014h:25).	
22	Yenilikçi olma
Minik Selo’nun konuya daha değişik bir yaklaşımı vardı (Ak, 2014h:53).	

“Güneşi Bile Tamir Eden Adam” adlı çocuk kitabında Tablo 4.17’de görüleceği üzere Türk Millî Eğitiminin genel amaçları, ilköğretimin amaçları, ortaöğretimin temel ilkeleri ve Türkçe dersi genel amaçları, 2018 yılında yayımlanan İlkokul ve Ortaokul Türkçe Dersi öğretim programı, 2015 yılında yayımlanan Türkçe Dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı, 2006 yılında yayımlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6,7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı ve son olarak 2006 yılında yayımlanan ve MEB’in bir değerler listesi sunduğu ilk programlardan biri olan Sosyal Bilgiler öğretim programı incelenerek hazırlanan değerler listesinden belirlenen altmış üç değerden yirmi ikisi yer almaktadır. “Güneşi Bile Tamir Eden Adam” adlı çocuk kitabında en fazla “eleştirel ve sorgulayıcı olma” değeri yer almaktadır. Bunun yanında en yüksek oranda “barış, beceri geliştirme, çalışkanlık-gayret etme, dostluk,

işbirlikçi olma-grup halinde çalışmaya önem verme, iyi olma iyilik yapma, saygı, sevgi, sorunlara çözüm arama” değeri; en düşük oranda da “aile ve akrabaya değer verme, başarılı olma, girişimci olma, kendine güvenme kendini bilme, komşuluk ilişkilerine önem verme, meslek sahibi olmanın önemini kavrama, planlı programlı olma, sanata ve sanatçıya saygı duyma, sorumluluk, uyumlu olma, yenilikçi olma, üretken olma” değerleri yer almaktadır.

4.18. “Havva ile Kaplumbağa” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler

Araştırmanın bu bölümünde 88 sayfalık öykü türünde olan “Havva ile Kaplumbağa” adlı çocuk kitabındaki değerlerin sayfa numaralarına ve ilgili bölüm alıntılarına yer verilmiştir.

Tablo 4.18: Behiç Ak’ın “Havva ile Kaplumbağa” Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı

1	Alışkanlık
	Küçük Elif bir gün, yaşadıkları güzelim evden taşınacaklarını öğrenince çok şaşırıldı. Sonsuza kadar hep bu evde yaşayacaklarını sanıyordu. Üstelik, evden taşınmak zorunda kalmıyorlar, yaşadıkları şehri de terk ediyorlardı! (Ak,2010:25)
2	Aile ve akrabaya değer verme
	“Kitaplarımız ve dünyanın en tatlı kızı olan sen!” (Ak,2010:33) Geceleri birbirlerine sarılarak uyudular (Ak,2010:43).
3	Araştırmacı olma
	Hesap makinesiyle uzun uzun hesaplar yapıp, onun kırklı yıllarda, bir aralık ayında doğduğuna karar vermişti (Ak,2010:17). Umut Ağabey, hep birlikte gidecekleri kaplumbağa kampında kendi çalışmasını yürütüyordu (Ak,2010:45).
4	Başkalarının haklarına saygılı olma
	“Öyle deme,” dedi Erdem Bey gülerek. “Biz onların evine geldik, onlar bizim evimize değil. Bu kumsal onların beslenme alanları, tabii gelecekle” (Ak, 2010: 61).
5	Cesaretli olma
	Küçük Elif hiç korkmamıştı. Hemen Havva’yı hatırladı. “Onlarla konuşmayı başarırsan, hayvanlar sana bir şey yapmaz,” derdi o (Ak, 2010:53). Erdem Bey, her zaman olduğu gibi sakindi. “Korkmayın, Kızıl Erik Fırtınası bu temmuz sonları hep olur. Bir süre şiddetli sürer, sonra aniden kesilir” (Ak,2010:72,73).
6	Cömertlik
	Küçük Elif “Olmaz!” demiş ve kumbarasındaki bütün parayı masanın üstüne boşaltmıştı (Ak,2010:14).
7	Çalışkanlık-Gayret etme
	Bazı geceler geç saatlere kadar bilgisayarın başında çalışırlar, kuşların yaşamı üzerine uzun uzun konuşurlardı (Ak,2010:11). Daha sonra araştırmacılar, önceden tespit ettikleri yuvaları açmaya başladılar. Kafesleri kaldırıp, kumu eşeleyerek çukurlar kazdılar, yumurtalara ulaşılar (Ak,2010:65).
8	Dayanışma
	Birbirlerinin ayrılmaz parçasıydılar. Birlikte çalışır, birlikte kitap okur, birlikte dolaşırlardı (Ak,2010:11).
9	Dil bilincine sahip olma
	Aniden Mümtaz Ağabey’e dönüp “Belki de bilgisayarın tarayıcısı gibi, kumsalın bilgilerini tarayıp aklına kaydediyordur,” dedi (Ak,2010:67).

Tablo 4.18: (devamı)

10	Doğa sevgisi
<p>“Hiç görmesek bile, binlerce hayvanla birlikte yaşıyoruz. Bunu hiç unutma,” derdi Havva (Ak,2010:18). Ağaçlara tırmanmak, tohumlar ekmek, bitkilerin topraktan çıkışını seyretmek; pofuduk kediler, kılkuyruk köpekler ve renkli gagalı kuşlarla dans etmek istiyordu o (Ak,2010:41). Her yerde hayvan dostları olan bir genç kızdı Elif (Ak,2010:70).</p>	
11	Dostluk
<p>Elif göç edemeyen bu hayvanlara büyük bir tutkuyla bağlanırdı. Bir keresinde küçük bir leyleğin tedavi edilmesini izlemiştir. Leyleğe o kadar acımişti ki, iyileşir iyileşmez arkadaşlarına ulaştırılması gerektiğini düşünmüştü (Ak,2010:13). “ Bu arada Havva ile tanıştık. Onu çok sevdim,” dedi Ayşegül Hanım (Ak,2010:28). Ertesi gün Elif’le kaplumbağası Havva arasındaki dostluk iyice gelişti (Ak,2010:81).</p>	
12	Duyarlı olma
<p>Elif göç edemeyen bu hayvanlara büyük bir tutkuyla bağlanırdı. Bir keresinde küçük bir leyleğin tedavi edilmesini izlemiştir. Leyleğe o kadar acımişti ki, iyileşir iyileşmez arkadaşlarına ulaştırılması gerektiğini düşünmüştü (Ak,2010:13).</p>	
13	Eleştirel ve sorgulayıcı olma
<p>Akşam yemekte aniden, “O gelmeyecek mi?” diye sordu Elif (Ak,2010:34). “Neden?” diye merakla sordu Elif (Ak,2010:26). “Geceleyin tuvalete girmeyi pek tavsiye etmiyorlar,” dedi Erdem Bey. “Neden?” diyen gözlerle baktı Elif (Ak,2010:53).</p>	
14	Estetik
<p>“Evet” diye destekledi annesi, “doğrusu, hiç bu kadar büyük sahil görmemiştim ben de” (Ak,2010:54). Gece olunca küçük Elif çok heyecanlanmıştı. “Bu gece güzel olmalıyım,” diye düşündü (Ak,2010:55).</p>	
15	Girişimci olma
<p>Elif, küçük bir kaplumbağayı elleriyle tutup kendisi denize bırakmak isteyince, Mümtaz Ağabey başını okşadı. “İşte bu doğru değil,” dedi (Ak,2010:66).</p>	
16	Hoşgörülü anlayışlı olma
<p>Elif, minik yavruyu yavaşça yere bıraktı (Ak,2010:66).</p>	
17	İşbirlikçi olma-Grup halinde çalışmaya önem verme
<p>Birlikte çalışır, yemekleri birlikte yapar, birlikte kitap okur, birlikte dolaşırlardı (Ak,2010:11). Sabah gün ışıırken, uçsuz bucaksız kumsalda bitmek tükenmek bilmeyen bir enerjiyle yürüyen ekibin peşine takıldılar (Ak,2010:63). Elif, Erdem Bey ve Ayşegül Hanım artık tam bir ekip olmuşlardı (Ak,2010:69).</p>	
18	İyi olma iyilik yapma
<p>Bazen hastalanıp göç edemeyen kuşlar olurdu. Ayşegül Hanım ve Erdem Bey, bu kuşların bakımını üstlenmişti (Ak,2010:13).</p>	
19	Ölçülü olma
<p>“Ne çok yumurta!” dedi Elif şaşırarak (Ak,2010:59). Elif yavru kaplumbağaları görünce çok şaşırıldı. ”Ufak!” diye bağırdı (Ak,2010:66).</p>	
20	Sabırlı olma
<p>Elif’in bazen aklına bir şeyler gelir. Havva’ya soru sormak isteğiyle yanıp tutuşurdu; ama hemen vazgeçerdi (Ak,2010:21).</p>	
21	Saygı
<p>O yüzden, Havva’nın isteklerine hiç itiraz etmeden boyun eğdi Elif (Ak,2010:22).</p>	
22	Sevgi
<p>Elif, göç edemeyen bu hayvanlara tutkuyla bağlanırdı (Ak,2010:13). “Bu arada Havva’yla tanıştık onu çok sevdim.” Dedi Ayşegül Hanım (Ak,2010:28). Onları görünce çok sevindi. Elif’i sevgiyle havalara kaldırdı (Ak,2010:52). Hepsinin gözleri yaşarmıştı. Birbirlerine sarılmış bir halde öylece kalakaldılar (Ak,2010:85).</p>	
23	Sorumluluk
<p>Küçük Elif, uyku sersemliği içinde bu büyük görevi zevkle yerine getirdi (Ak,2010:24).</p>	

Tablo 4.18: (devamı)

24	Sorunlara çözüm arama
<p>Küçük Elif “Olmaz!” demiş ve kumbarasındaki bütün parayı masanın üstüne boşaltmıştı. Sonra da “Uçak!” diye bağırmıştı. Bir uçak bileti alalım, kuşu arkadaşlarının gittiği yere gönderelim, demek istiyordu (Ak,2010:14).</p> <p>“Elif’e şimdi bir bakıcı tutmayalım bence. Çünkü ona alışması çok zor olacak.” Dedi Ayşegül Hanım (Ak,2010:43).</p> <p>Bu yüzden yumurtalarını, gece karanlığında kimselere görünmeden, kumsalın ıssız ve güvenli bir köşesinde açtığı çukura boşaltmalıydı (Ak,2010:49).</p> <p>“Bu sorunu çözmemiz biraz zor olacak.” Dedi Erdem Bey. “Minik kaplumbağayı zorla elinden alıp denize bırakırsak, ikinci kez Havva’yı kaybetmiş gibi hissedecek kendini” (Ak,2010:81).</p>	
25	Tedbirli olma
<p>Annesi kulağına “Merak etme, demir kafes yumurtaları koruyacak.” diye fısıldadı (Ak,2010:62).</p> <p>Onların da yumurtalarını demir kafesle koruma altına aldılar (Ak,2010:64).</p>	
26	Teknolojiyi kullanma
<p>Bazı geceler geç saatlere kadar bilgisayarın başında çalışırlar, kuşların yaşamı üstüne konuşturlardı (Ak,2010:11).</p> <p>Taşmacaklarını, annesi aile fotoğraflarını bilgisayarın tarayıcısından geçirirken öğrenmişti (Ak,2010:25).</p>	
27	Tecrübeye önem verme-Tecrübe edinme
<p>Ayşegül Hanımda bıkmada, “Kuzeyde kış başlayınca, besin bulmaları zorlaşıyor. O yüzden güneye, daha sıcak bölgelere göç ediyorlar.” diye açıklardı (Ak,2010:12).</p>	
28	Umutlu olma
<p>Geceleri rüyasında, kurtardığı kaplumbağaları büyümüş olarak görüyordu (Ak,2010:70).</p> <p>Tek bir yavrunun yaşaması bile Umut Ağabey için çok önemliydi (Ak,2010:75).</p> <p>“Yirmi yıl sonra görüşmek üzere!” diye bağırdı peşinden (Ak,2010:87).</p>	
29	Uyumlu olma
<p>Elif de aniden annesinin babasının sevgili çocuğu değil, bu köylü kadının çocuğu olurdu (Ak,2010:21).</p> <p>Elif önce uzun uzun düşündü. Sonra ”Denizkaplumbağaları mı?” diye bağırdı. ”Hep denizkaplumbağasının sırtında yolculuk etmek istemişimdir.”</p> <p>Elif’in bu tepkisi anne ve babasını rahatlatmıştı. Taşınma işini benimsediğini düşünüp sevindiler (Ak,2010:30).</p> <p>Madem kaplumbağaların kaybolmaması gerekiyordu, seve seve siyahları giyecekti o zaman (Ak,2010:56).</p> <p>Elif karşı çıkmadı. “Peki,” diyen gözlerle Havva’ya baktı (Ak,2010:86).</p>	
30	Yakın çevreyle sağlıklı ilişkiler kurma
<p>Küçük Elif’in o zamana kadar tanıdığı, halası, teyzesi veya annesi olmayan ilk kadını Havva (Ak,2010:21).</p>	
31	Yerinde ve doğru davranma
<p>Bunun üzerine Elif, uzun uzun düşünmüştü. Bir daha da leylek konusunu açmamıştı. Belli ki, babasına hak vermişti (Ak,2010:15).</p>	

“Havva ile Kaplumbağa” adlı çocuk kitabında Tablo 4.18’de görüleceği üzere Türk Millî Eğitiminin genel amaçları, ilköğretimin amaçları, ortaöğretimin temel ilkeleri ve Türkçe dersi genel amaçları, 2018 yılında yayımlanan İlkokul ve Ortaokul Türkçe Dersi öğretim programı, 2015 yılında yayımlanan Türkçe Dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı, 2006 yılında yayımlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6,7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı ve son olarak 2006 yılında yayımlanan ve MEB’in bir değerler listesi sunduğu ilk programlardan biri olan Sosyal Bilgiler öğretim programı incelenerek hazırlanan değerler listesinden belirlenen altmış üç değerden otuz biri yer almaktadır. “Havva ile Kaplumbağa” adlı çocuk kitabında en fazla

“sevgi, uyumlu olma, sorunlara çözüm arama” değerleri yer almaktadır. Bunun yanında en yüksek oranda “doğa sevgisi, dostluk, eleştirel ve sorgulayıcı olma, işbirlikçi olma-grup halinde çalışmaya önem verme, umutlu olma” değerleri; en düşük oranda da “alışkanlık, aile ve akrabaya değer verme, araştırmacı olma, bilgiye ulaşma yollarını-tekniklerini öğrenme değeri, cesaretli olma, çalışkanlık-gayret etme, başkalarının haklarına saygılı olma, dayanışma, dil bilincine sahip olma, duyarlı olma, estetik, girişimci olma, hoşgörülü anlayışlı olma, iyi olma iyilik yapma, ölçülü olma, sabırlı olma, saygı, sorumluluk, tedbirli olma, tecrübeye önem verme-tecrübe edinme, teknolojiyi kullanma, yakın çevreyle sağlıklı ilişkiler kurma, yerinde ve doğru davranma” değerleri yer almaktadır.

4.19. “Karadeniz’deki Yunus” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler

Araştırmanın bu bölümünde 34 sayfalık öykü türünde olan “Karadeniz’deki Yunus” adlı çocuk kitabındaki değerlerin sayfa numaralarına ve ilgili bölüm alıntılarına yer verilmiştir.

Tablo 4.19: Behiç Ak’ın “Karadeniz’deki Yunus” Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı

1	Başarılı olma
	Uzunca bir kovalamacadan sonra balıkçılar, yunusun etrafını çevirmeyi başarmışlar (Ak, 2014ı:22).
2	Çalışkanlık-Gayret etme
	Her gece yüzlerce kilo balık avlar, ertesi gün satabildiklerini satar, satamadıklarını yer, geri kalanlarını ise tarlalara gübre yaparlarmış (Ak, 2014ı:4). Ertesi gece balıkçılar teknelerine atlayıp yunusu aramaya çıkmışlar (Ak, 2014ı:18). Balıkçılıkla uğraşmayı bırakıp sebze, meyve yetiştirmeye karar vermişler (Ak, 2014ı:26).
3	Dostluk
	O gece yunusla İsmail iyi arkadaş olmuşlar (Ak, 2014ı:16).
4	Eleştirel ve sorgulayıcı olma
	Balıkçılar çok şaşırılmış ve hep bir ağızdan, “Neymiş o?” diye sormuşlar (Ak, 2014ı:12). “Güleç yüzlü bir yunus balığı, nasıl olurda bütün balıkları kaçırabilir?” diye düşünmüş (Ak, 2014ı:14). “Peki o zaman bu kadar hamsi nereye gitti?” diye sormuş merakla (Ak, 2014ı:14). “Koskoca denizdeki balıklar nasıl bitebilir?” (Ak, 2014ı:14)
5	Girişimci olma
	Ertesi gece balıkçılar teknelerine atlayıp yunusu aramaya çıkmışlar (Ak, 2014ı:18). Balıkçılıkla uğraşmayı bırakıp sebze, meyve yetiştirmeye karar vermişler (Ak, 2014ı:26). Kalanlar ise, “Biz balıkçılıktan başka bir iş yapamayız ki,” deyip teknelerini kamyonlara yüklemişler karşı dağın arkasındaki göle taşınmışlar (Ak, 2014ı:26).
6	İşbirlikçi olma-Grup halinde çalışmaya önem verme
	Gece olunca balıkçılar, İsmaillerin evinde toplanıp “Denizdeki balıkların neden yok olduğunu” konuşmuşlar (Ak, 2014ı:12). Ertesi gece balıkçılar teknelerine atlayıp yunusu aramaya çıkmışlar (Ak, 2014ı:18). Balıkçılar teknelerine atlayıp yunusu yakalamak için seferber olmuşlar (Ak, 2014ı:20).
7	İyi olma iyilik yapma
	İsmail, odanın tabanına bir delik açıp günlerce yunusu oradan beslemiş (Ak, 2014ı:18).

Tablo 4.19: (devamı)

8	Sabırlı olma
İsmail, heyecan içinde Yunus'un tekrar görünmesini beklemiş (Ak, 2014:8).	
9	Sevgi
Köylüler, Yunus'u çok sevmişler (Ak, 2014:28).	
10	Sorunlara çözüm arama
Gece olunca balıkçılar, İsmail'in evinde toplanıp "Denizdeki balıkların neden yok olduğunu" konuşmuşlar (Ak, 2014:12). Çaresizlik içinde geriye dönüp ne yapacaklarını konuşmuşlar (Ak, 2014:24). Balıkçılıkla uğraşmayı bırakıp sebze, meyve yetiştirmeye karar vermişler (Ak, 2014:26).	
11	Umutlu olma
İsmail, heyecan içinde Yunus'un tekrar görünmesini beklemiş (Ak, 2014:8).	
12	Yenilikçi olma
Hatta köylerinin ismini de "Yunus Köyü" olarak değiştirmişler (Ak, 2014:28).	

"Karadeniz'deki Yunus" adlı çocuk kitabında Tablo 4.19'da görüleceği üzere Türk Millî Eğitiminin genel amaçları, ilköğretimin amaçları, ortaöğretimin temel ilkeleri ve Türkçe dersi genel amaçları, 2018 yılında yayımlanan İlkokul ve Ortaokul Türkçe Dersi öğretim programı, 2015 yılında yayımlanan Türkçe Dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı, 2006 yılında yayımlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6,7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı ve son olarak 2006 yılında yayımlanan ve MEB'in bir değerler listesi sunduğu ilk programlardan biri olan Sosyal Bilgiler öğretim programı incelenerek hazırlanan değerler listesinden belirlenen altmış üç değerden on ikisi yer almaktadır. "Karadeniz'deki Yunus" adlı çocuk kitabında en fazla "eleştirel ve sorgulayıcı olma" değeri yer almaktadır. Bunun yanında en yüksek oranda "çalışkanlık-gayret etme, girişimci olma, işbirlikçi olma-grup halinde çalışmaya önem verme, sorunlara çözüm arama" değerleri; en düşük oranda da "başarılı olma, dostluk, iyi olma iyilik yapma, umutlu olma, sevgi, sabırlı olma, yenilikçi olma" değerleri yer almaktadır.

4.20. "Kedi Adası" Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler

Araştırmanın bu bölümünde 32 sayfalık öykü türünde olan "Kedi Adası" adlı çocuk kitabındaki değerlerin sayfa numaralarına ve ilgili bölüm alıntılarına yer verilmiştir.

Tablo 4.20: Behiç Ak’ın “Kedi Adası” Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı

1	Ahşkanlık
Allah’tan, şehirde yaşayan yaşlı bir kadın kedileri unutmaz, soğuğa aldirmeden her gün kayığa atlayıp adaya gelir ve kedilere yiyecek getirmiş (Ak,2014i:11). Çok soğuk bir kış günü, kediler her zaman olduğu gibi kadının yolunu gözlüyormuş (Ak,2014i:12).	
2	Başarılı olma
Sonunda sirklerini kurmuşlar (Ak,2014i:17). Onları dakikalarca alkışlayıp tekrar tekrar sahneye çağırmışlar (Ak,2014i:22). Pastalar, börekler, çörekler ve kışlık elbiseler yapmışlar. Hatta “kedi modası” bile geliştirmişler (Ak,2014i:24). Havalar ısınmaya başlayıp bahar gelince de, yeterince çalıştıklarına karar vermişler (Ak,2014i:28).	
3	Beceri geliştirme
Pastalar, börekler, çörekler ve kışlık elbiseler yapmışlar (Ak,2014i:24).	
4	Çalışkanlık-Gayret etme
Kediler bu fikirden çok hoşlanmışlar ve gece gündüz çalışarak sirk inşa etmeye koyulmuşlar (Ak,2014i:16). Sonunda kediler, sirke giriş biletlerinden kazandıkları parayla ekmek yapmak için un, içmek için süt almışlar (Ak,2014i:23).	
5	Dayanışma
Sonunda beklemekten yorulup kendi aralarında toplantı yapmışlar. (Ak,2014i:14) Kediler bu fikirden çok hoşlanmışlar ve gece gündüz çalışarak sirk inşa etmeye koyulmuşlar (Ak,2014i:16).	
6	Dostluk
Uzun, soğuk kış gecelerinde, tatilcilerin bıraktığı evlerde oturup televizyon seyredip oyun oynamışlar (Ak,2014i:25). Evleri de dükkanları özenle temizleyip tatilcilere hazırlamışlar (Ak,2014i:28).	
7	Eleştirel ve sorgulayıcı olma
Diğerleri minik kedinin bu teklifine çok şaşırılmışlar. “Biz ne yapabiliriz? Fare yakalamaktan başka bir işe yaramayız ki!” diye bağırılmışlar (Ak,2014i:14).	
8	Girişimci olma
Kediler bu fikirden çok hoşlanmışlar ve gece gündüz çalışarak sirk inşa etmeye koyulmuşlar (Ak,2014i:16). Sonunda kediler, sirke giriş biletlerinden kazandıkları parayla ekmek yapmak için un, içmek için süt almışlar (Ak,2014i:23).	
9	İyi olma iyilik yapma
Allah’tan, şehirde yaşayan yaşlı bir kadın kedileri unutmaz, soğuğa aldirmeden her gün kayığa atlayıp adaya gelir ve kedilere yiyecek getirmiş (Ak,2014i:11). Evleri de dükkanlar da özenle temizleyip tatilcilere hazırlamışlar (Ak,2014i:28).	
10	Sevgi
Kağıtta şunlar yazılıymış: “Her şey için çok teşekkürler, miyav miyav.” (Ak,2014i:29)	
11	Sorumluluk
“Onlar gibi, dükkanlar açmalı, ekmek yapmalı, süt satıp para kazanmalı, lokantalarda ya da evimizde yemek yapıp karnımızı doyurmalıyız” (Ak,2014i:14).	
12	Umutlu olma
Çok soğuk bir kış günü, kediler her zaman olduğu gibi kadının yolunu gözlüyormuş (Ak,2014i:12). “Adada bir sirk kurup para kazanabiliriz. Kazancımızla da bu dükkanları işletebiliriz” (Ak,2014i:14).	
13	Üretken olma
“Artık bizde insanlar gibi yaşamasını öğrenmeliyiz,” demiş (Ak,2014i:14). Pastalar, börekler, çörekler ve kışlık elbiseler yapmışlar. Hatta “kedi modası” bile getirmişler (Ak,2014i:24).	

“Kedi Adası” adlı çocuk kitabında Tablo 4.20’de görüleceği üzere Türk Millî Eğitiminin genel amaçları, ilköğretimin amaçları, ortaöğretimin temel ilkeleri ve Türkçe dersi genel amaçları, 2018 yılında yayımlanan İlkokul ve Ortaokul Türkçe Dersi öğretim programı, 2015 yılında yayımlanan Türkçe Dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı, 2006 yılında yayımlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı ve son olarak 2006 yılında yayımlanan ve MEB’in bir değerler listesi sunduğu ilk programlardan biri olan Sosyal Bilgiler öğretim programı incelenerek hazırlanan değerler listesinden belirlenen altmış üç değerden on üçü yer almaktadır. “Kedi Adası” adlı çocuk kitabında en fazla “başarılı olma” değerleri yer almaktadır. Bunun yanında en yüksek oranda “alışkanlık, çalışkanlık-gayret etme, dayanışma, dostluk, girişimci olma, iyi olma iyilik yapma, umutlu olma, üretken olma” değeri; en düşük oranda da “Beceri geliştirme, Eleştirel ve sorgulayıcı olma, Sevgi, Sorumluluk” değerleri yer almaktadır.

4.21. “Kedilerin Kaybolma Mevsimi” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler

Araştırmanın bu bölümünde 96 sayfalık öykü türünde olan “Kedilerin Kaybolma Mevsimi” adlı çocuk kitabındaki değerlerin sayfa numaralarına ve ilgili bölüm alıntılarına yer verilmiştir.

Tablo 4.21: Behiç Ak’ın “Kedilerin Kaybolma Mevsimi” Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı

1	Alışkanlık
	Kendisini dünyada olup biten her şeyden sorumlu hissederdi (Ak, 2014j:9).
2	Araştırmacı olma
	Google (gugil) arama motoruna “18 Haziran” yazdı (Ak, 2014j:36).
3	Başarılı olma
	Gerçekten önemli bir ipucuydu bu. Bütün arkadaşlarına heyecanla bu bilgiyi aktardı hemen (Ak, 2014j:68). “Anı Hırsız” bir anda mahallenin kahramanı haline dönüşmüştü (Ak, 2014j:91).
4	Dayanışma
	Titrek’i bulmak için seferber oldular (Ak, 2014j:16). Nurten Hanım, Suat Bey, Küçük Sevgi, Koşucu İbo ve Nazan Hanım her gün bir araya gelmeye başladılar (Ak, 2014j:32). Sonunda bir dernek kurmaya karar verdiler (Ak, 2014j:33). Küçük Sevgi, işin içinden çıkamayınca, problemi çözmeyi mahalledeki arkadaşlarına bıraktı (Ak, 2014j:35).
5	Dostluk
	Sevgi bağımlıydı Titrek. Ona yapışık yaşardı. Dibinden hiç ayrılmazdı (Ak, 2014j:11). Sevgi’nin arkadaşları biranda çevresine toplandılar (Ak, 2014j:14). Nurten Hanım, Suat Bey, Küçük Sevgi, Koşucu İbo ve Nazan Hanım her gün bir araya gelmeye başladılar (Ak, 2014j:32).

Tablo 4.21: (devamı)

6	Duyarlı olma
Durumun ciddiyeti anlaşılınca, Sevgi annesi Melahat Hanım'la birlikte Titrek'i aramaya koyuldu (Ak, 2014j:13). Titrek'i bulmak için seferber oldular (Ak, 2014j:16).	
7	Eleştirel ve sorgulayıcı olma
Sinir içinde, "Aptal, taş yürekli, acımasız, duyarsız çankafanın biriyim ben!" diye kendini suçlayıp durdu minik Sevgi (Ak, 2014j:12). "Bir eşyanın kaybolmasını anlıyorum ama, bir kedi nasıl kaybolur?" diye sordu Aylin (Ak, 2014j:14). Bunca insanın kedisi aynı anda nasıl kaybolabilirdi ki? (Ak, 2014j:33) Bunun mutlaka bir anlamı olmalıydı. Ama ne? (Ak, 2014j:34) "Neden 18 Haziran?" diye sordu Sema (Ak, 2014j:35). "Bir hırsız neden özellikle sizin kedinizi çalsın ki?" (Ak, 2014j:39) "Bu işin içinde bir iş var!" diye düşündü (Ak, 2014j:55). Acaba anılar da mı 18 Haziran'da çalınmıştı? (Ak, 2014j:58)	
8	Girişimci olma
Durumun ciddiyeti anlaşılınca, Sevgi annesi Melahat Hanım'la birlikte Titrek'i aramaya koyuldu. (Ak, 2014j:13) Sonunda bir dernek kurmaya karar verdiler. (Ak, 2014j:33)	
9	İşbirlikçi olma-Grup halinde çalışmaya önem verme
Durumun ciddiyeti anlaşılınca, Sevgi annesi Melahat Hanım'la birlikte Titrek'i aramaya koyuldu (Ak, 2014j:13). Titrek'i bulmak için seferber oldular (Ak, 2014j:16). Sonunda bir dernek kurmaya karar verdiler (Ak, 2014j:33). Küçük Sevgi, işin içinden çıkamayınca, problemi çözmeyi mahalledeki arkadaşlarına bıraktı (Ak, 2014j:35).	
10	İyi olma iyilik yapma
Titrek'i bulmak için seferber oldular (Ak, 2014j:16). Küçük Sevgi, Nazan Hanım'ın iri ellerini avcunun içine alıp, onu teselli etti (Ak, 2014j:20). "Kedilerin aşlarını yaptırıyor, bakımlarını yapıyor, sakat hayvanlara sahip çıkıyor. Bütün parasını da onları beslemeye harcıyor" (Ak, 2014j:41). Dizideki Nurten Hanım, kediyi içeri alıp ona hemen yemek vermişti (Ak, 2014j:47) "Bana yemek verdi." (Ak, 2014j:78). "Hiç bu kadar eli açık insan görmemiştim" (Ak, 2014j:79). "Ona her yettiğimde, bana bir hamsi balığı verdi" (Ak, 2014j:80). "Suat Bey beni çok sevdi. Önüme bir sürü yemek koydu" (Ak, 2014j:81).	
11	Komşuluk ilişkilerine önem verme
Bir buket çiçekle Sevgiler'e misafirlğe geldiler (Ak, 2014j:62).	
12	Sanata ve sanatçıya saygı duyma
Nurten Hanım her sabah piyanosuyla ona bir şarkı çalıyordu... (Ak, 2014j:48) "Eh, herkes şarkıcı olmak ister," dedi Nazan Hanım (Ak, 2014j:57). Ayrıca, beni canlandıran usta oyuncu Türkan Sayın'a on üzerinden on veriyorum (Ak, 2014j:59). Ama Arzu Bereket çok iyi bir oyuncuydu (Ak, 2014j:63). Sokaklarda çekim yaparken, onlara çok imrendim (Ak, 2014j:86).	
13	Sevgi
Sevgi bağımlıydı Titrek. Ona yapışık yaşardı (Ak, 2014j:11). Kapı gıcirtısıyla bile dans etme yeteneğine sahip, sevimli Nazan Hanım'ın sevmeyeni yoktu (Ak, 2014j:18). "Çok sevdiğim kedim Arsız kayboldu. Günlerdir onu arıyorum" (Ak, 2014j:18). "Kedilerin aşlarını yaptırıyor, bakımlarını yapıyor, sakat hayvanlara sahip çıkıyor. Bütün parasını da onları beslemeye harcıyor" (Ak, 2014j:41). Dizideki Nurten Hanım, kediyi içeri alıp ona hemen yemek vermişti (Ak, 2014j:47). "Boynuma sarıldı" (Ak, 2014j:79). "Ona ne kadar kaba davranırsam, beni o kadar çok seviyordu" (Ak, 2014j:79). "Canım beniim, üçkağıtım!" diye öpücükler gönderiyordu (Ak, 2014j:80). "Suat Bey beni çok sevdi. Önüme bir sürü yemek koydu" (Ak, 2014j:81).	

Tablo 4.21: (devamı)

14	Sorunlara çözüm arama
Bunca insanın kedisi aynı anda nasıl kaybolabilirdi ki? (Ak, 2014j:33) Küçük Sevgi, işin içinden çıkamayınca, problemi çözmeyi mahalledeki arkadaşlarına bıraktı (Ak, 2014j:35). “Karakola gidip tanıdıkları kedi hırsızlarının listesini alabiliriz” (Ak, 2014j:38).	
15	Tarafsızlık ve dürüstlük
“Bu sizin kişiliğiniz. İnsanlar sizin kötü olmadığınızı biliyor. Lütfen kendinizi suçlamayınız!” (Ak, 2014j:25)	
16	Tecrübeye önem verme-Tecrübe edinme
Yıllarca, annesi ve babası bunları ona söylemişlerdi: “Lütfen kendini suçlama!” (Ak, 2014j:25)	
17	Tedbirli olma
“Haritaya bakmadan, hava tahmin raporunu almadan asla sokağa çıkmam” (Ak, 2014j:54).	
18	Teknolojiyi kullanma
Sonra da internet kafeye doğru yöneldi (Ak, 2014j:36). Google (gugıl) arama motoruna”18 Haziran” yazdı (Ak, 2014j:36).	
19	Umutlu olma
“Üzülmeyin. İçimde güçlü bir his var. Her şey yoluna girecek” (Ak, 2014j:20). Sanki birinin kedisi bulunursa, diğerininki de bulunacaktı gibi umutlanıyorlardı. (Ak, 2014j:32) “Düşünsenize, film piyasasına atılacaktım! Milyonların sevgilisi olacak, şatolarda yaşayacaktım. Onlarca hizmetçim...” (Ak, 2014j:87)	
20	Üretken olma
“Mahallede tanıdığım ne kadar insan varsa, hepsinin hikâyesini yazdım” (Ak, 2014j:89).	
21	Yakın çevreyle sağlıklı ilişkiler kurma
Nurten Hanım, Suat Bey, Küçük Sevgi, Koşucu İbo ve Nazan Hanım her gün bir araya gelmeye başladılar (Ak, 2014j:32).	
22	Yerinde ve doğru davranma
Küçük Sevgi bu kez de Nurten Hanım’ın ellerini tuttu (Ak, 2014j:25).	

“Kedilerin Kaybolma Mevsimi” adlı çocuk kitabında Tablo 4.21’de görüleceği üzere Türk Millî Eğitiminin genel amaçları, ilköğretimin amaçları, ortaöğretimin temel ilkeleri ve Türkçe dersi genel amaçları, 2018 yılında yayımlanan İlkokul ve Ortaokul Türkçe Dersi öğretim programı, 2015 yılında yayımlanan Türkçe Dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı, 2006 yılında yayımlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı ve son olarak 2006 yılında yayımlanan ve MEB’in bir değerler listesi sunduğu ilk programlardan biri olan Sosyal Bilgiler öğretim programı incelenerek hazırlanan değerler listesinden belirlenen altmış üç değerden yirmi ikisi yer almaktadır. “Kedilerin Kaybolma Mevsimi” adlı çocuk kitabında en fazla “sevgi” değeri yer almaktadır. Bunun yanında en yüksek oranda “dayanışma, dostluk, eleştirel ve sorgulayıcı olma, işbirlikçi olma-grup halinde çalışmaya önem verme, iyi olma iyilik yapma, sanata ve sanatçıya saygı duyma, sorunlara çözüm arama, umutlu olma” değerleri; en düşük oranda da “alışkanlık, araştırmacı olma, başarılı olma, duyarlı olma, girişimci olma, komşuluk ilişkilerine önem verme, tarafsızlık ve dürüstlük, tedbirli olma, tecrübeye önem verme-tecrübe edinme, teknolojiyi kullanma, üretken olma, yakın çevreyle sağlıklı ilişkiler kurma, yerinde ve doğru davranma” değerleri yer almaktadır.

4.22. “Pat Karikatür Okulu” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler

Araştırmanın bu bölümünde 96 sayfalık öykü türünde olan “Pat Karikatür Okulu” adlı çocuk kitabındaki değerlerin sayfa numaralarına ve ilgili bölüm alıntılarına yer verilmiştir.

Tablo 4.22: Behiç Ak’ın “Pat Karikatür Okulu” Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı

1	Alışkanlık
Alışmadığı tek şey, sıra arkadaşına “patates” diye seslenmek (Ak, 2014k:29). “Çalışmak alışkanlık yapar” (Ak, 2014k:44). Çocuklar, “Dodo’nun fikri de bu!” deyip geçiveriyorlardı (Ak, 2014k:81).	
2	Aile ve akrabaya değer verme
Babasının vakitsiz ölümünü son derece duygusal bir şekilde kaleme almıştı (Ak, 2014k:57). “Babamı buldum!” (Ak, 2014k:67) Biraz para biriktirdiğini, oğlu için bir şeyler yapmak istediğini belirtiyordu (Ak, 2014k:67).	
3	Başarılı olma
“Çünkü ben ilkokulun pinpon şampiyonuyum” (Ak, 2014k:18). Tebrik ediyorum! (Ak, 2014k:40) Sonunda çizimlerim belli bir olgunluğa ulaştı (Ak, 2014k:43). Sonunda onu buldum (Ak, 2014k:45). Çizilenler kısa sürede uygulandı (Ak, 2014k:48). Öyle bir su saati yaptılar ki, su belli saatlerde fırını yakıyor, belli saatlerde söndürüyordu (Ak, 2014k:48). Sonunda bir gün, amaçlarına ulaştılar ve çok mutlu oldular (Ak, 2014k:51). Hayatımda ilk defa faydalı bir iş yapmıştım (Ak, 2014k:52). Daha sonraki günler, patates yine çok yaratıcı kompozisyon ödevleri yazdı (Ak, 2014k:56). “Benim Annem” adlı kompozisyon, öğretmenler tarafından çok beğenildi (Ak, 2014k:59). “Ama bu kulübün kurucusu ve yöneticisi sen olmalısın!” (Ak, 2014k:85) Kulübün çalışmaları kısa sürede bütün okulda duyuldu (Ak, 2014k:86). Yazıp çizdikleri öyküleri kitap haline getirdiler (Ak, 2014k:86). Pat Karikatür Okulu’nun ünü kısa zamanda şehirdeki öbür okullarda da duyuldu (Ak, 2014k:87).	
4	Beceri geliştirme
Kaşla göz arasında, sadece “la” sesinden oluşan bir şarkı bestelemişti (Ak, 2014k:12). “Onlar gücünü de kendi bedeninde toplayıp, büyüdükçe büyüyecek, her şeyi yutan kocaman bir dev olacak!” (Ak, 2014k:21) “Bak, Patates’i bir karikatür tipi haline getirdim” (Ak, 2014k:31). Doğrucu Davut’un sıra arkadaşı Patates ise, hızla karikatürler çizmeye başlamıştı (Ak, 2014k:37). Yarattığı “Patates burunlu tip” in başından geçen bir macerayı öyküleştiriyordu (Ak, 2014k:38). Herkes yetenekli olduğu alanda fikirler geliştirmeye başladılar (Ak, 2014k:48). Politikadan, edebiyattan, belediye sorunlarından anlıyordu (Ak, 2014k:57). Çalamadığı müzik aleti yoktu (Ak, 2014k:59).	
5	Cesaretli olma
Onun yaşındaki çocuklardan beklenmeyecek kadar cesur bir kararı (Ak, 2014k:77).	

Tablo 4.22: (devamı)

6	Çalışkanlık-Gayret etme
<p>Bir anda herkes, çantasından beyaz kağıtlar çıkarıp yazmaya koyuldu (Ak, 2014k:36). Tuhaf, kağıdı yarılamıştı bile (Ak, 2014k:37). Arka sıradaki karadelik, hiç durmadan çalاکalem bir şeyler yazıyordu (Ak, 2014k:37). Günlerce çalışarak planlar çizdim (Ak, 2014k:43). Değirmenleri çalıştırıp buğdayı öğütebilir, unu değirmenden fırına taşıyabilir, fırını çalıştırıp ekmek üretebilirlerdi (Ak, 2014k:46). Sayfaları harıl harıl karıştırılarak, işe yarar bilgiler arandı (Ak, 2014k:47). Gece gündüz çalışıyorlar, hiç yakınmıyorlar hatta ne kadar çok çalıştıklarını birbirlerine anlatıyorlardı (Ak, 2014k:48). Köylüler hiç çalışmayacakları bir düzeni kurmak için öyle çok çalıştılar ki, şaşarsınız (Ak, 2014k:51). Edindikleri bilgileri başka alanlarda da uygulamak istediler (Ak, 2014k:52). Daha sonraki günler, patates yine çok yaratıcı kompozisyon ödevleri yazdı (Ak, 2014k:56). Öğrenciler, kısa bir şaşkınlıktan sonra, onun isteğini hemen yerine getirmeye çalıştı (Ak, 2014k:70). Konuyu günlerce tartıştılar (Ak, 2014k:70). Başka sınıflarda resme, karikatüre, öykü yazmaya, resimli roman yazmaya meraklı çocuklar vardı (Ak, 2014k:86). Yazıp çizdikleri öyküleri kitap haline getirdiler (Ak, 2014k:86). Çocuklar yazdıkça yazıyor, çizdikçe çiziyorlardı (Ak, 2014k:87). Çocuklar, okul içinde bir okul kurmuşlar, eğitilmiş ve yaratıcı hale getirmişlerdi (Ak, 2014k:88). Okulun içinde kendine ayrılan bir sınıfta çalışmalarını sürdürdü (Ak, 2014k:88).</p>	
7	Demokrasi
<p>Patates, burnunun demokratik yolla seçilmesini istiyordu (Ak, 2014k:70).</p>	
8	Dostluk
<p>“Yarın bizim sınıfa yeni bir öğrenci geliyor. Ona, hoş geldin töreni yapacağız.” Dedi Tuhaf (Ak, 2014k:13). “Bay Hoşgeldin’e ‘sarı’ olan herhangi bir şey hediye etmeyi düşündüm” (Ak, 2014k:13). Hoş geldin, Bay Hoş geldin!” (Ak, 2014k:16) Çocuklar leğenin çevresinde bir daire oluşturdular (Ak, 2014k:17). Hoşgeldin’in daha ilk bakışta kanı kaynamıştı ona (Ak, 2014k:23). Alışmadığı tek şey, sıra arkadaşına “patates” diye seslenmekti (Ak, 2014k:29). Doğrucu Davut, sıra arkadaşını gözledi (Ak, 2014k:32). Doğrucu Davut sıra arkadaşına hayran olmuştu (Ak, 2014k:55). Hepsiyle yakın arkadaş olmuştu (Ak, 2014k:55). Sıra arkadaşının omzuna sarıldı (Ak, 2014k:57). Oysa Patates, Doğrucu Davut’un da fikrini çok önemsiyordu (Ak, 2014k:71).</p>	
9	Eleştirel ve sorgulayıcı olma
<p>“Daire?” (Ak, 2014k:11) “Ne yapacaksın bunlarla?” (Ak, 2014k:12) “Leğen ve süpürge sapıyla mı?” (Ak, 2014k:13) “Neden?” (Ak, 2014k:13) “Hem, ‘hoş gedin’ dediğiniz de kim?” (Ak, 2014k:16) “Taktuk mu?” (Ak, 2014k:17) “Bir insan neden böyle bir isim takarlar ki?” (Ak, 2014k:18) “Sen de kimsin?” (Ak, 2014k:18) “Neden böyle herkes birbirine isim takıyor burada ?” (Ak, 2014k:25) “Niye böyle şeyler yapar ki insanlar?” (Ak, 2014k:26) “Sen de kimsin?” (Ak, 2014k:26) “Neymiş?” (Ak, 2014k:27) Alınmıyor muydu? Yoksa kendisine yapılan her takılmayı, yarattığı çizgi romana katkı olarak mı algılıyordu?” (Ak, 2014k:32) “Faydalı bir şey yapıp da, kendinizi mutlu hissettiğiniz oldu mu, çocuklar?” (Ak, 2014k:33) “Yoksa, faydalı olup, tatmin duygularıyla dolmak mı önemli hayatta?” (Ak, 2014k:34) “Yoksa, faydalı şeyler yapman gerektiğine inanmıyor musun ?” (Ak, 2014k:35) “Tembeller altın kalpli mi olur acaba ?” (Ak, 2014k:43) “Bütün bu dâhice fikirleri sen mi çizdin?” deyip beni kutladılar (Ak, 2014k:44).</p>	

	<p>“Senin yazdıkların gerçek mi?” (Ak, 2014k:55) Acaba bunları söylemekle arkadaşına kötülük mü yapmıştı? (Ak, 2014k:63) “Senin baban ölmemiş miydi?” (Ak, 2014k:67) “Cevap yazdın mı?” (Ak, 2014k:67) “Ne istedin?” (Ak, 2014k:67) “Fikrime katılmıyor musun?” (Ak, 2014k:71) Onu bu kadar sinirlendiren ne olabilirdi? (Ak, 2014k:73) “Burnum kocaman diye, herkes gibi hasta olmaya hakkım yok mu yani benim?” (Ak, 2014k:75) Patates’in yeni burnuna alışmaları çok zor olacak mıydı? (Ak, 2014k:79) “Ama nasıl olur?” (Ak, 2014k:80) Gerçekten böyle bir şey yapabilir miydi? (Ak, 2014k:84)</p>
10	<p>Girişimci olma “Hadi, bir isim bulalım” (Ak, 2014k:21). “Ben hem çizeceğim, hem de yazacağım!” (Ak, 2014k:36) Günlerce çalışarak planlar çizdim (Ak, 2014k:43). Çalışmak için gereken her şey kocaman ve boş bir alanda toplandı (Ak, 2014k:48). “Okulda bir karikatür kulübü kurmanın zamanı geldi (Ak, 2014k:84).</p>
11	<p>İşbirlikçi olma-Grup halinde çalışmaya önem verme Çocuklar leğenin çevresinde bir daire oluşturdu (Ak, 2014k:17). Bir anda herkes, çantasından beyaz kâğıtlar çıkarıp yazmaya koyuldu (Ak, 2014k:36). Hep birlikte çalışmaya koyulduk (Ak, 2014k:47). Köylüler hiç çalışmayacakları bir düzeni kurmak için öyle çok çalıştılar ki, şaşarsınız (Ak, 2014k:51). Çocuklar, okul içinde bir okul kurmuşlar, eğitilmiş eğlenceli ve yaratıcı hale getirmişlerdi (Ak, 2014k:88).</p>
12	<p>İyi olma iyilik yapma İlk kez insanlara yardımcı olacağım için sevindim (Ak, 2014k:43). Öğrenciler, kısa bir şaşkınlıktan sonra, onun isteğini hemen yerine getirmeye çalıştı (Ak, 2014k:70). Oysa Patates’e öbür çocuklardan çok daha iyi davranmıştır (Ak, 2014k:73).</p>
13	<p>Meslek sahibi olmanın önemini kavrama Aralarından, önemli mühendisler ve mimarlar çıktı (Ak, 2014k:52).</p>
14	<p>Planlı programlı olma Nehrin suyunu, küçük kanallarla köyün en uzak köşelerine kadar sokmayı planladım (Ak, 2014k:46).</p>
15	<p>Sanata ve sanatçıya saygı duyma Gerçek bir sanat eseri! (Ak, 2014k:40) Çok yetenekli bir ressamdı (Ak, 2014k:59). “Müzenin en değerli eserlerinden biri bu!” (Ak, 2014k:59) Trenlerin, sokakların, meydanların ve heykellerin komik hikâyelerini büyük bir hayranlıkla okudular (Ak, 2014k:79). Başka sınıflarda resme, karikatüre, öykü yazmaya, resimli roman yazmaya meraklı çocuklar vardı (Ak, 2014k:86).</p>
16	<p>Sevgi Hoşgeldin’ in daha ilk bakışta kanı kaynamıştı ona (Ak, 2014k:23). Köyümün insanları altın kalpliydiler, ama çok tembeldiler (Ak, 2014k:41). Doğrucu Davut sıra arkadaşına hayran olmuştu (Ak, 2014k:55). Sıra arkadaşının omzuna sarıldı (Ak, 2014k:57). Bir başka gün ise “Benim Annem” adlı bir hikâye yazarak annesini anlattı (Ak, 2014k:57). Patates sevinçle kahkahalar atarak ona sarıldı (Ak, 2014k:68).</p>
17	<p>Sorumluluk “Çocuklar, bugün sizden, kendinizi faydalı hissettiğiniz bir anı yazmanızı isteyeceğim” (Ak, 2014k:36).</p>
18	<p>Sorunlara çözüm arama “Ama bu planları uygulamak için çok çalışmalıyız” (Ak, 2014k:44).</p>

Tablo 4.22: (devamı)

19	Teknolojiyi kullanma
Okul koridorlarında sergilediler, internette yayınladılar (Ak, 2014k:87). Karadelik, bütün hikâyeleri topluyor; Pat ve Tuf, içlerinde en güzellerini seçiyor, Dodo yanlışlarını düzeltiyor, baskıya hazırlıyor ve sonra da internet sitesine yerleştiriyordu (Ak, 2014k:88).	
20	Tecrübeye önem verme-Tecrübe edinme
Patates, çözemediği bütün problemleri ona soruyordu (Ak, 2014k:57).	
21	Uyumlu olma
Yine de süpürge sapını alıp, leğenin içine girdi (Ak, 2014k:16). Çok kısa sürede yeni ismine de alıştı, sınıfa da (Ak, 2014k:28). Doğrucu Davut sınıfa çok kolay alıştı (Ak, 2014k:29).	
22	Üretken olma
Değirmenleri çalıştırıp buğdayı öğütebilir, unu değirmenden fırına taşıyabilir, fırını çalıştırıp ekmek üretebilirlerdi (Ak, 2014k:46). Bütün kararlar verildikten sonra da, üretime geçildi (Ak, 2014k:48). Öyle bir su saati yaptılar ki, su belli saatlerde fırını yakıyor, belli saatlerde söndürüyordu (Ak, 2014k:48). su gücüyle çalışan makinelerle iplikler ürettiler (Ak, 2014k:51). Yaratıcılıkta sınır tanımıyordu (Ak, 2014k:57). Yazıp çizdikleri öyküleri kitap haline getirdiler (Ak, 2014k:86). Çocuklar, okul içinde bir okul kurmuşlar, eğitilmiş eğlenceli ve yaratıcı hale getirmişlerdi (Ak, 2014k:88).	
23	Yenilikçi olma
“Bay Hoşgeldin’e ‘sarı’ olan herhangi bir şey hediye etmeyi düşündüm” (Ak, 2014k:13). “Hadi, bir isim bulalım.” (Ak, 2014k:21). Bir gece aniden alıma çok parlak bir fikir geldi (Ak, 2014k:43). Değirmenleri çalıştırıp buğdayı öğütebilir, unu değirmenden fırına taşıyabilir, fırını çalıştırıp ekmek üretebilirlerdi (Ak, 2014k:46). O zamana kadar yazıp çizdiklerinin tam tersini yapmıştı (Ak, 2014k:57). O da karikatür kahramanının ismini değiştirdi (Ak, 2014k:82). Pat ismi, bir süre sonra sınıfta tuhaf bir değişime yol açtı (Ak, 2014k:83). “Okulda bir karikatür kulübü kurmanın zamanı geldi (Ak, 2014k:84).	
24	Yerinde ve doğru davranma
Kendisine güvenebilen bir çocuktan Patates (Ak, 2014k:77).	

“Pat Karikatür Okulu” adlı çocuk kitabında Tablo 4.22’de görüleceği üzere Türk Millî Eğitiminin genel amaçları, ilköğretimin amaçları, ortaöğretimin temel ilkeleri ve Türkçe dersi genel amaçları, 2018 yılında yayımlanan İlkokul ve Ortaokul Türkçe Dersi öğretim programı, 2015 yılında yayımlanan Türkçe Dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı, 2006 yılında yayımlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı ve son olarak 2006 yılında yayımlanan ve MEB’in bir değerler listesi sunduğu ilk programlardan biri olan Sosyal Bilgiler öğretim programı incelenerek hazırlanan değerler listesinden belirlenen altmış üç değerden yirmi dördü yer almaktadır. “Pat Karikatür Okulu” adlı çocuk kitabında en fazla “eleştirel ve sorgulayıcı olma” değerleri yer almaktadır. Bunun yanında en yüksek oranda “alışkanlık, aile ve akrabaya değer verme, beceri geliştirme, başarılı olma, çalışkanlık-gayret etme, dostluk, girişimci olma, işbirlikçi olma-grup halinde çalışmaya önem verme, iyi olma iyilik yapma, sanata ve sanatçıya saygı duyma,

sevgi, uyumlu olma, üretken olma, yenilikçi olma” değerleri; en düşük oranda da “cesaretli olma, demokrasi, meslek sahibi olmanın önemini kavrama, planlı programlı olma, sorumluluk, sorunlara çözüm arama, teknolojiyi kullanma, yerinde ve doğru davranma, tecrübeye önem verme-tecrübe edinme” değerleri de yer almaktadır.

4.23. “Postayla Gelen Deniz Kabuğu” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler

Araştırmanın bu bölümünde 160 sayfalık roman türünde olan “Postayla Gelen Deniz Kabuğu” adlı çocuk kitabındaki değerlerin sayfa numaralarına ve ilgili bölüm alıntılarına yer verilmiştir.

Tablo 4.23: Behiç Ak’ın “Postayla Gelen Deniz Kabuğu” Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı

1	Aalışkanlık
	Bu sevgi zamanla alışkanlığa, alışkanlık ise bağımlılığa dönüştü (Ak, 2014l:25). Gün geçtikçe tablet bilgisayar bağımlısı olmuştu (Ak, 2014l:26). Sevda Hanım, Rıfki Bey’in olumsuz şeylerden olumlu sonuç çıkarma alışkanlığına alıştı (Ak, 2014l:39). İki boyutlu ekran görüntülerine alışmıştı (Ak, 2014l:57). Farkında değillerdi, ama onlar da tıpkı müşterileri gibi görüntü bağımlısı haline gelmişti (Ak, 2014l:84).
2	Aile ve akrabaya değer verme
	“Annemi evde bulamasam da, taşağımın yanında sevgi dolu bir not bulurum mutlaka” (Ak, 2014l:15). “Sadece anne ve babamı özleyorum” (Ak, 2014l:16). Kızıyla baş edemeyeceğini anlamıştı (Ak, 2014l:34). Sude’ye daha çok zaman ayırıyor, onunla mümkün olduğunca dışarıya çıkmak için gayret sarf ediyordu (Ak, 2014l:35).
3	Başarılı olma
	“Neredeyse gerçekten yemek yediğine inanacağım” (Ak, 2014l:13). “Sonuçta olağanüstü bir gösteri ortaya çıktı” (Ak, 2014l:15). Sude, çorbada tuzunun olmasından dolayı çok sevinçliydi (Ak, 2014l:39). “Yaptığımız araştırmaya göre, katıldığımız davaların hemen hepsini kazanmışsınız” (Ak, 2014l:64). Sude oyunu üçüncü olarak götürüyordu (Ak, 2014l:71). İşte doğru cevabı bulmuştu! (Ak, 2014l:74)
4	Beceri geliştirme
	“Görüneni, görünmez ve sessiz hale getirerek gösteriyor” (Ak, 2014l:12). “Sadece hareketlerle de anlatacağı çok şey vardır” (Ak, 2014l:12). Babamda etrafındaki hareketleri taklit ederek pantomim konusu haline getirmeye çalışıyor (Ak, 2014l:14). Sude kimi zaman dışarıya çıkıp oynuyor, kimi zaman evdeki yastıkları insan yerine koyup, oyunlar icat ediyordu (Ak, 2014l:21). Tek kişilik yemek yapmanın uzmanı olmuştu (Ak, 2014l:22). Hatta, sanal ortamdaki görsellik denizinden istediğı yüzü seçip kendi yüzü gibi kullanabiliyordu (Ak, 2014l:24). Rıfki Bey, yanından tabletle geçenler tıpkı onunda elinde tablet varmış gibi taklit etmeye çalıştı (Ak, 2014l:38).
5	Çalışkanlık-Gayret etme
	Bunları yaparken hiç ses çıkarmamaya gayret ediyordu (Ak, 2014l:13). “Aylarca, balonların üstüne traş köpüğü püskürtüp, elindeki usturayla bu rolü çalıştı” (Ak, 2014l:14). “Toplantıdan toplantıya koşar” (Ak, 2014l:15). Sabahları erkenden işinin başında oluyor (Ak, 2014l:15). Kolları sıvayıp konunun içine dalmalı, akıllıca yollar bulmalıydı (Ak, 2014l:70).

Tablo 4.23: (devamı)

6	Dil bilincine sahip olma
İnternet ortamında kestirme yazışmaktan Sude'nin dili de bozulmaya başladı (Ak, 2014l:43). Konuşurken de sessiz harfleri yutmayı alışkanlık haline getirmişti (Ak, 2014l:43).	
7	Doğa sevgisi
Rüzgarın kokusu, dalgaların sesi, havada beyaz kağıt parçaları gibi uçuşan martıların sesleri... onlarsız bir dünya düşünemiyorum (Ak, 2014l:17).	
8	Dostluk
Bu sayede yeni dostlar edinmişti (Ak, 2014l:23). Avustralya'da, Çin'de, Amerika'da dostları vardı artık (Ak, 2014l:26). Sude tanışmadığı adlarını bile bilmediği insanlarla sanal dünyada sıkı fıkı olmuştu (Ak, 2014l:53).	
9	Eleştirel ve sorgulayıcı olma
"Baban ne iş yapıyor?" (Ak, 2014l:9) "Karnından mı konuşuyor yani?" (Ak, 2014l:9) "Pantomim ne demek?" (Ak, 2014l:11) "Ne gibi?" (Ak, 2014l:12) "Eskizler mi?" (Ak, 2014l:14) "Ne yapıyorsun baba?" (Ak, 2014l:14) "Annenle evde onun gelmesini mi bekliyorsunuz?" (Ak, 2014l:15) "O da mı pantomimci?" (Ak, 2014l:15) "Sizin aile hiç bir araya gelmez mi?" (Ak, 2014l:16) "Ne yapıyorsun sıkılınca?" (Ak, 2014l:16) "Televizyonu elindeki tabletin ekranına bakarak izlemen biraz tuhaf değil mi?" (Ak, 2014l:29) "Sen neyi bekliyorsun?" (Ak, 2014l:30) "Yani, benim görüntüme bakmak, bana bakmaktan daha mı iyi?" (Ak, 2014l:32) "Mükemmel mi?" (Ak, 2014l:32) "Öyle değil mi?" (Ak, 2014l:33) "Bu bir hastalık mı, yoksa teknolojik bir ilerleme mi?" (Ak, 2014l:38) "Peki oyunun konusunu anladın mı?" (Ak, 2014l:40) Yoksa tamamen çizgi bir karaktere mi yönelmeliydi? (Ak, 2014l:45) Peki ya sonrası? (Ak, 2014l:47) Gogoluku nasıl bir oyundu? Kimler oynuyordu? (Ak, 2014l:47) "Gogoluku nasıl bir oyun?" (Ak, 2014l:48) "Kim onlar?" (Ak, 2014l:48) "Geridekiler ne yapıyor?" (Ak, 2014l:48) "Neden?" (Ak, 2014l:48) "Neyi keşfettin?" (Ak, 2014l:51) "Kime söyledin bu yalanları peki?" (Ak, 2014l:52) "Peki ama neden yaptın bunu?" (Ak, 2014l:52) Ona bunu nasıl anlatmalıydı ama nasıl? (Ak, 2014l:53) "Bu çok korkunç değil mi?" (Ak, 2014l:54) Sude'ye karşı nasıl davranmalıydı? (Ak, 2014l:59) Ama acaba internetten ona ulaşmaya çalışmak doğru bir şey miydi? (Ak, 2014l:60) "Neden benimle çalışmayı düşündünüz?" (Ak, 2014l:64) "Bunda ne var?" (Ak, 2014l:66) "Hem bu kayıtların sizde olması ne derece doğru?" (Ak, 2014l:67) "Konu üzerinde düşünmeye başladımız galiba?" (Ak, 2014l:78) Koskoca şirketin sahibi neden kedi maskesiyle dolaşıyordu acaba? Yüzünü gizleme ihtiyacıydı? (Ak, 2014l:79) "Bu korsanlar tam olarak ne yapıyor?" biraz daha anlatır mısınız?" diye sordu (Ak, 2014l:81). "İstedikleri kanuna aykırı şeyler mi?" (Ak, 2014l:81) Ama korsanlardan yardım istemek ne derece doğrudu? Buraya tam tersi bir görev için gelmemiş miydi? (Ak, 2014l:81) "Yüz görüntü" ne demektir acaba? Ya da yüz trilyon?" (Ak, 2014l:82) Ya da görüntülerini satanlar, görünmeyen insanlara mı dönüşüyorlardı (Ak, 2014l:82). Bir şirketin sürekli görüntü satın almasının amacı ne olabilirdi? Görüntüleri "kaç paradan" satıyordu (Ak, 2014l:83). "Bu parayla ne yapıyorsunuz ki?" (Ak, 2014l:83) Kafasının içi yine sorularla dolmuştu (Ak, 2014l:82). "Tamam da, o görüntüleri de sattığımızda kazandığımız parayla ne yapıyorsunuz?" (Ak, 2014l:83)	

	“İnsanların sürekli internete girip, görüntü indirmeleri onları hareketsizleştiriyor mu?” diye sordu (Ak, 2014l:84).
	“Yeni geliştirdikleri program ne acaba?” diye düşündü (Ak, 2014l:85).
10	Girişimci olma
	Sude kimi zaman dışarıya çıkıp oynuyor, kimi zaman evdeki yastıkları insan yerine koyup, oyunlar icat ediyordu (Ak, 2014l:21).
	Sanal alemde çekici bir tip yaratmalıydı (Ak, 2014l:45).
	Kolları sıvayıp konunun içine dalmalı, akıllıca yollar bulmalıydı (Ak, 2014l:70).
	Hemen işe koyularak, Tarator adıyla oyuncularından biri oldu (Ak, 2014l:71).
	Oyunlarımıza her geçen gün çok daha fazla insan katılmalı, daha fazla görüntü indirilmeli (Ak, 2014l:84).
11	Hoşgörülü anlayışlı olma
	Öğretmeni Necla Hanım bir gün durumu fark etmiş, ona anlayışla davranmıştı (Ak, 2014l:25).
12	İşbirlikçi olma-Grup halinde çalışmaya önem verme
	“Bugün hep birlikte tiyatroya gitmeyi öneriyorum” (Ak, 2014l:35).
13	İyi olma iyilik yapma
	“Ben dürüst bir avukatım” (Ak, 2014l:82).
14	Kendine güvenme kendini bilme
	Sevda Hanım kararlıydı (Ak, 2014l:45).
	Aniden, o zamana kadar düşünmediği bir şeyi yapmaya karar verdi (Ak, 2014l:70).
15	Meslek sahibi olmanın önemini kavrama
	Sude'nin babasının tuhaf bir mesleği vardı (Ak, 2014l:9).
	Mesleğine o kadar aşık ki, yer gibi yaparak karnını doyuruyor sanki (Ak, 2014l:13).
	“Annem avukattır” (Ak, 2014l:15).
	Deneyimli ve başarılı bir avukata ihtiyacımız var (Ak, 2014l:62).
16	Planlı programlı olma
	Kendince bir plan yaptı (Ak, 2014l:42).
17	Sanata ve sanatçıya saygı duyma
	“Ressamların, düşünürken defterine çizgi notlar alıp eskizler yapması gibi...” (Ak, 2014l:14)
	Birlikte sergilere, müzelere gidiyorlardı (Ak, 2014l:42).
18	Saygı
	“Sanki konuşursa, mesleğine ihanet edecek!” (Ak, 2014l:13)
19	Sevgi
	Sanki sadece fotojenik insanları seviyordu (Ak, 2014l:11).
	Mesleğine o kadar aşık ki, yer gibi yaparak karnını doyuruyor sanki (Ak, 2014l:13).
	“Annemi evde bulamasam da, tabağımın yanında sevgi dolu bir not bulurum mutlaka” (Ak, 2014l:15).
	“Birbirimizi çok özlediğimizden üçlü kanepede dipdibe oturuyoruz” (Ak, 2014l:16).
	“Sonra birbirimize sarılarak uyuruz” (Ak, 2014l:16).
	Birlikte oyun kurabildikleri bu tür hayvanları çok severdi (Ak, 2014l:47).
	Kendinden yaşça büyük insanlar bile saygı gösteriyordu (Ak, 2014l:54).
20	Sorumluluk
	İlgilendiği konuya kendini tam verirdi (Ak, 2014l:11).
	“Toplantıdan toplantıya koşar” (Ak, 2014l:15).
	Sabahları erkenden işinin başında oluyor (Ak, 2014l:15).
	Bu izin, Sude'yi sevinçten havalara uçurmuş ve dersleri baştan sona kaydetmeyi görev edinmişti (Ak, 2014l:26).
21	Sorunlara çözüm arama
	Diğerleri, iyi fotoğrafa ulaşmak için yaptığım denemelerdir (Ak, 2014l:14).
	“Benim her istediğimi karşılayarak kendilerini affettirmeye çalışıyorlar” (Ak, 2014l:16).
	“Kendimi sahile atıyorum” (Ak, 2014l:16).
	Hatta her yerde her zaman rahatça internete girebilmesi, iletişim sorunlarını da kısmen çözmüştü (Ak, 2014l:21).
	Vakit geçirmek için eğlenceli bir yol bulmuştu (Ak, 2014l:22).
	“Belki evde tekrar izleyip unuttuklarını hatırlayabilirsin” (Ak, 2014l:26).
	“Onları hafızana da kaydedebilirsin” (Ak, 2014l:33).
	Sude'de çaresizlik içinde aileyi bilgisayarının ekranında bir araya getirmeye çalışıyordu (Ak, 2014l:34).
	Evde daha çok vakit geçirmeye çalıştı ve Sude'yi dışarı çıkarmayı ilke edindi (Ak, 2014l:42).
	“Korsanların özelliklerini belirleyerek, sonuca ulaşmaya çalışıyorum” (Ak, 2014l:67).
	“İşe Gogogluku'yu öğrenerek başlamalıyım.” Diye mırıldandı (Ak, 2014l:71).
	Sude ile oyun arasına girerek, oyundan çıkmasına yardımcı olabilirler miydi? (Ak, 2014l:81)

Tablo 4.23: (devamı)

22	Teknolojiyi kullanma
<p>Elindeki tablet ve bilgisayarıyla sürekli fotoğraf ve film çekirdi (Ak, 2014l:11). Fikret, elindeki fotoğraf makinesini göstererek, “onu çok iyi anlıyorum,” dedi (Ak, 2014l:13). Bilgisayar arttıkça, dışarıya çıkan çocukların sayısı da azalmıştır (Ak, 2014l:17). Arkadaşlarına ulaşabilmenin en iyi yolu, kumsala gitmek değil, internete girmektir (Ak, 2014l:17). Tablet bilgisayar satıcısıymış (Ak, 2014l:18). “Benim bilgisayarın iki model sonrası” (Ak, 2014l:20). “Milyonlarca fotoğrafı bilgisayarında saklayabilirsin” (Ak, 2014l:20). “Bizim evde internete girmek konusunda kısıtlama yok” (Ak, 2014l:20). Sevda Hanım ve Rıfki Bey internetin kızları için iyi bir arkadaş olabileceğini düşünmüşlerdi (Ak, 2014l:21). İnternet sayesinde Sude’ye bağlanıp, görüntülü olarak konuşabiliyordu (Ak, 2014l:22). Babası da gittiği ülkelerden Sude’ye görüntülü mesaj bırakabiliyordu (Ak, 2014l:22). İnternet sayesinde başka insanlara ulaşmak çok daha kolaydı (Ak, 2014l:22). Nasıl olsa sanal ortamda, her şey mümkündü, neredeyse gerçek yoktu (Ak, 2014l:23). Gözü kapalı gidebileceği okuluna bile, bilgisayarındaki yol bulucuyu kullanarak ulaşıyordu (Ak, 2014l:25). Sıra arkadaşı Zerrin’le Facebook arkadaşı olmuştu (Ak, 2014l:27). “Bilgisayarımın üçboyutlu programı da var” (Ak, 2014l:33). “Ama bilgisayar, çok daha iyi kaydediyor” (Ak, 2014l:33). Sude, bilgisayarının ekranına o görüntüyü taşıdı (Ak, 2014l:34). Sokakta, ellerinde tablet bilgisayarlarla dolaşan bir sürü insanla karşılaştılar (Ak, 2014l:37). Sanal alemde çekici bir tip yaratmalıydı (Ak, 2014l:45). Sevda Hanım vakit geçirmeden, gelişmiş bir tablet bilgisayar satın aldı (Ak, 2014l:50). Hemen “Tarator” adıyla Facebook üyesi oldu (Ak, 2014l:50). “Teknolojik ilerleme hayatımızı kolaylaştırıyor” (Ak, 2014l:51). “Bilgisayarın yardımıyla bugün hiç bilmediğim bir yönümü keşfettim” (Ak, 2014l:51). “İnternet ortamında onunla arkadaş oldum” (Ak, 2014l:52). Sanki bilgisayarı onu mıknatıs gibi kendisine çekiyor (Ak, 2014l:59). Herkesin elinde, kolayca internete girebilmesini sağlayan tablet ya da cep telefonu vardı (Ak, 2014l:60). Sude İnanç’tan bahsedilen yazışmalarla doluydu (Ak, 2014l:71). Sevda Hanım, kızının neden internette hiç çıkmadığını daha iyi anlamıştı (Ak, 2014l:71). Oyuna katılmanın kuralı basitti internette kendi adına hesap açıtırıp, numara almak yeterliydi (Ak, 2014l:71). İnternette fotoğrafın benzerlerini bulup karşılaştırdı (Ak, 2014l:73).</p>	
23	Tecrübeye önem verme-Tecrübe edinme
<p>Sude bu numarayı babasından öğrenmişti (Ak, 2014l:13). Bu sorunun cevabını, bilse bilse Rıfki Bey bilebilirdi (Ak, 2014l:77).</p>	
24	Yenilikçi olma
<p>Kılıktan kılığa giriyor, yeni tanıştığı insanlara her türlü palavrayı sıkmaktan çekinmiyordu (Ak, 2014l:23). Bilgisayar, Sude’nin hayatına yepyeni bir boyut getirmişti (Ak, 2014l:26). Bu yeni iletişim aracı, Sude’nin insanlara bakışını da değiştirmişti (Ak, 2014l:26). Hayatında yeni bir kapı açılmıştı (Ak, 2014l:26). Sevda Hanım’ın aklına harika bir fikir geldi (Ak, 2014l:35). Sanal alemde çekici bir tip yaratmalıydı (Ak, 2014l:45). Sevda Hanım’ın sanal dünyadaki adı, Tarator olacaktı (Ak, 2014l:49).</p>	

“Postayla Gelen Deniz Kabuğu” adlı çocuk kitabında Tablo 4.23’te görüleceği üzere Türk Millî Eğitiminin genel amaçları, ilköğretimin amaçları, ortaöğretimin temel ilkeleri ve Türkçe dersi genel amaçları, 2018 yılında yayımlanan İlkokul ve Ortaokul Türkçe Dersi öğretim programı, 2015 yılında yayımlanan Türkçe Dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı, 2006 yılında yayımlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı ve son olarak 2006 yılında yayımlanan ve MEB’in bir değerler listesi sunduğu ilk programlardan biri olan Sosyal Bilgiler öğretim programı incelenerek hazırlanan değerler listesinden belirlenen altmış üç

değerden yirmi dördü yer almaktadır. “Postayla Gelen Deniz Kabuğu” adlı çocuk kitabında en fazla “eleştirel ve sorgulayıcı olma” değeri yer almaktadır. Bunun yanında en yüksek oranda “alışkanlık, aile ve akrabaya değer verme, başarılı olma, beceri geliştirme, çalışkanlık-gayret etme, girişimci olma, dostluk, meslek sahibi olmanın önemini kavrama, sevgi, sorumluluk, sorunlara çözüm arama, teknolojiyi kullanma, yenilikçi olma” değerleri; en düşük oranda da “dil bilincine sahip olma, doğa sevgisi, hoşgörülü anlayışlı olma, işbirlikçi olma-grup halinde çalışmaya önem verme, kendine güvenme kendini bilme, iyi olma iyilik yapma, planlı programlı olma, sanata ve sanatçıya saygı duyma, saygı, tecrübeye önem verme-tecrübe edinme” değerleri de görülmektedir.

4.24. “Rüzgârın Üzerindeki Şehir” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler

Araştırmanın bu bölümünde 32 sayfalık öykü türünde olan “Rüzgârın Üzerindeki Şehir” adlı çocuk kitabındaki değerlerin sayfa numaralarına ve ilgili bölüm alıntılarına yer verilmiştir.

Tablo 4.24: Behiç Ak’ın “Rüzgârın Üzerindeki Şehir” Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı

1	Başarılı olma
Adeta bir şehir kurmuşlar (Ak, 2014m:21).	
2	Çalışkanlık-Gayret etme
Bir zamanlar ülkelerin birinde, minik bir kasabada, çalışkan ve mutlu insanlar yaşamış. (Ak, 2014m:5) Rüzgâr, meyve ağaçlarının üzerinden geçtiği zaman meyve toplayıp, karınlarını doyurmuşlar (Ak, 2014m:18). Buğday tarlalarının üzerinden geçtiğindeyse buğday toplayıp, şimşeklerin ateşinde ekmek yapmışlar (Ak, 2014m:19).	
3	Dostluk
En uzak ülkelerdeki insanlarla bile tanışıp, sıcak dostluklar kurmuşlar (Ak, 2014m:14). Kutupların dondurucu soğukunda yaşayan Eskimolara da, sıcak ülkelerin meyvelerini dağıtıp onları sevindirmişler. (Ak, 2014m:25) Çöllerin üzerinden geçerken ise, biriktirdikleri suları susuzluktan kavrulmuş hayvanların üzerine serpererek, onları serinletmişler. (Ak, 2014m:27)	
4	Girişimci olma
Rüzgârı mektuplaşmak için ile kullananlar olmuş (Ak, 2014m:18). Başka ülkelere gitmek isteyenler bile, tıpkı bir uçağa biner gibi rüzgâra binip, yolculuk etmeye başlamışlar (Ak, 2014m:19). Adeta bir şehir kurmuşlar (Ak, 2014m:21).	
5	İletişime önem verme
En uzak ülkelerdeki insanlarla bile tanışıp, sıcak dostluklar kurmuşlar (Ak, 2014m:14).	
6	İşbirlikçi olma-Grup halinde çalışmaya önem verme
Rüzgârla birlikte bütün dünyayı dolaşır olmuşlar (Ak, 2014m:14). Birçok ülkeden taşıdıkları balon, bez, tahta parçası, elbise, çivi, teneke ve her çeşit eşyayı kullanarak kendilerine evler yapıp, çok daha rahat yaşamaya başlamışlar (Ak, 2014m:21).	

Tablo 4.24: (devamı)

7	İyi olma iyilik yapma
Onlar da bu hediyelerin bir kısmını ihtiyaçları için kullanmış, geri kalanınıysa, geçtikleri yoksul köylerdeki insanlara dağıtmışlar (Ak, 2014m:17). Afrika'nın ormanlarından geçerken kan ter içinde kalmış hayvanlara dondurma dağıtmışlar (Ak, 2014m:23). Kutupların dondurucu soğuşunda yaşayan Eskimolara da, sıcak ülkelerin meyvelerini dağıtıp onları sevindirmişler (Ak, 2014m:25). Çöllerin üzerinden geçerken ise, biriktirdikleri suları susuzluktan kavrulmuş hayvanların üzerine serpererek, onları serinletmişler (Ak, 2014m:27).	
8	Misafirperver olma
Geldiklerinde de onları törenle karşılar olmuşlar (Ak, 2014m:15).	
9	Paylaşımçılık
Onlar da bu hediyelerin bir kısmını ihtiyaçları için kullanmış, geri kalanınıysa, geçtikleri yoksul köylerdeki insanlara dağıtmışlar (Ak, 2014m:17). Afrika'nın ormanlarından geçerken kan ter içinde kalmış hayvanlara dondurma dağıtmışlar (Ak, 2014m:23). Kutupların dondurucu soğuşunda yaşayan Eskimolara da, sıcak ülkelerin meyvelerini dağıtıp onları sevindirmişler (Ak, 2014m:25). Çöllerin üzerinden geçerken ise, biriktirdikleri suları susuzluktan kavrulmuş hayvanların üzerine serpererek, onları serinletmişler (Ak, 2014m:27). Kutupların dondurucu soğuşunda yaşayan Eskimolara da, sıcak ülkelerin meyvelerini dağıtıp onları sevindirmişler (Ak, 2014m:25). Çöllerin üzerinden geçerken ise, biriktirdikleri suları susuzluktan kavrulmuş hayvanların üzerine serpererek, onları serinletmişler (Ak, 2014m:27).	
10	Sevgi
Afrika'nın ormanlarından geçerken kan ter içinde kalmış hayvanlara dondurma dağıtmışlar (Ak, 2014m:23).	
11	Uyumlu olma
Gel zaman git zaman, bakmışlar ki yere inmenin olanağı yok, yavaş yavaş rüzgârın üzerinde yaşamayı öğrenmeye başlamışlar (Ak, 2014m:18).	
12	Üretken olma
Rüzgâr, meyve ağaçlarının üzerinden geçtiği zaman meyve toplayıp, karınlarını doyurmuşlar (Ak, 2014m:18). Buğday tarlalarının üzerinden geçtiğindeyse buğday toplayıp, şimşeklerin ateşinde ekmek yapmışlar (Ak, 2014m:19). Birçok ülkeden taşıdıkları balon, bez, tahta parçası, elbise, çivi, teneke ve her çeşit eşyayı kullanarak kendilerine evler yapıp, çok daha rahat yaşamaya başlamışlar (Ak, 2014m:21).	
13	Yenilikçi olma
Rüzgârı mektuplaşmak için ile kullananlar olmuş (Ak, 2014m:18). Başka ülkelere gitmek isteyenler bile, tıpkı bir uçağa biner gibi rüzgâra binip, yolculuk etmeye başlamışlar (Ak, 2014m:19). Birçok ülkeden taşıdıkları balon, bez, tahta parçası, elbise, çivi, teneke ve her çeşit eşyayı kullanarak kendilerine evler yapıp, çok daha rahat yaşamaya başlamışlar (Ak, 2014m:21).	

“Rüzgârın Üzerindeki Şehir” adlı çocuk kitabında Tablo 4.24’te görüleceği üzere Türk Millî Eğitiminin genel amaçları, ilköğretimin amaçları, ortaöğretimin temel ilkeleri ve Türkçe dersi genel amaçları, 2018 yılında yayımlanan İlkokul ve Ortaokul Türkçe Dersi öğretim programı, 2015 yılında yayımlanan Türkçe Dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı, 2006 yılında yayımlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı ve son olarak 2006 yılında yayımlanan ve MEB’in bir değerler listesi sunduğu ilk programlardan biri olan Sosyal Bilgiler öğretim programı incelenerek hazırlanan değerler listesinden belirlenen altmış üç değerden

on üçü yer almaktadır. “Rüzgârın Üzerindeki Şehir” adlı çocuk kitabında en fazla “paylaşımçılık” değeri yer almaktadır. Bunun yanında en yüksek oranda “çalışkanlık-gayret etme, dostluk, girişimci olma, iyi olma iyilik yapma, üretken olma, yenilikçi olma” değerleri; en düşük oranda da “başarılı olma, iletişime önem verme, işbirlikçi olma-grup halinde çalışmaya önem verme, misafirperver olma, sevgi, uyumlu olma” değerleri de görülmektedir.

4.25. “Tombiş Maskeli Baloya Katılmak İstemiyor” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler

Araştırmanın bu bölümünde 48 sayfalık öykü türünde olan “Tombiş Maskeli Baloya Katılmak İstemiyor” adlı çocuk kitabındaki değerlerin sayfa numaralarına ve ilgili bölüm alıntılarına yer verilmiştir.

Tablo 4.25: Behiç Ak’ın “Tombiş Maskeli Baloya Katılmak İstemiyor” Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı

1	Başarılı olma
“Yüzme şampiyonudur. Onu balıklar bile geçemez. Tabii ki denizkızı kıyafetine girecek. Bu mahallede denizkızı kıyafetine girmeyi hak eden birisi varsa, o da Saliha’dır” (Ak, 2011:29). Uzun süre kimse bu sevimli yavru filin Tombiş olduğunu anlayamadı (Ak, 2011:43). Gece boyunca, hiçbir şeyin farkında olmayan küçük sevimli bir bebek gibi davranmayı başardı (Ak, 2011:43).	
2	Doğa sevgisi
“Biliyorsun, Çiğdem kedi hastasıdır. Kardeşi Ekrem ise köpekleri çok sever. O yüzden Ekrem’le Çiğdem kedi köpek gibi hiç anlaşamazlar” (Ak, 2011:25).	
3	Dostluk
Koşarak müjdeyi arkadaşı Tombiş’e ulaştırdı (Ak, 2011:7). “Ben oynuyorum ama” dedi ve parktaki tahtaravalliyeye oturdu (Ak, 2011:37).	
4	Eleştirel ve sorgulayıcı olma
“Ama sen niye böyle üzgünsün ki?” (Ak, 2011:7) ‘Acaba bu maskenin altında kim var?’ (Ak, 2011:13) “Beni nasıl tanırsın bir bakışta!” diye bağırdı Zehra (Ak, 2011:15). Zehra, “Her şeyi bilmek zorunda mısın sen?” dedi ve ağlayarak uzaklaştı (Ak, 2011:15). “Nereden biliyorsun? Yüzü gözüküyor ki” dedi Memo (Ak, 2011:19). -Peki, şu bulut kıyafetine giren kim? (Ak, 2011:21) “Peki, bu gangster kılığına girmiş olan kim?” diye sordu (Ak, 2011:23). “Peki, bu kedi ve köpek maskelerinin altında kimler var?” diye sordu (Ak, 2011:25). “Peki, bu zürafa kıyafetinin içine girmiş olan kim?” (Ak, 2011:27). “Peki, bu çocuk?” diye sordu (Ak, 2011:33). Ne sıkıcı değil mi? (Ak, 2011:39).	
5	Girişimci olma
“Öyle bir kıyafetle gireceği, öyle bir maske takacağım ki kimse benim kim olduğumu anlamayacak!” (Ak, 2011:5). Sonra “Bulduuuum!” diye bağırdı (Ak, 2011:41).	
6	Sevgi
Koşarak müjdeyi arkadaşı Tombiş’e ulaştırdı (Ak, 2011:7). “Ben oynuyorum ama” dedi ve parktaki tahtaravalliyeye oturdu (Ak, 2011:37).	

Tablo 4.25: (devamı)

7	Yenilikçi olma
“Öyle bir kıyafetle gireceği, öyle bir maske takacağım ki kimse benim kim olduğumu anlamayacak!” (Ak, 2011:5).	
8	Yakın çevreyle sağlıklı ilişkiler kurma
Koşarak müjdeyi arkadaşı Tombiş’e ulaştırdı (Ak, 2011:7).	
9	Yerinde ve doğru davranma
“Melis bu gaz maskesini babasının sigara içmesini protesto etmek için almıştı.” dedi Tombiş (Ak, 2011:19).	

“Tombiş Maskeli Baloya Katılmak İstemiyor” adlı çocuk kitabında Tablo 4.25’te görüleceği üzere Türk Millî Eğitiminin genel amaçları, ilköğretimin amaçları, ortaöğretimin temel ilkeleri ve Türkçe dersi genel amaçları, 2018 yılında yayımlanan İlkokul ve Ortaokul Türkçe Dersi öğretim programı, 2015 yılında yayımlanan Türkçe Dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı, 2006 yılında yayımlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı ve son olarak 2006 yılında yayımlanan ve MEB’in bir değerler listesi sunduğu ilk programlardan biri olan Sosyal Bilgiler öğretim programı incelenerek hazırlanan değerler listesinden belirlenen altmış üç değerden dokuzu yer almaktadır. “Tombiş Maskeli Baloya Katılmak İstemiyor” adlı çocuk kitabında en fazla “eleştirel ve sorgulayıcı olma” değeri yer almaktadır. Bunun yanında en yüksek oranda “başarılı olma, dostluk, girişimci olma, sevgi” değerleri; en düşük oranda da “doğa sevgisi, yenilikçi olma, yakın çevreyle sağlıklı ilişkiler kurma, yerinde ve doğru davranma” değerleri yer almaktadır.

4.26. “Uyurgezer Fil” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler

Araştırmanın bu bölümünde 28 sayfalık öykü türünde olan “Uyurgezer Fil” adlı çocuk kitabındaki değerlerin sayfa numaralarına ve ilgili bölüm alıntılarına yer verilmiştir.

Tablo 4.26: Behiç Ak’ın “Uyurgezer Fil” Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı

1	İşbirlikçi olma-Grup halinde çalışmaya önem verme
Bu yüzden şehirdekiler, seslerini birbirine duyurabilmek için sürekli bağırarak zorunda kalıyorlardı (Ak, 2014n:6). “Mambo uyanmasın” diye bisiklete binmeye, ayak uçlarına basarak yürümeye ve fısıltıyla konuşmaya başladılar (Ak, 2014n:18).	
2	İyi olma iyilik yapma
“Mambo uyanmasın” diye bisiklete binmeye, ayak uçlarına basarak yürümeye ve fısıltıyla konuşmaya başladılar (Ak, 2014n:18).	
3	Sevgi
Mambo’yu çok seven şehirli sus pus oldular (Ak, 2014n:18).	

Tablo 4.26: (devamı)

4	Sorunlara çözüm arama
Bu yüzden şehirdekiler, seslerini birbirine duyurabilmek için sürekli bağırarak zorunda kalıyorlardı (Ak, 2014n:6). Hemen bir doktora giderek, uyurgezerlik hastalığını tedavi etmesini istedi (Ak, 2014n:20).	
5	Tedbirli olma
Heyecan içinde bağırılmaya başlamışlardı ki, birden sirkin sahibi belirdi ve “Şşşş... Lütfen,” diyerek onları susturdu (Ak, 2014n:16).	

“Uyurgezer Fil” adlı çocuk kitabında Tablo 4.26’da görüleceği üzere Türk Millî Eğitiminin genel amaçları, ilköğretimin amaçları, ortaöğretimin temel ilkeleri ve Türkçe dersi genel amaçları, 2018 yılında yayımlanan İlkokul ve Ortaokul Türkçe Dersi öğretim programı, 2015 yılında yayımlanan Türkçe Dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı, 2006 yılında yayımlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı ve son olarak 2006 yılında yayımlanan ve MEB’in bir değerler listesi sunduğu ilk programlardan biri olan Sosyal Bilgiler öğretim programı incelenerek hazırlanan değerler listesinden belirlenen altmış üç değerden beşi yer almaktadır. “Uyurgezer Fil” adlı çocuk kitabında en fazla “işbirlikçi olma-grup halinde çalışmaya önem verme, Sorunlara çözüm arama” değerleri yer almaktadır. Bunun yanında en düşük oranda da “iyi olma iyilik yapma, sevgi, tedbirli olma” değerleri de görülmektedir.

4.27. “Vapurları Seven Çocuk” Adlı Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler

Araştırmanın bu bölümünde 96 sayfalık öykü türünde olan “Vapurları Seven Çocuk” adlı çocuk kitabındaki değerlerin sayfa numaralarına ve ilgili bölüm alıntılarına yer verilmiştir.

Tablo 4.27: Behiç Ak’ın “Vapurları Seven Çocuk” Adlı Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı

1	Alışkanlık
Martılara simit vermek alışkanlık haline gelmişti (Ak, 2014o:12).	
2	Aile ve akrabaya değer verme
Tatil Aysel Hanım’a da, Emre’ye de çok iyi gelmişti. Akrabalarıyla hasret gidermişler, bol bol yüzmüş, tepelere tırmanmış ve güzel yemekler yemişlerdi (Ak, 2014o:78).	
3	Çalışkanlık-Gayret etme
Aysel Hanım, Fırat’ın kafasına koyduğunu yapan sanatkar bir çocuk olduğunu biliyordu (Ak, 2014o:69). Ancak Fırat kararlıydı. “Döndüğümüzde bu vapur suda yüzüyor olacak,” diye diretti. Aysel Hanım, Fırat’ın kendi kendine yeten bir çocuk olduğunu biliyordu. Bu yüzden gözü arkada kalmazdı. Üstelik, aklına koyduğunu yapan inatçı bir çocuktü. Israr etmedi (Ak, 2014o:76).	

Tablo 4.27: (devamı)

4	Dayanışma
<p>Hayati Bey, çorabı kaçmışların, düğmesi kopmuşların, ayakkabısının topuğu düşmüşlerin, cep telefonunun pili bitmişlerin, gözlüğünü evde unutmuşların imdadına koşardı (Ak, 2014o:28). Çocukları ve torunları, bazen de komşuları, daha sık gelir oldular yalıya. Yemekleri yaptılar, ortalığı temizlediler, bulaşıkları yıkadılar (Ak, 2014o:33). Neyse ki, Kaptan Yunus Bey vapurunun temizlik musluklarına bağladığı hortumlarla imdada yetişti. İtfaiye de gelince yangın söndürülürdü (Ak, 2014o:42).</p>	
5	Dostluk
<p>Boğaz vapurlarında karşılıklı oturulduğundan, birbirlerini tanımayanlar bile sanki kırk yıllık arkadaşmış gibi çene çalarlardı. Deniz üstünde, en suskun insanı konuşturacak bir konu bulunurdu mutlaka (Ak, 2014o:12).</p>	
6	Duyarlı olma
<p>Kısa sürede meydan arabalardan geçilmez oldu... Zavallı mahalleli çocuklar Pazar günleri oynayacak yer bulamıyorlardı artık. Meydanda akordeon, mandolin çalıp eğlenmek imkansızdı. Çocukların ip atlaması, elim sende, saklambaç, uzuneşek, seksek gibi oyunlar oynaması bir hayal olmuştu (Ak, 2014o:55).</p>	
7	Girişimci olma
<p>Fırat'ın kardeşi küçük Emre de, oturdukları Hamsi Apartmanı'ndan vapur seyredirdi. Eğer vapurun pencerelerinden balonlar yükselmeye başlarsa, "işler iyi bugün," diye sevinir; annesine, "Abim daha karşı kıyıya varmadan balonlar satılıyor. Her şey yolunda. Balonlar asla yalan söylemez!" derdi (Ak, 2014o:14).</p>	
8	Hoşgörülü anlayışlı olma
<p>Aysel Hanım iyice küçülmüş evde yaşamaktan çok sıkılmıştı. Öte yandan, Fırat'ın bu olağanüstü çabasını da küçümsemek istemiyordu (Ak, 2014o:75).</p>	
9	İşbirlikçi olma-Grup halinde çalışmaya önem verme
<p>Mahalle sakinleri börekler, dolmalar yapıp getirir, hep birlikte afiyetle yerler; bir yandan da, her biri ince el işçiliğinin ürünü koltuklarda uzun uzun sohbet ederlerdi (Ak, 2014o:20). Bir gece kargaların çılgılığıyla uyandılar. Her yanı dumanlar sarmıştı. Yalı yanıyordu! Mahalleli kovalarına su doldurup yalıya hücum etti. Ama bahçedeki toprak ve çöp tepelerinin engeliyle karşılaştılar. Yalının çeşmesine hortum bağlamaya çalıştılar ama suları kesilmişti. Fırat, Aysel Hanım, Emre, Tebeşir evden kovalarca su taşıdılar (Ak, 2014o:41). Meliha Hanım'ın eşyası elbirliğiyle yerine taşındı (Ak, 2014o:89).</p>	
10	İyi olma iyilik yapma
<p>Hayati Bey, çorabı kaçmışların, düğmesi kopmuşların, ayakkabısının topuğu düşmüşlerin, cep telefonunun pili bitmişlerin, gözlüğünü evde unutmuşların imdadına koşardı (Ak, 2014o:28).</p>	
11	Kendine güvenme kendini bilme
<p>Akıntının onu nereye sürükleyeceğini bildiği için hiç paniğe kapılmazdı. Bilmeyenlerin korkulu rüyası olan denizdeki "akıntı" Fırat için dosttu (Ak, 2014o:30). Ancak Fırat kararlıydı. "Döndüğümüzde bu vapur suda yüzüyor olacak," diye diretti. Aysel Hanım, Fırat'ın kendi kendine yeten bir çocuk olduğunu biliyordu. Bu yüzden gözü arkada kalmazdı. Üstelik aklına koyduğunu yapan inatçı bir çocuktü. Israr etmedi (Ak, 2014o:76).</p>	
12	Komşuluk ilişkilerine önem verme
<p>Meliha Hanım mahalledeki komşularını bazen evine davet eder, onlara piyano ve ud çalar, hep birlikte şarkılar söylerlerdi (Ak, 2014o:19). Mahalle sakinleri börekler, dolmalar yapıp getirir, hep birlikte afiyetle yerler; bir yandan da, her biri ince el işçiliğinin ürünü koltuklarda uzun uzun sohbet ederlerdi (Ak, 2014o:20). Güzel günlerde mahalleli, Meliha Hanım'ın yalısının yanındaki meydanda çay içer, balık tutar, akordeon, mandolin çalıp eğlenirdi. Çocuklar ip atlar; elim sende, saklambaç, uzuneşek, seksek gibi oyunlar oynarlardı (Ak, 2014o:24).</p>	
13	Misafirperver olma
<p>Meliha Hanım mahalledeki komşularını bazen evine davet eder, onlara piyano ve ud çalar, hep birlikte şarkılar söylerlerdi (Ak, 2014o:19). Mahalle sakinleri börekler, dolmalar yapıp getirir, hep birlikte afiyetle yerler; bir yandan da, her biri ince el işçiliğinin ürünü koltuklarda uzun uzun sohbet ederlerdi (Ak, 2014o:20).</p>	

Tablo 4.27: (devamı)

14	Paylaşıcılık	Çay içen yolcular aniden bir yalının kahvaltı masasına ortak olurlardı. Simit, peynir ve zeytinleri birbirleriyle paylaşırlardı (Ak, 2014o:10). Yalı sahipleri kaptana, yaprak sarma, elde açma ıspanaklı börek, dut reçeli ve çay ikram ederler, geceden kalma dedikoduları yetiştirirlerdi. Yolcular da bazen, okuyup bitirdikleri gazeteleri yalı pencerelerinde oturanlara verirlerdi (Ak, 2014o:11).
15	Sağlığın değerini bilme	Erkek karga şişman ve miyoptu. Evlerin birinden çaldığı beş numara gözlüğü taktığı halde önünü doğru dürüst göremiyordu (Ak, 2014o:22). “Yaa, Meliha Hanım’ın bütün yorgunluğu böbreğindeki taştan kaynaklanıyormuş meğer! Ameliyat olunca şikâyeti kalmadı. Tamamen iyileşince de yalığı satmaktan vazgeçti” (Ak, 2014o:86).
16	Sanata ve sanataçıya saygı duyma	Küflenmiş, yosun tutmuş bahçe duvarlarına, modern sanat müzesinden alınmış birer sanat eseri gibi davranırdı (Ak, 2014o:18). “Bu şiirler çok ünlü bir şiir ustasıdır ve bu kitabın altını, şiirlerin manevi değeri yanında beş para etmez bir taş parçası gibi kalır. Üstelik bu kitap, yüzyıllar önce ölen bu büyük şairin el yazısıyla yazılmış ve şiirlerin hepsi de hâlâ insanların gönlünde yaşamaktadır. Yıllardır sevgililer bu şiirleri birbirine okumakta, ayrılan insanlar bu şiirleri okuyup ağlamakta, mutlu insanlar bu şiirleri okuyup sevinmektedir. Şiirlerden birini erittiğinizi fark eden olursa, bizi kimse yaşatmaz burda,” demiş (Ak, 2014o:48).
17	Sevgi	Sevgiyle ona sarıldı Fırat. Kıyıdaki çay bahçesinde oturdular. İmrenerek, artık iskeleye uğramayan uzaktaki vapurlara baktılar (Ak, 2014o:61). Hayati Bey, gülümseyerek Fırat’ın başını okşadı. İstiyorsa onu minik Boğaz vapuruna götürebileceğini söyledi (Ak, 2014o:62).
18	Umutlu olma	Fısıltı gazetesi hiç durmadan kötü haberler yayıyordu. Ama bu yalığı kimse yıkamazdı. Çünkü o, İstanbul’un en güzel ve en eski yalılarından biriydi. Belediye buna asla izin vermezdi (Ak, 2014o:40).
19	Üretken olma	Fırat, “Merak etme,” dedi, “o parçaların hepsinin bir yeri var.” “Nasıl yani?” Fırat, Boğaz’ın sularında bulduğu mavi kaplı eski püskü dosyayı açtı. Dosyada minik Boğaz vapurunun planları vardı. İçinden bir kâğıt çıkardı. Kâğıdın üstünde kurşunkalemle özenle çizilmiş bir gemi planı vardı. “Bak, minik Boğaz vapuruna benzeterek inşa edeceğim teknenin parçaları onlar.” Aysel Hanım, Fırat’ın kafasına koyduğunu yapan sanatkâr bir çocuk olduğunu biliyordu. “Gemi mi inşa edeceksin yoksa?” diye merakla sordu. “Evet,” diye gülümsedi Fırat. “Boğaz vapurunun küçücük bir kopyasını.” (Ak, 2014o:69). “Evet,” dedi Fırat. “Bütün parçaları birbirine vidalayarak tekneyi oluşturmuştum ya, her parçaya işte bu tebeşirle numaralar yazdım. Sonra, yazdığım numaraları gemi planına işledim ve tekneyi söktüm. Yani, bütün parçaları birbirinden ayırdım. Sonra onları sahile taşıdım. Numaralarına baka baka, plana göre tekrar birbirlerine vidaladım. O kadar kolay oldu ki!” (Ak, 2014o:93).
20	Yakın çevreyle sağlıklı ilişkiler kurma	Meliha Hanım mahalledeki komşularını bazen evine davet eder, onlara piyano ve ud çalar, hep birlikte şarkılar söylerlerdi (Ak, 2014o:19).

“Vapurları Seven Çocuk” adlı çocuk kitabında Tablo 4.27’de görüleceği üzere Türk Millî Eğitiminin genel amaçları, ilköğretimin amaçları, ortaöğretimin temel ilkeleri ve Türkçe dersi genel amaçları, 2018 yılında yayımlanan İlkokul ve Ortaokul Türkçe Dersi öğretim programı, 2015 yılında yayımlanan Türkçe Dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı, 2006 yılında yayımlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı ve son olarak 2006 yılında yayımlanan ve MEB’in bir

değerler listesi sunduğu ilk programlardan biri olan Sosyal Bilgiler öğretim programı incelenerek hazırlanan değerler listesinden belirlenen altmış üç değerden yirmisi yer almaktadır. “Vapurları Seven Çocuk” adlı çocuk kitabında en fazla “dayanışma, işbirlikçi olma-grup halinde çalışmaya önem verme, komşuluk ilişkilerine önem verme” değerleri yer almaktadır. Bunun yanında en yüksek oranda “çalışkanlık-gayret etme, kendine güvenme kendini bilme, paylaşımcılık, sağlığın değerini bilme, sanata ve sanatçıya saygı duyma, sevgi, üretken olma” değerleri; “alışkanlık, aile ve akrabaya değer verme, dostluk, duyarlı olma, girişimci olma, hoşgörülü anlayışlı olma, iyi olma iyilik yapma, umutlu olma, üretken olma, yakın çevreyle sağlıklı ilişkiler kurma” değerleri yer almaktadır.

4.28. “Yaşasın Ç Harfi Kardeşliği” Kitabında Yer Alan Değerler

Araştırmanın bu bölümünde 104 sayfalık roman türünde olan “Yaşasın Ç Harfi Kardeşliği” adlı çocuk kitabındaki değerlerin sayfa numaralarına ve ilgili bölüm alıntılarına yer verilmiştir.

Tablo 4.28: Behiç Ak’ın “Yaşasın Ç Harfi Kardeşliği” Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı

1	Alışkanlık
	Annesi Ayla Hanım, Ali’nin tuhafliklarına alıştı (Ak, 2014ö:25). Birkaç hafta içinde herkes yeni durumunu kabullendi (Ak, 2014ö:30).
2	Aile ve akrabaya değer verme
	Ama yine de eşi Ayla Hanım, hiç konuşmadan, sabırlı bakışlarla onu izledi (Ak, 2014ö:10). Babası birden, Ali’nin sorularının ne kadar önemli olduğunu fark etti (Ak, 2014ö:16). Sadece amcası, dedesiyle söyleşi yapacaktı o kadar (Ak, 2014ö:18). “Amca nerelersiniz?” (Ak, 2014ö:30). Ailede Sedat Bey’in etkisi büyüktü (Ak, 2014ö:31). Amcasıyla uzun bir söyleşi yaptı (Ak, 2014ö:38). Pazar günü dedesine gittiler (Ak, 2014ö:41). “Babam çok yaşlandı, artık yollarda kaybolmasını istemiyorum” (Ak, 2014ö:48).
3	Araştırmacı olma
	“Çalışma odasına gitmek istiyorum!” diye bağırdı. Bilgisayarım orada olabilir (Ak, 2014ö:71). Ali heyecanla odaya atladı. Sağı solu didik didik etti (Ak, 2014ö:73).
4	Başarılı olma
	Artık o, kimseye ihtiyacı olmayan, yalnız ve başarılı bir insandı (Ak, 2014ö:27). Planını hızlıca hayata geçirdi (Ak, 2014ö:29). Bir hafta içinde adının sonunun ç harfi ile biten beş kişi gruba üye oldu (Ak, 2014ö:29). Tartışmasız, ailenin en başarılı insanı Sedat Bey’di (Ak, 2014ö:31). Seninle gurur duyuyoruz diyerek sarıldı (Ak, 2014ö:61). “Google Arama” da en çok senin ismin tıklanmış (Ak, 2014ö:65). Öğretmen içeri girer girmez onu kucakladı. “Arkadaşınız Ali’yi tebrik ediyorum, ona en yüksek notu verdim.” dedi (Ak, 2014ö:63). Bay Ç sonunda babasına kendini kabul ettirebildi! (Ak, 2014ö:92).

Tablo 4.28: (devamı)

5	Çalışkanlık-Gayret etme
	Rıza Bey, ayda bir yemek yapma krizine girerdi (Ak, 2014ö:10). Planını hızlıca hayata geçirdi (Ak, 2014ö:29). Aktif bir iş hayatı vardı (Ak, 2014ö:30).
6	Dayanışma
	Dedemin hikâyesini geliştiren sendin değil mi? (Ak, 2014ö:8). Hep birlikte kolileri arabaya yüklediler (Ak, 2014ö:83).
7	Dostluk
	Anneleri arkadaşta (Ak, 2014ö:27).
8	Eleştirel ve sorgulayıcı olma
	“Bahçedeki turp tarlasına neden gazoz şişeleri gömüyorsun?” (Ak, 2014ö:15). “Neden gazoz şişelerinden koruyorlar mı?” (Ak, 2014ö:15). “Daha kim bilir ne numaralar dönüyor bu evde?” (Ak, 2014ö:16). “Oğlumu nereden tanıyorsunuz?” (Ak, 2014ö:19). “Hangi konu?” (Ak, 2014ö:19). Neler oluyordu burada? (Ak, 2014ö:20). “Şimdiye kadar böyle bir şey neden fark edilmedi?” (Ak, 2014ö:20). “İnsanın kendi oğlunu ispat etmesi için mahkemeye mi gitmesi gerekir?” (Ak, 2014ö:22). “Ne dedin sen?” (Ak, 2014ö:23). “Oyunbozanlık mı yapıyorsun yani?” (Ak, 2014ö:23). “Şimdi sen Ali Hoşgörüş müsün?” (Ak, 2014ö:23). Görünmez bir adam olmayı nasıl başarıyordu? (Ak, 2014ö:29). “Neyi kutlayacağız?” (Ak, 2014ö:32). “Çamaşır makinesine mi?” (Ak, 2014ö:32). “Bu gözlük işinizle mi ilgili?” (Ak, 2014ö:36). “Nasıl yapıyorsunuz bunu?” (Ak, 2014ö:36). “Dalga geçiyor olabilir miydi?” (Ak, 2014ö:36). “Niye istemiyorlar?” (Ak, 2014ö:37). Sevinç bu konuda ne düşünüyordu? (Ak, 2014ö:37). Kıyafetlerinizi yeni almış gibi korumayı nasıl başarıyorsunuz? (Ak, 2014ö:38). “Ama bu savurganlık değil mi?” (Ak, 2014ö:38). “Peki, ama ne zaman doğdun baba?” (Ak, 2014ö:43). “Yedek Bellek” bilgilerini korumak için güvenli bir liman değil miydi? (Ak, 2014ö:51). Yokluğu hissediliyor muydu? Yoksa ünü sadece on beş dakika sürenlerden miydi? (Ak, 2014ö:58). Zihnindeki başarı kavramını gözden geçirmeliydi (Ak, 2014ö:63). “Bütün bunları ben mi yapmışım?” der gibi Sevinç’e baktı (Ak, 2014ö:64). “Ödevi kim yapmıştı? Bilgisayarını kim çalmıştı? Bilgisayarını çalan hırsız ödevini tamamlamış olabilir miydi?” (Ak, 2014ö:68). Bilgisayarlar, fillerin “kulak egzersizi eğitimi”nde kullanılıyor olabilir miydi? (Ak, 2014ö:77). “Bir hırsız almış olabilir mi?” diye düşündü (Ak, 2014ö:79).
9	İşbirlikçi olma-Grup halinde çalışmaya önem verme
	“Özellikle köstebek, rüzgâr ve Ayla Hanım işbirliği yaparsa” (Ak, 2014ö:16). Amcasıyla(onunla) işbirliği yapabiliyordu (Ak, 2014ö:40). Hep birlikte kolileri arabaya yüklediler (Ak, 2014ö:83).
10	İyi olma iyilik yapma
	Annesi Ayla Hanım, her soruya büyük bir keyifle cevap veriyordu (Ak, 2014ö:15).
11	Meslek sahibi olmanın önemini kavrama
	Ömür törpüleme mühendisiyim (Ak, 2014ö:36). “Ama bunlar meslek sırrıdır” (Ak, 2014ö:36). Ömür törpüleme mühendisleri iyi çalışıyor dedi (Ak, 2014ö:58). Ömür törpüleme mühendislerinin bir icadı dedi (Ak, 2014ö:68).
12	Planlı programlı olma
	İşlerin tıkırında gitmesi için yapıyordu bunu (Ak, 2014ö:19). Planını hızlıca hayata geçirdi (Ak, 2014ö:29). Sanırım ne yapacağımı ilk defa önceden planlamak zorunda kaldım (Ak, 2014ö:59).
13	Sağlığın değerini bilme
	Rıza Bey doktor doktor dolaşmış, ama bir türlü tedavi olamamıştı (Ak, 2014ö:12).

Tablo 4.28: (devamı)

14	Sanata ve sanata saygı duyma
Oysa eski Japon ressamlar, tarzlarını değiştirdince isimlerini de değiştirdilerdi (Ak, 2014ö:39).	
15	Saygı
Öyledir herhalde (Ak, 2014ö:39).	
16	Sevgi
Ama yine de eşi Ayla Hanım, hiç konuşmadan, sabırlı bakışlarla onu izlerdi (Ak, 2014ö:10). Son zamanlarda en beğendiği kişinin Sevinç olması tesadüf değildi. (Ak, 2014ö:27) Hatta Sevgi... (Ak, 2014ö:27). Seninle gurur duyuyoruz diyerek sarıldı (Ak, 2014ö:61).	
17	Sorumluluk
Dönem ödevini hazırlıyordu (Ak, 2014ö:13). Ç harfi taşımanın sorumluluğu büyüktü (Ak, 2014ö:27).	
18	Sorunlara çözüm arama
“Şişeleri, ağızlarını yukarda bırakarak toprağa gömdüğümüzdeyse bunu yapamıyorlar” (Ak, 2014ö:15). “Mahkemeye başvurmanız ve gün almanız gerekecek” (Ak, 2014ö:22). “Yenisini alabilmek için” (Ak, 2014ö:37). Hep yenisini almak (Ak, 2014ö:38). Lambaları kapat (Ak, 2014ö:38).	
19	Teknolojiyi kullanma
Ödevini daha kolay yapması için eski dizüstü bilgisayarını Ali’ye hediye ediverdi (Ak, 2014ö:16). “Bilgisayar sadece bir yazı aracı değil ki, aynı zamanda bir iletişim aracı” (Ak, 2014ö:18). Ali Facebook, Twitter gibi sosyal paylaşım sitelerine çok zaman harcıyordu (Ak, 2014ö:18). Eve döner dönmez dizüstü bilgisayarını açtı (Ak, 2014ö:25). İnternet ortamında “Ç Harfi Kardeşliği” adı altında bir grup kurmak! (Ak, 2014ö:29). Ona ulaşmanın en iyi yöntemi, telefonuna mesaj atmaktı (Ak, 2014ö:31). Sedat Bey gözlüğünü doğrultup, ilgiyle bilgisayara baktı (Ak, 2014ö:34). “Bütün ürünlerin kaç günlük ömrü kaldığını gösteriyor” (Ak, 2014ö:36). Ya da bilgisayar, yazıcı gibi aletlerin içine bazı gizli programlar yerleştirilerek” (Ak, 2014ö:36). Oğlunla tanışmıyoruz ama onunla Face’den tanıştık (Ak, 2014ö:41). Dizüstü bilgisayarını açmış hızlı hızlı not alıyor, dedesinin anlattıklarına yetişmeye çalışıyordu (Ak, 2014ö:46). Bir cep telefonu, hem de en akıllısından! (Ak, 2014ö:48). İyi ki bilgilerimi evdeki yedek belleğe kaydettim (Ak, 2014ö:50). Ali Hoşgörüş ödevini Facebook’ tan göndermiş (Ak, 2014ö:63). Biz teneke. Com’lularız diye cevap verdi Ümitsu (Ak, 2014ö:80).	
20	Tecrübeye önem verme-Tecrübe edinme
Her gün eline kâğıt kalem alarak annesinin peşinde dolaşıyor, Ayla Hanım’ı soru bombardımanına tutuyordu (Ak, 2014ö:15). Hep merak ettiği bir konuyu böylece sorma fırsatını bulmuş oldu (Ak, 2014ö:38). Bu duvarları delip, evlere nasıl ulaşabilirim? Diye ona sordu (Ak, 2014ö:74).	
21	Uyumlu olma
Kendini zorlayarak sevinçli kalabalığa katıldı. Otuz iki dişini birden göstererek sırttı. Herkesi tek tek kucakladı (Ak, 2014ö:68).	
22	Üretken olma
Sonunda ortaya bir ürün çıkardı (Ak, 2014ö:10).	
23	Yenilikçi olma
Ama Rıza Bey işin kolayını bulmuştu (Ak, 2014ö:10). Suskun Ayla Hanım gitmiş yerine bambaşka biri gelmişti (Ak, 2014ö:15).	
24	Yerinde ve doğru davranma
Kendini zorlayarak sevinçli kalabalığa katıldı. Otuz iki dişini birden göstererek sırttı. Herkesi tek tek kucakladı (Ak, 2014ö:68).	

“Yaşasın Ç Harfi Kardeşliği” adlı çocuk kitabında Tablo 4.28’de görüleceği üzere Türk Millî Eğitiminin genel amaçları, ilköğretimin amaçları, ortaöğretimin temel ilkeleri ve Türkçe dersi genel amaçları, 2018 yılında yayımlanan İlkokul ve Ortaokul Türkçe Dersi öğretim programı, 2015 yılında yayımlanan Türkçe Dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı, 2006 yılında yayımlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı ve son olarak 2006 yılında yayımlanan ve MEB’in bir değerler listesi sunduğu ilk programlardan biri olan Sosyal Bilgiler öğretim programı incelenerek hazırlanan değerler listesinden belirlenen altmış üç değerden yirmi dördü yer almaktadır. “Yaşasın Ç Harfi Kardeşliği” adlı çocuk kitabında en fazla “eleştirel ve sorgulayıcı olma” değeri yer almaktadır. Bunun yanında en yüksek oranda “aile ve akrabaya değer verme, başarılı olma, çalışkanlık-gayret etme, işbirlikçi olma-grup halinde çalışmaya önem verme, meslek sahibi olmanın önemini kavrama, planlı programlı olma, sevgi, sorunlara çözüm arama, teknolojiyi kullanma, tecrübeye önem verme-tecrübe edinme” değerleri; en düşük oranda da “alışkanlık, araştırmacı olma, dayanışma, dostluk, iyi olma iyilik yapma, sağlığın değerini bilme, sanata ve sanatçıya saygı duyma, saygı, sorumluluk, uyumlu olma, üretken olma, yenilikçi olma, yerinde ve doğru davranma” değerleri yer almaktadır.

4.29. “Yüksek Tansiyonlu Çınar Ağacı” Çocuk Kitabında Yer Alan Değerler

Araştırmanın bu bölümünde 32 sayfalık öykü türünde olan “Yüksek Tansiyonlu Çınar Ağacı” adlı çocuk kitabındaki değerlerin sayfa numaralarına ve ilgili bölüm alıntılarına yer verilmiştir.

Tablo 4.29: Behiç Ak’ın “Yüksek Tansiyonlu Çınar Ağacı” Çocuk Kitabındaki Değerlerin Dağılımı

1	Çalışkanlık-Gayret etme
	İbo’nun dediği gibi yaptılar: Onu her gün suladılar ve her akşam yanında bir güzel horladılar (Ak, 2012:29).
2	Doğa sevgisi
	Bütün kış, bu küçücük dal parçasına özenle baktılar, toprağını her gün denizden taşıdıkları suyla suladılar, havalandırıp gübrelediler (Ak, 2012:26).
3	Eleştirel ve sorgulayıcı olma
	“Ne dediğimi anladığına gerçekten emin misin?” diye hayretler içinde sordu Ahmet (Ak, 2012:3). “Nasıl olur? Birdenbire mi?” (Ak, 2012:4). “Nee... çınar ağacını kestiler mi?” (Ak, 2012:4). Ahmet heyecanla, “Neyi buldun?” diye sordu (Ak, 2012:14). “Durup dururken bir ağacı neden kessinler ki?” (Ak, 2012:18). Her gördüğün, “Ağaç yetiştirmenin kolay bir yolu yok mu acaba?” diye sormaya başladı (Ak, 2012:28).

Tablo 4.29: (devamı)

4	Girişimci olma
Ayşe, çınar ağacıyla ilgili düşündüğü şeyleri, kısa zamanda köyün bütün çocuklarına anlatmıştı (Ak, 2012:16).	
5	İşbirlikçi olma-Grup halinde çalışmaya önem verme
Sonunda, oy çokluğuyla, Ayşe'nin dediklerinin doğru olduğuna ve bundan böyle ağacın isminin Yüksek Tansiyonlu Çınar Ağacı olmasına karar verilmişti (Ak, 2012:16). Bütün kış, bu küçük dal parçasına özenle baktılar, toprağını her gün denizden taşıdıkları suyla suladılar, havalandırıp gübrelediler (Ak, 2012:26).	
6	Sevgi
Babalarının yumuşak, sevgi dolu bedeninin üstünde keyif çatarlar; yemek yiyip, ödevlerini yapar, evcilik oynayıp uyurlardı (Ak, 2012:6). Kedileri Salman da, bu süpürge saçlı devin kafasında pineklemeye bayılırdı (Ak, 2012:6). Köyün çocukları, çınar ağacının üstünde gezinir, şarkı söyler, piknik yapar, dallarına kurdukları salıncaklarda sallanırlardı (Ak, 2012:10).	
7	Yenilikçi olma
Sonunda, oy çokluğuyla, Ayşe'nin dediklerinin doğru olduğuna ve bundan böyle ağacın isminin Yüksek Tansiyonlu Çınar Ağacı olmasına karar verilmişti (Ak, 2012:16).	
8	Yakın çevreyle sağlıklı ilişkiler kurma
Sonra da babasının boynuna sarılıp, kalbinin küt küt atışını dinledi (Ak, 2012:4).	

“Yüksek Tansiyonlu Çınar Ağacı” adlı çocuk kitabında Tablo 4.29’da görüleceği üzere Türk Millî Eğitiminin genel amaçları, ilköğretimin amaçları, ortaöğretimin temel ilkeleri ve Türkçe dersi genel amaçları, 2018 yılında yayımlanan İlkokul ve Ortaokul Türkçe Dersi öğretim programı, 2015 yılında yayımlanan Türkçe Dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı, 2006 yılında yayımlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı ve son olarak 2006 yılında yayımlanan ve MEB’in bir değerler listesi sunduğu ilk programlardan biri olan Sosyal Bilgiler öğretim programı incelenerek hazırlanan değerler listesinden belirlenen altmış üç değerden sekizi yer almaktadır. “Yüksek Tansiyonlu Çınar Ağacı” adlı çocuk kitabında en fazla “eleştirel ve sorgulayıcı olma” değeri yer almaktadır. Bunun yanında en yüksek oranda “işbirlikçi olma-grup halinde çalışmaya önem verme, sevgi” değerleri, en düşük oranda da “çalışkanlık-gayret etme, doğa sevgisi, girişimci olma, yenilikçi olma, yakın çevreyle sağlıklı ilişkiler kurma” değerleri yer almaktadır.

SONUÇ

Tartışma

Çalışmanın bu bölümünde aynı tür çalışmalardan çıkan bulgular ve sonuçlar değerlendirilmiş, bu çalışmanın benzer çalışmalarla ortak ya da farklı yanları ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Çalışmaya ait sonuç ve öneriler ortaya konmuştur.

Kuru (2016) “Ayşe Yamaç’ın Çocuk Romanlarının Değerler Eğitimi ve Dil Zenginliği Açısından İncelenmesi” adlı çalışmasında yedi eseri on iki değere göre incelemiş ve toplam 527 değer tespit etmiştir. En fazla sevgi (93), en az ise aile birliğine önem verme (17) değerine rastlandığını belirtmiştir. Başka bir çalışma olan “Muzaffer İzgü’nün Romanlarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi” nde Kumbasar (2011) on iki eseri yirmi beş değere göre incelemiş, romanlarda en çok rastlanılan değer sevgi değeri olduğunu belirtmiştir. Bu çalışmada ise “sevgi” değerine 85 kez yer verilmiştir ve sevgi değerini aktarmada bu üç çalışmanın paralellik gösterdiği görülmüştür. Ayşe Yamaç’ın çocuk romanlarına kıyasla Behiç Ak’ın incelenen kitapları aile birliğine önem verme değerine 44 kez değinerek daha zengin bir içerik sunmuştur.

Selek (2014) “Osman Yalçın’ın Hayvan Hikâyelerinde Değerler Eğitimi” adlı çalışmasında yirmi eseri yirmi bir değere göre incelemiş ve toplam 275 ifadeye ulaşıldığını belirtmiştir. En fazla cesaret (34) değerine rastlandığını bu değeri ise yardımseverlik (27) ve sevgi (21) değerlerinin izlediğini ifade etmiştir. Çalışmanın aksine Behiç Ak’ın kitapları cesaret (9) değeri bakımından daha az içeriğe sahiptir. Yardımseverlik-iyi olma iyilik yapma (62) ve sevgi (85) değerleri bakımından ise daha fazla içerik göstermektedir.

Gümüş (2017) “Değerler Eğitimi Bağlamında Aytül Akal’ın Çocuk Romanlarının Analizi” adlı çalışmasında sekiz çocuk romanında kırk dört değer incelemiştir. Gümüş’ün çalışmasında rastladığı en fazla değer sevgi (58) dir. Ardından Gümüş, Akal’ın romanlarında işlenme sıklığı en çok olan değerlerin sırasıyla; saygı (35), sorumluluk (34), doğruluk-dürüstlük (30), şefkat-merhamet (27), arkadaşlık-dostluk (24) ve yardımseverlik (22) olduğunu ifade etmiştir.

Susar (2015) “Dede Korkut Hikâyelerinde Değerler Eğitimi” adlı çalışmasında Dede Korkut Kitabı içerisinde yer alan on iki hikâyeyi ve bir giriş bölümünü yirmi

dört değere göre incelemiş ve toplam 329 değere ulaşmıştır. En fazla insan sevgisi (48) ve saygı (35); en az ise barış (2) ve alçakgönüllülük (1) değerlerine ulaşıldığını belirtmiştir.

Emiri (2014) “Gülsüm Cengiz’in Eserlerine Değerler Eğitimi Açısından Bir Yaklaşım” adlı çalışmasında Gülsüm Cengiz’in çocuklar için yazdığı farklı seviyelerdeki doksan kitabı on değere göre incelemiştir. Eserlerde konu olarak en çok aile birliği değerinin olduğunu bunu daha sonra çevre bilinci, bilimsellik, eşitlik, dayanışma, çalışmanın önemi gibi değerlerin izlediğini, misafirperverlik, sağlık gibi konulara daha az değinildiğini belirtmiştir.

Otmar (2017) “Yalvaç Ural’ın Çocuk Yapıtlarının Evrensel Değerler Açısından İncelenmesi” adlı çalışmasında Yalvaç Ural’ın on beş yapıtını otuz dört değere göre incelemiştir. İnceleme sonucunda sevgi (149) değerinin diğer otuz üç değere göre belirgin şekilde fazla olduğunu tespit etmiştir. Bu değeri ise saygı (33) ve çalışkanlık (31) değerlerinin izlediğini en az ise takdir edilme (2), komşuluk (2) değerleriyle ilgili veriye ulaşıldığını belirtmiştir.

Alagöz (2012) “Cahit Uçuk’un Masal Kitaplarında Temel Değerlerin Türkçe Eğitimine Katkısı” adlı çalışmasında on beş masal kitabını Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (6-7) ndan seçilen on ve kendi eklediği iki değerle birlikte on iki değere göre incelemiş ve toplamda Uçuk’un kitaplarında 589 değer tespit etmiştir. Alagöz çalışmasında en fazla dini değerlere (169) rastlanıldığını bunu sevgi (94) ve yardımlaşma-dayanışma (79) değerlerinin izlediğini ifade etmiştir. En az estetik (13) ve dürüstlük (9) değerlerinin yer aldığını belirtmiştir.

Yılmaz (2015) “Fatma Karabıyık Barbarosoğlu’nun Öykülerinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi” adlı çalışmasında beş eseri yirmi beş değere göre incelemiş ve toplam 281 iletiye rastlamıştır. En fazla aile kurumuna ve birliğine önem verme (40) ve sevgi (32) değerlerini tespit etmiştir.

“Behiç Ak’ın Çocuk Kitaplarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi” adlı bu çalışmada ise Behiç Ak’ın incelenen yirmi dokuz çocuk kitabında toplam 1799 değer tespit edilmiştir. Bu açıdan bakıldığında Behiç Ak’ın çocuk kitapları değerler bakımından zengin bir içeriğe sahiptir. Çalışmada en fazla eleştirel ve sorgulayıcı olma (309) değerine ilişkin iletiye rastlanmıştır. Öğrenciyi merkeze alan günümüz

eğitim sisteminde öğrencilerin zihinsel becerilerinin gelişmesi için eleştirel ve sorgulayıcı olmaları önemlidir. Öğrencilerin eleştirel ve sorgulayıcı olmaları onların olaylara farklı bakış açılarıyla bakabilmelerini sağlayacaktır. Behiç Ak da incelediğimiz yirmi dokuz ocuk kitabının yirmi yedisinde eleştirel ve sorgulayıcı olma değerine yer vererek çocukları sorgulayıcı olmaya metinler aracılığıyla teşvik etmiştir.

Behiç Ak'ın ocuk kitaplarında eleştirel ve sorgulayıcı olma değerini takip eden en yüksek değer sevgi (85) değeridir. Benzer tezlerde incelenen yapıtların çoğunda da sevgi değerine sıklıkla yer verildiği görülmüştür. Çalışmada sevgi değerini teknolojiyi kullanma (82) değeri takip etmektedir.

ağa ayak uydurmak ve gelişmek için gerekliliği ortada olan teknoloji hayatımızda çok önemli bir yere sahiptir. Ancak doğru kullanılmadığında teknoloji yarardan çok zarar getirebilir. Bu bağlamda teknolojiyi kullanma değerini açısından Behiç Ak'ın ocuk kitapları yeterli bir içerik sunmaktadır.

Çalışkanlık-gayret etme (82) ve dostluk (70) değerlerine benzer tezlerde de yüksek oranda rastlanıldığı ve bu açıdan benzer tezlerin bu çalışmayla paralellik arz ettiği söylenebilir.

Sonuç ve neriler

Bu alışmada Türk Millî Eğitiminin genel amaçları, ilköğretimin amaçları, ortaöğretimin temel ilkeleri ve Türkçe dersi genel amaçları, 2018 yılında yayımlanan İlkokul ve Ortaokul Türkçe dersi öğretim programı, 2015 yılında yayımlanan Türkçe dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı, 2006 yılında yayımlanan İlköğretim Türkçe dersi (6,7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı ve son olarak 2006 yılında yayımlanan ve MEB'in bir değerler listesi sunduğu ilk programlardan biri olan Sosyal Bilgiler öğretim programı incelenerek hazırlanan değerler listesinden belirlenen altmış c değer Behiç Ak'ın ocuk kitaplarında incelendi. İncelenen kitaplarda altmış c değerden ağırbaşlılık ve ahlákl olma değerlerine hiç rastlanmamıştır. Bunların dışındaki diğer tüm değerler Behiç Ak'ın ocuk kitaplarında görülmektedir. Behiç Ak'ın incelenen ocuk kitaplarında en fazla (80 ve yukarısı) "eleştirel ve sorgulayıcı olma (304), sevgi (85), alışkanlık ve gayret etme (82), teknolojiyi kullanma (82)" değerleri yer almaktadır. Yüksek oranda (31- 80 arası) "dostluk (70), sorunlara

çözüm arama (69), işbirlikçi olma (68), başarılı olma (65), iyi olma-iyilik yapma (62), üretken olma (58), yenilikçi olma (52), girişimci olma (48), tecrübeye önem verme-tecrübe edinme (46), aile ve akrabaya değer verme (44), meslek sahibi olmanın önemini kavrama (39), sanata ve sanatçıya saygı duyma (39), beceri geliştirme (37), dayanışma (35), umutlu olma (32), değerleri görülmektedir.

İncelediğimiz çocuk kitaplarında en düşük oranda da (1-30 arası) “sorumluluk (30), alışkanlık (30), doğa sevgisi (28), komşuluk ilişkilerine önem verme (25), araştırmacı olma (23), iletişime önem verme (23), okuma alışkanlığı (23), paylaşımcılık (23), sağlığın değerini bilme (22), kendine güvenme-kendini bilme (21), kendine güvenme ve kendini bilme (21), yakın çevreyle sağlıklı ilişkiler kurma (21), duyarlı olma (20), dil bilincine sahip olma (17), uyumlu olma (16), misafirperver olma (13), tedbirli olma (13), yerinde ve doğru davranma (10), cesaretli olma (9), ölçülü olma (9), planlı programlı olma (9), sabırlı olma (9), saygı (9), kültür öğelerini benimseme (8), estetik (7), hakkını kullanma-gözetme (7), önyargılı olmama (7), sosyalliğe önem verme (7), bilgiye ulaşma yollarını-tekniğini öğrenme (6), hoşgörülü anlayışlı olma (6), tutumluluk ve kanaat (6), adalet ve eşitliğe inanma (4), alçak gönüllülük (4), barış (3), tarafsızlık ve dürüstlük (3), çoklu yönlü olma (2), doğru ve yerinde konuşma (2), vatan sevgisi-vatandaşlık bilinci (2), başkalarının haklarına saygılı olma (1), cömertlik (1), çağdaşlık (1), demokrasi (1), görgü kurallarına uyma (1)” değerleri yer almaktadır.

Bu sonuçlar değerlendirildiğinde altmış üç değer altmış birini içerdiği için Behiç Ak’ın kitapları genel olarak değerler eğitiminde yararlanılacak kaynaklar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu çalışmanın sonuçlarından yola çıkarak şu önerilerde bulunulabilir:

1. Yeni Türkçe öğretim programında değerler eğitimiyle ilgili kazanımlar belirlenmiş ancak değerler eğitiminin uygulanmasına yönelik kullanılacak materyaller belirlenmemiştir. Millî Eğitim Bakanlığının değerler eğitiminin uygulanması sürecine yönelik materyalleri belirlemesi gerekmektedir.

2. Yazınsal yapıtlar değer aktarımında önemli araçlardan biridir. Millî Eğitim Bakanlığı değer aktarımına yönelik olarak öğrencilerin yazınsal yapıtlardan faydalanmalarına olanak sağlamalıdır. Buna yönelik olarak okul kütüphaneleri ve

sınıf kitaplıkları geliştirilmeli buralarda Behiç Ak'ın çocuk kitaplarına da yer verilmelidir.

3. Behiç Ak'ın çocuk kitapları 2018 Türkçe öğretim programındaki birey ve toplum, kişisel gelişim, bilim ve teknoloji, sevgi temalarında yer alan değerleri içerdiğinden bu temalarda belirlenecek olan metinler Behiç Ak'ın çocuk kitaplarından seçilebilir.

4. Behiç Ak'ın çocuk kitapları eleştirel ve sorgulayıcı düşünmeyi geliştirme, çalışkanlık-gayret etmenin önemini kavrama, günümüz teknolojisini doğru ve yerinde kullanmayı kazandırmada yeterli olduğundan MEB Türkçe dersi okuma metinlerinde Behiç Ak'ın çocuk kitaplarından yararlanılabilir.

KAYNAKÇA

- Ak, Behiç (2008); *Gökdelene Giren Bulut*, ODTÜ Yayıncılık, Ankara.
- Ak, Behiç (2009); *Ben Ne Zaman Doğdum*, ODTÜ Yayıncılık, Ankara.
- Ak, Behiç (2010); *Havva ile Kaplumbağa*, Günışığı Kitaplığı, İstanbul.
- Ak, Behiç (2011); *Tombiş Maskeli Baloya Katılmak İstemiyor*, ODTÜ Yayıncılık, Ankara.
- Ak, Behiç (2012); *Yüksek Tansiyonlu Çınar Ağacı*, Günışığı Kitaplığı, İstanbul.
- Ak, Behiç (2014a); *Akvaryumdaki Tiyatro*, Günışığı Kitaplığı, İstanbul.
- Ak, Behiç (2014b); *Alaaddin'in Geveze Su Boruları*, Günışığı Kitaplığı, İstanbul.
- Ak, Behiç (2014c); *Benim Bir Karışım*, Günışığı Kitaplığı, İstanbul.
- Ak, Behiç (2014ç); *Bilyeler*, Günışığı Kitaplığı, İstanbul.
- Ak, Behiç (2014d); *Bizim Tombiş Fiyonk Makarnayı Seviyor*, Günışığı Kitaplığı, İstanbul.
- Ak, Behiç (2014e); *Bizim Tombiş Taştan Hiç Anlamıyor*, Günışığı Kitaplığı, İstanbul.
- Ak, Behiç (2014f); *Buzdolabındaki Köpek*, Günışığı Kitaplığı, İstanbul.
- Ak, Behiç (2014g); *Galata'nın Tembel Martısı*, Günışığı Kitaplığı, İstanbul.
- Ak, Behiç (2014ğ); *Geçmişe Tirmanan Merdiven*, Günışığı Kitaplığı, İstanbul.
- Ak, Behiç (2014h); *Güneşi Bile Tamir Eden Adam*, Günışığı Kitaplığı, İstanbul.
- Ak, Behiç (2014ı); *Karadenizdeki Yunus*, Can Sanat Yayınları, İstanbul.
- Ak, Behiç (2014i); *Kedi Adası*, Can Sanat Yayınları, İstanbul.
- Ak, Behiç (2014j); *Kedilerin Kaybolma Mevsimi*, Günışığı Kitaplığı, İstanbul.
- Ak, Behiç (2014k); *Pat karikatür Okulu*, Günışığı Kitaplığı, İstanbul.
- Ak, Behiç (2014l); *Postayla Gelen Deniz Kabuğu*, Günışığı Kitaplığı, İstanbul.
- Ak, Behiç (2014m); *Rüzgarın Üzerindeki Şehir*, Günışığı Kitaplığı, İstanbul.
- Ak, Behiç (2014n); *Uyurgezer Fil*, Can Sanat Yayınları, İstanbul.
- Ak, Behiç (2014o); *Vapurları Seven Çocuk*, Günışığı Kitaplığı, İstanbul.
- Ak, Behiç (2014ö); *Yaşasın Ç Harfi Kardeşliği*, Günışığı Kitaplığı, İstanbul.

- Ak, Behiç (2017); http://behicak.com/tr/?page_id=2, (Erişim Tarihi: 13.07.2017).
- Ak, Behiç (2017a); *Bebek Annem*, Günışığı Kitaplığı, İstanbul.
- Ak, Behiç (2017b); *Bulutlara Şiir Yazan Çocuk*, Günışığı Kitaplığı, İstanbul.
- Ak, Behiç (2017c); *Büyükanne ve Miyop Ejderha*, Can Sanat Yayınları, İstanbul.
- Ak, Behiç (2017ç); *Çatıdaki Gezegen*, Günışığı Kitaplığı, İstanbul.
- Ak, Behiç (2017d); *Eve Giden Küçük Tren*, Günışığı Kitaplığı, İstanbul.
- Akbaş, Oktay (2004); “*Türk Milli Eğitim Sisteminin Duyuşsal Amaçlarının İlköğretim İkinci Kademedeki Gerçekleşme Derecesinin Değerlendirilmesi*,” Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akbaş, Oktay (2004); a.g.e. , s. 102.
- Akbaş, Oktay (2004); a.g.e. , s. 102-104.
- Akbaş, Oktay (2004); a.g.e. , s. 32-33.
- Akbaş, Oktay (2004); a.g.e. , s. 44.
- Akbaş, Oktay (2004); a.g.e. , s. 57.
- Akbaş, Oktay (2004); a.g.e. , s. 70.
- Akbaş, Oktay (2004); a.g.e. , s. 86.
- Akbaş, Oktay (2004); a.g.e. , s. 96.
- Akbaş, Oktay (2004); a.g.e. , s. 97.
- Akbaş, Oktay (2008); “Değer Eğitimi Akımlarına Genel Bir Bakış,” *Değerler Eğitimi Dergisi*, Cilt 6, Sayı 16, s. 9-27.
- Aktan, Osman (2012); “*100 Temel Eserde Yer Alan Değerlerle Sosyal Bilgiler Öğretim programındaki Değerlerin Uyumunu*,” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Düzce.
- Alagöz, F. Cihan; “*Cahit Uçuk’un Masal Kitaplarında Temel Değerlerin Türkçe Eğitimine Katkısı*,” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Uşak.
- Altun, Sadegül Akbaba (2003); *Eğitim yönetimi ve değerler*, Değerler Eğitimi Dergisi, Cilt 1, Sayı 1, s.7-18.
- Aral, Duygu (2008); “*Milli Eğitim Bakanlığı’nın Hazırladığı 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Değerler Üzerine Bir Araştırma*,” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

- Arslan, Ahmet (1994); *Felsefeye Giriş*, Vadi Yayınları, Ankara.
- Aydın, Mehmet Zeki ve Şebnem Akyol Gürler (2012); *Okulda Değerler Eğitimi*, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Aydın, Mehmet Zeki, (2010); “Okulda Çalışan Herkesin Görevi Olarak Değerler Eğitimi”, *Değerler Eğitimi Buluşması*, 10 Nisan 2010, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Ankara, s. 5-6.
- Aydın, Mehmet Zeki, (2010); a.g.e. , s. 7.
- Aydın, Mustafa (2000); *Kurumlar Sosyolojisi*, Vadi Yayınları, 2. Basım, Ankara.
- Aydın, Mustafa (2011); “Değerleri, İşlevleri ve Ahlak,” *Eğitime Bakış Dergisi*, Cilt 7, Sayı 19, s. 39-45.
- Aytan, Necmi ve Erhan Yeşilyurt (2012); “Türkçe Ders Kitaplarında Kitaplarında Karakter Eğitimi,” *IV. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi*, 19 Mayıs 2012, İstanbul, s. 1-15.
- Balat, Gülden Uyanık (2012); *Okul Öncesinde Değerler Eğitimi ve Etkinlik Örnekleri*, Pegem Akademi Yayınları, Ankara.
- Balat, Gülden Uyanık ve Burcu Özdemir Beceren (2010); “Okul Öncesi Dönemde Değerler Eğitimi,” *Eğitime Bakış Dergisi (EBS Yayını)*, Sayı 18, s. 59.
- Başaran, İbrahim Ethem (1997); *Eğitim Psikolojisi: Eğitimin Psikolojik Temelleri*, Özgün Matbaacılık, 5.Baskı, İstanbul.
- Belet, Dilek ve Handan Devci (2008); “Türkçe Ders Kitaplarının Değerler Bakımından İncelenmesi,” *VII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu*, Çanakkale, s. 25.
- Bilgin, Beyza (1991); “Çocuklarımıza İnsancıl Bilgileri Nasıl Kazandırabiliriz?” *MEB Din Öğretimi Dergisi*, Sayı 26, Ankara, s. 27.
- Boydak, Alp (2008); *Yeni Öğretim Programlarına Temel Olan Yaklaşımlar*, Beyaz Yayınları, İstanbul.
- Brimi, Hunter (2008); “Academicin structorsor moral guides? Moral education in America and teacher’s dilemma” *The Claering House*, Volume 82, No. 3, s. 125-130.
- Büyükdüvenci, Sabri (2002); *Değerin Değeri Üzerine Bilgi ve Değer Sempozyumu Bildirileri* (Editör: Ş. Yalçın), Vadi Yayınları, Ankara.
- Cihan, Nazlı (2014); “Okullarda Değerler Eğitimi ve Türkiye’deki Uygulamaya Bir Bakış,” *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkishor Turkic-*, ISSN:1308-2140, (Sosyal Bilimler), Volume 9/2, Winter 2014, www.turkishstudies.net, DOI Number:http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.6402, p.429-436.

- Coşkun, Eyyup ve Seda Taş, “Ders Kitaplarına Metin Seçimi Açısından Türkçe Öğretim Programlarının Değerlendirilmesi”, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 5, Sayı 10, s. 60-74.
- Çağlar, Adil (2005); *Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar 2*, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul.
- Çakıcı, Erdoğan (2010); “*Milli Eğitim Bakanlığının 2004 Yılında Tavsiye Ettiği Yüz Temel Eserdeki Yerel Romanlar Aracılığıyla Edebiyat Öğretiminde Değerler Öğretimi Üzerine bir Araştırma*,” Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Çetişli, İsmail (2017); http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/milli_egitim_dergisi/169/ismail.pdf, (Erişim Tarihi: 04.07.2017).
- Çiftçi, Orhan (1999); *Sosyolojiye Giriş ‘Temel Kavramlar*, Akademi Kitabevi, Trabzon.
- Demir, Hasan Ali, Hatice Demir ve Salim Pilav (2015); İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Okuma Metinlerinin Değer İletimi Açısından İncelenmesi, *Millî Eğitim*, Sayı 206, s.21.
- DeRoche, Edward F. ve Mary M. Williams (2001); *Character education: A guide for school administrators*, Scarecrow Education, Lanham, Maryland, USA.
- Dilidüzgün, Selahattin (2009); *Okulöncesinde Çocuk Edebiyatı*, Anadolu Üniversitesi Yayını, 1815, Eskişehir.
- Dilmaç, Bülent (2007); “*Bir Grup Fen Lisesi Öğrencisine Verilen İnsani Değerler Eğitiminin İnsani Değerler Ölçeği İle Sınanması*,” Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, Konya.
- Dilmaç, Bülent (2007); a.g.e. , s. 28.
- Dilmaç, Bülent (2007); a.g.e. , s. 40.
- Doğan, İsmail (1996); *Sosyoloji, Kavramlar ve Sorunlar*, Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- Doğan, İsmail (2005); *Modern Toplumda Vatandaşlık, Demokrasi ve İnsan Hakları*, Pegama Yayıncılık, 6.Baskı, Ankara.
- Doğanay, Ahmet (2006); *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*, (Editör: Cemil Öztürk), Pegama Yayıncılık, Ankara.
- Duman, Asiye (2003); “Türk Soylulara Türkiye Türkçesi Öğretiminde Metin Seçimi.” *Türklük Bilimi Araştırmaları (Türkçenin Öğretimi Özel Sayısı)*, Sayı 13, s.151- 154.
- Ekşi, Halil (2003); “Temel İnsani Değerlerin Kazandırılmasında Bir Yaklaşım: Karakter Eğitimi Programları,” *Değerler Eğitimi Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, s.81.
- Ekşi, Halil (2003); a.g.e. , s. 79-96.

- Emiri, Engin (2014); “*Gülsüm Cengiz’in Eserlerine Değerler Eğitimi Açısından Bir Yaklaşım*,” Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili Ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Van.
- Erdem, Ali Rıza (2003); Üniversite Kültüründe Önemli Bir Unsur: Değerler, *Değerler Eğitim Dergisi*, Cilt 1, Sayı 4, s. 55–72.
- Erdem, Ali Rıza (2007); “Eğitim Fakültesi Kültürünün Önemli Bir Ögesi: Değerler (Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği),” *Eurasian Journal of Educational Research*, Sayı 26, s. 95-108.
- Erdoğan, İrfan (2005); *Yeni Bir Binyıla Doğru Türk Eğitim Sistemi: Sorunlar ve Çözümler*, Sistem Yayıncılık, 4. baskı, İstanbul.
- Fraenkel, Jack R. (1968); “Teaching strategies for value education in social studies: A theoretical position,” <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED044320.pdf>, (Erişim Tarihi:20.12.16).
- Fraenkel, Jack R. ve Norman E. Wallen (2000); “*How to Design and Evaluate Research in Education* , 4th Edt., Boston: McGraw-Hill.
- Gültekin Fatma (2007); “*Tarih I Dersinde İşe Koşulabilecek Değer Öğretiminin Yeni Yaklaşımlarının Öğrencilerin “Hoşgörü” Değeri Anlayışlarının Gelişimine Etkisi*,” Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gümüş, Sedef (2017); “*Değerler Eğitimi Bağlamında Aytül Akal’ın Çocuk Romanlarının Analizi*,” Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Güngör, Erol (2000); *Değerler Psikolojisi Üzerine Araştırmalar*, 3. basım, Ötügen Yayınları, İstanbul.
- Halstead, Mark (1996); *Values and Values Education in Schools. Values in Education and Education in Values*, (Editors: Halstead J. Mark ve Monica Jean Taylor), Falmer Press, London.
- Hökelekli, Hayati (2010); “Modern Eğitimde Yeni Bir Paradigma: Değerler Eğitimi,” *Eğitime Bakış Dergisi*, Cilt 6, Sayı 18, s. 4-9.
- Hökelekli, Hayati (2010); a.g.e. , s. 10.
- Hökelekli, Hayati (2011); *Ailede, Okulda ve Toplumda Değerler Psikolojisi ve Eğitimi*, Timaş Yayınları, İstanbul.
- Karagöz, Bahattin (2009); “*Yapılandırmacı Yaklaşımına Göre İlköğretim 6 ve 7.Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Değerlerin İncelenmesi*,” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.

- Karatay, Halit (2007); “Değer Aktarımı Açısından Yerli ve Yabancı Çocuk Edebiyatı Ürünleri,” *38. ICANAS Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi*, 10–15 Eylül 2007, Ankara, s. 939-948.
- Karatay, Halit (2007); “Dil Edinimi ve Değer Öğretimi Sürecinde Masalın Önemi ve İşlevi,” *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Cilt 5, Sayı 3.
- Karatay, Halit (2007); “Dil Edinimi ve Değer Öğretimi Sürecinde Masalın Önemi ve İşlevi,” *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Cilt 5, Sayı 3, s.463-477.
- Kavcar, Cahit (1999); *Edebiyat ve Eğitim*, Engin Yayıncılık, Ankara.
- Kaya, Özcan (1992); “*Annelere Verilen Eğitimin Çocuklarına Karşı İstenmedik Tutumlarına Etkisi*,” Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Keskin, Yusuf (2008); “*Türkiye’de Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında Değerler Eğitimi: Tarihsel Gelişim, 1998 ve 2004 Programlarının Araştırılması*,” Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Keskinoglu, M. Şerif (2008); “*İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerine Uygulanan Mesnevi Temelli Değerler Eğitimi Programının Ahlaki Olgunluğa ve Saldırganlık Eğilimine Etkisi*,” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı, İstanbul.
- Kılıç, Abdurrahman (2002); “Duyuşsal Alan Özellikleri ve Bireye Kazandırılması,” *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, Sayı 8, s. 153-164.
- Kılıç, Muharrem (2011); “Değerler Filozofisi ve Hukuksal Değerler,” *Eğitime Bakış Dergisi*, Cilt 7, Sayı 19, s. 51- 54.
- Kılınç, Aziz ve Şebnem Akyol (2009); “İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Sevgi Temasının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi,” *I. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi*, s.5, <http://oc.eab.org.tr/egtconf/pdfkitap/pdf/30> (03.10.2010).
- Kızılçelik Sezgin ve Yaşar Erdem (1994); *Açıklamalı Sosyoloji Terimler Sözlüğü*, Saray Yayıncılık, İzmir.
- Kirschebaum, Howard (2000); “From Values Clarification to Character Education: A Personal Journey,” *Journal of Humanistic Counseling and Development*, Volume 39, No. 1, s. 4-20.
- Kolaç, Emine (2010); “Hacı Bektaş Veli, Mevlana ve Yunus Felsefesiyle Türkçe Derslerinde Değerler ve Hoşgörü Eğitimi,” *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, Cilt 55, s. 193-208.

- Kumbasar, Ezgi (2011); “*Muzaffer İzgü’nün Romanlarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi*,” Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Trabzon.
- Kuru, Halil (2016); “*Ayşe Yamaç’ın Çocuk Romanlarının Değerler Eğitimi ve Dil Zenginliği Açısından İncelenmesi*,” Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Uşak.
- Kuzgun, Yıldız (1972); “*Anne Baba Tutumlarının Bireyin Kendini Gerçekleştirme Düzeyine Etkisi*,” Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Lakshimi, Chitra (2009); “Value Education: An Indian Perspective on the Need for Moral Education in a Time of Rapid Social Change,” *Journal of College&Character*, Volume 10, No. 3, s. 3-6.
- McCrary, Judy H. (1999); “Children’s Heroes and Heroines: Developing Values Manifested Through Artwork,” <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED437390.pdf>, (Erişim Tarihi :13.12.2016).
- MEB (2006); *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzu (6, 7, 8. sınıflar)*, MEB Yayınları, Ankara.
- MEB (2010); “Değerler Eğitimi Uluslararası Konferansı,” <http://www.meb.gov.tr/haberler/haberayrinti.asp?ID=7844>, (Erişim Tarihi: 15.12.2016).
- MEB (2010); *18. Şura Kararları*, 2010, s. 10-12.
- MEB (2010); B.08.0.TTK.0.72.02/0006312 Sayılı 08.09.2010 Tarihli İlk Ders Konulu Genelge.
- MEB (2010); *İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Programı (4-5-6-7 ve 8.sınıf)*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı (1973); “Milli Eğitim Temel Kanunu,” http://personel.meb.gov.tr/daireler/mevzuat/mevzuatlar/milli_egitim_temel_kanunu_1739.pdf, (Erişim Tarihi: 14.12.2016).
- Neslitürk, Seviye (2013); “*Anne Değerler Eğitimi Programının 5-6 Yaş Çocuklarının Sosyal Beceri Düzeyine Etkisi*,” Yayınlanmış Doktora Tezi, Konya Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Oğuzkan, Ferhan (1981); *Eğitim Terimleri Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Okumuş, Ejder (2010); “Toplum Ve Ahlak Eğitimi,” *Eğitime Bakış Dergisi*, Cilt 6, Sayı 18, s. 28- 32.

- Otmar, Özden (2017); “*Yalvaç Ural’ın Çocuk Yapıtlarının Evrensel Değerler Açısından İncelenmesi*,” Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitimin Kültürel Temelleri Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi Programı, Ankara.
- Özden, Yüksel. (2002); *Eğitimde Dönüşüm: Eğitimde Yeni Değerler*, 4. Baskı, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Özensel, Ertan (2003); a.g.e. , s. 217–239.
- Özensel, Ertan (2003); “Sosyolojik Bir Olgu Olarak Değer,” *Değerler Eğitimi Dergisi*, EDAM, Cilt 1, Sayı 3, İstanbul, s. 23.
- Özgüven, İbrahim Ethem (2003); *Psikolojik Testler*, PDREM Yayınları, Ankara.
- Öztürk, Cemil (Ed.) (2006); *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Pighin Gerda (2005); *Çocuklara Değer Aktarımı*, İlya Yayınevi, 1. Baskı, İzmir.
- Rena, Ravinder (2006); “Value-Based Education for Human Development – Eritrean Perspective”. *Essays in Education*, Volume 18, Fall, s. 1-7, USA: South Carolina.
- Rokeach Milton (1973); *The Nature of Human Values*, Free Pres, New York.
- Russell, Bertrand (2001); *Eğitim Üzerine (Çeviren: Nail Bezel)*, Say Yayınları, İstanbul.
- Samur, Ayşe Özgül İnce (2011); “Okuma Kültürü Edindirme Sürecinde Çocuk Edebiyatının Yeri ve Önemi”, 3. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*, s. 835-840, Ankara.
- Samur, Ayşe Özgül İnce (2018); “Behiç Ak’ın Çocuk Kitaplarındaki Çatışmaların Mizah Ögesi Bakımından İncelenmesi”, *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 27, Sayı 1, s. 165-182.
- Sarı, Mediha (2007); “*Demokratik Değerlerin Kazanımı Sürecinde Örtük Program: Düşük ve Yüksek “Okul Yaşam Kalitesi” Ne Sahip İki İlköğretim Okulunda Nitel Bir Çalışma*,” Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Sayar, Kemal ve Süreyya Aysun (2011); “Ahlaki Bir Lider Olarak Öğretmen,” *Eğitime Bakış Eğitim, Öğretim ve Araştırma Dergisi*, Cilt 7, Sayı 19, s. 9-13.
- Schwartz, Shalom (1994); “Are There Universal Aspects in the Structure and Contents Human Values?,” *Journal of Social Issues*, Volume 50, No. 4, s. 19-45.
- Selçuk, Ziya (2005); *Gelişim ve Öğrenme*, Nobel Yayıncılık, Ankara.

- Selek, Melek (2014); “*Osman Yalçın’ın Hayvan Hikâyelerinde Değerler Eğitimi,*” Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı, Burdur.
- Sever, Sedat (2007); *Çocuk ve Edebiyat*, Kök Yayıncılık, Ankara.
- Sezer, Özgen (2005); “*İlköğretim Birinci Kademe Türkçe Ders Kitaplarında Değerlerin İncelenmesi,*” Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Sezgin, Ferudun (2006); “İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Birey-Örgüt Değer Uyumuna İlişkin Algıları,” *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, Cilt 12, Sayı 48, s. 558.
- Smyth, John (1996); *Environmental Values and Education. Values in Education and Education in Values*, (Editors: Halstead J. Mark ve Monica Jean Taylor), Falmer Pres, London.
- Sönmez, Veysel ve Füsün Alacapınar (2011); *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Superka, Douglas and Others (1976); “Values Education Source Book: Conceptual Approaches, Material Analyses, and an Annotated Bibliography,” *Social Science Education Consortuim*, ERIC Clearing house for Social Studies/Social Science Education, Colorado, s. 55-97.
- Susar, Serhat (2015); “*Dede Korkut Hikâyelerinde Değerler Eğitimi,*” Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Orta Öğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Şen, Ülker (2007); “*Milli Eğitim Bakanlığının 2005 Yılında Tavsiye Ettiği 100 Temel Eser Yoluyla Türkçe Eğitiminde Değerler Öğretimi Üzerine Bir Araştırma,*” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Taşpınar, Mehmet (2009); “Eğitinde Örtük Program ve Değerler Eğitimi,” (Editör: Cihad Demirli), *1. İyilik Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Elazığ Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, s.25-30.
- TDK (2015); “Güncel Türkçe Sözlük,” <http://www.tdk.org>, (Erişim Tarihi: 16.10.2015).
- Titus, Dale (1994); “Value Education in American Secondary Schools,” <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED381423.pdf>, (Erişim Tarihi: 13.12.2016).
- Tokdemir, Muhammed Ahmet (2007); “*Tarih Öğretmenlerinin Değerler ve Değerler Eğitimi Hakkında Görüşleri,*” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- TTKB (2008); “Program Geliştirme Çalışmaları 6,” <http://ttkb.meb.gov.tr/>, (Erişim Tarihi:23.11.2016).

- Tunca, Nihal (2012); “İlköğretim Öğretmenleri İçin Mesleki Değerler Ölçeğinin Geliştirilmesi Ve İlköğretim Öğretmenlerinin Mesleki Değerlerinin Belirlenmesi,” Yayınlanmış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Turgut, Mustafa (Ed.) (2010); *Türkiye’de Aile Değerleri Üzerine Bir Araştırma*, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Ulusoy, Kadir ve Bülent Dilmaç (2012); *Değerler Eğitimi*, 1. Baskı, Pegem Akademi, Ankara.
- Uysal, Ferhat (2008); “Karakter Eğitimi Programlarının Değerlendirilmesi,” Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Varış, Fatma (1998); *Eğitim Bilimine Giriş*, Alkım Yayınları, İstanbul.
- Veugelers Wiel ve Paul Vedder, “Values in Teaching, Teachers and Teaching: Theory and Practice,” *Carfax Publishing*, Volume 9, No. 4, s. 377-389.
- Whitney, Iris Bomar (1986); “*The Status of Values Education in the Middle and Junior High Schools of Tennessee*,” Unpublished Doctora Thesis, Tennessee State University.
- Yapıcı, Asım ve Zeki Salih Zengin (2003); “İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Değer Tercih Sıralamaları Üzerine Psikolojik Bir Araştırma: Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği,” *Değerler Eğitimi Dergisi*, Cilt 1, Sayı 4, s. 173-206.
- Yazıcı, Kubilay (2006); “Değerler Eğitimine Genel Bir Bakış”, *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, Sayı 19, s. 499-522.
- Yıldırım, Ali ve Hasan Şimşek (2011); *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 8. Basım, Seçkin Yayınları, Ankara.
- Yılmaz, Mehmet Emin (2015); “*Fatma Karabıyık Barbarosoğlu’nun Öykülerinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi*,” Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Van.
- Yörükoğlu, Atalay (1983); *Çocuk Ruh Sağlığı*, Özgür Yayınları, İstanbul.
- Yüksel, Sedat (2002); “Örtük Program,” *Eğitim ve Bilim*, Cilt 27, Sayı 126, s. 31-37.
- Yüksel, Sedat (2005); “Kohlberg ve Ahlak Eğitiminde Örtük Program: Yeni İlköğretim Programlarında Yer Alan Ahlaki Değerleri Kazandırma İçin Bir Açılım,” *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, Cilt 5, Sayı 2, s. 329-338.

EKLER

Ek 1: Araştırmada İncelenen Kitapların Özetleri

1. “Akvaryumdaki Tiyatro” Kitap Özeti

Olaylar, Toros Dağları'na yarım saat uzaklıktaki Balıklı Göl'ün kıyısındaki Balıklı isimli köyde geçmektedir. Köylüler Balıklı'da çevreden habersiz mutlu ve mesut yaşamaktadırlar. Balıklı Göl'deki balıkları da çocukları gibi sevip, bakmaktadırlar. Bu arada gölün suları da yükselmektedir fakat kimse buna bir çözüm bulmaya çalışmamaktadır.

Burası o kadar güzel bir yerdir ki gelen Martin adlı İngiliz turist insanların misafirperverliği ve doğanın güzelliğinden etkilenerek buraya yerleşmeye karar verip birkaç arkadaşını da davet etmiştir. Diğer turistler de köyün cazibesinden etkilenerek buraya yerleşmeye doğal yaşama ayak uydurmaya başlarlar. Bu arada Türk kültürüne de adapte olmuşlardır.

Bir gün köye Yusuf Değirmen adlı bir yönetmen paraşütle iniş yapar. Yönetmen köyü o kadar beğenmiştir ki burada bir film çekmeye karar verir ve senaryo yazmaya koyulur. Ancak bu konuda o kadar yeteneksizdir ki bir türlü senaryoyu toparlayamaz. Bu arada köyün gençlerinden Zühtü'yü yanına asistan olarak almıştır. Köylüler film işine iyice heveslenmektedirler. Herkes bu filmde rol almak için sıraya girmiştir. Ancak senaryo bir türlü ortaya çıkmamıştır. Köylüler bakarlar ki olacak gibi değil hep birlikte yönetmene yardım etmeye karar verirler. Zühtü de filmde rol almak ister fakat yönetmen ona ısrarla rol vermemektedir. Bu durumdan Zühtü çok rahatsız olmuştur. Bir gün Zühtü yolda yalnız başına yürürken gölün iyice yükselmekte olduğunu fark eder buna bir çözüm bulunmalıdır. Çare düşünürken birden yerde arkadaşı Zeynep'in eskiz defterini görür. Aklına çok iyi bir fikir gelmiştir. Gölü camlarla çevreleyerek kocaman bir akvaryuma dönüştürecektir. Bu fikrini hayata geçirmek için Zeynep'e durumu anlatır. Ancak bunu ikisinin başarması imkânsızdır. Köye yerleşen tasarımcı İngiliz Emma Gordon'dan yardım isterler. Oda elinden geleni yapmaya başlar ve tasarımı gerçekleştirir. Durumu köylülere de anlatarak yardım isterler. Böylece hep birlikte gölü kocaman bir akvaryuma dönüştürürler. Ortaya çıkan senaryo çok uzun olduğundan yapımcı tarafından beğenilmez ve film çekme

hayalleri tamamen suya düşmüştür. Yusuf Değirmen bu duruma çok üzülür. Bir gün ortadan kaybolur. Köylüler fark ettiklerinde artık çok geçtir.

2. “Alaaddin’in Geveze Su Boruları” Kitap Özeti

Alaadin Bey belediyenin Su Kaçaklarını Bulma Bölümü Şefi’dir. Ancak görevini uzun bir süredir yapmamaktadır. Suskun ve içine kapanık bir kişidir. Bir gün mahallede sular kesilir. Mahalleli bu duruma bir çözüm bulamazlar. Sonunda büyüklerden birinin aklına Alaaddin Bey’den yardım istemek gelir. Ancak Alaaddin Bey yardım etmek istemez. Çünkü mahalledekilerin sırlarını bu iş yüzünden öğrenmiş bu da onu zamanla psikolojik olarak yıpratmıştır. Fakat daha fazla çocukların ısrarına dayanamaz ve yardım etmeye karar verir. Yardım ettiği esnada kendiyile ilgili çok önemli bir sır öğrenmiştir. Bu sayede aşka ve mutluluğa kavuşarak, utangaç Semiha Hanımla evlenir.

3. “Bebek Annem” Kitap Özeti

Yazar Bebek Annem’de arkadaşlık, dayanışma, sorumluluk gibi önemli konulara eğilmiş kitapta, tiyatro yaşamı, mahalle kültürü, yeni toplu konut yaşantısı gibi çeşitli ayrıntılara yer vermiştir.

Kitabımızın kahramanı Ziya, babasının işi sebebiyle her sene okul değiştiren, yetenekli bir çocuktur. Çok güzel resimler çizer, harika mandolin çalar. Ancak bir alışkanlığı vardır ki, yeni sınıf arkadaşlarını afallatır: Ziya üzerinde kalem, kâğıt, defter, kitap, hiçbir şey taşımamaktadır!

Her an kuş gibi uçup gidebilecekmiş gibi duran bu yeni öğrenci, sınıfta dedikodulara yol açar. Ziya nerede oturmaktadır? Babası ne iş yapmaktadır? Kale gibi korunan apartmanın sırrı nedir? Arkadaşları Ziya’nın kanun kaçağı veya sirk çocuğu olduğundan iyice şüphelenirken Ziya’nın aklını başka bir soru meşgul etmektedir. Sınıfa geldiğinden beri herkesin ballandıra ballandıra anlatıp bitiremediği sıra arkadaşı Şule’yle tanışmak için can atmaktadır. Ancak bu gizemli arkadaş okula hiç gelmemektedir. Kimdir bu Şule ve nerededir? Ziya, annesi Dilara Hanım’ın ve meşhur örgü kursunun yardımıyla arkadaşlarına bir mantı günü düzenler ve sonunda Şule ile onun “bebek annesi”yle tanışır...

Geç de olsa tanışan ikili, Şule'nin annesinin sağlığına kavuşması için sevginin iyileştirici gücünü ilmek ilmek örmeye başlar. Çocuklar; esrarengiz Kıpırdamayan Adam, tambaki balığı ve örgü kursundakilerin yardımıyla bir anneyi yeniden gülümsetmeyi başarırlar.

4. “Ben Ne Zaman Doğdum?” Kitap Özeti

Olayın kahramanı Memo bir gün evlerindeki kuşun yumurtadan çıktığını görünce heyecanla annesinin yanına gider ve bunu ona haber verir. Annesi buna hiç şaşırmadan ona kendisinin ne zaman doğduğunu bilip bilmediğini sorar. Memo'nun cevabını bulması gerektiği bir soru vardır artık. Annesine bu soruyu yönelttiğinde annesi onu büyükannesine yönlendirir. Aldığı cevaptan memnun olup daha da meraklanarak önüne çıkan herkese sormaya başlar. Güneşe, elma ağacına, göle, göldeki kurbağaya dahi bu sorunun cevabını sorar. Aldığı cevaplar birbirinden ilginç olduğundan tanımadığı kişilere bile bu soruyu sormaya devam eder. En sonunda yolda yakın arkadaşı Tombiş'e rastlayıp bu soruyu ona da sorar. Tombiş ise ona kısa ve net olarak tam doğum tarihini söyler. Ancak bu yanıt Memo'yu tatmin etmemiştir.

5. “Benim Bir Karışım” Kitap Özeti

Memo bir gün annesiyle gezerken Ali Usta'yla karşılaşır tokalaşır ve ellerinin ne kadar küçük olduğunu fark eder. Bunun üzerine başkalarının bir karışımın ne kadar olduğunu sorgulamaya başlar. Arkadaşı Zeynep bir karışımın sekiz nota olduğunu söyler. Eve geldiğinde ağabeyi ise bir karışımın Avrupa ve Amerika arası kadar olduğunu harita üzerinde gösterir. Annesinden ise aynı soruya duvar saatinin üstüne elini koyarak cevap verir ve bir karışımın altı saat olduğunu söyler. Babası ise bir karışımın ay kadar olduğunu söyler. Aynı soruya başkalarından da değişik ve hoş cevaplar alır. En sonunda dostu Tombiş'ten gayet kısa ve basit bir cevap alır. Tombiş'e göre bir karış bir karıştır.

6. “Bilyeler” Kitap Özeti

Sıcak bir yaz günü kahramanımız İbo pisiciğiyle birlikte lunaparka gitmeye karar verir. Burada bir yarışmada bir küp kazanır. Küpün içindekini İbo da pisicik de çok merak ederler. Ancak bir türlü küpün kapağını açmayı başaramazlar. En

sonunda İbo'nun uğraşları sonuç verir ve küpün ağzını açmayı başarır. O da ne? Küpün içi rengarenk bilyelerle doludur. Buna İbo da pisicik de çok sevinirler. Bütün vaktini bilyelerle geçirmeye başlarlar. Fakat bu durumdan İbo'nun babası çok rahatsız olmuştur ve bu duruma bir çare aramaya başlar. En sonunda bilyeleri pencereden aşağıya döker. Tüm çocuklar sevinçle gökten yağın bilyelerle oynamaya başlarlar. İbo babasının ikazlarına uymadığına pişman olmuştur. Bir süre sonra o da arkadaşlarına katılmaya karar verir ve onlarla gece geç saatlere kadar oynamaya başlar. Ancak bu durumdan tüm çocukların anne ve babaları rahatsız olmaya başlarlar. Buna bir çözüm aramaya karar verirler. En sonunda bir yarışma düzenlemeye ve bilyeleri tek bir kişiye verdiklerinde sorunun hallolacağını düşünürler. Daha yarışma başladığında İbo bilyeleri vurarak birinci olur ve tüm bilyeleri kazanır. Sevinçle bilyeleri alarak eve oynamaya gider. Ancak tek başına oynandığında bir tadı olmadığını fark eder ve bilyeleri arkadaşlarıyla paylaşmaya karar verir.

7. “Bizim Tombiş Fiyonk Makarnayı Çok Seviyor” Kitap Özeti

Memo bir gün büyüyünce ne olmak istediğini düşünür. Dışarı çıkıp herkesten fikir almak ister. Karşısına çıkan herkes ona ilginç fikirler verir. Memo bu sayede birçok meslek edinmek istediğine karar verir. En sonunda arkadaşı Tombiş'le karşılaşır. Tombiş büyüyünce iyi bir aşçı olmak istemektedir. Üstelik hayalleri de vardır. Bu fikir nedense Memo'ya şaşırtıcı gelmiştir. Tombiş'in ne kadar farklı biri olduğunu düşünür.

8. “Bizim Tombiş Taştan Hiç Anlamıyor” Kitap Özeti

Kitapta meraklı küçüğümüz Memo'nun güzel bir yaz gününde sahilde gezerken karşısına değişik bir taş çıkıverir. Esasen bulduğu ilk başta sadece mavi çizgili bir taş olmasına rağmen yolda karşılaştığı herkes Memo'nun elindeki taşın bin bir türlü özelliğinin olduğunu keşfetmesini sağlar. Kimi taşı çok yaşlı bulurken kimi de cesur olduğunu söyler; doğrusu bulduğu taşın çok yönlü oluşu Memo'yu epey sevindirmiştir. Bu sevincini Tombiş ile paylaşan Memo, Tombiş'den beklediği gibi bir tepki göremez. Acaba taşı gerçekten ilginç değil midir yoksa Tombiş gerçekten taştan hiç anlamıyor mudur?

9. “Bulutlara Şiir Yazan Çocuk” Kitap Özeti

Sevgican, içine kapanık ve çok yavaş hareket eden bir çocuktur. Sevgican’ın annesi öğretmen, babası ise fotoğrafçıdır. Annesi Sevgican’a asla tolerans tanımayan ve yaratıcı proje ödevlerinde yeni olmayan bir fikri asla kabul etmeyen, Sevgican’ın karnında hep bir ağrıyla gezmesine sebep olan bir kadındır. Sevgican ise bu durumu reddeder: “Yaratıcı olduğumu ispat etmek istemiyorum, yapma zevkimi öldürüyor”der. Bu reddedişin ardından Sevgican’ın masalcı babası imdadına koşar: “Yapılması gereken şey, yaptığın işi çok güzel yapmaktır.” diyerek Sevgican’ı cesaretlendirir.

Sevgican tam yaratıcı fikrini insan yararına sunmaya hazırlanırken bir de görür ki fikri çoktan düşünce bulutundan firar etmiş. Öyle öfkelenir öyle öfkelenir ki bulutlara, kuşlara şiir yazmaya karar verir. Sevgican yaratıcı fikrine öyle inanıp güvenir ki ona sıkıca sarılıp işe yarar düşüncesini kafasından çıkarır. Şiirlerinde sadece güzelliğin yansımalarını amaç edinir. Sevgican yaratıcılığı onu projenin ötesinde yarardan, mecburiyetten sıyrılıp estetiğin, sanatın içine sürükleyiverir. Artık Sevgican’ın dilinde bulutlar gergedanken aniden uzay gemisine, sonrada dev çorba kâsesine dönüşen sihirli dumanlar oluverir. Fakat gelin görün ki sosyal medyada yayınladığı şiirleri onu hiç hesaba katmadığı bir durumun içine sürükler.

Çevrimiçi topluluk onu bambaşka bir benliğe sokar ki Sevgican’ın sanal benliği ile rüyalarında çatışmaya girer. Sanal benliğinin gerçek hayatından rol çalmasından oldukça rahatsız olan Sevgican, çevresindekilerin günlük hayattan çok daha farklı kimliklerle çevrimiçi topluluğun bir üyesi olduğunu gözlemler. Sevgican çevresindekilerin kendilerini yazdığı şiirlerle özdeşleştirmelerinin yol açtığı karmaşayı yine babasının “Sevgi Masalı” ile çözümler.

10. “Buzdolabındaki Köpek” Kitap Özeti

Cem Antalya yakınlarında sadece denizden ulaşılabilen bir köyde yaşar. Köylerinde bir girenin bir daha çıkamayacağına inandıkları bir orman vardır: Kayıplar Ormanı. Cem de sınavından kötü not aldığı anda oraya girip çıkmamak ister. “Hayat bazen yorucu olabilir. Her insanın kısa süreliğine de olsa kaçıp kaybolacak bir yere ihtiyacı var. Ama Kayıplar Ormanını hiç tavsiye etmem. Oraya bir giren bir daha çıkamıyor.” der Serçe Kadın.

Cem ve diğerk köy halkı köyün dışına çıkmaya pek hevesli değildirler. Cem'in halası ise gezgin Sevgi Hanım, tüm dünyayı dolaşan ve her gittiği yerden çeşitli hediyeler getiren bir kadındır. Bir gün Cem'e hediye olarak bir köpek getirir. Köylüler köpeğin hediye edilebilmesine şaşırırlar, bunu uygun bulmazlar. Gerçekten de köpek büyüdükçe Akdeniz iklimine sahip sıcak köy ortamına alışamaz, sürekli serin yerlere kaçar, bir gün tamamen ortadan kaybolur. Sonunda Kayıplar Ormanında olduğu ortaya çıkar ve Sırdede ormanın sırrını açıklar. Meğer Yunanistan'dan gelen köyün büyükleri yeni yerlerine uyum sağlamakta zorluk çekip ne oralı ne buralı olamadıklarından aynı sıkıntıların gelecek nesillerin de yaşamamasını istemişler. Bunun için, herkesin köyde doğduğunu kabul edip, Yunanistan'dan getirdikleri hatıra eşyaları da ormanın içine yaptıkları bir evde saklamışlar. Kimse ormana girip sırlarını öğrenmesin diye de ormana giren çıkamaz diye bir söylenti çıkarmışlar.

Nihayetinde Sevgi Hanım köpeğe Moskova'da bakıcı aile bulur ve ailece köpeği oraya götürürler. Bu sayede Cem ve ailesi ilk defa köylerinden çıkmış, yeni yerler görmüş ve yeni insanlar tanımış olurlar. Yazar, her canlının kendi doğal ortamında mutlu olabileceğini vurgulamıştır.

11. “Büyükanne ve Miyop Ejderha” Kitap Özeti

Bir zamanlar dünyanın bir yerinde renkli ve camdan yapılmış bir kulübede çocuklara masallar anlatan yaşlı bir kadın ve miyop bir ejderha yaşarmış. Çocuklar kadına büyükanne derlermiş. Bir gün çocuklar büyükanne miyop ejderhanın hayat hikâyesini anlatmasını isterler ve büyükanne isteklere dayanamaz hikâyeyi anlatır.

Minik ejderha gökkuşağının ötesinde, tembel tembel yaşayan yeşil ejderhaların ülkesinden gelir. Miyop ejderha gözleri iyi görmediği için sürekli aç kalır. Bundan kurtulmanın yolunun ise gökkuşağının ilerisine geçip kendine bir gözlük almaktan geçtiğini öğrenir. Gözlüğü edinmek için yola çıkınca yaşlı kadına ulaşır. Gözlüğüne kavuşur. Gözlüğü takınca çevresindeki güzelliklerin farkına varır. Hayatının bundan sonraki bölümünü çocukların “büyükanne” dedikleri bu yaşlı kadınla geçirme kararı alır.

12. “Çatıdaki Gezegen” Kitap Özeti

Kitabımızın kahramanı Serdar evden okula servisle giden bir çocuktur. Sokakta top oynamayan, koşturmayan, sıradan bir şehirli çocuğudur. Kendi dünyasından başka bir dünyanın olabileceğini hayal dahi etmemiştir. Apartman arkadaşı Ceren’in peşinden çatı katına çıktıktan sonra bambaşka dünyaların olduğunu farkına varır. Şiirden hikâyeye canı sıkılan çocuklara kadar hatta Don Kişot bile çatıya kaçmıştır! Üstelik çatı katında bulduğu seyir defteri onu yepyeni maceralar ve düşüncelere sürüklemektedir.

Ailesinin her pazar ona dayattığı temizlik zulmünden bıkan on bir yaşındaki Serdar, o güne kadar hiç tanışmadığı kapı komşusu Ceren’i takip ederek apartmanlarındaki yepyeni bir dünyaya ayak basar: Çatı katı!

Meraklı Serdar’ın da kendini keşfetmekten alıkoyamadığı bu büyülü dünya, apartman sakinlerinin atmaya kıyamadığı türlü eşya, giysiler, kasetler ve kitaplarla dolu; zamanın yarışırmasına akmadığı; sayıların ve bilgisayarların önemini yitirdiği; tuhaf ama heyecan verici bir yer. Kaptan Zeki’nin seyir defterinin önderliğinde bu yolculuğa dalan Serdar’a, ayrıca çatıya çıkmayı akıl edenlerin oluşturduğu gizli bir kulüp de .

Neden evimizin tavanında kancalar vardır? Delikli lastik top ne işe yarar? Marmara Denizi’nde gerçekten apartman yürümüş müdür? Kaybolmuşlar Listesi’ndekiler nereye gider? Don Kişot’un atının terasta ne işi vardır? Ya Serdar’ın annesinin kafasına düşen yumurta, o nereden gelmiştir? Arzu Öğretmen, şapkasının sırrını öğrenebilecek midir? Serdar, yeni arkadaşlarıyla tüm bu soruların cevaplarını ararken aynı zamanda çok daha bilinmez bir dünyaya daha adım atarlar: Sokağa!

13. “Eve Giden Küçük Tren” Kitap Özeti

“Eve Giden Küçük Tren” adlı bu kitap, hayalindeki treni yapabilmek amacıyla eşeğinin sırtına atlayıp köye gelen Münevver Hanım sayesinde köydeki maden ocağı kapanınca emekli olan köy sakinlerinin değişen yaşamlarını anlatıyor.

Eşeginin sırtına atladığı gibi köydeki dede yadigârı eski ve bakımsız eve yerleşmek için yollara düşen Münevver Hanım'ın aklında yatan büyük bir fikir vardır. Eşek köye vardığında Münevver Hanım çok şaşırır, en son uzun yıllar önce gelip kalabalığından şikâyet ettiği köyün sokakları bomboştur.

Eve giderken yolda karşılaştığı geveze çocuk İlyas'ın dolambaçlı anlatımından bu durgunluğun sebebinin güç de olsa anlamayı başarır. Emekli olduktan sonra vaktini ne bulursa ölçerek geçiren Mevlüt Bey, ölçtüğü arsa sınırlarının yanlış olduğunu komşuların birbirinin hakkına girdiğini iddia etmesiyle ortalık karışmış, konu komşu birbirine küsmüştür. Bu nedenle sokaklarda kimsecikler kalmamıştır.

Trenleri çok seven ve kendi treniyle ulaşabileceği bir evde yaşamak isteyen Münevver Hanım, hayalindeki harika fikri gerçekleştirebilmek için hiç vakit kaybetmeden iş tulumunu giyip kolları sıvar. Onu izleyip bu iş olmaz diyerek olumsuz yorumlar sıralayan köyün emekli maden işçileri bir süre sonra teker teker Münevver Hanım'a yardıma gelmeye başlarlar.

Herkesin canla başla bir işin ucundan tutup özenle çalıştığı “Eve Giden Küçük Tren” hayali, köye adeta yeni bir soluk getirmiştir. Köylüler arazi yüzünden çıkan kavgayı unutmuş el birliğiyle ortak bir hayal yaratmanın heyecanını paylaşır olmuşlardır.

14. “Galata'nın Tembel Martısı” Kitap Özeti

Galata Kulesi'nin tamiri esnasında etrafındaki iskelenin tülle kaplanması ebabil kuşlarının yuvalarındaki yavrularını beslemesine engel olmaktadır. Bu durum ilk olarak kuleye bakan bir evde oturan ailenin kızı Hülya'nın dikkatini çeker. Hülya üzülmeyle kalmaz harekete geçer. İlk olarak bütün gün pencere önünde kitap okuyan babasıyla konuşur, babası belediyeye gider ama bir sonuç alamaz. Teknoloji ve internete meraklı kardeşi Emre internet üzerinde dünyadaki binlerce kişiyle haberleşir, mesajlaşır ama zaman geçmekte ve bir değişiklik olmamaktadır. “İnsanlar, internetten birbirine mesaj gönderince sorunların çözüldüğünü sanıyorlar!” diye bağırır Hülya. Bu arada bir tane ölü yavru kuş düşmüştür aşağıya, yaralı olan yavruları Hülya'nın veteriner olan annesi Sevgi

Hanım tedavi eder. Emre tek başına dağcılık ekipmanları ile kuleye tırmanıp yavru kuşları damlalık ile besler.

Hülya sonunda kendi yöntemleriyle sorunu çözer. Cansız kuşu mimarın avucuna koyuverir. İşlerin telaşından paniklemiş olan genç adam kuşu görünce, nedense çok sevinir. İlk defa bu kadar minik bir kuşla karşılaşılıyordur. Aniden kuşun cansız olduğunu fark edince, irkilir. Nasıl olmuştur bu? Evet, küçük Hülya haklıdır, bu minik yavru beslenemediği için hayatını kaybetmiş olmalıdır.

Kitaba ismini veren Galata'nın Tembel Martısı Murteza'nın da sorunu vardır. İnsanlar tarafından yanlış beslenmesi sonucunda tembelleşip şişmanlayan ve nihayetinde uçuş yeteneğini kaybeden Martı Murteza'ya da yardımcı oluyor iki kardeş.

Yazar böylelikle hayvan sevgisi adına yapılan hayvan besleme eyleminin istenmeyen sonuçlara yol açabileceğine dikkatleri çekmiş oluyor.

15. “Geçmişe Tırmanan Merdiven” Kitap Özeti

Kahramanımız Doğaç'ın küçük yaşta babası ölmüştür. Annesi temizlikçilik yaparak evini geçindirmektedir. Sultan, Doğaç'ın en yakın arkadaşıdır. Sultan'ın ise annesi ve babası ayrılmıştır. Babası bir mucittir. Sultan çok yetenekli bir kızdır. Doğaç ona hayrandır. Mahallelerine bir gün bir yazar taşınır. Doğaç'ın hayatı bu yazarın taşınmasıyla değişmeye başlamıştır. Öğretmenlerinin babaları hakkında bir kompozisyon yazmalarını istemesiyle içinde yazarlığa karşı bir aşk doğar. Bir masal yazıp yazara gönderir. Yazar bu masala bir tepki vermemiştir. Doğaç hayal kırıklığına uğrasa da vazgeçmez. Bir gün yazarla tanışmaya karar verir. Yazarın hayatının aslında hiçte düşündüğü gibi olmadığını görür. Yazarla arkadaş olmuştur. Bunu Sultan'a söylemez. Sultan ise bunun sebebini merak eder. Doğaç ona bir hikâye yazdığını bunun üzerine yazarla tanışıp arkadaş olduklarını söyler. Sultan hikâyeyi merak etmiştir. Ancak Doğaç hikâyeyi kimseye okutmamakta kararlıdır. Büyürler Sultan bir fizikçi, Doğaç ise yazar olur. Sultan o hikâyeyi bulmak için Doğaç'ın yazdığı bütün hikâyeleri okumuştur. Ama bulamamıştır. Bir gün Doğaç'ın son yazdığı hikâye kitabını alır. Bu çok merak ettiği o kitaptır. Bu kitabı çok beğenmiştir.

16. “Gökdelene Giren Bulut” Kitap Özeti

Kahramanlarımız Koko ve köpeği Bonbon bir gökdelende yaşamaktadırlar. Bir gün Koko'nun penceresinden bir bulut yükselip içeri girer. Buna çok şaşırıp heyecanlanan Koko, buluttan istediği her şeyi yapmaya başlar. Buluttan bir koltuk yapar ve içine gömülür. Tabi köpeği Bonbon'un da istediklerini yapar. Köpeğine de araba, sandal, at yapar ve birlikte binerler. Bir şekilde bulutun üzerine binip, kendilerini dışarıda bulurlar. Cebinde kedilerle dolanan bir kadın görürler. Biraz ileride de fötr şapkalı bir adam ve beyaz kurdela minik bir kıza rastlarlar. Onlara da buluta binebileceklerini söylerler. Bu arada Koko'nun aklına bulutlardan bir şehir kurmak gelir. Birlikte bir sürü ev yaparlar. Kediler de artık burada yaşamaya karar verirler. Kendilerine bir şato yaparlar. Bunu gören insanlar da buranın daha eğlenceli olduğunu düşünüp orada yaşamaya karar verirler. Kendilerine burada bir sürü ev kurarlar.

17. “Güneşi Bile Tamir Eden Adam” Kitap Özeti

Tamirci Kadir Bey denizi pırıl pırıl, bol ağaçlı ve eski evleri olan bir adada yaşar. Tamirci Kadir Bey herkesin eşyalarını tamir eden, cömert ve yardımsever biridir.

Ciğerci Muammer Bey, Tamirci Kadir Bey'in ağabeyidir ve o da bu adada yaşar. Herkesle iddialaşan, kıskanç ve inatçı biridir. Aynı zamanda aşırı derecede alıngandır ve küçücük sebeplerden dolayı herkese küser. Bu alınganlığı yüzünden ağabeyi Tamirci Kadir Bey'e bile küstür ama onun bundan haberi yoktur. Çünkü ağabeyi hep olumlu düşünür tüm komşularının da kendisi ile ilgili olumlu şeyler düşündüklerini sanır.

Tamirci Kadir Bey'i sevenlerinin yanı sıra sevmeyeni de çoktur. Örneğin beyaz eşya satan İhsan Bey, Tamirci Kadir Bey yüzünden beyaz eşya satamadığından şikâyet eder. Nalbur Musa da satışlarına engel olduğu için Tamirci Kadir Bey'i sevmez. Mobilyacı Süha Bey, Tamirci Kadir Bey'e çok kızar çünkü sobada yakılma zamanı gelmiş mobilyaları bile tamir eden Tamirci Kadir Bey yüzünden hiçbir şey satamaz.

Tamirci Kadir Bey'in her eşyaya uydurmuş olduğu hikâyeler eşyaları birer kahramana dönüştürür. Bu hikâyeler çocukların çok hoşuna gitmektedir. Hatta bu hikâyeleri defterlerine dahi kaydederler. Bu hikâyeleri duyan çocuklar hiçbir eşyayı çöpe atmazlar. Bu yüzden çöpten mal toplayıcılar bile Tamirci Kadir Bey'e kızarlar.

Tamirci Kadir Bey ise söylenenlere hiç aldırmaz. Hep insanlara yardım eder. Adalılar bir gün Tamirci Kadir Bey'den kurtulmaya karar verirler. Belediyede düşünürler ve sonunda Tamirci Kadir Bey'i üç haftalığına tatile gönderme kararı alırlar. Bunu Tamirci Kadir Bey'e söylerler. Israrlara dayanamayan Kadir Bey teklifi kabul eder. Ciğerci Muammer Bey ise kardeşinin böyle bir teklifi kabul etmeyeceğini düşünüp Nazım Bey'le iddiaya girdiği için bu iddiayı kaybeder. İddianın karşılığı olarak kardeşiyile konuşmak zorundadır. Ciğerci 'in gitmesiyle adalılar birikmiş paralarıyla mobilyacının, beyaz eşyacının önünde kuyruk olurlar. Eşyaları tek tek incelerler. Alacakları bu yeni eşyaların kendi eski eşyalarına göre çok kalitesiz ve daha pahalı olduğunu görürler ve eşya almaktan vazgeçerler. Ama adalılar birikmiş paralarını da harcamak istemektedirler. Bu yüzden Mestan'ın fikriyle onlar da Kadir Bey gibi tatile çıkma kararı alırlar.

Adalılar da tatil için Tamirci Kadir Bey'i gönderdikleri sahil kasabasını seçerler. Tamirci Kadir Bey'in tatilde boş durmadığını, çatıda bacayı tamir ettiğini görürler. Tamirci Kadir Bey'se adalıları görünce hemen işini bitirip aşağıya iner ve adalılarla kucaklaşır. Adalılar harika bir tatil geçirip evlerine dönerler. Evlerine döndüklerinde hiçbirinde eşya yenileme hevesi kalmamıştır artık. Ciğerci Muammer Bey de kardeşine kendisiyle barışacağını söyler ama Kadir Bey hiçbir şey anlamaz. Sonra ağabeyinin ciğerci dükkânındaki buzdolabının motorunu tamir eder.

18. “Havva ile Kaplumbağa” Kitap Özeti

“Havva ile Kaplumbağa” da doğal yaşam konusu ele alınmıştır. Öyküde insan ilişkileri, bağlılık ve sahiplenme gibi kavramlar yer almaktadır.

Elif beş yaşında, çıtı pıtı bir kız çocuğudur. Fazla konuşmaz. Tek sözcüklük sorularla, kurduğu kısa cümlelerle derdini anlatır. Bazen hiç konuşmaz; ama

annesiyile babası onun ne demek istediğini gözlerinden anlarlar. Bunu yapmayı beceren bir kişi daha vardır: Havva. Havva, anne baba isteyken Elif'le ilgilenen, dünya tatlısı bir kadındır. Kimi kimsesi yoktur; hayvanlarla dosttur; yanında yamacında her zaman kediler, köpekler kuşlar vardır. Hayvanların dilini anlar. Eteklüğünün ceplerinde fideler taşıyan, sağa sola tohumlar serpen bir kadındır Havva. Kısacası hayat dolu, şen şakrak ve Elif'in neşe kaynağı bir insandır.

Günün birinde Elif'in ailesi bir araştırma için başka bir kente taşınacaklarını söylerler Elif'e. Orada kaplumbağaların göçü, üremesi ve korunmasıyla ilgili çalışacaklardır. Kaplumbağa fikri Elif'e cazip gelir. Ancak Havva'yı geride bırakmanın ağırlığından hiç kurtulamaz. Sonunda yumurtadan çıkan kaplumbağalardan birine Havva adını verir ve onu öyle bir sahiplenir ki, annesiyle babası çözülmesi gereken bir sorun olduğunu anlarlar.

19. “Karadeniz'deki Yunus” Kitap Özeti

Karadeniz'in bir yerinde küçük şirin bir köy vardır. Buradaki insanlar geçimlerini balıkçılıkla sağlamaktadırlar. Bu köyde yaşamakta olan Küçük İsmail'in babası da balıkçılıkla uğraşmaktadır. Hallerinden çok memnundurlar. Bir gece İsmail'in camına bir yunus gelir. İsmail bu yunusu çok sever ve bekler. Ertesi gün ise balıkçılar evlerine yüzü asık dönerler. Bir şeyler kötü gitmiş balıklar yok olmuştur. Buna bir mana veremez ve çözüm aramaya başlarlar. Bir balıkçı ortaya bir fikir atar tüm balıkları sevimli yunusun kaçırdığını söyler. İsmail buna imkân dahi veremez. Yine bir gün yunus çıkagelir ve konuşmaya başlar. İsmail buna çok şaşırır. Yunus balıkların bir yere gitmediğini avlanmaktan bittiklerini söyler. İsmail buna inanmıştır. Balıkçılardan yunusu kaçırmaya, saklamaya başlar. Bir gece yine yunusun tepesinde gezerlerken bir balıkçı onları görür ve zıpkınlarla yunusu avlamaya gelirler. Ancak İsmail buna izin vermez. Sonunda balıkçılar da balıkların tükenmesinde kendilerinin suçlu olduğunu anlayıp bazıları tarımla bazıları ise başka yere göç etmeye karar verirler. Yunuslar o günden sonra buraya sığınmaya başlarlar. Sonuç olarak köyün adı Yunus Köyü olarak değiştirilir.

20. “Kedi Adası” Kitap Özeti

Ülkenin birinde kedilerle dolu “Yazlıkçılar Adası” denilen bir ada varmış. Havalar ısınır ısınmaz insanlar bu adaya gelir, yazı burada geçirirlermiş. Sonbahar gelince yazlıkçılar evlerini kapatıp adayı terk ederlermiş. Kış kediler için çok zor geçermiş çünkü adada onları besleyecek kimse kalmazmış. Ama yaşlı bir teyze her gün kayığa atlayıp adaya gelir ve kedileri beslermiş. Ne yazık ki yaşlı teyze güneşe taşınca adaya artık gelememiş. Kediler onu çok beklemişler ama gelmeyince bir çare düşünmüşler. Artık insanlar gibi yaşamaya karar vermişler. Bir sirk kurup şehirdeki insanları davet etmişler. Şehir halkı kedilerin hazırladığı sirkte çok beğenmiş. Kediler sirkten kazandıkları parayla kendilerine yiyecek, içecek almışlar. Yazlıkçıların dükkânlarına girip onları işletmeye başlamış, soğuk kış gecelerinde onların evlerinde yaşamışlar. Havalar ısınmaya başlayınca evleri ve dükkânları temizleyip sahiplerine teşekkür notu bırakıp ayrılmışlar. Yazlıkçılar döndüğünde evlerini ve dükkânlarını pırıl pırıl gördüklerinde çok mutlu olmuşlar.

21. “Kedilerin Kaybolma” Mevsimi Kitap Özeti

Öykü, içine kapanık, kendini her şeyin sorumlusu ve hatta suçlusu hisseden Sevgi'nin eve misafir geldiğinde dolabın altında saatlerce bekleyen, çekingen kedisi Titrek'in kaybolması ile başlıyor. Sevgi Titrek'i ararken parkta 'Patavatsız Nazan Hanım'la karşılaşılıyor. O da Arsız'ı kaybetmiş. Tesadüfe bakın ki Arsız da rüküş, patavatsız bir kediymiş. Mesafeli bir insan olduğundan evine kimseyi davet etmeyen, buz gibi bakışlı, soğuk bir hanım olan Nurten ise ismini bağıra bağıra Buz'u aramaktadır. Koşucu İbo'nun hızlı kedisi Kırlangıç, yavaşlığıyla tanınan Suat Bey'in tembel kedisi Miskin de kaybolunca mahalleli 'Kedilerin Kaybolma Mevsimi'ne girdiklerinde fikir birliğine varıyorlar. Kayıp Kediler Derneği'ni kurup kedilerini bulabilmek için toplantılar yapıyorlar. Bu sırada, televizyonda 'Bizim Mahalle' ismiyle yayınlanmaya başlayan ve her bölümde Sevgi'nin yaşadığı mahalledeki insanların hikâyelerini anlatan dizi ise işleri iyice karıştırıyor. Aradan günler geçer mahalleli diziden de kedilerin geri geleceğinden de umudunu keser. Karlı bir günde dernekte toplantı yapıyorlarken sokaktan “miyaaav!” sesi duyarlar. Hepsi de kedinin kendisinin olduğunu iddia eder. Mahalleli birbirine girer. Kedi bu sırada yine “miyaaav!” diye bağırarak söz hakkı alır” ve gerçeği açıklar. “Ben hem Titrek'im hem Arsız'ım hem Buz'um hem

Miskin'im hem Zamk'ım hem de Sümsük'üm" der. Kedi herkesin ortak kedisi olmak şartını tüm mahalleliye kabul ettirir. Tüm mahalleli onu besler, korur ve gezdirir. Bu şekilde mutlu mesut yaşamaya devam ederler.

22. "Pat Karikatür" Okulu Kitap Özeti

Okul değişikliği yapan Aydın yeni sınıfına geldiğinde herkesin, sınıfların, koridorların hatta tuvaletlerin bile bir takma adı olduğunu görür ve şaşırır. Bundan hiç hoşlanmayan Aydın'a da "Doğrucu Davut" lakabı takılır. Asla lakabıyla sıra arkadaşı Patates bu lakabı çok eskiden geçirdiği bir kaza sonucu biçimi bozulan burnundan almıştır. Aydın Patates'e dış görünüşü yüzünden kendisiyle dalga geçilmesine izin vermemesini söylese de Patates bu durumdan rahatsız olmadığını söyler. Doğrucu Davut Aydın ilginç sıra arkadaşı Patates'in çizdiği "Patates'in Maceraları" sayesinde, sınıf arkadaşlarını anlamaya başlar. Günün birinde Patates'in beklenmedik kararı, herkesi çok şaşırtır. Annesi ve babası yıllar önce boşanan Patates uzun zamandır görmediği babasının izini bulmuş ve ondan kendisine lakap takılmasına neden olan patates burnunu İsviçre'de estetik ameliyatla düzelttirmesini ister. Demek ki burnundan da takılan lakaptan da memnun olmadığını anlar.

Ameliyat için İsviçre'ye giden Patates bu ameliyatın on sekiz yaşından küçüklere yapılmadığını öğrenerek geri döner. Arkadaşları döndüğünde burnunda hiçbir değişiklik olmayan Patates'i gördüklerinde çok şaşırırlar. Patates durumu onlara anlatır ve her şeyin hazır olduğunu on sekiz yaşına girer girmez ameliyat olacağını söyler. Hatta elindeki dosyada yeni burnuyla hazırlanmış bir fotoğrafını da arkadaşlarına gösterir. Bu olaydan sonra Patates'in lakabı kısaltılıp "Pat" olur. Diğerlerinin de lakapları kısaltılır. Patates artık "Pat'ın Maceraları" nı çiziyordur. Edebiyat öğretmeni Bay Ka bir gün okulda bir karikatür kulübü kurulmasını ister ve kurulan kulübün adı da "Pat Karikatür Okulu" olur.

Bir gün gelir Pat, Dodo, Ters, Kaç, Kar, Tuf, Vik, Tak, Ü, Sus ve diğerleri mezun olur. Bay Ka da emekliye ayrılır. Mezun olanların yerine yeni meraklılar geçer. Ama yeni gelenler karikatür okuluna neden "Pat" ismi konduğunu bir türlü öğrenemezler.

23. “Postayla Gelen Deniz Kabuğu” Kitap Özeti

Çağımızın bilgisayar bağımlılığı hastalığına inceden dokunan “Postayla Gelen Deniz Kabuğu” sosyal medya ve ilişkilere dair ders çıkarılması gereken pek çok nokta barındırıyor. Bu kitapta günümüz çocuklarının yalnızlığı, teknolojinin artıları ve yan etkileri gibi meseleler ele alınıyor. Sude’nin babası ülke ülke gezen bir pandomimci, annesi ise işine sıkı sıkıya bağlı başarılı bir avukattır. Ailesinin bir araya gelebildiği pazar günleri hariç diğer günlerini sahilde tek başına dolaşarak ya da diğer çocuklar artık sokağa çıkıp vakit geçirmediği için evde can sıkılarak geçirmektedir. Fakat bir gün Sude’nin her istediğini yapan ailesi sayesinde bir tablet bilgisayar edinmesiyle işler epeyce değişir.

Sude de ilk kez bilgisayarla tanıştığında içine düştüğü yalnızlığı ve can sıkıntısını bilgisayarıyla kapatmaya başlar. Sude’nin giderek büyüyen tablet bilgisayar merakı gün geçtikçe daha da vahim bir hal alarak neredeyse bağımlılığa dönüşür. Bu durum elbette dikkatli bir insan olan annesinin gözünden kaçmaz, babası ise bu konuda çekimserdir. Sude, olanların üstüne bir de sanal bir oyuna kendini kaptırınca ekran bağımlılığının kısılcacına düşer. Sude’nin annesi Sevda Hanım da artık bu işe bir son vermenin zamanı geldiğine karar verir ve neyi nasıl yapacağını araştırırken işe ilk başta kızının sanal dünyada yarattığı kişiliğini tanımaya çalışmakla başlar. Ama esas çözüm hiç beklemediği bir anda karşısına çıkıverir. Böylece Sevda Hanım biraz da işinden fedakarlık ederek kızını bu bağımlılıktan kurtarmak için Ahtapot adlı bir bilgisayar korsanıyla işbirliği yapıp işe yarayacağını umduğu bir plan hazırlar.

24. “Rüzgârın Üzerindeki Şehir” Kitap Özeti

Ülkenin birinde evlerine dönen çalışkan ve mutlu insanları nereden geldiği bilinmeyen bir rüzgâr uçurur. Rüzgâra direnemeyen çoluk, çocuk, genç, yaşlı, kadın, erkek herkes rüzgârın etkisiyle oradan oraya savrulurlar. Rüzgârın onları paramparça edeceğinden korkarlar ama rüzgâr onları kollarına alır ve bırakmaz. Rüzgârın kollarında olduklarına çok şaşırırlar. Rüzgârın üzeri yeden toplanan masa, sandalye, balon, şemsiye, ekmek ve pastalarla doludur. Artık rüzgârın kendilerini bırakmayacağına inanan insanlar rüzgâr ağaçların üzerinden geçerken meyve, buğday tarlarından geçerken buğday toplarlar. Topladıkları buğdayları

şimşeklerin ateşiyle pişirip kendilerine ekmek yaparlar, karınlarını doyururlar. Rüzgârla dünyayı dolaşırken çeşitli ülkelerdeki insanlarla arkadaşlık kurarlar. Kendilerine verilen hediyelerle ihtiyaçlarını karşılarlar bir kısmını üzerinden geçtikleri köylerdeki ihtiyacı olan insanlara dağıtırlar. Yolculuk yapmak isteyen insanlar rüzgâra binerler, mektup göndermek isteyen insanların mektuplarını götürürler. Artık rüzgârın üzerinde yaşamaya iyice alışır. Ülkelerin üzerinden geçerken topladıkları teneke, çivi vb. malzemelerle kendilerine bir ev yaparlar. Zamanla “Rüzgâr’ın Üzerindeki Şehir” adını verdikleri bir şehir kurarlar. Bu şehirde yaşayan insanlar herkese mutluluk götürürler. Soğuk ülkede yaşayan insanlara sıcak ülkelerin yiyeceklerini, bunalan insanlara dondurma ve içecek, çöllerde yaşayanlara su dağıtarak herkesi sevindirirler.

25. “Tombiş Maskeli Baloya Katılmak İstemiyor” Kitap Özeti

Birgün kahramanımız Memo bir maskeli balo ilanı görür. Buna çok sevinen Memo hemen koşup bu haberi en iyi arkadaşı Tombiş ile paylaşmaya gider. Ancak Tombiş bu balodan haberdardır ve baloya gitmek istemez. Nedeni ise herkesi maskeli olsa bile tanıyabiliyor olmasıdır. Bu şekilde balodakileri rahatsız ettiği düşüncesindedir. Memo buna rağmen Tombiş’in de baloya gelmesini ister. Baloya giden kıyafetli birkaç arkadaş görürler. Tombiş dediği gibi tüm kıyafetlileri bir yerlerinden tanıyordur. Tombiş bu duruma iyice üzülür. Memo’ya kimsenin onu sevmediğini söyler. Ama Memo onu seviyor ve yardım etmek istiyordur. Aklına bir fikir gelir. Tombiş’i koca bir bebek kılığına sokarak baloya giderler. Kimse Tombiş’i tanıyamaz. Tombiş’te rolünü iyi yapmıştır.

26. “Uyurgezer Fil” Kitap Özeti

Ülkenin birinde çok mu çok gürültülü bir şehir vardır. Gürültünün kaynağı ise insanların birbirleriyle bağırarak konuşmasıdır. Aslında bu sesten herkes rahatsız olmakta ancak bir çözüm aramamaktadırlar. Günlerden bir gün şehre küçük bir sirk gelir. Sirkte yetenekli sevimli Mambo adında bir fil vardır. Öyle ki şehirdekiler Mambo’nun yeteneğine hayran kalır ve onu çok severler. Ancak Mambo’nun kötü bir hastalığı vardır; uyurgezerlik... Şehirdeki insanlar Mambo’yu uyandırmamak için artık bisiklete binmeye, ayak uçlarında yürümeye, kısık sesle konuşmaya başlarlar. Artık herkes daha huzurludur. Gürültüye bir

çözüm bulunmuştur. Mambo ise kendisi yüzünden şehrin düzeninin bozulmasından rahatsızdır ve tedavi olmaya karar verir. Doktor ona koca bir uyku hâpi verir. Artık fil uyurgezer değildir. İnsanlar Mambo'nun tedavi olmasıyla eski hallerine geri dönerler ama rahatsız olmaya başlayıp Mambo'dan yardım isterler. Mambo'nun gitmesi gerekiyordu ama arkasında heykelini bırakır. İnsanlar ona olan saygı ve sevgilerinden artık gürültüyü kesmişlerdir.

27. “Vapurları Seven Çocuk” Kitap Özeti

Hikâyenin kahramanı Fırat'tır. Fırat, yerinde duramayan vapurları seven bir çocuktur. Fırat'ın dış görünüşü; sarı saçlı, kahverengi gözlü ve uzun boyludur. Kardeşi Emre ise; sarı saçlı, kısa boylu ve kahverengi gözlü bir çocuktur. Fırat ve Emre'nin kedisi vardır ve adı Tebeşir'dir. Fırat, her zaman vapurlara binip balon satar. Fırat balonlarının rüzgârda uçmaması için balonlarını vapurun arka tarafındaki koltuklara bağlamış. Vapurun arkasına bağladığı balonlar rüzgârda savruldukça hem rengârenk bir vapur görüntüsü veriyor hem de vapurun içindeki yolcuların pencereden daha renkli bir manzara izlemesini sağlıyormuş. Emir'de evlerinin penceresinden ağabeyinin balonlarının bağlı olduğu vapuru izlemeyi çok severmiş. Vapurlar o kadar evlere yaklaşıyor ki ev sahipleri vapurdaki yolculara yiyecek verebiliyorlarmış. Yolculara ve Fırat'a yiyecek veren ev sahiplerinden biri ve Fıratların komşusu ise Meliha Hanım'dır. Meliha Hanım; beyaz saçlı, siyah gözlü ve uzun boylu bir hanımefendidir. Tarihi bir yalıda yaşayan Meliha Hanım'ın en iyi dostları penceresine konan kargalarmış. Meliha Hanım ani bir kararla yalısından taşınmaya karar verir. Bir süre bakımı iyi yapılan yalıya aylar geçtikçe bakılmamaya başlanır. Önce balkonu yanan ve yıkılan yalı aylar sonra bakımsızlıktan çöplüğe döner. Bu sırada vapur kullanan yolcularda artan bu çöplük görüntüsünden hoşlanmadıklarından vapur kullanımında zaman içinde azalma başlar ve vapurlar kullanılmaz hale gelir. Bir süre sonra Meliha Hanım geri döner ve yalısını eski haline döndürmek için çalışmaya başlar.

28. “Yaşasın Ç Harfi Kardeşliği” Kitap Özeti

“Yaşasın Ç harfi Kardeşliği” Ali adlı bir çocuğun dönem ödevi sayesinde etrafında olan biteni esprili bir dille anlatırken aynı zamanda da son yıllarda

hayatımızın içine işleyen sosyal paylaşım sitelerindeki sosyalleşmeye ve tüketim toplumuna inceden inceye göz kırıyor.

Aklı türü türlü sorularla dolu olan Ali, okulu için dönem ödevi olarak söyleşi yapmayı seçmiştir ve eline geçen bu şansı değerlendirmek için hemen kolları sıvar. İlk başta suskun bir yapıya sahip annesine sorular sorarak babasının pek çok şey öğrenmesini sağlayınca (meselâ babasının bir süredir muzdarip olduğu kulak çınlamasının nedeni gibi) oğluna destek olmak isteyen Rıza Bey derslerinde kolaylık olsun diye de eski bilgisayarını ona hediye eder. Ali'nin ödevinde kullanmak için arayıp taradığı nüfus kâğıdını bulamayıp yenisini çıkarttırmak istediklerinde ise oldukça tuhaf bir gerçekle karşılaşır. Ali'nin 'Hoşgörü' olan soyadına fazladan bir 'ç' harfi eklenmiş Ali artık 'Hoşgörüş' olmuştur! Babası bu durumdan memnun olmayıp karşı çıksa da Ali bu yeni ç harfini pek bir benimsemiştir, hatta öyle ki sanal alemde 'Ç Harfi Kardeşliği' adında bir grup bile kurar. Adında ç harfi bulunanların katıldığı bu gurup epeyce popüler olur. Ama zamanla 'Bay Ç' olarak popülerliğe kavuşan Ali, bu durumdan giderek sıkılır.

29. "Yüksek Tansiyonlu Çınar Ağacı" Kitap Özeti

Küçük bir köyde koca bir çınar ağacı vardır. Köydeki herkes bu çınar ağacını çok sever. Her işlerinde çınar ağacından yardım alırlar. Çocuklar kavuğunda oyun oynarlar. Köyde Ayşe ve Ahmet adında iki kardeş yaşamaktadır. Bu çocukların İbo adında yüksek tansiyon hastası miskin tombul süpürge saçlı bir babaları vardır. Ayşe babasını çınar ağacına benzetmektedir. Çünkü o da babası gibi hiç yerinden kımıldamıyordur ve onun gibi koca bir gövdesi vardır. Hatta köydeki çocukları da buna inandırmış ağaca Yüksek Tansiyonlu Çınar Ağacı adını vermişlerdir. Ancak ağaç yaşlı ve çürümüştür. Bir gün keserler. Bunu duyan çocuklar üzülen ağacın gövdesinin yanında buna ağlarlar. Ayşe ve Ahmet ağacın bir dalını dikip yeniden büyütme kararı verirler ancak deniz suyuyla suladıklarından ağaç büyüyemez. Babaları çocukların çok üzüldüğünü görüp o değerli uykusunu bölerek ağaç yetiştirmek için yapılması gerekenleri söyler. Bunun üzerine çocuklar da yeniden bir ağaç yetiştirmeye başlarlar ve bu sefer başarmışlardır.

ÖZGEÇMİŞ

Erdem ABACI 1984'te Zonguldak'ın Kozlu ilçesinde doğdu. İlk ve orta öğrenimini Kozlu ilçesinde tamamladı. Kozlu Lisesi'nden mezun olduktan sonra 2003 yılında Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Ereğli Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü'nü kazandı. 2007 yılında mezun olduktan sonra aynı yıl Zonguldak Merkez Dilaver İlköğretim Okulu'na öğretmen olarak atanıp 2012 yılına kadar görev yaptıktan sonra 2012 yılında Kozlu 19 Mayıs 100. Yıl Ortaokulu'na tayin olmuştur ve hala aynı okulda görev yapmaktadır. 2011 yılında Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim dalında yüksek lisans öğrenimine başlamış, 2018 yılında mezun olmuştur.

ADRES BİLGİLERİ:

E-posta: rdm84@gmail.com